

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

«Նորին կ'ըրբաւ քախախի քաղաքին մէջ զոնիրան» Գ. ՎԱՐՈՒՄԱՆ

Կրեւն թէ պատմութիւնը կը կրկնուի: Երեք հարար տարի առաջ, Տրոյապոլսի Գաբի, կ'աւանդուէր Սպարթայի Տրոյապոլսի Մեծաւոր կնիւրը՝ զիւրաքէ շնորհիւ: Եւ Տրոյապոլսի արեւմտ պատերազմը մայր կուտար ճիւղէններուն եւ ասիոս կան զիւրեռ Տրոյապոլսիներուն մէջն:

Նորին պիտի պիտուի՝ արեւելք Մեծերկրաւ կանի պատմական երեւոյն վրայ ...

Արարեւ, Կրեւնի մէջ, չնայած Քառասուն, — զուտորը արտասական կուսակցութիւններն երես — փոխանի մը որ անուանուած է կարինս Բաւթաւի կողմէ — եղբայրը թագաւորական երեւոյնուն — ինք մը:

Թէն այս սիրալէզի հերոսները համաձայն — նուրբաւոր փայտի եւ, բայց, իրենց պարագայ — ներք յորն զարգանները լուծին իրարու հանդէպ: Արդ' ի՞նչ... Ծառ ծառն է: Կրեւնի մէջ հուշակոյտն է պատերազմական վիճակ եւ կարեւոր թիւով վառներ, թիզ առ թիզ, փնտառները կը կատարեն կղզիակներու մէջ, գտնուել համար փայտաւան զոյգը:

700-000 Քր. պարզեւ անոր՝ որ կը բերէ խնդ Բաւթաւի զուրիւր, եւ 250 հազարական այ Գոս — Թառ իւրաքանչիւր յեղափոխի որպէս զխաղախ: Ամբողջ լոս մը պարզուած է իր թնկչութիւնն եւ զիտնապատմութիւնը արեւմտեւ զայն է հովիւներու խումբ մը իրենց 70 հազար յեղափոխի:

Ծանաւորանք վառապախ Վեդիկը լոս անձապս կը զարպի անոր հանդէպ: Թէն կղզի կառավարելը լայնալայնած է թէ Բաւթաւս կը յնկաուի որպէս առաջին եւ արեւ զատուի որպէս աղբարին: Բայց տպան, երեւոյնան եղբայրը ծառաւորան լայնածան է որ երբ այս սիրալէզը Բաւթաւի կղզիներուն մը լուծնեց, Ծանաւորան կըրեւ զանաւն երկրաւ եւ արեւմտ յիբառութիւնն թառաւորան մը:

Կրեւնոր լայնալայնութեան է կղզիին մէջ, եւ գրեւծութիւնը սեղմուի է կնիւրալէզ տնայական տարուի: Կրեւն թէ լեռներուն մէջ, զիւրաքէ Քառասունն եւ իր անուանալիները անձապատման են զարպիլի մը երեքերէն տակ, եւ բնութիւնն ծոցին մէջ կը վայրեն իրենց արտասովորեղարարութիւնը: Պաշտօնական թէն էլ հաստատուի այս լուրը, բայց տպան պարագայները համարուած են որ աս են ճշգրիտ:

Համեմատ, անձապատմող Տրոյապոլս: Այս նոր Տրոյապոլսն այ անձապատման համար բա — նաանաճ մը պիտի գտնուի՝ արեւելք:

կան կանաւոր: Ծառ մը զգրեք եւ զգրեքներ պիտի հրատարակեն նաեւ հայկական լուսաւորութեան խառնարանները, զարգանք եւ զիտանակ զիտակներուն տարածման հայկ. բնիկներութեան խառն:

Ամէն տեսակ հրատարակութիւններուն համար հանրապետութեան մէջ 1950ին պիտի հրատարակուին մօտ 870 անուն գիրք ու գրքիկ 1552 տպագրական պարակի եւ 4532.000 օրինակ:

«ՅԱՆԱՆԻ ԲԵՐԹՈՐԸ» (161)

ՄԵՆԻՔԻ ԱԶԶԻԸ

ԵՐԿՐՈՐԻ ՄԱՍ

Գ.

— Եւ սա, զբարխաւոր, ճիշդ է, շարժանալէ Մեկը: — Այստեղ կայ եւ լուսար զործ, կնքը, փայտալէն է ի արեւիկ թէկնի լուսար արեւն եւ մաճճապակ զարեւնէ ...

— Արեւն ...

— Մեկը ճար լուծնեց, պատասխանեց նա, իր տխուր աչքերը զարեւնէր ճիշդ վրայ: — Բիւ յոս կարող էիք ունեւոր, երբ Գայլանէն պարզ սակ, է ի յոյս ուղտով մաճճապակ զարեւնէ: Այն ժամանակ կը ճայ մօտ հանդաճանքը, ճաճան — զարի պատմանը: Մեկն կ'անգնէ, որ նա ստան է սակը, որ աղբարի բառ չէ եղել:

— Եղել է, նա աղբարի, եւ սակը եւ որ եւ — զիւ ...

— Դու ...

Այս հարցի մէջ անջան գտն լանդիմանու — Թէն կայ, որ Աման խառնուի լայն եղաւ եւ սերսեց զայնորով թէ ինչ է ինչը տակ թէկնի: Այս, չէ ուրպէս, որ Մանաւոր ճարը իր ուղեղիկի իր մօտ, բայց պատմել է եւ այն, ինչ եղել սակը եւ Մանաւոր ճարը: ...

— Դու քո աղբարից պակաս չես խելք կոր —

Գ. Ձիթնալի զորուար, «Եստալի» 22 0 — զուտանք թիւին մէջ կարողացի եւ Կրեւն կու. ուրիշ աղբարի մը զարգանք որ մէք զարգար իր բնիկի, զործէ զարուած աստանաւոր մը: Այս աղբարին այ Գ. Ձիթնալիին նման ձեռնարակն է հայ երեւելիներ զուր բնկու տառ ուրբերը: Այս բարեկամը, սակայն իր սեղանները ակնի զործնապէս կը կրարակէ եւ հաստատարի կերպով կ'աշխատի: Այսպէս, ան ճարութիւնը ունեցած է իր ձեռքը գտնուող մեծանաւայ, Մեք զարեւ մը — նայած, հին Յայնաւորէ մը զուր փանկու բոլոր տառ ուրբերը, անոնց լայնապատման եւ զիւրեղի զարգանքները ճարպացած էները զարգանալով եւ աղբարի ձեռնուր: Այնպէս որ իր նշանակալի մասնանէն հայի ճարի մը էնց լայնու հատոր մը մնացած է զիւրեղի կապի մը մէջ լրջացող: Ենթ Յայնաւորէն իրեն շատ մեծ հազուա մը անողի ձեռն:

Այս աղբարին, որ բարբառա ճարութեան մը օրինակը կուտայ, զոնի կը զոտանայ իր ստաց — ունեւոր զորեղով, տառնը ուրբերին, արդէն խառնուել վրայ եղած հաստալին ու մասնալին — թնկը զգիւր: ...

Եւ անձապատմ. Գ. Ձիթնալիի աստալիքը կը ճարաւոր, որովհետեւ արդէն թնկուրթն թնկը արտասովորեղ կոնիւսանձապան մէջն եւ կը թափ որ արտասովորեղ իր վրայ, որ մարդիկ իրար անցնէ: Այնչե կայ անկէ զարգանալ ճար ճարող իրարանցումը:

Սակայն՝ եթէ համաձայն եմ Գ. Ձիթնալիին հետ, չեմ ուզիլ իրեն պէս կ'աւ ճարան մայր: Եստալի ճարութեան, լայն, բայց պատմաւոր որ կա — տարնայ վրայ: Այս ուրբն կ'աւանդարեմ որ նմանապէս թնկն ճիւղակները, որոնք Հայ չեն: Թող Գ. Ձիթնալիի ուրբերն զոնի Դուրիքը պաշտպանուի: Համար, Մարս Մեկըն հարաւորն — բն: Հայա Բիւրատու Հայ էր: Է, հնչ, հնչ — զայն կը պաշտեն: Գրեթէ Լուսաւորէր՝ ու՛ր լուս, որ Հայ էր խիսկան եւ յոյսը Քառուն եւ Բարեւ — յովտու տարակները Հայ չեն, ինչ երեսուրդով կըր նստիլ են մէք երեւելիներ մէջ, Այսանակն սեղապանին պէս եւ իրենց տակն չեն շարքիլ: Այս անձերին պէտք է արակուրդ տալ, մարդն է բարեկամիկ մէք երեւելիներ եւ օրացուրի: Այս մարգարեութեան վերջ խորեքն եւ Գ. Ձիթնալիին հետ նոր ուրբեր նշանակներ, զուս — բն: Հայիկ կապուած եւ մէք նորագոյն պատմութիւնն անուան:

Այս նշանակներ, նախ եւ ասոց կ'աւանդարեմ զարգիլ նոր տառը հաստատուել, Այսին ինչ տակ — լուս հատար, Մեքը Ձիթնալի Բարեկամիկները, cuique suum:

Էր խորիք թէ, երբեքն պէտք է զարգնուիներ ինքնակիւ, հրատարակելի — առաջ, զորք թրոյնները զիւրեւ ու խեղապատման կայա զարթեւները, տարբերակութեանս եւ — աղբարիները համար: Այս այ կարեւոր բան մըն է արագաշարժանութեան տեսակէն: Ժմբն, 23 Օգտոս, 1950

ԶԱՅԱ ՄՈՒՇԵՂՅԱՆ

ցել, փթիկիկնայ եւ բիւ տակ եւ լուց:

Ինչէ զորք լուս արտասովորեղ իր թափում — նա այն ճախուցու, որ իր բոլոր արածները լուսայ մէջ ճախել, անկեղութիւն... Թող աշպար լուսնի, Թող ինչ զիւր համար, մի անկեղ չարան: Թող խելները մի բան անեն:

Դրանով բան չէ զուտան, արտասովորեղ Մեկը մի անողի խոտութեան:

Արտասովորեղ պայ վարկաների կարծեւ ակնի կուտակները երան: Վաղուր էր, որ նա մի միթիթարակն իստը չուրէր իր թող համար. վաղուր էր, որ նա մի թեկն իր խնայում: Այն մէջ նա լայնաց թէ ինչ մարգարեութիւն ունի: — Միտուայ մէջ ենք, Բարեկամը նստած են իրար տեղերով, շարժանակն նա նոր կարգակցով: — Մի վրիւ նրանց զուր հանէ իրարանցում: — Մի վրիւ կուտու, սեղեց ճախել սեմակներ: — Դանք իրողութիւնը նորից փոխաբանել նրա կը — կորեկն: Այն մայրն հար չար յայտնաւորութիւն թէ ինչ կը լինի:

Դուրս հանապար թաղուց եւ Դայիանէն ներս մտաւ, րանց Մեկիկէ ձեռքը:

— Եւ հնչեց Եստալի էր իր խառն, ստաց նա — բայց մայր չէրինէն զարեւ ... Մեկին նրան թիւ ինչ պիտի լսեն, բնիկ ... խոտութեան — թիւն ունի:

— Եւ ճախել, տալու: Մեկիկէն իր սեմակը Մայր — իր նա ինչպիսիքով ստաց: — Եւ լուցն ինչպէս ինչ, եւ տակն էր զուտ զուտ խելիլ: Դուրս եւ ասոց թէ ինչ մը չար չկայ:

— Դարը Դուրս եւ զու. քո մօր հետ, ասոն

Արեւնով ներկան մէք երեւելի վերջն ան — բանիկնէ մօրիկներուն կայնիք զուր կաւ, մի — բաւոր զէմերով, արեւմտան ձեռնակով, մօս — բացած հայրենիկն սուրբ յիշատակ վառ պա — հելու համար:

Հայրենիկն սուրբ յիշատակ վառ պահելու համար, որբերու թնկը չիւծեցաւ, անօթի ու ծարաւ, անապատներու մէջ, այրեցաւ, արեւուն կիկիւ ճառագայկներուն, մեք ու թողիկ, վաղուան արշալոյսներու ի խելիք անկարգուած ու զանկուտան հայրենիկն փոխած էնքեր բարձրացնելու ...:

Որբերը ձեռնայն, ուռնայն, հասակ առնի, ճշններուն պէս, վաղուան ու խառնալու, լայն փնցը, ինչ որ հինիկն մնացած էր, ասակնի նոր Աստուածներու ճանքը մուտը կը զործէր, աղբարին, երբեքուրբեր ու հնիւստապար համար արեւմտ համար Սերպական լուրը, որ անհնան պատմութեան մէջ, ողբակցուած որ սերունդին:

Նոր արշալոյսներ, նոր խելակութիւնն — բն, Թիւրքիկն մէջ, ճաղիլ յայտնաւոր, ան ներկայիս ու զուտակը զաշույն ու զզուրի, Հայ ուսման ձեռնով կը խորի, որբի մը վիշաւոր սիրուն ... Եւ անս զարեւայ, արեւ, արեւ, արեւ:

Նոր զաշույնն արեւմտու զրեւի, զուսան ձեռք, ինչպիսիքութեան նշանակն թնկած, ճիւղն արեւիկն մէջ կը թնկն, իր թնկաւոր լրջ — ներս, ու կը սեղ պարի, որբ կործ մը զիւրեղի լուր ...:

Այն, Գեղամի եւ ժմբն կ'ըրբաւ քախախի քաղաքին մէջ զոնիրան» որ անմահ հոգիի, արեւն մայրը եղաւ:

Ս. ՀԱՐԱՆԻՆ

ԿՆԻՔԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՆԸ

Երկու հոգի անարակուրէ կը պաշտեն:

— Կերպութիւն պարեն, կ'ըսէ մէկը, արդ — եօք ժամը քանի՞ն:

— Դրախառնար պիտի չպատասխանեմ ձեզի պարեն:

— Բայց ինչո՞ւ:

— Որովհետեւ եթէ ձեզի պատասխանեմ, զուս պ'պիտի բռնէ: Ընտրեալիս կ'եմ: Եւ այ պիտի բռնէ ճիւղակով պարեն: Դուք զարեւմ պիտի պղծե՞ք: Եւ որովհետեւ շատ համարակի էք, ձեզի անբաւար պիտի հարեւրեմ եւ թէ իմ պիտի հրամանեմ: Եստայ ճիւղն պիտի անտրանաւոր եւ միտուն թողով պիտի խաղանք: Ապա եւ կիրակի որ ճախ պիտի հարեւրեմ ձեզ, կ'ըսէ շատ հանգի կերպարակներ կ'ընէ եւ զիւրեղիկն աշխի մը ու ունի: Դուք պիտի սերպաւոր անոր եւ ձեռք պիտի ինքնէք: Բայց եւ պիտի թնկնեմ, որովհետեւ աշխիս չեմ կիրակի հարեւրեմ տայ մարդու մը, որ ժամացոյց չէ իսկ լուծի:

Կերպով պատասխանեց բնիկն:

— Եւ գտն եւ, վաղուր եւ գտն: Ինչ էլ անէք ունեւոր, բայց չէք կարող սակ, որ եւ Մեկը հիւսիկնի աշխիլը չեմ:

— Եւ հանեց իր ծոցից փոքրիկիւննայր եւ պիտի սեղեց իր ձեռքերի մէջ:

— Անս ճարը, ստաց նա — Այս փոքրիկ եւ սիրուն բանը պիտի կրեւիկ նրա կրծքէ տակ, եթէ այլ չլայնուր, եւ ինչը միտնի կ'ործ կը խել — ինչ էր կըրէ մէջ ...

Այն մէկը Անսիկն զէմիկ վրայ երեւաց մի հեղափոխութեան: Գարը շատ էր չնիւ:

— Դու չես հաստատու ... Դու էլ եւ քարա — ճիւղ, բնիկ: Բայց դու չէ՛իր, որեւմ արեւմալ սիրում էիր ... Երբ եւ եւ ճիւղ մօտ ստան սակ:

Երբ եւ կ'աւ խառնուել ինձանի: — Այն էլ կ'ը հաստատուի, եթէ ...

— Եթէ ...

— Չանէն որ դու սերպաւորան եւ Թուրքի վրայ ...

— Դրան չէս հաստատուել հաստատ, բնիկ: Եւ սերպաւորան չեմ ճիւղ արեւմալ, ինչպէս փոքրիկ սուրբ սերպաւորան է իրանց հինգ անգամ թեւ ճանքի ճայ:

Եւ սերպաւորան չեմ ... Վայս է այս հրո — լայի խելնայր, որ իմ նորում հարաւոր, որեւ եւ ունի եւ մարի, կրեւ եւ արեւմալ: Սա ինչ հաստատ խոսք է տակ, որ ինչ կ'ընդարկէ — բնիկան, եթէ իմ ձեռքը զոյգայ այն անաւոր լուս — պէն եւ Թուրքը արտատի արա բերանից:

ՀԱՆԴԻՍԱԽՈՐ ԲԱՅՈՒՄ

ԳԵՂԱՆԻ ԹԱՍՈՒԼԱՅԻՆ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄԸ
ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ԿՈՒՆԵՐՈՒ ԴՈՒՌ ԿՐՆԱՅ
ԲԱՆԱԼ ԿՐԵՏԻ ՄԻՋ

ՊԱՏԱՐԱԳ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԴՊՐԵՎԱՆՔ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԿԻ-
ԼԻԿԻՈՑ ԱՆԹՈԼԻԱՍ, ԼԻԲԱՆԱՆ, Ա. տարի

Տեսչութիւն Դպրեվանուց

.....

ԺՈՂՈՎՆԵՐ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

26րդ ՏԱՐԻ — 26th Année No. 6244 — Նոր շրջան Բիւ 1655

ՄԵՐ ԽՈՍՊԱՐԸ

Խմբագիր՝ Ծ. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՆՁԳՆՍ ԹԷ ...

ԹՈՒՐԻԲԵՆԻՊՈՒԼԱՐ ՎԷՃԸ

Թուրքիոյ պետական լրատվականները կարգա-
ցումի մասնուում են, այս օրէն ի վեր, երբ ԱՅ-
դաւանի պոլիսիոյ ղեկավարը՝ Զօպաօֆ՝ ծանու-
ցաւրք Եւ ինքնակազմէր՝ արտաքին նախարար
Ծուստ Բեօբեկիւրի :

Ծանուցաւորը կը յայտնէր թէ պոլիսիոյ կա-
ռավարութիւնը որոշած է երեք ամսուան ընթաց-
քին կը սահմանենք զորոք հանդիմ. Քուրքիս
զիկն Պոլիսիոյ մէջ ապրող 250-000 Թուրքի-
սիայական ներկայ խառնաշափոթ կացու-
թեան մէջ, նման խնդրի մը արժանաւորելը իսկա-
պէս մասնաշրջի կը դանեն Քուրքի վարչները, ո-
րոնց կարծիքով ծրարութեամբ պարագայէն չաա-
րարութիւնն ընէ :

Երեք ամսուան պայմանաժամը շատ քիչ հա-
մարելով, կը մասնեն երեք երկարաժամու պ -
հանելը : Այլապէս Պոլիսիոյ Քուրքիսը իրենց
ամբողջ ունեցածը պիտի ստիպուին յիշի զինով
որ ձեռք չանելը : Այսպէս կ'ընէ Անգարային զաւ-
ռած հնաւորը մը :

Իրեն մասնաշրջաւ շարադրութեան, Քուր-
քիսը ամփոփապէս հոտառութիւն ունեցած են եւ
կուսածը թէ զարեք ինչուսն է :

Մէկտեղ զնելով 1925ին ինքուած համաձայ-
նագրի մը, Քուրքիսը ծրարած են ինդիքը հանել
Միացեալ Ալիանսը. կարգաւորութեան առկա է-
նալով : Տարախոյս վայր թաղմամբ պաշտօնաւոր
պիտի դանեն հոն ժամանակը մը — ամբողջ քա-
որը դար — Մուսուանի պաշտօնաւորը կ'ըստ
պաշտօնաւոր : Հիմա դարձեալ հոն պաշտօնաւոր-
ներն ալ փոխուած են :

Պոլիսիոյ Քուրքիսը ընկալութիւնը 250-000
հոգի չէ միայն Փոմարքիսը, որ իսլամացած
Քուրքիսներ են, բլսն Քուրքիսի տակի մեծ թիւ
մը կը կայանէ հոն :

Երբ Պոլիսիոյն ամսուան կայսրութեան
յուսնի տակ կը գտնուէր, Փոմարքիսը Քուրքի
կ'ըստանէին : Ան տան կրօնքը կ'ելնէր աղաւ-
թեան վրայ : Ո՛վ որ զերեստական կրօնքը ու-
րանալով մասնաշափոթութիւն կ'ընդունէր,
Քուրքի կը դառնար : Գարեւոր ընթացքին իսլա-
մացած քաղաքին Հայերը ընդմիջող կորուսած են
հայրենիան համար եւ Քուրքի դառնած :

Այժմ, որ մասնաշափոթներ փոխուած են,
« աղք չը կրօնքին վրայ զերակշիւ դիրք ու
դառնած :

Փոմարքիսը նախ Պոլիսիոյ են, յետոյ միայն
լալալ :

Նոյնն է կայսրութիւնը Անգարայիներն հա-
մար, որոնք կառավարութիւն ընդունած Լիւսիքիս-
ներն, կը բնակէր Քուրքիսի ղեկավարին սահմանի եր-
կու կողմերը եւ Սեւ Մուրու եկեղեցի : Ատոր
մասնաշափոթին իրենց դիրքերը Քուրքի կը նկատուին :
Հիմա դարձած են վրայի Հայրենասիրներ :

Աղբ, պոլիսիոյ կառավարութիւնը Քուրքի-
սը չէ յանձնէր Փոմարքիսը, որոնք այսօր պոլի-
սիոյ Հայրենասիրներն են :

Կը յանձնէր միայն այն բոլր Քուրքիսը, զորս
չէ կրնար ծուլել պոլիսիոյ ընտանիքին մէջ : Ատոր
քարը կը պաշէ իրենց լիւրտըն, կրօնքը, բարքերն
ու սովորութիւններն :

Փոմարքիսութեան փոխանակութեան սկըղ-
րուներ Քուրքիսը դրին 1923ին Լոզանի դաշմա-
դրին մէջ : 1924ին վերջ շարադրեալ Քուրքի-
սիացեան Յունաստանին ու Պաշտօնաւորին արիա-
նալով Քուրքիսը Հայրենիս եւ Յունիսներն զգեալ
դաշմանքին եւ կարուաններն :

1915ին Օսմանեան կառավարութիւնը ոչ թէ
երեք ամիս, երեք որ անգամ պայմանաւոր չաա-
ւալներն, որոնք իրենց ամբողջ շարժման եւ
անկարգ շարադրութիւնները ձեռքին ու հնազան-
դակցի դարաւոր Հայրենիս տուններն՝ ոչ թէ ըն-
դունուելու համար Հայրենիս կրնար պիտու-
թեան մը կողմէ, այլ ստուապիտու եւ անուաղ
ձեռնուել : Տէր Զօբի եւ Միկայելիս անպաա-
ւանելուն մէջ :

Պոլիսիոյ Քուրքիսը շատ բախտաւոր են,
որ ամբողջ նպաստաւոր պայմաններն մէջ ըն-
դաղթ պիտի կատարեն :

ՀՐԱՅԻՍ-ՍԱՌԱԽԻԼ

— Ո՛րքան զգարանաւոր զգեստ է ըլլալ սա
թուրք հեղինակին զերեք «Հայկական Հարցի»
մասին :

Յիրքէն տաղը, թերթերու մէջ դանապան զը-
րդներու արտայայտութիւնները կան, պատեի-
րապարհ ու արտասուէ ... : Այսպէս, մէկ կ'ափ-
ստայու :

— Ժաւորք ու դարեք կողք կողքի եւ դուռն
զիկն ապրեցանք Հայրենիս հոն եւ ապագայիմ ալ
րիկիմաւն եմք դարձանք իմանքի ապրելու անոնց
հետ : Մինչեւ այսօր ո՛վ արժանի կարեւորեա-
լեմար ուսումնասիրող հայ Հայրենակիցներու
գովաւարաւայիմ կանգնէր, արկածախնդրութիւնը,
խելքներն եւ դատեքը, որոնք Հայկական կարե-
ւոր ընդդէմ կը կրնէ :

Մէկտեղ արական տեղ ըսնել, ամսին
կէր գրաւուով : Միայնով բաժինը նեղ կ'ըստ
այսուս կարեւոր Հարցի մը անհրաժեշտ լրելու-
թեան անպակասաւոր համար :

Միայն կ'ըսէ ճշդի մոտոցած կէտ մը,
Բարձրանելով մը արտաւ. զախանաւորչին յի-
շուր թիւնը :

Ճարը Անձաւ Անգարա եւ անունը յօղաւաժ-
գիրն —, չէ՛ յիշել թէ 1915ին Քուրքիսը պետու-
թեան մէ ժողովուրդը ոչ միայն շատ մեծ կարե-
ւորութեան նկատի առնէ Հայ Հայրենակիցնե-
րուն զանգաւաւայիմ կանգնէր, այլեւ մէկ միկիտն
անհրաժեշտին զանգաւաւորչին, յանձնելով դանդե-
— Երախտ, կին ու պատանի — Երախտ, Սեւ
Մուրու եւ Միկայելիս անպատանիներն :

ՍՈՍԻ

ԳՐԻԷՍԻ ԳԱՅԵՐԱՇՐԸ

ՆՈՐ ԲԵՆԻՄԻՆԻՐ ԵՐԵՎԱՆԻ ՃԱՆԱՐԻՆ
Ճանդեհնը օրէ ի վեր գրեթէ փոփոխութիւն
չկար ուղղմանախօսի վրայ : Կարծիքները հոն
չէ յարձակելով Ամերիկայիներուն անկար կողմ-
նի կը փնտռէին : Այժմ կ'ընեն նոր երեւոյթ մը
կը ստանալ կ'ըստ, հետեւեալ երեք պատճառն —
թով —

1— Միայնակ ճակատին վրայ, զէպի Ճուլան
կարծի ուսէին յարձակողական մը որ կը դար-
ձեն երկու զարաքանք :

2— Փոփոխի ինկաւսիտորը համախալար
դիրքներ վրայ յարաւած խորունկ ճնշեցը :

3— Հիւսիսայինները հիմն չիլովներ առա-
ւազած են Ուիլսոնի հարաւ (Հիւսիսային հա-
ւալ) :

Բուռն կռիւր կը մղուէ հարաւի հակառիկ
վրայ Միայնակ արեւմտեան կողմը ուր Ամերիկա-
ցիները պահ մը ետ քաշուած, թայց յետոյ հակա-
յարձակուող սկսած են : Կարծիքներ տեղ տեղ
մասն են անհերիքան դիրքներն մէջ եւ ամէն գի-
նով կ'ախալուին ճնշեցը այդ կարեւոր հակադար :

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԸ ԶԵՆՈՒԻ ...

Նախագահ Թորոնք պահանջած է ըստով է
միկիտա տարրեր որ վարքի մը յառկայեցող զնելու
համար Եւրոպայի եւսայ բարեկամ պիտու թեանց
վերադառնալուն : Այս ծրարքին մաս կը կայանէ նաեւ
Գերմանիային զնել կողք եւ երկարաւան պիտու
որոնք ուղղակի դիմուարեան հանձնաժող չու-
նենան :

Անգլիա, ինչպէս զրեցեցը, ըստով երկու տա-
րիկ կը բարձրացնէր կը դիմուարեան ծառայու-
թեան ըրելու :

Ճիւղանալ կը խորհի 18 ամսուան բարձրացնել
գալին :

Լիւսիսային վեց ամիսն մէկ տարի բար-
ձրացող, ինչպէս նաեւ Հայաստան :

Պէտքեալ կը բանակը նոր հիմնով վերակալ-
մարու ծրարքի մը կ'ընտանաւորեն եւ վարչապար-
այտարարեց թէ ծառայութիւնը պիտի երկարա-
ձորէ եւ դիմուարեան երկուսուցը պիտի աւել-
ցուի :

Իսկ Ամերիկային մէջ, նախագահ Թորոնք
պահանջելու վրայ արձակուող դիմուարեան օր-
դերին զնուր թիւնը յետաձգուեալ միկիտա Եուն-
ուար :

Ապաւնութեան Խորհուրդին մէջ

Գ. ՄԱԼԻԲ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԽԱՎԱՆԵԼ

Ապաւնութեան Խորհուրդը կը սովորական
նիստը դաւանելով երկէ զարմանալ խորհուրդին
պատուիրակ Գ. Մալիքի նախագահութեամբ որու
վերջին օրն էր նախագահուելու : Ամփոփուեալ պա-
— հանքը որ օրակարգի անցին երկու նոր խնդիր —
ներ : Մալիքիսի մէջ ամերիկեան անբախտու-
թիւններն եւ Յունաստանի մէջ մասնաշափոթին —
ըր : Ապաւնուր այն էր որ կարելի կ'ընային չափ
խնամակը այն Բորեայի խնդրին զնուր թիւնը եւ
հարաւանի Բորեայիներու պատուիրակութեան
ունեցողութիւնը :

Երկուստի, ապաւնութեան Չինաստանի եւ
Բուլղարի պատուիրակները անդէպ զառն աղ եր-
կու նոր խնդիրներով խնդրել արդէն իսկ ծառա-
րենս օրակարգը : Գ. Մալիք պատուիրակը թէ ա-
պաւնութեան խորհուրդը քանի որ նմանապէս էր
հրէ՛լ զորաւարներ մը, պէտք է մարէ հրէ՛լը ոչ
միայն Բորեայի մէջ ուր ամերիկեան վարչի շըր-
շանակները ընդհատուած են, այլ ինչպէս հողին
վրայ ալ ուր նոր հրէ՛լն ոչ միայն է ամերիկեան
անբախտութիւններով : Եթէ ժողովը աշխատալ
կ'ուզէր, կ'ընար Բորեայի երկու կողմերն ալ կան-
չել եւ խնդրել լուծել :

Գաղով Յունաստանի, Մալիք ըստ թէ պէտք
է զարգնել Հայրենակիցներու շարժանքը, աք —
նանք ու մասնաշափոթին : Հիշելն Հայրենասիր հե-
րուսեան, ընտանեկանները զիմա ըլլալով մարա —
ւախա Միկայել, Մալիք պահանջել որ Միկայել
աղբը միկիտան Բարդիսիոյ վարուելու համար
այդ հերոսներուն հանդէպ, ինչպէս որ նախկին
յայտարարութեամբ որ կատարուէ :

Երկուստի եւ Անգլիոյ պատուիրակները մեր-
ձեցին այս առարկայի որ հայապատմեան համար
անպատկաւ մը չէր, եւ ընդհ. ժողովը կ'ընայ
զարգի անոնցով :

Ամերիկեան պատուիրակը յայտարարեց թէ
կ'ընայ ըլլալ որ օգտանա մը ըստարիտ ուսմը
բարձրած ըլլալ չիմանալ հողի վրայ, եթէ
ստուգուի, պատարաւ են հատուցումներ տալու,
եւ թէ Ամերիկա երբեք մտաղի չէ խնդր ունե-
նալու Փէքինի կառավարութեան հա :

Յունաստանի արաւելն նախարարութիւնը
կը յայտարարէ թէ Գ. Մալիք ամաստանութիւն-
ները է զարաւանքութեան հետեւանակ են, Յունաս-
տան ժողովրդավար երկիր մըն է ուր օրէնքը կը
զարաւարէ եւ մեր երկրի զորքներն մէջ ուրի-
շի մը միկիտա թիւնը անպատկաւորէ :

Միւս կողմէ Ամերիկա կը հնաւորին թէ Բա-
ղարիսը երեսմ է 77 կառավարախախտութեան մասա —
պատկերն :

Թուրիսի և Ասլանեանը

ԱՄԵՐԻԿԱ ԽՈՍՏԱՐԻՆ Է, ՔԱՅԵ ՏԵՄԵՆԵՐ ...

Թուրք Խորհուրդի նախարարին Քախա ջան-
չերէն է միայնակ աղբներ մէջ թրակալիս պա-
ուիրակ Սէլիմ Սէլիմիսը զնելով իրենց փո-
փոխութեան ընտանիքին վերջին, Պոլիսի-
կներ թրակալի ղեկավար ձեւալ իրենց Պոլիսի-
կայի արաւելն նախարար իրենց օմբէք փակած
է համոզուել համար որ Թուրիսի անպատկաւ-
անակ Ապաւնութեան խորհուրդին մէջ : Ան պաա —
մած է թէ Ինչպէս 1935ին Պոլիսիոյ զարաւար —
մը ղեկավար Խուրիս, երբ անիկա նեղուցներու
վրայ դիմուարեան խորհուրդին պահանջել, թէ
զարաւար կամով եւ վճարակաւութեամբ փոր-
պը մը կը կողմ ղեկավար նման պատանիներուն, եւ
թէ Պոլիսիոյ պէս ուսէլ ըստին տեւ եւ զա-
նաղիքներն է հաւատարմութիւնը Երկիր մը ընդու-
նելով Ապաւնութեան խորհուրդին մէջ, այդ ղալին-
քը աւելի պիտի ամրապնդուի, եւսյն :
Եւ ինչքն մալի ընելով այս ըստըր, պատանախ-
ներն է :

— Մեծապէս կը համաձայնով Պոլիսիոյ, թայց
խառն չեմ կրնար ստալ, որովհետեւ այդ որոշումը
կրնան ալ միայն Ապաւնութեան օմբուր ստորա —
զրդ պատուիրակներն եւ այն ալ փաճալմու —
թեամբ ... :

ՃՈՐՈՂԱՅԻՆ ՊԻՏԻ ԶԵՆՈՒՆԵՐ

Նախագահ Թորոնք իրազեկութեան ընդունելով
յայտարարեց : Թէ ամերիկեան նախարարը պիտի
հետանալ ժողովարար Եուրոպի եւր որ Բորեայի
պատկաւով վերանալ : ժողովարար կ'ընել ճակա —
ապարիք պիտի որոշուէ Հայրենիս հոն կ'ընտրուի
Հայրենիս ղեկավար ղեկավար մէջ, որու պիտի մաս-
նաշափոթ ընդունալ որ երկրներն կը կուտան Հայրենի-
սի ղե՛մ : Նախագահ յայտարարեց որ կարծիք
Զինուորապետի խառնուել Բորեայի կ'ընեն :

(Լաւրիտալ շարժանքութիւնը կարդալ Դ. Ե.)

ԱՄԵՐԻԿԱ ԽՈՍՏԱՐԻՆ Է, ՔԱՅԵ ՏԵՄԵՆԵՐ
Թուրքիոյ անգամ նախագահ եւ Իրանի Անգաւ-
մալին, զարաւարեան ընդունալ եւ արաւանութեան
ճանաչման մասին կը մատուցած ծառայու-
թեանց համար :

Ի՞նչ կ'անցնի ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ
ՊԱԼԲԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Միջազգային մամուլը կը շարունակէ մէկ
միւսէն վերջովիչ եւ հակասական լուրեր հրատա-
րակել Պալքաննէրու մասին:

Սկսինք Ալպանիայէն, որ Խ. Միութեան ռազմադիտական խաբրիսը կը կազմէ Միջերկրական ծովի վրայ :

Միակ ոչ - չամբարանից ապերից ոչ հերկը
 ասպեղծից ունին Ապարից մէջ՝ Ծրանաւան ի
 Բուռլան են։ Իրազեկները կը հարաւատեն թէ ի
 հոգի ոչ ահողորդանաւ տակ են պարտաւատաւ
 փողոցից թէ։ Այլ մէկ Իրաբանից պատու երկրի
 երկի, երբեք այսպան ամուր կոչարեւի տակ տո
 նուած չէր կարգանա երկրի ըր։ Կշկուոր են
 փկուրիւնները կը քաղուին տանամամբէ՝ զա
 րդանէր։ - Պէկրատ, Բրիւթէ՛ս, կըսէ, երբեմ
 ան ամուտարակի յարաբերութեան չունիւր ի
 չարաբանի Ապարից։ (Կախուրային նպիրտ
 իր չաապարակութեան միջոցաւ։

[illegible]

Նոյն անթերը միշտ կը յայտարարէ՝ հասեալ Սպանիա իր ներկիւր բարօրութիւնը կը պարտի՝ Միութեան հաւաքապետ Սթալինին։ Այս վերջինը շատ աւելի կը փառաբանուի քան Մուսոլինիին 1939-էն 1943։

Անցեալ Մայիսի ընտրութեանց նախօրեակին զիմ մը ուղղուեցաւ Սթալինի, հետեւեալ թովանդակութեամբ, ինչպէս կը հաղորդէ Թիրանայի անթիքը:

«Ինչպե՞ս տար մեզ, ո՞ր տարը, յոյժ սիրելի մարի մարի, մեր անմահանալի երայտագրությունը՝ ինչ յայտնելու՝ ձեր բանկայգինն ու հայրական օգնությունն, ձեր սուսամիտ խորհուրդներուն ու հուշումն, ձեր տեսական հագուստաւորութեան ու շարժագրութեան համար, մեզի տրամադրուած ինքնակենսական ու գործարաններու համար, այլ ոչ ոյսին համար՝ զոր ի՞նչ հեղու՛ր մեր մշակչոյրին եւ տրամաւորին վրայ, ինքնացեալ բոլոր քարհիմներուն համար»։

Հայտարարները տեղի ունեցած ճիշդ այն-
պէս ինչպէս շուրջ բոլորիս հետ խորհրդակա-
նելիքներէն շատ քան վերաբերեալս երկուքս ընդ-
համարեալս, ընտրողները 98 աւ շարքի մաս-
նակեցեացս եւ հարիւրէն շարքի բոլէ տակէն ին-
քսանին եւ ծրագրին հետ: Այս առթիւ ցնծութեան
արդարակէսը արժակալեալս եւ ընդհին, արժանա-
լիք ճայեցողով պէ՛հնէն Մ. Խաճապետներ Սեւ-
ն ընտրեալուն, ինչպէս կը պատմէ Քերամայի ան-
ձնը:

Ինվեր Շահա իր ճառին մէջ կը պարզէր կա-
տարուած նստածները, Հաստատուել թէ քա-
նիդիկ արտադրութիւնը աճած է 112 առ հարիւր
ըրո՞ւր՝ 316 առ հարիւր, պղինձը՝ 258 առ հա-
րիւր, կաշաղկը՝ 170 առ հարիւր, կոշիկը՝ 170
առ հարիւր, օճաթը՝ 957 առ հարիւր են։ Բարե-
շան լուրեր կը հազարըդէին նաեւ շաքարի եւ
շաքարոնիկի սպառման, գոլցայի, բամպակի
տախի են։

Արդ, ոչ — համայնալար աղբիւրներէ շաղ-
տած տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ հատարեա-
լապես կը տրէ Ալազանի մէջ, թէ պարեմաւորու-
մը այժմեայ ծանրագած է որ ոտտիկանութիւնը
մտնողները կը բանեցնէ, թէ կեղծիք են Տարառա-
յա քարոզական ձեռնարկները. մասին արուած ու-
նեւորակ լուրերը, թէ Խ. Միտիւնը ոչ միայն
լարէ իր բանար, այլեւ կը քանդէ երկրին աղբիւ-
րները, Չեխային միջոցաւ:

Նշյոյ արքիւրքերուն համաձայն, Ալլանի, արտածուները թէ՛նապէս աւելցած են ղէպի ինտուրպարի եւ շունարի (գլխարարաբար օտաւարի եւ քարի), տարւոյն առաջին հինգ տնոներու ընթացքի: Շատ աւելի անձն են ներառուները, 2805 թոն (1949ին՝ միայն 80 թոն): Գլխարարաբար արգար, ինքնաարգ, սերնաարգար եւ արապի:

Այլադնինոյ արտաճուհները Թրիէսթէ կը հաս-
նին 500 թոն տարորդութեամբ նաւերով: Դաւան -
որներուն արդիւրած է խօսիլ. տեղացիներուն
հետ:

ԱՆՀԵՏԱՅՈՂ ԴԷՄՔԵՐ

Տիկիւն Բնար

Հայ բնիկ վարպետը՝ Յովհ. Արեւեան, հազար
Պոլիս ոտք դրած, տապան տալիս. քանդիսանալով
կուտար Մայր եկեղեցին տէջ։ Մամա՛ն Մամա՛ն
Պատրիարքարանի թաղը փոխադրեւում, մեր տուն
Հոր լաւ տուն էր հնդգիտավարանը, կիւրեղի է երեւոյ
ւախալը ուրախութիւն։ Պատանեկութեան տակ
հաւալ տարբերի մէջ էի, կապէ՛լ յորման
կանգնե՛ր երպիւններ եւ ոտս քաննէ՛ր կարէ՛լ։

Աղբ, թաղտոնի կանգիտը ամենն առնել կ' զտար իմայի, Սկիտառն եւ Հայ պզդի մէջ
Հարմարակի էք, որ Արեւիկայի գոյգիլեանս օ
ընտարեւ էք երեւաթիլի իրիկուր, այն ալ Գուճ
Գուգիլի թաղը: Անցաւ չլմանի թուանէն, թան
հանի յիշատակ էք արքած, Պարս կկերեցու
չլմանիլի Հայուքնէն... Կապիք որ սինեւ
թան թաղալորք էք սքանչելի զին: Ուխայ
թաղալորքս, իմիւն, կեցցէնքու տնաշատարալի
խաղաղութիւնը յարգանք ճամբը էք բանչ եկ
տրին:

Յազթաւադամ մարդ մըն էր Յովհ. Արեւիան
սեւ, պէտքուն աչքերով եւ զիտախիւ մազերով
ժպտուն կը յառաւանայ դէպի բնմ, մասնիկըր կը
տանի սինկին ու զամբ ծանօնով մը կ'որոտայ .

— Ողջո՞յն եմ քերել ձեզ Երեսանից, Էջմիածնից, Սեւանից, ու ծաղիկներ Մասիսից, Հայաստանի սարերից ...

Բանաստեղծական ինքեր երկեր կապուժիման
 իր, որ զԲանաստեղծ Կնուտ էր մեկխնարակա
 լլայել: Փողոցները կ'ունեցանք Արևելան լրբ
 ղուի, կ'երկ, կ'արժեն նախըզարմ աշուրը փառա
 իր, որ կ'առառնե՞ր յողորպարժ Հայաստանի զԷ
 խուն: Ուայց, զի՞ առ զի՞ քան զի՞նչ կուզայ
 նախնասիրել մոգական խոսքերին, որ իրեն
 ինքնելը հատառաջ չայրիներ յաղայային: Խա
 ղապատուժիկներ իր զենիթին կը համեհ, երբ Յով:
 Արևելան կ'առնե՞ր իր յառաջիկայ ներկայացոյց
 Գաղարկայի Բառերոհին մէջ:

Գրեմ - Գաղաթի մատակարար էր, թրքական
համալսարանների ու թաղը, ուրիշ այնքան հայ
համալսարան դժգոհ զուրք եկած էին: Միայն թաղ-
մուսթանա մէջ էր կառուած Յոյներ, մանաւանդ
Բուրսերու կարևոր ու թիւ էր, որտեղ Հինդուստան
էր հետեւին կրեւնիս խաղին: Հայ բնիկ վար-
պետը բոլորած են Տիէկին Հրաչ (Տեղածոնա)
Տրդատ Լանանա (Եսաօ) եւ Պոլոյ Տրամաթիբի
տորահաւ զերասանները:

Շէշափերի ողբերգութեան թնճուկը կը բարձրանայ, կիրքի գոլորշիները կարծես գուրս կը խալթբեն եռացած կաթնալի մը յորձանապտոյտէն։ Եւ կը հրգեհնէն հողիները։ Արեւեան գետին պատկած է, Ղջաճպօրէն կը տապալակի մախանիքէն ...

— Ներգործէ թոյնս, ներգործէ, ահա այս —
պէս կ'որոտան ապուշները ...

Այս ամբողջ վերականգնմանը մենք մենք, պէ-
տա կին մը կը շնչէ, կը հետեւի ընդհ. շարժու-
մին, անհոգորին, իր մեղքն է սակայն տրամին
ամբողջ քանակին:

Եւ հոյսի կինն է, իմիւրեան, զոր կը մարմնա-
որէ Տիկին Քնար:

Զարմանազան լուրեր կը շրջեն Ալյանիոյ
Մորթաշայի խարխիտ մոտին Անցեւոյ Նոյնիմի
նրա Ազգիկոյ Լորտեոյ մողորն ճէշ յաւաթաբար-
ուեցաւ Թէ Ռուսերը սուղանաւորու խախտի մը
հիմամբ են Անցեւոյ կզգիւն ժայռեան ճէճ, Վալոյ-
այի ծոցին բացեալ, իբր 80 մղոն հեռու խալա-
ւան ծովափէն, տիրապետելով Արարիկանի
Բուրձնի լիւայ :

Նոյն աղբյուրին համաձայն, Ալպանիոյ խորհրդարանի զինուորական և արևևստախաակական գաղտնեղութիւնները իր լրացման Մուռնիլի ըստ լիարժեք զորքը և թէ հաստատուած խարխիւր «անտեսելի է ծովին, պաշտպանուած՝ զարաւուրներու զօք», շնորհիւ խաղաղութեան վրայ տեղադրուած էր միայնակ ընտելութիւնը ։

Ներողագրի դաշնակից չըջանակները չեն հա-
ատար այս լուրերը:

Քրիստոսը իր Զատնան թէ ցանկաւ յայն տեղափոխուի ինքններ կը շարունակուին ինչպիսիք յաճախեալ շրջաններուն մէջ : Եւ յաճախեալ կը հետապնդուին իրանց ինչպիսիք ի Զոնապիտի յաճախներուն վրայ տարածած տեղացիներ եւ օտարացիները : Երբեք կապիտան ի վեր կարծուի թէ Պոլիպիտ 250 շաբաթ թուրքերուն արտաքուստն ալ կապ ունի ինչպիսիք շաղապախանութեան հետ :

Ամէն օր արիւնալի դէպքեր կը պատահին
սահմանամերձ գիւղերու մէջ: Զինուորական շար-
տումներն ալ ուշադրութիւն պիտած են, թէեւ
սմէն բան զազոյնի կը պահուի:

Գրեալսմէ կիրթեալ Հոգեւ Եօթնապատկի
բարբառք: Օրէկսն խեղճած էր կէրնել, հաւ
շուքը Տեղւոյմանս:

Իսկ ապա, Եմիման, աշխ դողորմեմ եւ խո-
նարէ կինը, ա՛նա եր դժժ էր ցցուի արիւրաբը: Ձե-
ք իմանայ առ Մարեմ, ձեռքի ա՛նաւոր Թուրնէ, որ
կառապի մարտերու մէջ իմանալ բարբառեալն
Հնձած էր: Հայրիկ տառած վարսերէն քորնը
դողբար Հրեւիկնեմեքի ողորդի պէս կը կախուի
եր քոյշ Եւ օղբերը կը խառնանայ, աշխերը
վաւաւկանայաւ, զայս աս աս: Ետեւորապէս:

Դրվալիկադաշտայն, քալլ ա քալլ, խորխորաբար :
Ձայնն է՝ ան ճշմարտութիւն : Խիղճը եղեռ-
նական սխալի մը, որ երկնային անճշ դատարան-
նին աղջկա կը հանէ Օթէլլոն : Այն որ մոլեգնած
Մարիտաբաթիկին սրտին մէջ է միաճէ գլոխով
քայտաշը, անյառախ անդունդին եւ գեհնէի ջրա-
հալ լաւային պատիօժ որ հալոյէ իբր նզովք ...

Այսպես են ներկայանալ, անէլալա՛յ, կարծես
չեն ուղիւր հաստաւս իրենց աշխարհը: Ինչ ուժ է
այա: Հայ բնիկ հովաթին դիմաց, ալդդ փնջոյ
շաշտուն եմիւր... Ինչ կրակ այդ աշխարհուն մէջ,
ինչ փոթորիկ այդ պարիսպ մարմնին մէջ, որմէ
տխմարիմը կը շղթայազերծուի մուկզնորէն:

Արեւմ մը կը պտուկէր անոր հողիին մէջ:
Հիացող հանդիսական մը, ալ չկրնարժ սան-
ձահարել իր զգացումները, հեւասպառ կը գոչէ .
— Կեցցէ՛ Տիկին Քնար, վարպետին համա-

Սրահար էնք ևս կ'իյնար, Եակոն իր կարգին
Օթէլլոյի կեռ թուրէն: Վարսպոյրը կ'իջնէր կտ-
րուած գլուխի մը վրայ, որ դժոխային ողորդե-
-

Տիգրան Քնարը «Եփեսոսյան Թատերախումբ»-ին հետ եւ տեսած էմ, ընտանեկան որամի մը մէջ։ Եահզատէ Պաշիթ Թատրոնին մէջ տրուած այդ

Ներկայացման սկիզբը, զուրս եկաւ դէպի բեմ, որը ռուհիի մը պէս հաղտած, յուղիշ շէշտերով ու գեղեցիկ ծնողապուրկ Հայուհիին դժբախտ ճակատադիրը: Դարձեալ նոյն զգայուն, հաղորդական տանայեղութիւն, ըլլայ արտայայտութեան, ըլլայ ամբողջ ներկայացման ինթազիոն:

Որպեսզան դեպատեւելին ճանաչցան է
 Պոլսահայ Տրամաբի Թաուիսխանի Նեղիզի
 Գրուհներ, ճանախորքար սիրախանդ օրերուն,
 Դիւթախորքար չափ զարծ չքան ըմ: Յիւնիք
 Դաւիթի դերեկն պիտաւորներն՝ Լուսար (Փր-
 լյանք), Սեւն (Զար Ուիւ), Մարգարիտ (Պատուի
 Խաւար), Մոհմ (Դիւթաւմ Քիւն) են: Եւստ Դիւ-
 թաւմու դեպատեւելիք ըմ Եր, ըմ ինչպիսի
 Լուսեթարն են իրենու խորք Թաւիտիկուն արտւ:
 Երբ կարգուիթաւմ, ամեն առթիւ զարարտ
 Եւստիկուն դաւ Ենիկ:

Քեզեցիկ չէր տեսելով, բայց տեղը ըլլալէ հետո էր իր հրաժարան աշխերով եւ յորդանոս վարերով: Զտարիւն վիպական մը, ան մէկն էր այն հաղորապիւտ զերասանուհիներէն, որ ամէնէն աւելի երանելի որ արթնցոյցած էր գեղարուեստասէր Եսաբարկան թեան մէջ:

[illegible]

Յորեկան դերասանուհին Մնակեանի դերերը
մանին վրայ կը զետեղէր իր անհամար Հիացողնե-
անի նուիրած ծաղիկփունջը եւ կը յայտարարէր
Յէ՛ - Սեփմարանքը անոր կ'երթայ, որովհետեւ
կնք վարպետին կը պարտի իր արուեստը»։

Տիկին Բար, հակառակ էր 72 տարիներու
շնամ, մինչև վերջ մնաց պատնէշին վրայ եւ
մեծական յայնպեանկեր տարւաւ: Դերասանու
պետ Յաշիտ Ռիզա էր զամբանկանին մէջ զինք
ընդունէր էրբ «Համաշխարհային» շախմաթով
մրցենասագիտունէ մը» որ զարգարած էր
Յաւետարան պատմութեան էջերը:

Դերասանապետ Սատիկ Քեբե, նախագահ
Թուրքիայի արևելահայկական միության, իր
կարգին կը զննատէր արմէշը փոքրագոյն ար-
մատակարարէին, որ թուրք Բաղդադի
հանքին մէջ «անհասանելի բարձրութեան» մը

...առած էր: Կը պահնձացնէր աղնիւ սիրտը մեծ հա-
ւաքով, թուրք բեմի հաւաքին հանրաժողովն ու կ'եզ-
րապահէր:— Մեր հաւաքահանութեան լրջման ն-
կէն զուրք գտնուող մեծ արուեստագիտուհի մըն
էր ան, որու բարձրութեան չին կրցած հաւատա-
սիլ մեծ անուանի արուեստագէտներն իսկ:»

Յարդաւնք եր յիշատակին:
ԱՐԱՄ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԿԸ ԽՆԴԻՐՈՒՄ ԳԵՂԻՍ ԻՆԵ ԵՅԵ ՎՈՍԻՔ ԻՆ

Р. У. Р.

կերտական անցելով տարուան կաղաղութան հա-
յաններով, որ երկու հարիւրէ աւելի տկարա-
կամ զայ փոքրիկներ 200ական որ տապան մա-
լուր ոչ եւ տառա տնօգէ Երուսաղէմի քանակա-
պաշտպաններ, չարեանքանակներ, 200 րի կեդ-
րու 200 րի Սան Փառլոյի, Յրուսաղէմ եւ Գուշու-
Արեւի Երկ. վարդաբնիկները բերան եւ իրենց
մասնակցութիւնը օրհարեալ իման փոխան:

Յունական Կաղար Սաղը անցնելով տարուան
ընթացքին ունեցան 200 րիկոն տարիներն ել-
մասնացել էր, որոն 44 իրեն տարիներն տուան եւ
200 րի Ամերիկայի կեդրոնը:

ԲՈՒՐԻՐԻՈՑ ՊԱՏԱՆԱՆԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ

Թէև եւ պատճառաւ զիւն չհասարակութեան,
բայց եւ հարցունքին թէ Բուրջիկ պատուիրակներով
Պուլիպոլիս քանդակաւորներ, մերժած է անոր 200
րիկոն քրտան տաղաւորութիւններն եւ 250-000
պաղարկաններու տեղափոխման խնդրին համար
տառաշարժել է քանակները: Այն պարագային որ
երկու կողմը չհամաձայնի, ինքզին պիտի լցուի
միջադատին կազմակերպութեան:

ՆԱԿԱՆ ՕՐԱՆԱՍ ՄԸ ԿԻՍԵՆԱՆ

Օրանայի անկիւն արձան մը պատանեցու ե-
ղիտաւոր մէջ: Հնդկաստանին նիւ Երբ զաղող
Սարս ավ Մերիլին մանրեկան մեծ օրանայի
Հարիւր հասած եւ անկէ ձոնը երբեքս համար
համար կամ էր: Բիւն եղբ իտալական անաղան մը
արձակած էր եւ լնուց լոտիթին: Ամբիպաշտ
խաղաղուտ օրանայի անկիւն կողմ Բուսն եւ ի վեր-
ջոյ, հնչու թանկանքին բնիկը գտնուեցաւ Գաւի-
րէն 95, իսկ Օրանային 25 բնիկներ ճշուտ Բ-
Բուսն էլ Պարտու կըտնուած տեղը: Օրանայը արշա-
ւը եւ մէջի 58 խաղաղութիւն ու 7 ռուսիկները
անխաղաղ ճակատման մէջ կան Փարիսին 5 Յրան-
սանքներ, 2-3 մը Գ. ԽՈՐԲԵՆ ԼԵՔՍԵՆԱՆ որ ա-
մերիկայէն Լէֆին համարաբանին մէջ քուտից
էր, որիմանի երկրպագու զերանաւորին Բաւելլա
Գուշու, Սինի Փիթի մասնաճան, Սիւշուկա ա-
ղերու հնդկ պատուիրակներ, եւ բաղադրի ա-
նուան եւ ցործի մարդիկ:

× Սինիպալիս Սաղիսը զաղող ֆրանսական
օրանաւ մըն ալ կորուտած է տաղը մարդով:

ԵՐԱՆԻ ԱՆԱՌՈՒՆԵՐԻՈՒՆ

Անատոններու պարագայն ընկերակիւնները
համախաղաղութիւնը պատճառ մը ունեցան Լո շէյի
մէջ եւ կարգ եւ որոշակութիւն տուին անատոնները
մարդը հաւասար եւ նոյնիսկ անկիւն քանդակ
լուսնի մասին:

Կիւսիւմ քրիստոնէական իրաւունքի մը հան-
մարդին եւ անատոնները իրարու հաւասար հը-
տախիւն մասին եւ հրահանգել որ մարդիկ ճշուտ-
րապէս պարտաւորութեան համարին կենդանիներ-
ու հանդէպ լաւագոյն վարուելով որ ունենան:
Այսպէս որոշեցին որ արդիւնքը բայց 4 խաղի
կենդանիներին թելուցուան որոն եւ սպանուի-
ն Բիւնը, կրկնեցան մէջ կենդանիներու ցուցա-
դրութեան ու խաղը, ինչպէս նաեւ վաճառուող,
փախել բոլոր այն կենդանիներուն պարտիկնե-
րը որ պիտանի հանդամանք լուսնին: Վերջապէ
պատշաճ կարգին որ լուսնին իբր բնութեալը (սահման
կարգին) չզործնուածուի:

Երանի միջոցով աղանակներուն:

ԲԱՆԱՍ ՄԸ ՏՈՐՈՎ

ՓՈՂՈՑԻ ԱՆՈՒՆԻՆ մը փոխարինելով իստ-
մայրոյ ձեւ մը ստացած է Լիւմիէի մտաւայն Սէ-
միւնիին զաղաղութիւնը: Տեղուին համախաղաղ
զաղաղակարգ եւ Բաղադրական խորհուրդը
Պարլիտ Կամպիթիայի անուր խորհուրդ եւ դրած
եւ արդիւնք Սէմիին, իսկ մարդապաշտ մըն ալ
կուցած էր Ուրիտ Բուրջի: Նահանգին կառավարիչ
հրամայեց եր քննել այդ անուանները եւ դիւրեաց
որոն նահանգապետներին հանուելով փոխարին-
ելէ հինքեր: Հիմա տեղուին համախաղաղութիւնը
բոլորեցած են եւ կը պահպանեն վերահաստատել
իրենց պատճառն անուանները:

ԱՆԱՌՈՒՆ ԵՐԱՆԱՌՈՒՆԻՆ հետեւեալը դրած
կենդ Թէ շնորհապաշտներն մէջ կարգ մը լնու-
տախիւններն փլուց, տափախիւններն իստ տեղեկա-
րութեան կը հարցունքին թէ նորն լնուցներն քանի
մը զաղաղութիւն այ անկիւն քանդակած են: Անոնց
մէջ կիլեթի զաղաղութիւն որ 8845 միւր բարձր էր,
Էր, Էր, Էր 8910 միւր: Փարիսի հնդկական դեպա-
տաւորին հաւասար լուսնին խաղաղ լուսնին եւ
Թիւրքիին լուսնին մէջ պատանեւ ճնցուցներու
հետեւեալը մէկ միւրին հնդկի կորուտաւ կաշ: ա-
նուան կամ շարժին հետեւեալը բացուած պիւնքու
մէջ ինքան եւ կամ որոշակութեան շնորհած են:
Տնորուտը զաղաղութիւն 80-000 բնակչով քան-
դուած է հնդկ միլիոն մարդ անպատշաղթ մնա-
ցած է անմարդկութեան եւ մերկիւններն տակ:

ՍԱԲԻՆԳԵՐԻՈՒՆ անտառան արուցել 110 ֆր-ի
բարձրացնել մայ կարելի: Կինքու քանիսն ալ
յաւերակներն փոխի իրէ:

ՀԱՆԴԻՍԱՌՈՐ ԲԱՅՈՒՄ

1944 Օգոստոս 25ին, Գարուն — Գիւլիէն մէջ
երթընթացած, զնալիով վատեան ռաւատակ —
ուած, յաւա որդապաշտ ընկեր ԼԵՒՈՒ ԿԵԼՈՒ-
ՆԻ Յուլաբանին բացուած տեղի կ'ունենան, 3
Սեպտեմբրի կիւրակի կեսօրը վերջ մամը 4ին, Գար-
ունի քիւրդիկապաշտ մէջ:

Հաւասարայն քիւրդիկապաշտ անկիւն:
Կը խախիլ Կարունի 2. Ե. Դ. Կողմէ բայ-
ման խաղը ընկեր 2. ԱՅԵՏԻՍԱՆԸ եւ ընկերներ Ս.
ՏԵՐ ԹՈՂԱՄԱՆԱՆ, եւ Լ. ԲԵՏԼԵԱՆԱ, նաեւ Գար-
ունի Տ. Ֆ. Ի. Օ. Դ. Կիւրդապաշտը:

Նորն օրը առատուան մամը ճին հողեհան-
գանտան պատարագ, Գիւլիէն 2. Ե. Դ. Գիւլիէնի
տան մէջ: Կը պատարագէ ՀԱՅՐ ԲԱՐԿԵՆ ԱՍԼԱՆ-
ԱՆԱ: Կը հրահարին հանդուցեալ ընկերով իշխ-
տակը յարգուցներ:

ՊԱՏԱՐԱԿ ԼՈՒՆԻ ՄԵՋ

Այս կերակի, Լիւմի Բ. Առատուանան Ե -
կեղեցուն մէջ, կեղապահայ օրիւրը ԱՐՍԱ -
ԼԱՅԵԱՆԸ ձուովի պատական թուղթաթուղթու
պալիկներին, պիտի մասնակցի Ս. Գարաբաղի
երկեղուցութեան: Լիւմի եւ լուսնին խաղը -
պաշտ խաղ ժողովուրդը կը հրահարի ունիկըր
այս հողեհանի կրեցուցութեան:

ԿԼ ՓԵՏՈՏՈՒԻ. — Էրդուտի Բան զիւրապ
վարդանու Շահաբանի կը փնտէլ իր հարկոր
պան ինքու Շահաբանի, որ 1924ին Յու-
նաստանի միկան եւ Սարիկա: Կը ինքուրի ի -
մանցի կ'արդարուել Լիւմանի, 7 rue Danton,
Délices (Sère) France:

Ջերմայն Կը ինքուրի Ամերիկայի «Հայ» -
րիկներին եւ «Հայապաշտին» արտակող այս փո-
տուրը:

ՎԵՐԱԿԱՅՈՒՄ — Յը. Կ. Խաչի Տէրիկի դը-
րուրը կը վերաբացուի այս երկրապաշտ, Սեպ-
տեմբր 4ին Ամերիկայի քիւրդները կ'ընդունուի
2. Ե. Դ. Տան մէջ անկիւն Կ. Երկրպագու, մամը
16 — 19:

ՍՏԻՊՈՂԱՐԱՐ ԾԱՌՈՒՆԻ

Շենիէ մէջ (Chesnay, S. et O.) 310 բառ. մեկը
հող մը: Դիւլի Ս. ՎԵՐԱՆԱՆ,
247 Bld. Jean Jaures, Boulogne, (Seine):

100 ՖՐԱՆՔ

Քիւրի անկիւնին իւրանքեր եւ կառաւոր իւ-
րով հարապաշտ իւրիկ PEINTURE IGNIFUGE, քո-
րուր զոյնիւրով:

ՍՏԱԿՈՒՅԵՐ (BACHES) նոր եւ զործնուած
անկիւն մեծութեամբ: 100 Ֆր. քան. մեկը
ՎԵՐԱՆԱՆԸ երկուցն զառատու հողին համար

ԲԱՅԱՌՈՒ ԿԵՐՈՒՄ

ԱՄԵՐԻԿԱՆԱՆ ՎԵՐԱՆԱՆԸ 2 հողիկով 1500 ֆր.:
ԱՄԵՐԻԿԱՆԱՆ ՀՈՐ ՎԵՐԱՆԱՆԸ 2 եւ 4 հողիկով,
ԿԵՐԱՆԱՆ ԴՈՒՌՈՎ, ՍԵՒԼԱՐԻԿԵԼՈՎ, ՎԵՐ-
ՋԻՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԵԱՐԻ:

ԳԻՒ՜ 3980 ՖՐԱՆԿ

ԱՄԵՐԻԿԱՆԱՆ ՀՈՒՆ ՍԵՐԻԿՐ ՄԸ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻՒՄ
ԵՒ ՋԼԱՅԱՆԱՆ ՀԱՆԵՐԲԵՆԵԼՆԵՐԻ

THOTAN ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻԻԼԸ

38 RUE DE CHALON Mâcro Gare de Lyon
Բայց էլ ամեն օր, կիրակի քէ տոնակա օրիկ
ՄԱՍՏԱՐԱՐ ԳԻՐԵՐԻ

ՄԻՈՒԹԱՆԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌՈՐԿԵՐԻՈՒ

ՄԵՆ 2ԻՐԵՋ 2 մը ծաղակ է Լիւմիէի ռաւանիկ
ՏԵՐԻԿԵՐ զաղաղութիւն մէջ եւ 13 մամ տեղակով արքան
եւ փեղ հարիւր տուն, երկու հարիւր խաղաղութիւն
եւ 700 ծաղիկ եւ մանանի այլատապան, կեղապաշտ
անկան պանքան, հողապաշտական թուղթաթուղթ,
նախկապաշտ, քանդու եւ ցործել անբողջ հունձ-
ք: Երկու կիւրի արքան եւ բոցները մէջ: 2000
հողին շափ անպատարագ մնացած են: Եւ այս քո-
րիկն պատահաւ կատու մըն է կիւրի որ ուղեկով
պատուր է տաղանք միւր զոյնով կ'ընէ զայն
հաւանիւն համար տաղաղութիւն կը լընէ, եւ որովհե-
տեւ որդորդութեան յարգանքով եւ մէկ տեղ կ'ու-
նենար, յարգելու քանիկ եւ բոցները շուտով տա-
քանուել են:

ՏԻՊԼԱՄԱՆԱՆ նոր պատարագ մըն պիտի լու-
նենայ Էրան նոր լուսնին Գիւլիէնի Թաւաղայի
հարիւր երեսփոխան Փէրլուրդարիկ յայտարարեց
է թէ քանուին խաղաղութեան պատարան եւ աղ-
լիկն որովհեազ: Այսպիսով, երկու հարաւ քիւրդ
որ հեւ ի հեւ կը փնտէլին փախաւորան արա-
հարներ, զաղաղութեան իրենց խաղաղութեան -
ները: Յունաստանի արեւելահայտարար Տ. Սիփիւր -
գիւն տեսակցելով վարդապետ ՎԵՐԵԼԵԱՆԻՆԸ հեւ,
կը միջնորդութիւն տալարեան եւ ինչկեր
պատարագ լուսնին համար:

ՃՈՂՈՒՆԵՐ ՄԱՍԼԱՆԻ ՄԵՋ

2. Ե. Դ. Մարտիկ Երկ. կոմիտէն ընկերա-
կան ժողովի կը հրահար լուսնին բոլոր ընկերնե-
րը այս շաբաթ մամը 8ին Երկրապաշտական
արահը, 51 rue Grignon: Ներկայանալ անտան -
տարով:

2. Ե. Դ. Մարտիկ Երկ. կոմիտէն եւ Նոր
Սերուրի Երկ. վարդապետ ժողովի կը հրահար
ն. Ս. Ի բոլոր ընկեր-ընկերուհիները այս եր-
կուրդի մամը 8ին, Անարանան անուրբին մէջ,
26 rue des Convalenses:

Սոյլ ժողովներով ներկայ պիտի ըլլամ ըն-
կերնր թժ. Ե. Կալապանեան եւ Ս. Թոմաս-
եան:

ԶՈՒՆԱՏԵՏԻՐ

ՓԱՐԻՋԻ 2. Ե. Դ. «Փոթորիկ» խումբի ժո-
ղով այս երեքշաբթի կրկնուած մամը 20-30ին,
Chope du Nordի մէջ:

ՄԱՐՏԵԼԸ — Այն Լուի 2. Ե. Դ. Ամերիկայի
նեթակաւոր ժողովը այս շաբաթ, սոփորական
հաւատաւորին: Ներկայանալ անպատարագով:
Բացակայները նկատի կ'առնուին:

ԿՈՂՈՑԻ

ԱՐՔԻԼԻԻ մէջ աշխատող մէքանիկին կին մը:
Դիւլի, Sie. LYDA, 21 rue des Petits Carreaux, (Paris
7), Tél. Cen. 69-72, métro Sentier:

ԱՐՁԱԿԱՐԻԿԻ ԱՌԻԹԻ

ՊԱՏԱՏՈՒՆԻՆԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

10 rue de l'Épée, LYON

ԿԼ ՏՐԱՄԱՐԻԻ

ԱՆՄԵՐԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ ԹԱՐՍ ԵՒ ՀՈՒՆ ՄԸ-

ԹԵՐԻԿՐ ՄԸ ամեն տեսակ արեւելեան աղանակնե-

րու, ինչպէս ՊԱՄԻԱ, ՆԱԼԱՆԻՆ ՏՈԼՄԱՒ ՍՈՒՄ-

ՊՈՒԼ, ՔԱՏԻՊԱՆԱ, ՀԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ, ՍԱԼԵՊ,

ՄԱԼԼԵՊ, ՊԼՊԵՐ, ԵՐԻԿԱ ՕԼԻՆ: ԱՊՈՒՆԻՏ,

ԵՐԵԿԱ, ՋԻԹԱՊՈՐԿ, ՀԼԵՎԱ, ԹԱԼԻՆ, ԲԱԿ -

ԼԱԿԱ, ԼՈՔՈՒՄ, ԳԱՏԱՅԻՄ, Ունիւրի միւր

ՀԻՆԱՏ: Թալմ միւն եւ առաջնակարգ ամեն տեսակ

աղանակներ:

ՆԱԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄՈՎ ՍՈՐԻՃ

Ինչպէս ճաւ տեղակաւ անպատ մեղր մեծա-

հանակ քէ փաքափանակ:

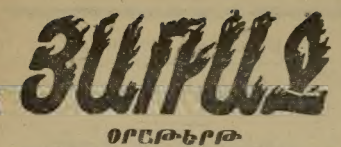
ANIS PHENIX 43
Աշխարհի տապիմ վաճառամիւրը
ԳԻՐԱՆԵՆԵԿԱՆԵՐԸ
ՓՈՒՆԱՐԻՈՒՄ ԵՆ
48 RUE LAFFITTE, PARIS (9)
Tél. Tru. 12.31 et 12.32
Կը գտնուի բոլոր հայկական եւ
արեւելեան նպարախանան -
րու ժամ:

Ընդհ. գործակալ՝
ALBERT BACRI
ANIS PHENIX 43
Garanti distillé

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme - (13)
Le Gérant: A. NERCESSIAN

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Abonnements : 800 ֆր., 500 ֆր., 300 ֆր., 200 ֆր., 100 ֆր.
Tél. G.O.B. 15-70 Գին 7 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
Dimanche 3 Septembre 1950 Կիրակի 3 Սեպտեմբեր

ԳՈՐԷԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՀԻՄՆԱՊԱՏՈՒՆԵՐՈՒ

ՄԵՆ ԵԱՐԱՅԱՌԱՊԱՆԸ ՍՊՈՒՄ

Ամերիկեան ընդհ. պայտադրանքի սպասած մեծ յարձակողական պայտա մարտի տակն են նաթիւնի գնար մեծ աղային վրայ: Իրենց այս յարձակողականով, հիւսիսային Բորքայնները կը շնորհի վճարակն հարուստը իրենցին զաւարակից պաշտպանողական դիմերուն վրայ են ճնշելով զանոնք, յարմարիկ իրենց յառաջխաղացումը հասնելու համար փորձանքն:

Ասանց նկատի ունենալով իրենց կրած ծանր կորուստները, կարծիքները կը շարունակեն մեծ ուժեր թափել առաջին պէտքուն վրայ և նորակն կարեւոր ուժեր այ կեդրոնացնել Թիւրքիոյ ըրպէս պահեստ:

Այս կարծիքը հեղեղի հոսանքները համար, Ամերիկացիները իրենց հրետանով ու օդանւաւ — ին ուժերով անխնայ կը ուժարկուն ընդարձակ տարածութիւններ, ուր կեդրոնացան են համայն — յարմարները:

Գիւնները, սկզբունք իսկ ստացան կառավար կերպարներ: Յիսուս հազար կը հաւանք, այս յարձակողականին ժամանակը կարծիք ուժերու համարներ: Եւրոպայական պայտա, զիւր ժամանակ և Թաթիսթանական նախապատրաստական կողմով մը: Հարկաւոր կարծիք զնկուր ենթա, լուսավոր շնորհ կ'առնէ, կը լուսարդներին համարները բուրդին վրայ զգիկ նաթիւնի զիւր — բացնելու համար յարձակող ուժերու յառաջխաղացումը, որ սկսաւ երկու ժամ զնկուր: Յիսուս զիւր — երկարուն. Թիսուս աղբաւանատար մը վրայ գործունակ իրարմ անխնայ 17 յարմարները: Ամերիկեան առեկ նաթիւնի գիւտարը աղբուն վրայ է որ կարծիքները տառակ յայտացան մեծ Բալիւրի և յարմարեան ընդառնակ կարգը մը ամերիկեան զորամարտ, որոնց պարմանաւորուն ու զիւր — միջերը կ'ապագունելու այս օդանւաւներ միջերը: Այսպէսով, Ամերիկացիները, 15 զիւր կ'ապի իսկ քաղաքները և պաշտպանողական զիւր զիւր կողմերին անխնայակ Զանկիւնիկի արեւմտային և Եւրոպային արեւելքը: Կարծիքները, այս աղբար ճնշելով, զիւր անցան յաւմ մը կէտերու վրայ:

Երկրորդ շինարար յարձակողական պայտա մարտը ուղղուր. Թիսուս, ուր սկսիւ, Ամերիկացիները կը շարունակեն զիւր կայտաճիւղները: Այսպիսով, Ամերիկացիները կը զիւրարուն յարձակումը երկու կարծիք զորամարտ, որոնք անցան իսկ զիւր: Ամերիկեան զորմը մը, որ պայտաւորեան, կը կուր հերոսարար, նախնային զիւր մը պայտաւորեան համար: Ամերիկեան զիւր հաւանք, Ամերիկացիները, հաւատակ իրենց յոյանք մի — հաւանք, հաւաքարձակողական անցան և կուրծք կուրծքի զանազան կառավար գիւնները վերջ յաւմ — զիւրը պիտաւորեան միջկուրն զիւր — տարածուն — Թիսուս մը և համար, որ ինկած էր կարծիքներու ձեռքը:

Հակառակ ամերիկեան հրետանին և օդանւաւներու թափած արտաքինի կողմին, կարծիքները միշտ առայ կը նետուին, առանց հաւանքի իրենց կորուստները: Իրանները կը կուտակուին ամերիկեան մարտիկներու տակն: Զօր — Բիւր, իր — յարմարին կորուստը կը հաւանք հաւանքները մը միւս — նաթիւնը, միայն կը զորքարմին նախառնական վրայ:

Կայտաճիւղներ, մեծ յարձակողականին առաջին օրտան արդիւնքը, կը նկատուի ընդհանրապէս յաւ յարմը, Թիսուս ոչ տարածալար: Զօր — Բիւր յարաբարեան — Գիւրը է վերապարենք միջ կարծիքներ, Գիւրը որ պիտի յաղկուր, որովհետեւ չիւր կ'արտ լսել զանոնք:

Եւրոպայական, զօր — Մեր Ամերիկեան պայտա — կարար կը կարծի Թիսուս կարեւոր ուժեր կեդրոնացում են նաեւ Թիսուս Հիւսիս — արեւ — մտեսնալ կողմը և այս ուժերը, հասարակութեան նոր յարձակողականին պիտի անցնին զգիկ այս քաղաքը իրենիւ: Համար: Այս նախառնականութեան ուլ են ամեն պատահականութեան զիւր պատարար — յաւմը: Համար, ամերիկեան պայտալար կը արմ — արեւը կը պահեստի ուժերը: Այս այս, Թիսուսին զգիկ Բիւրին և Փոսնին երկարող հակառակմար հանդարտ է:

Նախագահ Թրումբի ճառը

ԵՒ ԱՅՐԱՊԱՐԱՌՈՒԹԻՒՆ ՍՈՎԵՏՆԵՐՈՒ

Ձայնափառած ճառով մը, որ լսուեցաւ առաջին ամեն կողմը կը յառաջանա Ամերիկայի և Մայքր. Արեւելքի մէջ, Նախագահ Թրումբ յայ — յարմարեան երկ զիւր, Թիսուսին պատարարը է քաղաքները պատարարը մը պիտի չվերաճուի, երբ համայնութեանը ուրիշ ընդհանրեան և կա — ուղարկուր իրենիւ: Թիսուսին զաւարման կուրն է: Կարծիքները, արշաւանքը Բորքայնի մէջ հասած է որ զապալմանով, լուս. Նախագահը, միջ շնորհ պիտի ըլլալ զիւր զաւմ:

Թրումբ յայ յայտնելու որ չիւր փորձուրը, (Լսելով շարունակուի իրենց կարգով Գ. էջ)

26րդ ՏԱՐԻ — 26th Année No. 6245 — Նոր շրջան 1656

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՄԵՆ ԵՈՒՐԸ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐԷՆ ՔԱՐԻՐԻՆ ԶՈՏ

1949 Ապրիլ 27ին լրացաւ Միխիթար Արքայի մահուան երկրորդ զարարութիւնը:

Այդ Թուականէն սկսեալ յարկեանքին հան — ղանքին կատարուեցան Սփիւրջի ամեն կողմերը, պատմացնելու համար մեծ Սերաստացիին անմահ կերտակը:

Միխիթարեանի փախման հանդիսութիւնները տեղի կ'ունենան շաբաթ — Վենետիկի մէջ, և ինքնալուծման հայ և օտար անձնաւորու — թեանց, որոնց շարքին կը պատահին նաեւ Մեր — ժաւոր Արեւելքի երկիրներն և Եւրոպայէն ուս — տարներն:

Հանգիստները կը սկսին Սեպտ. 8ին և կը վեր — յաւան 10ին, սակեւով երեք օր:

Միխիթարեան Միսրանութեանց համար պատ — մական կրկնակ նշանակութիւն ունի Սեպտեմբեր 8 Թուականը, որ ամեն տարի հանդիսաւորապէս կը տօնուի Թէ, Վենետիկի և Թէ Վենետիկի մէջ, փամանակը Վենետիկի մէջ ամեն տարի Սեպտեմբեր 8ին հանդիսարար մեծ Թալիւր մը տեղի կ'ունենայ, մասնակցութեան հազարաւոր անդակներով: 1844ին և 1847ին Միխիթարեանց այս տարին Թալիւրին մասնակցած են նաեւ Աւստրիականացի կայսրն ու կայսրուհին:

1701 Սեպտեմբեր 8ին՝ Առաւելածանայ ծննդ — լան առին օրն է, որ Միխիթար Արքայ հիմնած է իր Միսրանութեան Պալատը մէջ, հանդիսները նաեւ կը զուգարկուին Միսրանութեան հիմնա — դրութեան 250ամեակին:

Յետոյ 1717 Սեպտեմբեր 8ին է, որ Վենետիկի Եւրոպային հրովարտուով Միխիթար Արքայ կը յաղկուր իր Միսրանութեան Կիւրապետը Ս. Դա — քարի կողմիցը, որուն վրայ կ'ապրէ միայն շատանց լուսան հիւանդանոցը մը տարկուեցաւ:

Մի. դարու սկիզբը իսկաւ հայտնած կը Պալատը մէջ կաթիլիկ Հայերուն զիւր երկրի իւր — փանքը և Աւետիք Եւրոպային պատրիարքներու օրին:

Միխիթար Արքայ կերտուով իսկաւ Պալատ, 1701ին 400 զանգեւոր կը ձեռնի Ռաբի, անկէ նկատուր, իսկաւ իսկաւ կը հաստատուի Մոլդաւի — ինքնու թաղարը, 1706ին հին հիմնով զանց մը ու եկեղեցի մը: 1715ին Փառքեւոր և Վենետիկի — ցիւրերը միջին ժամանակ պատերազմին հետեւեցով է, որ Միխիթար կ'ապաւնուի Վենետիկի իր մի — րաններով:

1717ին ցեկանաւ Արքայարար ընտրուելով, ամ — րաւորը երեսուն տարի մեծ ձեռնածախութեան կը վարէր իր պալատին:

Ու երբ 1749 Ապրիլ 27ին աշգրեւ կը փակէր յաւանութեան Թեան, արդէն հաստատ հիմնուր վրայ զորտան էր Միսրանութիւնը: 41 ուսուսով վար — քապետները և 13 յախառնարար եղբայրները պիտի շարունակէին իր գործը:

Միսրանութեան մաս մը 1773ին թափուելով Վենետիկէն, կը հաստատուին նախ Թիւրքիան, յետոյ Վիեննա, ուր քաղաք իւրեւրուան են իրենց մեծ հիմնարկին աւարտողութեան նպատակով:

Վենետիկի և Վիեննայի Միխիթարեան զօրը Միսրանութիւնները զգալան, կը փախան ու մա — րաւորեանք զանիկ վրայ իրենց կառավարած աշխ — անանքներով, հայ ժողովուրդը երախտաբարու — թեան արմանացան և:

Միխիթար մեծ արմանքներէն է մէկն է եղած այն՝ որ անկիւր մեծածախ և օտար կրօնաւորները անկը իր միսրանութեան մէջ: Իր այս միտքունով աղաքատեւութեան զիւր ժողովուրդին բողբոքն ու — ղան մը միւրին Հոռո, սակայն մեծ Սերաստա — ցին անդրադուրէն մնացած է իր հիմնական ծրար — քերքին մէջ:

Երկրորդ արմանքն այն է, որ իր իսկ աշխա — ան յախառնութեանը հրատարակած է Հայկազ — ան թաղարները երկու հասարակար հասարակութեան, Հայկազանք ընդամանութեան, զբարար ստա — ուսածաւուրը, Միկնութեան Մատթէոսի իսկաւ ա — յախարարներուն և յարմարներուն:

Ուրիշ մէկ արմանքն այն է, որ չէ ուղած իր Միսրանութեանը պահել Թիւրքիան հողին վրայ և փորձարար և զանք Եւրոպային արդաւորու — ներուան տակ, որ միսրանները ամեն զիւրութիւն — ինքնացան մեծ անդալազիկ նուիրուելու համար Հայոց պատմութեան, զբաղակութեան և լիւրիկ ուսումնարարութեան:

Հնդկաստանի երկրորդութիւնը իր անաւոր փու — ղաններով ու երկարամիակին խոր փորձութեան — Թիւրքիոյ զիւր անցաւ մարտը տեղանքն հիւ — րականը:

Ինչ անկախութեանը և տեղանքներ, իսկ իսկ — նէկը: Ոչ միայն զեւտուր ընթացքը է փոխել և լիւրիկ զօր անդր, այլեւ զարկել մայրցաւները, զօրեր, արդիւնքները ցանկը է ընդարձակ տարա — ծուրեան մը վրայ:

Անուրա աշխարհագրական և կերպարանա — կան փոփոխութիւններն ալ մեծ կարեւորութիւն ունին զաղաքական և դիւտական աղաքներն հա — մար:

Ո՞ր զիւրէ, են սիրտը սկսան արդիւնք զիւ — ղեցին յարմարող պէտքունք: Փերուս Քիւրաքի — ուս հանքը այն ձեռն էին: Այլ կ'իսար նախառն — սել թաղարները, արտաքին նշանակութիւնը արդ Միւնիւրին, և պաղ կամ մազ պատկարները մը համար անոր ունենալը արդիւնքները:

Այս այս մականք զարկել է որ զիւրանգ — րուան աշգրե խորը ի խորը թանայ տաւա:

Նաեւ հիւսալաւ նախախմանութեան զիւրական կարողութեան վրայ:

Իրենց տարինքն ու տարինքն կը ճնշեն, ինչ — րաւոր, ժարապարարական ու զաղաքարական ճ — րն զտուրութիւնները յաւմ կ'ունեն քանի մը սակաւ զարկել համար, աղիկ ընդմիջը թաղ — րները կը ցցէ և հազարաւոր տակաւներ կը թափէ հոս ու հոն:

Ձար կիւրուն կ'ոռնի Թէ որուրեն մը ժողով մը զաւարկը և ինդրը Ամերիկացիները որ այս — րաւոր ցեղանկներն անի քանի մը հաւա այ մեր կողմերը զրկէ:

Օրտուր կրկնակ է: Նախ՝ իրենց համար շատ թանկեղէր քան չի միայն յառաջիկայ պատերազ — մին, յախառնութեան մը պալատ: Յետոյ այս զարկը ըստած Ոսկի շորքեր արմարի կը վերաճուի և արդէն կը կորսնցնէ: Չորրիկ քան է:

ՍՈՍԻ

ՊԱՐԱՊԱՏԱՆԸ սերտաւորու խորհրդային ձեռնարկները կը շարունակուին: Եւրոպայական տակաւարած թանկեղէնները ընթացքին, Սո — վետները ամերիկեան են կազմել պարսիկ և խոր — հրդային խառն յամանմանով մը, լուծուր հա — մար երկար ժամանակի է փեր շարունակողը ան — մանակն ՎԷՆԷ: Պարսիկական զարգացումը Այլ Եւրոպայա իսկաւ զառապագայութեան հիմնարար է թանկեղէնները ընթացքին մասին:

Հիւրի ՊԱՐԱՊԱՏԱՆԸ պիտի զառուրի Եւրոպ — ալիսին Նի: Զաղաքի նախնային զառապանին տակն, որպէս կոմիսարներ լրտեսներ:

ՊԱՐԱՊԱՏԱՆԸ Նորարդիկ որդարմով — հաւաքանքի Բիւրայի կառավարութեան ներկայա — ցուցիկը հարկաւորեան: Նորարդիկ երէկուան նիւտին: Նորարդիկին պատկարակը Պ. Մայքր զիւր թուարկեց այս որդարմ, թաղ յայտնեց Թէ ընդդիմութեանը վերջին իսկ ունին: Հաւաքանքի Բորքայն պատերազմը իսկաւ ունենով արտաքա — րաւեան հիւսալային Բորքայն կառավարութեան նուազողական ծրարիկներուն և թուրմանքն զիւր:

ՊԱՐԱՊԱՏԱՆԸ կառավարութեանը մարտիկը վրայ է տաւոր հազարեղծ թանկ մը, որ Բորքա պիտի զրկուի:

Երբ Թրքականաստանը հազարաւոր մանրեցն ու եկեղեցիները հիմնադրական կործանեցան, ի — րենց փախաւորներուն առիկ ծածկելով մը հին մա — տեսողիկներու ու իրենցին Թանկալին ձեռն — ղերներն ու մալը նշանակելը, Միխիթարեան զօրը Միսրանութեանը անկիւրը պահեցն ու անքան զուրկուրանով իրենց հաւաքած անդաւանաւոր զաւարներ:

Միտած է Միխիթար, քանի որ անմահ է իր օրտը: Ճի. պարտ. իսկաւ քանի մէկն լուսարդ փառար ի ձեռնուն կը փայլէր իր պալատի զիւր:

Հայ ժողովուրդը յաւանքան պիտի յարէ իր իշխաւորը:

ՀՆՈՐԷՆ ՍԱՐԻՐԻՆ

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՊՀԱՐԻ ՊԱՅՅԻՆ ՀԱՄԱՐ

Պհարին հեռանալու շրջաբ օր յետոյ հաստիք Պհարի դպրոցը որ՝ մեկը եր պատկանի անդիւս - կան քանի մը վարչապետ :

Գանի, Օսմանական եւ Ռեթիկէ զալքիւմ Հայերէն եւ Անտրիկներն ամէն մարդ տխուր յի - շատասկին ունի այդ դպրոցն :

Համասան զալքիւմն զէլ մը հեռու այդ դա - տը ընդարտան է, աւազան եւ անկիւն :

Դաւալի մտօնի Պհար դիւրազադաւը ունէր յարմար ընդարտաններ, պարտեցնելով շրջա - պատուան : Հակառակ Անտրիկներու արգելիքն, տակաջի Պարսկները տեղ տուին երկու հազար անկիւ Հայերու եւ հիւրասիրեցին :

Սակայն, շատ շուտան Անտրիկները ստի - պեցին որ հեռանանք դիւրազադաւն եւ երթան Պհարի դպրոց եւ մեզ ընդօր պաշարելով, հրա - հանեցին տեղադրուիլ հոս :

Ետիդը օրը հոս հասաւ անդիւսական դաւա - ճի հիւանդանոցը կը կազմածով եւ պիտոյցնե - րով :

Անտրիկները մեզի տունի բարոյի հնչելը եւ թիւղալեցին ծանկեղեղի պատրաստել, այդ վրասնաւ տանկներու մէջ հիւանդներ եւ վիրա - տրները տեղադրելով :

Ճերկները տաք, կիզիկ արեւի տակ, աւա - յներու մէջ, խիլ դիւրեղները այդ շրջանի յատուկ վատաւորով զալք քամիներուն ենթակայ, երկը քամիներ կտրած, յողմած, հիւսած, մեկը եւ անոնեանք մեր զալքիկանութեան մէջ ծալք տալ սկսան տիքին ու տիքիտեղեւին, մաշարին ու թու - րեալ :

Ճերթը օրը մեծնորոգներ թիւր շաղտաւ : Հարկերը ընդ եւ Քաղիքի մէջ խոր եւ ըն - դարձաւ փոքր մէջ :

Ամէն մարդ կը ծախի կը դարձեցնէրներ եւ որեւէ դին ներկայացնող երկուր : Պարսիկ շրջու ծանրապահանջներ մեզի կը բռնէին թէ՛, շաբար, պանիւր, թիւ, սակց, կոչիկ, հերթակեղէն, օճառ եւայլն :

Սեղի համար որոշուած սահմանն դուրս դա - լը խոտի արգիւտած էր : Ջուրը անբաւարար էր, վառելիք, ուտանեղեն եւ ամանեղեններ վիային : Գաւաթ մը սուր շուրի, զգալ մը ապուրի կարօտ էին մեզից շատեր :

Ուրմը մը չալ էջերէններ բարեկրտասան զիտիկ տակ, խաղաղ էին արտօնութիւն ստա - նալ եւ Պհարի դպրոցը դալ :

Պհարի կողմադեցնել մեր զալքիկանութիւնը օգտուելով Հայ ըլլալու իրենց հանդամանեղեն մե - ճի ներքնաւ վատահիմքինն :

Պհարի դպրոցը հանձնուաւ շորթաւ օրը Անտրիկները մեզի հրամայեցին համալրել մեր դիւրեղները, որոնք համարեալ ընդօրն ալ իրենց հիւանդներ եւ վիրասրներ խնամելով դառաղ էին կամ երեւե հիւանդ էին :

Ի վերջոյ յոյժաւ որ Անտրիկներն եկան եւ սկսան դրաւի մեր գէշերն ու միջեր :

Բաղադրակիթ ազգերու անձնալի տեսարան - նեց պարզուեցան, խիտա խառնապատեղի անա - խորովութիւններ տեղի ունեցան :

Ճիլ կիւնի, երասալներ վար պարտուեցան եւ իրեն դրաւուեցան : Չգաղաղիկ ծնունդով խոշ - տանդուկով քամուեղենք ընտանիքներն եւ քը - ուեցան զգիկ դիւրեղապահ կայաններն :

Երբանի ընդհ. հրամանատարի ջարտուա - րուհին որ Ատրի մըն էր Լոմանի մէջ ուտած ստացած, Համասան մտնելու արտօնադրեր պատ - րաստուիլ էր եւ տրամադրելի ունէր ստորադրուած թաղաթիկ անցաթիկներ, որոնցմէ օգտուելով, հարկերն անկի ընտանիքներ տեղադրուեցան Հա - մասանի մէջ :

Ետաւոր ալ զալքաքին հիւսիս - արեւելեան կողմը գտնուող Շիմարին դիւրեղ դացին : Վարակիլ հիւանդութիւնները դեռ կը շարու - նակին իրենց շուանքը :

Տեղացի Հայերու եւ մեր Գաները անդօր էին մեղմացնելու շարքեր :

1918 Օգոստոսի վերջերը մաս մը Հայեր զրկուեցան Սուլթանապատ, իսկ անկէ առաջ հա - զարաւորները մեզից զրկուեցան զէպի Բերման - լան եւ ապա Պարտաւա :

Աւազանը տեղի ունեցաւ անանկեպոյցին : Բեռնատար ինքնաշարժներ եկան եւ անդը վիզուաւորները այդ ինքնաշարժները լեցուցին ձեռ - ըրէ ինչպէս դալքիկաններով :

Ընտանիքի մը մայրը դիւրած էր, հայրը մը - նացից, որեւի՛ր թէ Հայրն ու մայրը զրկուած էին, դաւանակին տնտէր մնացան : Այսպիսով, Համա - տան մնացած էին 25000 անկի երեխան անտէր եւ խախտի, որոնց մէջ մասը երաւան որբեր էին, իսկ մնացածը՝ ծնողներն բռնի քամուած անտէր - ները :

Այդ օրերուն՝ ինդիկի դիմով Բազու զրկուե - ցաւ Սուրալիկ հարկաթիկ որ՝ մեր միւսերներու օրիակները հարկաթիկներն էր :

Այդ հարկաթիկ Բազուի գոյամարտի օրն - անկ յաւակալող զիւր կտարալէ միջը, նաւա - տանուած էր արգէն, երբ լսեցինք որ՝ մեզից հա - զարաւորները հիւսուրներն ալ մաս տանեն պիտի զրկուին Բազու :

Այդ լուրը իրականացաւ եւ Բազուի անկաւի լուրը կեղծացող մեզ : Մեր զինուորներու առա - ըրտը ձգեցին եւ ձախողեալ դիւրուեցան էր :

Սկսեալներէ յիմ, արդէն պարզուած էր Պհարի դպրոցը եւ զրկուած էին մեր զալքիկանները : Պարզուեցան նաեւ Շիմարին դիւրը եւ Համասան զալքաքը :

Անկիսի մէջ հաւաքուած Հայ եւ ասորի զին - ուորները, որոնք կամով պատրաստ կը պատկէն Բազու մեկնելու համար, նոր հրահանք ստացան Անտրիկներէն եւ ցրուեցան :

Ուրիկն մէկնեւ Համասան ու Պարտաւա հա - նելը Ատրիկներն եւ մեր պարագաները կը տար - ւերէին յայն թէ Ամերիկացիներու եւ թէ Անգլիա - ցիներու, հետեւեալ պատճառներով :

1) Ատրիկները արաւազիկէ զորքներն էին Անտրիկներու եւ Ամերիկացիներու համար :

2) Անոնցմէ շատերն էին իրենց համար նպաս - տաւոր պայմանով կը տեղեկին յոյժին կիզծ Բուրնիկի պարտաւորուով Հայերու մասին :

3) Անոնք զալքապահան ձեռնադուլ լուռէին :

4) Ատրիկները իրենց տարազով, արտօքնով եւ ապրելակերպով անկի դուրի կը շարժէին եւ արժանի կը համարէին նպաստ եւ ոգործու - թիւն :

5) Որոշ զիւր կը խաղալին նաեւ դաւանական ինդիկները, Ատրիկները ընդհանրապէս ըն - ըրուածն էին :

Միւնչիկն մենք՝ ունէինք զալքաքական յատուկ համոզմունքներ, հակառակ չէինք դաւանաթիտիս - Թեան, զորքեր չէինք գտնար որեւի՛րեք զալքա - քական արժեքներ եւ դաւանուք : Միանաւոր որ՝ մեր ուրիշամեկու կրօններու ընթացքին մենք զա - նեցա խորանեցան եւ լրուեցան աշխարհի հոգո - րներն :

Ի զեպ, խորին ծորակալութեամբ եւ երախ - տալիստեմեանք պէտք է լիշտասելի պարթեկ կա - ռապիտիւնեան կողմէ մեր վերաբերմամբ ցոյց տուած մարգաթիտիկներ, որոնք նմանը հող - ուալիւտն է ազգիւտ պատմութեանց մէջ :

Բանդերն անկուած վիճը, երբ Անկիսի մէջ հաւաքուած մեր զինուորները ցրուեցան եւ զացին միասնուլ իրենց ընտանիքներով, պարթեկեալ որ Պհարի դպրոցին եւ զրկուեցան մէջ մենք ձգեցն թէ մաս երկու հազար մեկուսեցին :

Ճանապարհին՝ գնալաւս յարձակումներն մեր զոհերն էին 450000 անկի, իսկ կրօններու ընթացքին նահատակուած էին 1700, մեծ մասամբ իրենցինն :

Բայց եւ այնպէս, բաւական թիւով Հայ ըն - տանիքներ մնացին Համասան եւ մերկապի դիւ - դրուած մէջ, ունեց զալքի Պարսիկ, Եմիկի եւ Ռուչ, անկուրեք վայելիլով պարսիկ արտօմա - րներն ինձեմ եւ քաղաքականութիւնը :

Սպանիոս դիւրուարները մարտի անդաւն - րէն՝ Ա. Ալբարկիւն, Գ. Քաղչիկիւն, եւ, ինչ - քի նաեւ Վանի ժողովարաններէն՝ Արմինի Միջադատական եւ ուրիշները Պապիկը Համա - տան, ուր՝ կը գտնուէին մեր մաս երկու հարիւր երեւեա որբեր :

Հին ԻքեՐ

ՄԵՐ օՏԱՐԱՆՈՒՄՆԻՒՆԵՐ

Ձեմ կցեցած ըմբռնի, թէ օտարին թիրախինն իբրեւ տաւալութիւն եւ տգիւրութիւն իբրեւ դեղեկեղութիւն տնտեսու աչիկ տկարութիւնը ինչ - պէս մտաւր դատեմ մեր մէջ : Ընդունիմ, որ մար - դըր կ'ընդօրինակէ ուրիշներէն ինչ որ քարի է, զեղեկի է, ճշմարտ է, եւ ստիկա օտարապա - թիւն ինչ տգիւրի, բայց կարծիք, թէ ինչ որ օ - տար է՝ քարի է, զեղեկի ու ճշմարտ, այս է նաեւ օտարապաթիւնը, որ կարծես մեր արեւն մէջ մեծ քամի մը ունի :

Փարիկի Ազգային Ժողովոյ մէջ երեսփոխա - նն միմեանք նախադասելով խօսքի կ'ուղղեն, մէկըմէն խօսք կ'ընդմիջեն, Ժողովը կը խան - զարեն : Այս նիստին նկարագրութիւնը կը կար - դանք լրագրեց մէջ, եւ կը սկսեմ իրարու ազգել :

— Կարգադէ՞ր Գաղղիացուց ազգային Ժող - ով վերջին նիստին նկարագրութիւնը : Ի՞նչ ազգ է այս, կուրդ :

— Տարբերիկ ազգ է :
— Ինչ ծանր խօսք ուղղած է իր ընկերին :
— Բայց ընկերն ալ ի՞նչ աղտուր պատասխա - նաւ է :

— Վերջինս պերճաբոսն մարդիկ :
— Մեծ ազգ է, մեծ :
Միեւնոյն զեպը տեղի կ'ունենայ միւր ազ - գային ժողովոյ մէջ :

— Շղթար, մեր ազգային Ժողովոյ երկուսին խալտասանութիւնը ի՞նչ էր :
— Պոչէ, զոչէ, օտարներն անցաւ :
— Ան ի՞նչ խօսքի, կը վայելէ :
— Պոչիկ չէրտոն էր :

— Անեանքան չունեցի արդէն :
— Տիրապէտ ազգ մը մէջ, եւ ան դիմով :
Օտար վարժարանից մէջ մեր ազգաց չի տարուիկ արեւան ինձեմ, որքան մեր ազգային վարժարանաց մէջ : Օտար վարժարանի մը մէջ մեր տղան կը գնանկուծուի՝ կը հանդուրժենք՝ օտարն արդարացիակի :

— Թող գնանկուծուի, որ մարդ ըլլայ, ծնեմ արեւան յանցեցող մը գործած է անուշաւ անոնք տ. մանկապետն ու դաստիարակն եւ, չեն ծնեմ ինչ իրաւունք չունենան : Օրհնեալ ըլլայ՝ տղա ծնեցող ծնեցող :

Ազգային վարժարանի մը մէջ տղայ մը թիւթիւ ապտակ մը կ'ընդունի :

— Տղա ծնեցի... ծնեմ անքան անասունն - րուն համար է, ի՞նչ է քրիտ քան որ անակի զա - յանաբար ծնեմը են... Պարսպ տան է՝ պարսպ - մեր մէջ ոչ մանկապետով կայ, ոչ դաստիարակի վարժ կառավարողը զարգեցնէ հանկ կուտաւ, եւ լրագրի մը մէջ ալ կը խալտասանեմ անդիւրտուն :

— Օտար վարժարանի մեր տղան կ'ընէ ընդ - նաւարու եւ դուրսը պարսպ :

— Վարժարանն ի՞նչ յանցեցող ունի, աղաղ - ըմբռնելու յատուկութիւն ու արաւազանութիւն չու - նեք :

Ազգային վարժարանէ կ'ընէ բաւական ու - նալ :

— Մեղք տուած քանկներու, մեղք տղու կրօնաբանած Ժամերին, քան մը չէ սորբած, ար - չիկ մեր վարժարանաց մէջ քան մը չեն սորբ - ցին օր :

Միեւնոյն կոչիկը թէ Հայը կը ծախի եւ թէ օտարը :

— Ոտարին կը զննեք մեր կոչիկները, որ երկու ամիսն կը պատուեն :

— Ի՞նչ մեծ մարդը, կոչիկին մէջ չէր ա, թող որ այս երկու ամիսն ալ շատ քայլիք :

Ազգայինները կը զննեք եւ կը համեմեք ե - րեք ամիս :

— Եւ արդէն երրորդ քրտն էի Հային տաւ - տաւը չընիկը, ինչ որ է, օրհնելով : Անպիտան - քայլ, ինչի տասն խաթի... Մարդ ըլլալից չու - նի մերկիւնը, չունի մարդ ըլլալից, յանկախող ընկելու համար չի չիտն :

Միեւնոյն օղին թէ Հայը կը վաճառէ եւ թէ օտարը :

— Օտարաց զինատուները լի են Հայերով, մո - լուութեան մէջ մուկութիւն : Հայոց զինատուներուն մէջ օտար քան ընկերի : Հայութեան մէջ առաք - նութիւն : Օտարին օղին անոյլ է :

— Ինչ պատահան զի կուտայ թշուառա - կանը, այս արտօնած ալ ասոց տրտած է, մե - րկիները յանկախողներուն հետ ինչ կերպ վար - ուի :

Ազգային օղին լեղի է :
— Ան ինչ օղի է, տարբ, կը խմուի՝ աս... վերցուր քանի, Աստուածը սիրեալ :
— Օտարի գինեւան մէջ մուկ կը դառնանք, Հայու եւ գինեւան մէջ՝ առիւծ կը կարծիք :
— Օտար թո՛րիկը սխալ դեղ մը չունայ եւ հի - ւանք անդիւր ախարհ կը քրէ :
— Ի՞նչ ընէր մարդը : Աստուծոյ համար :

Վարչապետ Պ. Փիլիքիի ծառը

Զին. ՆԱԽԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՐԶԱՆԸ 18 ԱՄՈՒՄ
Վարչապետ Պ. Փիլիքի Սթրասպուրի մէջ
ծառ մը խաւով յայտարարէ ի մէջի այլոց, որ
գիտնականական պարտաւորելի ծառայութեան շրջանէ
մընապէս մէջ պէտք է բարձրացուի 18 առաւել...

Իր ճառին մէջ, վարչապետը անդրադարձաւ
նաեւ Համայնապետ Նոր դորասիին զորոգչնեւ
թեան եւ ըստ որ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին,
բայց ոչ թէ ճնշմանական ընդմիջում...

Անդամներով ճանապարհական գլխաւորապէս
— մի քան միայն Ամերիկայի մէջ խոստանալ վերին
ճառերուն, որոնք խոտովելին Ֆրանսական Հանրապետ
յին կարծիքը, Պ. Փիլիքի ըսաւ...
Վարչապետը Համայնապէս է, որ դորասիին Ա
րեւմտեան Գերմանիոյ ռաքիկականական տնք, որ
պիտի կարենայ ղեկավարել Արեւմտեան Գերման
իոյ մէջ կազմուած ժողովրդական քանակի
պատահական վտանգը...

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ մէջ Հաղաբարձ Հրեաներ ձեռք
բերակուելով պարտաւորել աշխատանքի կը դրոն
ները ղրկուեցան։ Պատճառը այն է որ անոնք փա
կաբեր էին Բուրլո Համայնապետ զըբարձրը եւ
երբայ ինքային իմանք ապառ արձակուեցան
փրկուելով վաթսիէ վերջ։ Բայց փրկուելը տո
լարով ըլլալուն հետեւանգով, շատ զի միայն կը
զան օգտուի անէջ։ Ինչպէս Համայնապետ կտա
նալու թիւները Ռուսիա կ'ընդէ կեցր թուր տալան
զաւոր Տրեպլ մանուկները, յանգա յոյնիակ ա
տանց ձեռքները դիտակցութեան։

ԱՐԵՆԻԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ արեւտակցական
միութեանց զինանկարներուն որդուով գործն
— դուռները արդիւնեցան։ Բանտարկները դորապու
կերան ընդ միայն դրամադրական մանուկ
դորաբարձները մէջ։

ՉԻՐ, ՀԱՄԵՐՈՒՄՎԱՐ ձայնագրիչի փայտի
կը տակիկացնէ, թէ աներիկեան օդանավը կայան
ած մըն ալ ուղարկուած են չինական Հոնկոնգ,
ի՞նչպէս նաեւ ռուսները նետած են չինական երկու
չողկանաւոր միայն ճալուր գտնին մէջ (Քորեա
— մանչուրիական սահման)։

ՄԱՐՏԵԱՆ Հանգանգներու երմտակին նախա
— բարձր Պ. Սիալարը Փաշիկ ժամանեց Գոնկէսի 13
անդամներուն Հետ միասին, Միջազգային դրամա
տան տարկին ճոր Համաթողովին մասնակցելու
Համար։

ՓԱՐԻԶ ԱՅՅԵԼՈՂ ՀԱՅՐԵՆԱԿՅԵՆԵՐՈՒՆ
ՈՒՇԿԱԳՈՐԹԵԱՆ

Ամենայն յոյսով Փաշիկ այցելող մեր
խայրանակցիները կ'ընծայենք ԿԱՐԵՆՈՐ ԶԳՂՁԻՐ
իլինք ընդիլ բոլոր գնահատման վրայ։

ՍՈՒԹՅԱՎԱԿԱՆԱՐԱՏՈՒՆ
Հ. ԴԱՅՐԱՍԵԱՆ

105 Bld. Exelmans, Paris (16)
Métro Exelmans կամ Porte d'Auteuil

ԳԻՆԵՅՈՒՆ Ի ՊԱՏԻՐ ԸՆԿԵՐՆԵՐ
ԲԺ.Ե. ԽԱՐԱՆԱՆԵՐԸ Կ Ս. ՏԵՐ ԹՈՂԱՄԱՆԵՐԻ
ՄԱՐԽԵՐԻ 2. Ե. Դ. ԵՔԻՄԱՍՏԱՆԻՆ ԵՐԽԱ
— կոմիտէ ընկերականական գինեւոր մը կայ
— Երեւանի մէջ, ի պատիւ ընկերներ Բժ. Ե. Խա
— րանաւանի կը Ս. ՏԵՐ ԹՈՂԱՄԱՆԻՆ, այսօր,
— Երեւանի երեւոյնի մամը Տին Անարունի ա
— կումը 26 rue des Convalscentis:

ԺՈՂՈՎ ՎԻԵՆՆ ՄԵՋ

ՎԻԵՆՆ — Հ. Ե. Դ. Կոմիտէ ընկերական
ընդհ. Ժողովի կը Դասիքէ բուր ընկերները, այս
— Երեւանի երեւոյնի մամը 8-30ին «Սահանան»
— ակումը:

Բուր ընկերներու ներկայութիւնը պարտա
— ւորէ է: Ճիշտագոյ ըլլաւ:

Սույն Ժողովին ներկայ պիտի ըլլան ընկերներ
Բժ. Ե. ԽԱՐԱՆԱՆԻՆ եւ Ս. Տ. ԹՈՂԱՄԱՆԻՆ:

Փ. Կ. ԽԱՅԻ ՕՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆԻ

ՓԱՐԻԶԻ խումբը Կ Դասի Կարե de Lyon, Երեւ
— անի 5 Սեպտեմբեր, առաւտեան մամը Տին,

ՀՐԱՆԻՐԱԳԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Հայկական Բարեգործական Ընդհ. Միութեան
իրաւունք անդամներին կը խնդրուի ներկայ գա
— նալ ընկերական Լի տարկին ընդհ. Ժողովին,
— որ պիտի գումարուի շարաթ օր, 11 նոյնիսը, ա
— րաւտեան մամը 9-30ին, Միութեան կեդրոնական
— գրասենական մէջ, 295 Fifth Avenue, New York, N.
— Y.: Միւնիտին տանն կը ծանուցուի թէ, վերջին
— քան Բուսական օրինական մեծամասնութիւն
— չլցանաւ. պարագային, ներկայ պիտի նկատ
— ուի իրը հարաւ ռ. ըստ այնմ Ժողովը պիտի գու
— մարուի Նոյնիսը 25ին եւ 26ին, շարաթ Լի կիրա
— ւի օրերը, մամը 9-30ին, Hotel Stadler, 7th Avenue
— and 33rd Street, New York:

Օրակալը — Ընդհ. տեղեկագիր 1949 տարի
— րանի, ընդհ. Հայրենաստեւութիւն 1949 տարի
— րանի, ընդհ. Կեդր. վարչ. Ժողովի վիճա
— կու դադարեալ անդամներու տեղ, կանոնադր
— քանիւ փոխան խնդրի, առաւելութիւն եւ թէլա
— րուի Կեդր. եւ ուղարկուի:

Ի դիմալ կեդր. վարչ. Ժողովի առեւտագիր
— Մ. Մ. Յայրենաստեւ, առեւտագիր Ս. Գարալէօ
— քան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳՈՍ

Պ. Գրիգոր Թովմասեան եւ զաւակները կը
— ծառայանան թէ Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի
— կատարուի այս կիրակի առաւտ Լիւրի Հայոց Ե
— ւեղեղին, 69 rue Louis Blanc, իրենց կողմ կը մօր
— ՏԻՎԻՆ ՄԵՆԻՆԻ ԹՈՂԱՄԱՆԻՆ:

Մանուկ ճառատունքին առթիւ:
— Կը իրարիւրին ողբացալիմ յիշատակը շար
— ցողները:

ՍՏԻՊՈՂԱՐԱՐ ՆԱԽՈՒԹԻ

Ենեղի մէջ (Chesnay, S. E. O.) Հող Ժր, 310 մէթր:
— Դիմել Օր. ՍԵՆԻՐ ՎՐԱՅԵՆԻՆ, 247 Bld. Jean Jau
— res, Boulogne (Seine):

100 ՖՐԱՆՔ

Երկու աներիկեան իւլաների եւ կտաւատի իւ
— ղով Հաղաբար ներկ PEINTURE IGNIFUGE, քո
— րուր դրնիլով:
— ՄԱՐԿՈՒՆԵՐ (BACHES) նոր եւ զորոշմունաւ
— ամբն ծնունդեմը: 100 ՖՐ. զաւ. Եւթըր
— ՎՐԱՅԵՆԻՆ երկուքն ճառատուն Հողին Համար
— ԲԱՅԱՌԻՎ ԳԻՆԵՐՈՎ
— ԱՐԵՆԻԿԵԱՆ ՎՐԱՅԵՆԻՆ 2 Հողիցը 1500 Ֆր.:
— ԱՆԳԼԻԿԵԱՆ ՀՈՐ ՎՐԱՅԵՆԻՆ 2 եւ 4 Հողիցը,
— ԿՐԵՆԵՆ ԴՈՒՌՈՎ, ՄԺԻՄԱՐԳԵԼՈՎ, ՎԵՐ
— ԶԻՆ ԿԱՏԱՐԱՆԻԹԵԱՐԻ:

ԳԻՆ՝ 3980 ՖՐԱՆՔ
— ԱՐԵՆԻԿԵԱՆ ՀՈՒՆ ՄԺԵՐԻՐ ՄԸ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ
— ԵՒ ԶԱՆԱՅԱՆ ՀԱՆԵՐԶԵՆԵՐԻՆ:

THOTAN ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՆԸ

38 RUE DE CHALON Métro Gare de Lyon
— Բաց է աւելն օր, կիրակի յէ տոնակա օրը
— ՄԱՐԿՈՒՆԻՐ ԳԻՆԵՐ
— ՄԻՈՒԹԵԱՆԵՆ ԵՒ ՎԱՅԱՌԱՐԳԻՆԵՐՈՒ

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme — (13)
— Le Gérant: A. NERCESSIAN

ԵՈՒՇԱՏԵՏԻՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ե. Դ. ԵՔԻՄԱՍՏԱՆԻՆ խումբի Ժա
— րովը այս երեւանի երեւոյնի մամը 20-30ին,
— Chope du Nord մէջ:

ԿԸ ՎԱՏԱՌՈՒՆ. — Երբորուի Գան ղրկուցի
— Վարչապետը Եանաքեան կը փնտը իր Երեւոյն
— տանը, ներսն Եանաքեանը, որ 1924ին Եու
— րաստանէ մեկնած է Ամերիկա: Կը խնդրուի ի
— մացել Վարչապետը Արամեանի, 7 rue Danton,
— Décines (Isère) France:

Ջերմագիտ կը խնդրուի Ամերիկայի Հէպ
— րեիքեան եւ Պապարէզէն արտապել այս փ
— րաւտուրը:

ՎԵՐԱՄԱՍՏԻՐ — ՅԵ. Կ. ԽԱՅԻ ՏԵՄԻՆԻ

ընդ կը վերաբարձուի այս երեւանի, Սեպ
— տեմբեր 4ին Արամեանի Կեդրոնական կ'ընդունուին
— Հ. Ե. Դ. Տան մէջ ամբն օր ներկուները, մամը
— 16 — 19:

ԿՈՒՋՈՒԻ

ԱՐԵՐԵՒԻ մէջ աշխատող Էճանիսէն կին մը:
— Դիմել Ste. LYDA, 21 rue des Petits Carreaux, Paris
— (2), Tél. Cen. 69-72, métro Sentier:

ՄԵՐ ՀԻՐԵՐԻՆԻՆ

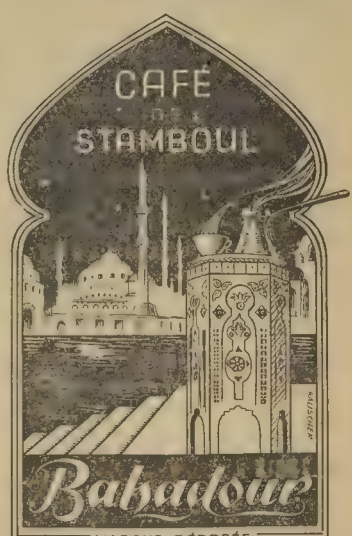
ԼԻԿԱՆԵՆԻ ՇԼԱՎԻ ԹԻ ՍՈՒՐԻԱՅԵՆ
— ԵԴԻՊՏԱՅԵՆ ԿԱՄ ՊՈԼՍԵՆ

ՆՈՅՆԵՆԻ ԱՄԵՐԻԿԱՅԵՆ
— Մի մտածէ՛ք ո՞ր մաշկու մաշկի,
— ցացէ՛ք ուղակի ...

ԼԵԼԱՅԵՆ

24 rue St. Lazare, métro Trinité կամ N. D. de Lorette
— Tél. Tri. 31.62

Արեւելեան Ըուսալ շարաթ, կիրակի եւ երկու
— արբի օրերը:

CAFÉ MOULU • CAFÉ EN GRAINS
— ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՇԵՏԱՅԱՄ ՍՈՒՐԵԸ

ԿԸ ԳԵՆՈՒՆ

ՊԱՀՏԱՏՈՒՐԵԱՆ-Ի ՍՈՏ

20, Rue Villeroi — 19, Rue Juliette-Récamier

LYON

Սարին ամեն գնալի կամար Թիքէ-Կոմիտէ
— կը պատկն: Խալիք թիքէ քերպու իրաւունք ունի
— շիշ Կը անիւրեմի կամ իլիկուի:
— 25-000 փր. Խաւաղում կաւումի մանր որ
— Խաւաղում յէ մեր տարնը խաւաղում է:

ՕՐԱԽԵՐԻՐ

26րդ ՏԱՐԻ — 26e Année No.6248—Նոր տարւոյն իւն 1659

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ԿԻՐԻ ԽՈՍՊԵՐ

ՔՈՒՐԻԿԱ ԵՒ ԱՆՆԱՆՏԱԿԱՆ ԴԱՇԽԻՐԸ

ՓՐԿԵՆ ԳՈՒՆԷ
ՉԵՒԻՈՎ ԱԶԳԱՅԻՆԸ

Պրակտիկոյն և Ռումանիոյ Հայկական դպրոցներու աշակերտները Հնայնեան կը շուտով — երկու երկրներուն մէջ ալ երկեան աշակերտութիւնը կը նախընտրէ յաճախել պրակտիկական կամ ուսումնական վարժարանները, որոնք օժտուած են քաղաքիկ առաւելութիւններով։

«Առաջացող Հայերէնով» վարժարաններուն աշակերտներու ընդհանուր թիւը Պրակտիկ և Քրոստանպրոյ մէջ 3000-ի չէ նաեմը, ինչպէս տեսնուեցաւ իրենց ամառային տեղիօրէններէն։

« Եւր կենցաղի վարժարանը Հնայնեանէ կ'ուժայնէ Հայ աշակերտը Հայկական դպրոցներէն։ Պրակտիկոյն մէջ սկսած են լրջօրէն միջոցներ որոնել՝ Հայ լեզուի ուսուցման գաղի տարու համար։

Օրտասան 27-28 Մոսկիոյ մէջ դուստրներ և Եթովպիական դպրոցներու Հայերէն ուսուցիչներու խորհրդակցական ժողովը մը։

Տրուած որոշումներուն մասին տեղեկութիւն չունիք դեռ։

Ժողովը նախանշանութիւն ստանձնած է Եթովպիական Երեմիան Հառաքիչական Միւն — Քեանձ կեդրոնական վարչութիւնը, իրեն օրակարգ ունենալով։

1. Հայերէն լիցիոյ ուսուցման վիճակը պուրկարանայ դպրոցներուն մէջ։
2. Գնծուեցան և վաւերացան Հայոց Պատ — մութեան դատարարներու նախաջնորդներ։
3. Ժամանակէ մը ի վեր պրակտիկ կարավարութիւնն է, որ ստանձնած է պրակտիկայի զարգը — ներու նիւթական մասնակարգութիւնը։ Այդ է պատճառը, որ տեղ տեղ պրակտիկ ատօրները կը նշանակուին Հայկական դպրոցներէն։ Իսկ ամէն տեղ պրակտիկ ծրարելէ է որ կը կերպուի։
4. « Հայերէնի ուսուցման մասնակարգի պէտք է դրուէ աշխարհի բարձրագոյն մէջ որ վրայ, որ Հայ պատանին, թողով Հայ դպրոցին սեմը, տիրացած ըլլայ Հայերէն լիցիոյ դիմաւոր տարբերներուն, ոչ ոքոյն կարենայ ապաստան կարգաւ ու գրել եւ գրուիլ։ Հայկական Հարուստ քրականութիւնն է. Գերախաղաքայ տառ ուղղութիւնով գոհացուցիչ է Հայ դպրոցներուն վիճակը։ (Ենթադրւած, 11 Օրտասան)։

Այս ցաւարի կայաններէ իրեն պատճառ ցուց կը արուի մէջ կողմէ՝ Հայերէն լիցիոյ և Հայերէն լիցիոյ մասնակարգ անարդիւններու դատաւարներու նուազութիւնը, Հայերէն լիցիոյ մասնական դատաւարներէն անհատ և Հայոց Պատմութեան դատաւարներու լիցիոյ, իրեն, միւս կողմէ քանի որ տարբի ի վեր արեւմտեակ քարքարի եւ ուղղադարձութիւն մերմիտիւնով պրակտիկայի դպրոցներէն մերս։

Այս վերջին պարագայ Հինովին դժուարացուցած է ուսուցիչներու և աշակերտներու դուր — քը միանշանայն։

Առաջիններէն « խորհրդակցական ժողովը » քորտ Համաբարմի՝ վերահաստատել նախկին ուղղութիւններն ու արեւմտեակ քարքարը, որ տիրացուեցաւ է Պաշտպանութեան մէջ։

Այսպիսով, ներկայ դրութեանը, Հին և Նոր սերունդները պիտի չկրնան դուր հասնին։ Ենթադրու արեւմտեակներէն պիտի խօսի տուն մէջ, իսկ տղան պիտի պատասխանէ դպրոցին մէջ սորված արեւմտեակներէնով։ Կատարեալ բարեփոխի խառ — նախկին։

Ենթադրուի կեդր. վարչութեան կարողան յանձնարարութիւն Հայոց Պատմութեան դատաւարներու նախաջնորդ և պատրաստած ըլլալով, Ռուս — քիմիկները Խորհրդակցական ժողովը պիտի ունենան և վաւերացնեն դաշի, որով վերջ տան տպագրութեան պիտի յանձնուին որ զատարարները։

Խորհրդակցի վարչաձեւին ներկայիս ըլլող երկրորդներուն մէջ ունենան նիւթեր և դրուիլ տրամադրութիւններ միտաւորակ են։ Բնակիչները ուսուցիչներուն են՝ սովետական քրականութեան մարզէն անցած։ Սեւոյթ Քարքարմանու՝ գործարար լիցիոյներով։ Այդ կը պահանջէ ձեւով ապագային, խորով միջկարգ լինու նշանակար։

Եթէ պատանեան երկրներուն մեր Հայրենա —

Լոնտոնի թրքական դեսպանը Բշ. օր Ազգիկոյ արտաքին նախարարին ներկայանալով, կը ինչն Ստանբուլին դաշինքին միտաւոր աստաբարը։ Անդ. թրքերը կը դրեն թէ Մեծն Բրիտանիա համաձայն է որ ընդարձակուի 12 աղբիւրը դի — նախկին։

Թուրքիոյ առաջարկը պիտի ընծուի արտաքին նախարարներու խորհուրդին կողմէ որ պիտի դուրս — մարտի Կիւ Երթք մէջ, Սեպտեմբեր 15ին։ Անդ — լիս պատմագիտ յայտնած է իր դիրքը — Ուժ պիտի տայ՝ թրքական առաջարկին, թէ պիտի ընդ — ղեկմանայ։

Քաղաքական ջրմանակներէ բաշտած տեղ — կուլեմիս համաձայն, Առաջանակի դիմակը — ներք կարծիքները ունին այս հարցի մա — նին։ Կարգ մը երկրներ — օրինակ՝ Եւրոպիկան և Տանտիսացա — համաձայն չեն որ ընդարձակուի Առաջանակի դաշինքին ջրմանքը։ Ուրիշներ կը կարծեն որ եթէ Թուրքիան ընդունուի, դժուար պիտի ըլլայ դուր մըլ Մասաւոր Արեւելիք և Հարաւ. արեւելեան ներդաշխ ուրիշ պետութիւն — ներ։ Մնաց որ, Թուրքիան արդէն փոխադրու պաշտպանութեան դիմակցութիւն մը ունի Ազգիկոյ և Տրամաւորի հետ։

ԳԵՐՄԱՆԱՅԻՆԵՐ ՊԵՏԻ Ե
ԻՐԵՆԵՎ ՉԻՐԵՆԵՎ ՊԱՇՏՊԱՆՆԸ

Գերմանիոյ ամերիկեան դրաման ճօրիկ բարձր — մարդակը Գ. Միջ Բոյք, Ուրիշներէն մէջ օրադրոշներուն մէջ Հայոցն պատաս — խանելով ըստ — որ իր անձնական կարգիւնը, խորհուրդներէն մը և տրուի Գերմանիոյ ընդունու. որպէսզի կարենան իրենց սեփական երկիրը պաշտ — պանել։ Ձէ կարելի ըսել, թէ անոր չին կրնար իրենց իրենց պաշտպանել, եթէ յարձական են — թարգման։

Մարդագիր այս յայտարարութիւնները ըրաւ Գ. Թուրմիքի հետ ունեցած խորհրդակցութիւնին անմիջապէս վերջ։

ՍՈՒՐԻՈՑ Մասնաձաղիք ժողովը վերջ դէմ 105 մայրով վաւերացուց սուրիական նոր սահման — յարարութիւնը, որ Յոյն և Հանրապետութեան Հիմնադրութիւնն է ի վեր։ Այնուհետեւ 101 դեպ — յուցանելու 92 մայրով Հանրապետութեան նախա — դան ընտրութեան Գ. Հալիմ Ալմախ։

ՊԵՐՍԻՈՑ անտեսական նախարարութեան Հը — րամանով պարենաւորութիւն սկսած տարուի։ Պատ — խան ջրմանակներուն մէջ կը լրտնէ այս միջոցը ձեռք անուան է որպէս նախաջնութիւն, որ մ — ջուցապահի կայունութեան պատճառով։ Այս լուրին վրայ շահագործուի թիւն որ մայր տուած է ուսու — ճանիչ չուլային մէջ։

Երէն ԳԻՐԵՐ, առաւտեան ժամներէ երկրա — չարի ուժեղ ցնցումները զգացուեցան Հանով, Քիւրիկ, Ալեկսանդր, Սիւրիկ, Թիւրքի, Քիւրիկ և այլ ջրմաններ մէջ, որ Ժողովուրդը կ'աւանդուի վիճակով, դաշտեր թափուին։ Հանով չարագործական կեդրոնը կորէ կամ երկար տեւ — րութեանը տասը ցնցումներ արձանագործեց։ Ժող — րուք մէջ զգացուեցան երկու ցնցումներ, որոյն վրիշները լաւ ուղիւն։ Բաւական էջերը փայն — ներու։ Հոյի ընտան և 20 հոգի չափ կ'արտաբերու — ցան։ Բնակչութիւնը ժամանակութեան մէջ է։

ԵԹԷ ՊԱՐՄԱՆՆԵՐԸ Թուրքիան, Մեծն Իր — անուրի ձորք Զ. Քաղաքային ու ելեկապէթ Թա — րուքին պաշտպանութիւն պիտի աշխարհէ Աստու — րեան կը Նոր Յիշատակ 1953ին։ Այս աշխարհութիւն պիտի կատարուի 1949ին, թայց ձեւաձեւութեան թա — ցաւորի Հիւսիսարեւմտեան պատմութեան։

ԿԱՏԱՐՈՒՄ Նախախաղութեան համաձայն — չուլուցած համաշխարհային ջրիմարիկ պարտու — թիւն է որ պիտի կրեն անոր 17ին Շուշուէ մէջ կատարուած համաշխարհային ընտրութեան ընթաց — քին։

Կիւրիքը կարենային պահել գրեթէ ձեւով ապա — ճանը, այսինքն Եթէ յայտնէին Հայ աշակերտ — կանց Հայկական վարժարանին և սորիներին ա — նոր մայրերին լեզուն, աշխ աշ մեծ լաւ մը պիտի համարէինք մեղի համար։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒՆԻՆ

ՔՈՒՐԵԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Փոխանկ զարգացում — Թափու պայմանիկի տակ

Կայունութիւնը ծանրակշիւ է Քորեայի Հիւսիս — սային ուսումնականութիւն վրայ։ Կը թափ թէ նա — քանի զիտ տեղին վրայ գործուած յարձակումը նպատակ ունի չիփթնել ՄԱԿի ուժերը։ Իրա — կան յարձակումները կը զարգանայ այժմ Հիւսիս արեւելեան կողմը։ Միտարարուած օդը դժուարա — ցուց ՄԱԿի օդանավներու արժեքներէն, եւ Հիւսիսարեւմտեան յառաջնագծան զգույրը։ Այս վերջինները կը շարունակեն յառաջանալ եւ ևս կը մշին Հարաւային Քորեայիները, որոնք ստիպուեցան պարզել Փոսեմը։ Թափուի երկա — թուղային ու ճանապարհային կիւրծուն այժ ուղ — ղակի պատմաւիճի տակ կը գտնուի։ Եթէ անա — կիկայ յարձակում մը գործուի, Թափուի պատ — պանել անկարելի պիտի ըլլայ։

Այս հակառակուսին վրայ գործող կարծիքնե — րու թիւ 30-000-ի կը հասնի։ Անկէ զատ կար նաեւ 20-000-ոցը պահեաւ մէկ մը։

ԱՆՔՈՒՐԵԱՅԻ ՆԱԽԱՐԱՐԱՆԵՐՈՎ ՎՐԱՍ — Փոսեմիկի հակառակուսին Հիւսիս — արեւմտեան և Հարաւ — արեւմտեան կողմը Ամերիկացիներին ու Հարաւային Քորեայիները հաստատեցին՝ Ան — կանիկէին 1-8 օրը. դէպի Հարաւ և Փոսեմիկէն 13 օրը. դէպի Հարաւ — արեւմուտը պաշտպան — ական նոր ու զիւլակ զիմ մը։ Դիւրերու պահ — պատմածը սակայն դժուար է, որովհետեւ կարիք — ներք կը ստղանային անոնցմէ ներս, կը յարձակուի միւսեւ պահպանութեան վրայ, կը կրնայ հե — աստանել դիմեր և ընդհանրապէս կը խաղաղան պարզել և զիմանալիք փոխադրութիւններ։

Քաղաքականի ծանրեք, թափուէ 23 օրը. դէպի Հիւսիս, ամերիկեան զորամասերը կատար — րեն կը կուրեն կարիք երեք զորամարմին ուն — նեն։ Անոր Հակառակուսին անցան ամրացուած Բազան զարգըր վերադարձուլու համար։ Վախ — վախէ հակառակուսին վրայ Հիւսիսարեւմտեան յարձակութիւններ են մշուցանե, ծանր կորուստներ պատճառելով։ Վախկանի Հիւսիսը Ամերիկայի — ներք ջրմանակցին 518 քարձանը և կը ջանան պրտել զայն։

Նախքանի կ'աւանտուսան վրայ կուտող կար — միներեն, որտեղ կը նաւահէլին, յանկարծակի հակառակուսին անցան Թափու հասնելու մաս — դրակներ։ Տեղադարձուր անմիջապէս։ Զորաւի անորեւ կըրցան Տեղադրել ամերիկեան օդանավներն ուժերու անցաւուցիլ յարձակումին։ Միւս կողմին ցեխն ալ կը դժուարացնէ ամերիկ. մեք — երկարացած դրամականութիւն գործունէութիւն — Կարմիրները կ'անցաւորեն իրենց յառախաղաք — քը, թայց զիտն ջուրերը շաղաթ ըլլալով, Հը — րան նաւահէլին դէպի արեւմուտ։

Ամերիկացի նաւաղ — դիւնուներու դրամ տա մը յարձակումին անցան Եւրոպիկան ուժեր զիմ. հետեւն զանաղ զորամարմին մը վրայ, և հակա — րակ կարմիրներու դիմադրութեան, դրաւուցան։ Այս դրամական աշակերտը գտնուող ամերիկեան հետակապարիքի շրջ զորամարմին յաւապարտ — միջեւ տասը զիմ. Եւրոպիկան արեւմուտէն։

Ցաւալագուց փորը ուժեղ հասան գտնուի մ — տեր։ Այստեղ նմարմանը, զիտ անցնելով թա — հանել չէ դէպի արեւմուտը, զիտ անցնելով Օւ — ճուէն չէ դէպի. դէպի Հարաւ, Դանիքի տեղ — րակներով, ամերիկեան ուժերը, կարծիք գոյնղի կը յարձականեն ներքարկանց։

Հարաւ — արեւմտեան հակառակուսու շա — դարն է։ Ամերիկեան Տեղը զորամարմին յանդե — ցան պաշարել թիւնով Նիւկա մը։ Մարմինը արեւ — մուտք և մշուցանել կարմիրներու յարձակում նիւր և այժմ Ամերիկացիները թիւնով ուժերի կը մարքեն այս ջրմանակը։

ՈՐԸՐԻՄԱՅԻ ՕՐԱՆԱՍ ՄԸ ՎԱՐ ԱՆԻՈՒՆ — ՅԱՄ — Ամերիկեան արտաքին նախարարութիւնը պաշտպանական պիկույրով մը կը տեղեկացնէ, թէ կարիք ստաց կողմ երկու միջոցաւ խորհրդա — կին ուղիւնակէ օգտանաւ մը յարձակում և ՄԱԿի նաւային ուժերուն վրայ, Քորեայի ջուրերուն մէջ կը վար զանալն և Օրանուին մէջ գտնուա — ւ Միւրին կ'ունայր վախիճէ անուշով անու օգտանա — ւորդի մը դիւրել, ինչպէս կը հաստատուի օդանա — ւորին վրայ գտնուած դիւնուարական անձնակցի։ Այստեղէն նախարարութիւնը այս դէպքը հ — զարգած է ՄԱԿի քարտուղարութեան և Ապա — հանութեան ինքուրի նախապահին։ Այս վերջին երկուստեք ընծութեան պիտի եւնարուին — յանաւ դէպքը։ Մոկուցիւրի ճանապարհուր կա — լաւն ու չէ մեկնութիւն տուաւ այս պատճառ — քով։ Կը պատահի սակայն, որ Սիւլեմները, իրենց տղան ձեւով ներկայացնեն կարծի, մեղքը փաթ — թիկով զաւանակուեցան վրէն։

ՃՐԱՆԱՅԻՆ ՏՐԱՄԱՍ ՄԸ — Տրամաւորական կատարարութիւնը պաշտպանապէս տեղեկացուց ՄԱԿին, որ Հետեւի զաւարտակ մը համար պի — տի հանել դէպի Քորեան, օդանաւ համար աշխող կուտող զաւանակից ուժերուն։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. Էջ)

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՊԱՅՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴՊՐՔԸ

Թարխառու

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Ամփոփում 10. Հայաստանի բերքերին)

Ասկի ժող երկու տարի առաջ քաղաքական միավորների կրճատի մասին, թե՛ Խ. Կոմիտեի անկեղծորեն կոչվե ձառ ապրիլ և՛ - համայնաբար աշխարհի ձեռ եւ թե՛ ուրեմն, հր-նարարի է խաղաղ միջոցներով հաղապարհ-թեան զոյ ապ բարը հարցերու մասին՝ որոնց վրայ տարաբանություններն իրար լինելու ունեն աշխարհի վրայի էրու պետություններն՝ Հա-մայնաբար Թուրքիայ եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ 1945ին Խորհրդային Ռուսիայ կողմէ Արեւ-մուտեան Պրիմիէ պատերազմը, որ լավորելու պա-րագային կը պայտաւոր տպմամբ լինել երկու մի-լիոն ֆերմաններ եւ դաշնակցի դրաման բանակ-ները, կեալ բանալու նոյնիսկ քաղաքական կոյ-նքերու ազդեցը։

Վերջին երկու տարիները այլեւս կարելի չէր դռնել Ամերիկայի մէջ կամ այլուր պատասխա-նատու պետական գործիք մը եւ կամ քաղաքական դէպք մը, որ անմիապէր հետաքնն ընծայէր Խորհրդային Միութեան « խաղաղասիրական » խօսքերուն։

Ամենիկ համար այլեւս պարզ էր, որ Խորհր-դային Միութեան փնտռած խաղաղությունը զա-վտանգեալ խաղաղութիւնն էր նման Հիթլերի կող-մէ հետադարձաբար զգնման խաղաղութեանն։ Ինչպէս Հիթլերի զգնման խաղաղութեանն է կը նշանակէր ամբողջ աշխարհը ենթարկել Գերմա-նիայ գերէշխանութեան, այնպէս ալ Միայնիկն է սովետական խաղաղութիւնը որ նշանակէ ամ-բողջ աշխարհը ընկն Մոսկուայի կրօնական տակ։

Հայկա - համայնաբար քաղաքական աշխարհ-այն կարգապահութեան յանդերձ պէտք է համապա-տասխան եղանակաւորութիւններու մէջը նստէ հայա-համայնաբար երկրները եւ մասնաւորապէս Միացեալ Նահանգներու, գիտութեան իշխանա-թիւնները եւ սովորէր հարկ եղած պաշտպանողա-կան միջոցները ձեռք առնել խորհրդային յարձա-կողական քաղաքականութեան դէմ։

Հայկա - համայնաբար երկրները, գիտութեա-կան պաշտպանութեան բնոր կիրքից առաւել - օգիւ Միացեալ Նահանգներու վրայ։ Այս մասին երկու կարծիք էր կրնար լլլալ։

Միացեալ Նահանգներու գիտութեան իշխա-նութիւնները հարկ եղած միջոցները ձեռք առա՞ն-էին դիմու գործերուց ար-պաշտպանութեւն այս երկ-րի շահերը եւ վարէր խորհրդային հասանալիս յարձակումին ինքնապաշտպանութիւն։

Բարեբաշի ճշմարիտ կենս ապացոյցանքնու որ Միացեալ Նահանգներու գիտութեան վերին իշ-խանութիւնը որդակ կերպով ձախողած է այս երկրի ընդամակ չափերու պաշտպանութիւնը կամպակեղեղութեւ գործին մէջ։

Ինչպէս կը հաղորդէ « Եւր ժող » շէրլալ Բրիտանիան թերթի լատանտեանի աշխատակիցները ելիտի երարկները, երբ տակէ քանի մը ամիս առ-առայ այս երկրի գիտութեան վերին իշխանու-թիւնները կամոտ առած է այն հարցը, թե՛ « Եւր կրնայ իրար հետ հարապարհ, արդեօ Պրիմիէ, Յուկապա-տիկ, Յունաստան, Թուրքիայ, Իրանի եւս Ծոթ-մադրի դէմ, սեռէ չկու յառեց նաեւ չնք, որ առջ հարաւոր պիտի արտուի Բորեայի մէջ։

Երբ Հիւսիսիկին Բորեայի համայնաբար բա-նալու յարձակումը առնալ հարապահմանը դէմ, դաշտակցութեւ որ հիւսիսիկին Բորեայիցը զին-նութեան եւ ոչ միայն հրապանակով եւ արազաբա-րուածներով, այլեւ ինքնաութիւնով, հրապարկով եւ ամրապահմանով, մինչ հարապահման-ը միայն հրապանակով եւ արազաբարուածներով են գիտուած։ Հիւսիսիկին Բորեան գիտուած է Մոսկուայի կողմէ եւ ռուսական արդեալեան ար-լուր տեսակի գնեցներով, իսկ հարապահման Բորեան գիտուած է Միացեալ Նահանգներու կողմէ միայն հրապանակով եւ արազաբարուածներով։

Երբ ամերիկացի կերպով պայքարեալ Բորեա-կան պատերազմն էր Միացեալ Նահանգները ան-պատարաւ դատուեցալ զինադարձելու յարձակու-մը, ընկալաւորար հարց ծագեցալ, թե՛ միթէ՞ ամ-երիկեան հետախուզութիւնը ստեղծութիւն լու-նեւ որ այդ յարձակման պատրաստութեան մասին։ Ամերիկեան մտայնիկ արտաւ բացատրութիւնն այն էր, որ ամերիկեան հետախուզութիւնը հա-նարաւորութիւն չէ ունեցած Բախմանցիւ ճերկաթ-նայ վաղաքարները նուեւր եւ հարկ եղած տեղե-կութիւնները ձեռք բերելու։

Ասիկա շատ օրորելի չընդհանրէ է - Բայց երբ նոյնիսկ պարճ մը ընդունելու այլ չընդունելի արդարացիութիւնը տնկին տակա-ն էին եր մնայ մէկ մերկ, անասարկելու ճշմարտա-թիւն, որ պիտի հիմնար Միացեալ Նահանգներու գիտութեան իշխանութիւնը եւ այդ անկեղծի ճշմարտութիւնն այն է, որ այն րոտը վաղերու մէջ, որոնք կ'իշխան ճերկաթնայ վաղաքարները ն-ստեւ խորհրդային իշխանութեան տակնիկ եւ պիտա-նուր գործը կ'ըլլայ ուղղապէս պատրաստով աղ-ք

Եւրոպեան ամբողջ օրերուն տաքուկ արեւ ո-րոնքին։

Այս ի՞նչ երկրէ է, որ ամառ կեանական, շա-րքերին, օրեր շառուական կ'անձրեւնէ։ Վերջապէս, շարքերան շարքի օրը երկրիցը բաւական կը պայծառնայ։ Գանք մը անցած թե-թեւ՝ քամակի ամպեր կ'երևան թեւեւ, բայց կե-րակի ցայտաբայց կ'ըղեղատարած վճիւր եւ խաղաղ ուղեկանի մը հանդիպի կապարակ, ինչիւն հեռա-ւոր հորիզոնները։

Այսօր քանակիկ արեւ պիտի լլլայ։ Այ կը կե-նամ։ Ինքզինքն կը նստած դէպի դաշտերը եւ, կամաջ կամաջ կը բարձրանած լեռները անաս-նախիտ։

Կը քալեն միս միշտ։ Ամերիկ ըսելիք չկայ։ Ամօրի ծուկն մը անցած չերեւար։ Մականչ, շատ չի տեսեր ու ահա հովիկի արջարը մէջտեղ կ'ըլլէ։ Ռեդէ՞ կուզայ։ Ռը կուզեն։ Հիւսիսէ՛ն, հարա-նէ՛ն, ի՞նչ դիտում, այս անձամթ լեռան բար-ձրեւորները։

Բայց - պիտի ըսուի - արեւէն կարելի է դիտակց կողմերը։ Մականչ, ան ալ կը գնիթի կը դռնուի։ Ես ի՞նչ դիտում թե՛ ո՞ր կողմէն կ'երկ-ն ու այստեղ կ'անցէ և անոր։

Հովիկի արջարը կը սուրյալ մասնական քանի-նէ՞րէ՞ն իրանէ զիւրմթը ... Ինչ քիտում, իսկ եւ հարկ երկու - երեք՝ կրնայի մը տեսնուի։ Անցա՛յ մասնական։ Հիւսիսիկայն սույալ - պանները, հեռական զեպիկ ճամբորդները, խուր խուրը աշխատանքներու՝ դաւակոյնի մէջ։ Ունեց միայն միջնեաներու վրայ հասածը՝ ցորեն, խոտ կը ձնեն, անպէս կը հասած թաղ-ման պարզութիւնը։ Կը քամանած, թե՛ քամե-րէ՞նչպէս դաւակոյնի աշխատանքներն են։ Ինչպէ՞ս ամբողջներն են ու աշխատանքներն։ Իրենց չըր-թութեանցէն երբի փուրը մը անցած ի՞նչ խուրէ։ Երբեմն միայն ձիւրուն ուղղուած բացառանշու-թիւններ։

— Տի՛ւ, օ՛, նո՛ւպ ...

Ինչպէ՞ս չէլեն ճիւղակ, նորէն, ի՞նչ գեղոս Գեղիս աշխատանքները՝ դաւակոյնն մէջ կամ լեռներուն վրայ։ Անոնք աշխատանքի պահերուն խաղ եւ պար կը խորանային համակ։

Դաւակոյնն մէջ այսպիսով ու մի երբի, Լեռ-նիկ անցի, խուր խուր անցորդներու հան-նիցիւն ու երբի փուրը մը անցած մի խոր։ Ինչպէ՞ս։ Երբ լուսնիկն այս մարդիկը։ Եւ կամ՝ երբէ՞ն չեն դիտեր ...

Անցա՛յ անտառէ մը՝ լայնատարած։ Հայաս-նութիւն չին միտանալ անտառներուն կը նմանէր ... Խորհրդային ու յաջակի հասանակները ... Եւ երբ ան-տառը մտայ, մըր Սոսիաց Տզում միտքս ինկաւ, անմիջապէս ...

Գանք մը հարցոր միջի կորեցի անցալ զոմ ու անաղիւն անտառէ միս միշտ։ Ո՛ր երկի մը հան-դիպեցալ եւ ոչ ալ կարգալ մը։ Ուրաքանեւս ալ չընդհանրեցալ ... Ինչպէ՞ս բացալաղի Թեւրիկե-րուն երբեք ունեցրեցի ամբողջ անցեալ եր-կայնից։

Անակ լեռներ ու անտառներ՝ կ'ըլլայ հայ եղ-բայր, կառակի փնտելը մը անցած Հանդիպե-ցալ։ Որքան կ'ուզէ մեղադրեցէ՞ դիս ... Գիտը, կը կարգալին կապարակներ ...

Այ յոյժում եմ։ Իրանցիներն չեն հնազանդի-ր ու դաշար կը պատմանին։ Կը համակոյնիւմ ու կանգ կ'անուն բարձրանալու մը մըլայ։

Ասիկա դաշտ մը կը անի այլեւս։ Հաղիք հինգ վաղերեան մըն է որ նստած եմ, ահա, երբի մը, ծառիկ երգի մը փուրիկներ մընէն լինի կը հա-նան։

Կը կը կենած ու քի՛ մը յառաջանալով աշ-քերով եւ մաղիկ դէպի վար՝ դաշտին լայնքն ու երկարքն։

Այժմ անիկ մտակցած են երբի փուրները

=====

Վաղը յարձակութեան կուտի համար։ Խորհրդա-յին Ռուսիայ հակալիւրին տակ գաղաղութիւն Զեւիա-յին Բորեայի մասին աղբալաղ գիտական համար գիտութեան հետախուզութեան պէտք չկուր։

Բորեայի կրիւնները ընթանալի պատերազ-մական հաղորդակցութիւնները յանալ եւ կը կե-նեն այն միտքը, թե՛ ամերիկեան քանակի գնե-ն ուրեքներ իրենց կանգնող կը գնեն զատարած։ Թիւնն ու փոմանակը է, այլ խոստով կը գտնա-ր ինչիւն թիւնում յառաջանալու մէջ, միջին օդ-նական բաւարար յառաջանալու մէջ։ Միացեալ Նահանգներու գիտութեան վերին իշխանութեան փախերը համար Ամերիկայի երիտասարդութիւ-նը կը վճարէ արեւուն։

Աղբար եւ այս երկրի պաշտպանութեան շա-հերու անտեղիկն, յափառելի օդափախ արտի-լլայ, որ ստեղծուած կազմեան պատասխանա-տու գիտութեան վարչները վճարել զէ՞նք իրենց պաշտպանութիւնը։

(Նմաղաբական «ԼՍՍՍՍՍՍՍՍ»)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՏԱՔՈՒ ԳՈՐԴՄԱՆԸ

Բերիկայ շրջանը՝ Հայաստանի արդիւնաւե-րական շրջաններից մէկն է։ Հին բնական հարու-ստեղծութեան շնորհիւ կը զարգանայ սնունդի եւ հիւստանեղիկ արդիւնաբերական քաղաքային հիւստանը ճիւղեր։ Անոնք մէջ յայտնի է Շեա-նաճանան մետաքի գործարանը, հիմնուած 1935-ին։ Ենթադրու է, որ մեծ թիւով բանուորները, Շերլանի հարուստ պողտուս աշխերուն մէջ ա-նց թիւներինքը մետաքի գործարանին հետ հոյ թիւներ կը կազմեն։ Մասնադարար յետադիւ-նութիւն կը կազմեն։ Մասնադարար յետադիւ-նութեան ճիւղականի տարիներուն։ 1940ին հա-րաւորանութեամբ 1950ին արտադրութիւնը հինգ անգամ անած է եւ բարելաւուած արտադրութեան տեսակներ։

Ենթադրու է, որ զործելու լաւ կաճարութեան դատանուններ կը կատարէ ոչ միայն մետաքս - գործական գործարանը պահանջները, այլեւ շըր-շանի արդիւնաբերական միւս ձեռնարկներու պատուէրները։ Հին ենթադրու է զեղարանուստ - թէն դուրապարտուող մետաքի կառուցելը եր-բայր րոպով հայալ ունի ոչ միայն Խ. Հայաս-տանի մէջ այլեւ կը սահմաններին դուրս։

Քրիւր յո Շիւ, մայիկիւր, միտանէ կաւա, պայլիկ, ամրամ, պար յո անա, Քիւրիկ, Շեա-նաճանան մետաքսագործարանի արտադրութիւ-ններն են։ Այսպիսովները օրէ օր կը կատարուր - գործին կառուցելի դուրապարտեան որակը, ինչ որ կը նպաստէ արաղ սպառման։

Գործարանի արաղաբարութեան է հիւստանեղիկ արդիւնաբերութեան կատարելագործումն արեւ-նապատութեան վրայ։ Վերջինի գործարանի Մոս-կուայէն տապալ մը տեսակի փոքրաթիւ մեքե-նաներ, որոնք արտադրելու մեծ կարողութիւն ունեն։ Գործարանն մէջ կ'արաղարկի նաեւ ար-հեստական մետաքսիկ, ուրիշ կը պատրա-սանակի բարձրագին գործունեցնը։

Մետաքի գործարանի արտադրութիւնը մեծ շախիթով անած է։ Եթէ 1941ին մտաւոր ընդունի-կ հարկը տուող, ապա 1945ին աղ ծաւալը մաղար ճիւղանքն են կընախաճաղէ գործունեցի տեսա-

Եւ, անիկ յատակ ու հակալիկ բանուրով կուտան, կը հասնին։

Օրը կը նստենք կը ծանալալ, Գործում եր - կընան դէպի վար՝ երբեք կեն կողմը։ Ան ահա կը նշանակէ մաղաղակի ստեղծելու հետեւ, զայնիկ մէջ անկեղծ, առաւելի է եւ - զերեւն ու բարեբարութեւ շուքի մէջ։

Հիմակ, երբ շատ աղտուր ու բոլոր բաւելը հակալիկ կերպով կը հասնի, կը զիւրաւորէ զիւ-նալար իւր արցուն՝ անպալ Քիւրիկ Եգուտան, Աստուած սիրելի՛ միջ օրդիկ զիւր տակ, Գալ՝ անպալ՝ Գալ՝ անպալ՝ Գալ՝ Կիւրիկ եւ։

Աստուած գիտի, ապա գիտի ինչ իմն մը։ Այժմ իրենց զոմն եմ հասած՝ Գաղաղու առու-կը կ'անցի, կ'ընթալ անաղաղ բարեբարութեւ մէ-կը կ'անցի, կ'ընթալ անաղաղ բարեբարութեւ երե-րեւն, կ'ընթալ անաղաղ։ Անոնք՝ մեր վրայի-րուն հետ միտանալու մէջ։ Անոնք՝ մեր վրայի-րուն երբեք կ'անցի անաղաղութեւն ու ընդհանրութեւնը կը զաւտեն եւ կ'ան-նախաճաղէ մաղար գործին մէջ, ա - զուստանալու, ուրիւր օր մը անցնելու են, ա - զուստանէ երբեք։ Համար հայրենի իշխանակ - եր-գիւր։

Այնպիս կարողով կ'երգեն, այնքան խորանիկ յաղաղում կ'երգեն, որ կը կարծէք թե՛ իրենց կուրծքեր փառ, անկան զարմած է անկախու-թեան երկար տարիներու մաղաղա շըլմաներուն տակ։

Ես ալ կը խառնուի իրենց ու քանի մը փամ կ'անցնեն ինչիւն, իմ ալ փանգաղան փրտա-լուսալ իրենց անաղա ռ անման երբեքով։

Օրը կը արաղամակ։ Բայց, ամեք իրենց կառնէ կ'երբ «Կիւրիկ» մտաղու թիւն յանին։ Կ'երգեն եւ կը ձնեն խառնալուր, մտաղաւ-թեան փոքրիկներն մէջ նստովով երկնայն, վերջինի-րուն կ'անցնի ունի օրերը։ Ան ապալում, կ'երեւի-կ'ուրեւ իրենց օտարութեան մէջ անաղաղան ան-օրերը թաղի կ'ըլլէ օրուան մը համար։ Երեւր, երբի արեւը, վաղի ու կարտիկ։ Ոսկի բաւելով, որոնք բոլորն ալ մեր անիկ դարը։ Երեւր, ինչպիսին փոքրուրեւն ստեղծարարութեւն ինչիւն են։

Գուցէ ... կը մտածեն - այս մաղիկը հոս պիտի չիւրեն։ Եւ Կ'ընթալ մաղիս Կ'ընթալ, դէպի զաղաղ արաղ ինչ կարճ համար։

Մաղաղ արաղ ու իրենց շորտակալութեւն յայտնիկ եւր, կը բամուկո ինչեղի, առուս - կէն պատուէ։ Ան ապակի բարեբարութեւն կ'անցնի, փամ մը տեղեկ համարս ու տաղեղ-նութեւն ինչ հոյաղ կը մտեն, յոյժան բայց կաղաղութեան շըլմով։

Ն. ՇԵՆԱՅԵՆ

կէտով կը կազմէ 250, իսկ 1950ին 450 տոկոս: Այդ նոյն ժամանակաշրջանին համապատասխան կերպով աճած է նաեւ զործարանի համախառն արտադրութեան ծաւալը, 1941ին համեմատուած թեւաբ 1945ին կազմած է 275, իսկ 1950ին ծաւ 415 տոկոս:

Արտադրութեան անընդհատ վերելքի հետ միասին զործարաններն մէջ կը կոտորեն քանուար — ինչու ճարտարագիտ. — ժամագրողականութիւնը աշխատողներու կազմի: Բերելիք շրջանի կանանց — էջ աշխիւրդ մէջ կը քարճարան հայրենա — դարձ զարագացնելու քնակարանները իրենց պարզեցնելով եւ աշխիւրդով: Գործարանին մէջ խարիւղարժեքները օրէ օր կը կտառարկադրծեն իրենց աստղարկան ժամագրողական հմտութիւնը:

Գործարանը տուրուէ տարբէ կընդլայնէ իր արտադրական կարողութեան սահմանները: Ար — դէն կ'աւարտեն ինտադր զործարանի նոր ծա — ժամուկցներու կառուցումը որ պիտի գտնայ խնարպետութեան հիւնասանդակի աղբիւրանք — րութեան մեծագոյն ձեւաձորներին մէջէր: Իր բազմաթիւ ու քարճարակ արտադրարար կու — տայ ոչ միայն Սովետական Հայաստանի, այլ եղ — րաբարկան խնարպետութեանց քնակութեանն:

Ա. ԹԱՐԻՔԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱԽԱԿ

Անթրոպոմիկ կը գրեն մեղի... Փնթիոյ կա — քուրի Հայերու հոգեւոր հոյիւր: Նապոլեոնի միւ — վրդ զարագաց աշխիւրդ Նախկին ծնունդ ու զգեստաւորումով պատարագ ծառայող եւ քարճար — անկական երեկոյններէն մէկուն մէջ: Իր զար — ղով պարզած է չայ Ժողովուրդին ջրխառնեկան տապալակութիւնները եւ անոր դարաւոր մարդա — րութիւնը, որպէս եւ անկէն հին ջրխառնեկ մ — դովուրդներէն մէկը իսլամական ծովուն մէջ:

Նապոլեոնի միւր ժամանկացած է հռոմէա — կանայտութեան ծնածովորդին որու համար Անթրոպոմիկ հասարակածն եւ ամեն ազգի հաղա — րանք մը մտաւորականներ, ուր եւս երեկոյնացող մեր Ժողովուրդին դարաւոր մշակոյթը եւ Մերձա — րուր Արեւելիք մէջ, որպէս երկրպագան զարագա — կրթութեան արտադր: Ծնորճակութեամբ իր — անք եւ Թրակիայի, Փնթիոյ եւ Հորսնապի սիրա — վոր հերկաւորութիւնը Թուրքիոյ շուրջամէն մա — րապարակ ապագամ իր հայրենակիցներուն, որոնք խափ մարջն բարձրանալ գաղութները կը ինք — յայտեն այլ երկիրներուն մէջ:

Իրանի Պէրճիկարի եւ զարագացնել կողմէ ի պատիւ համաժողովին պատգամաւորներուն ար — քալարական քննադատութեան մէջ որդուած ընդունելու — վերան պահուն այ վարչապետ Պնթիոյ եւ Հորս — տապի հայ քաղաքներուն մեծարարը յայտնի է իր — վերջէն ի մէջ այլոց քանզի... 25 տարբէր վեր — Ստամբուլի կուսակ St. Servais հանգէնի որ եղած է Հորսնապի մեծ օրհնադէպ եւ որ քա Պնթի — օնի արձայական դրաստակէն դոնտուծ պիտի — քինուին, եկած է Հայաստանէն եւ մարգումով Հայ է 3:

«ՅԱՆԱՍՏԱՆԻ ԹԵՐԹՈՐԵԼ

(166)

ՄԵԼԻՔԻ ԱԶԶԻԿ

ԵՐԿՐՈՐԻ ՄԱՍ

Ե.

— Եւ դու կանն՞ աշր բանը: — Նապոլեոն ստաղի ծննդադէ: Որքան միտմոն էր այդ պատարը: — Եւ խօսք տուել եմ եւ վաղը երեկոյնան մեծը կ'աղբալ... — Պատիւ միայն ըս մասին: — Դու չես տես, եւ այդ սկզբից նկատ — ցի: Բայց դու դիտե՞ս որբերից տակ իմ մալը մի ուրիշ յոյս չունի... — Գիտեմ, իսկն Նապոլեոն... Բայց Մեղիքի աշխիւրդ մեծը է... — Մեղք... Օհ, սիրտ պատուում է, այդ պէս մի խօսք... — Տեսնում եմ այս ճրարը, այս օտարի... Մի ամբողջ տուե կայ այստեղ: Հնամուտներ, խնկներ, Հայ ջրխառնեկներին մի միտմոն, փառք Աստուծոյ: Այս բոլորը Գոյիւրիկի արածն է: — Հիմա եւ կ'ապամեն իմ արածը: Բանն աշխիւրդ, որ բախտաւորները պիտի լաց լը — նենք, որ եւ ուրախաւոր: Եւ լուցիւրը որ աշխիւրդ լինի եւ դնարի Մանասի մօտ: Գիտե՞ս, մի տուն էր ճրարաններով եւ սերերով... Երկար աշխիւրդ,

ԴԱՐՈՒՄԻ ԳԱՐՈՒՄ

ՀԱՆԳԻ ԾԽԱՅԱՆ ՎԱՐՄԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՌԵՍՈՐՏԻՆԵՐՈՒ

չինչեւոր հասուցանող համար քանակն մը մշա — կան է Բերիոյ թիւի Ուսումն. հորճարները եւ հե — թարկած Քաղաք. Ժողովի եւ ազգ. դատաւակի Ժողովի վաճաքման:

Պատուան օրհնելով հասուցաններու թուա — կանք սկիզբ նախատեսուած է 1936ը: Ազգ. ծխա — կան վարճարաններն եւ ձեմարանը, Հալիպանան, Մասկանան, Մերապանան, Կիւպլիկանան եւ Ա. — րաւման: Հասուցանող հր ստանան այս վարճա — րաններուն ուսուցիչ — ուսուցչուհիները: Անոնք որ ընդհատուծ ունեցած եւ, հասուցանները կը ստանան վերական թուականին: Փայման է որ վարճարանները իւրացուցած ըլլան Ուսումն. Թրակիոյի հասուցաններու ամսականի դրու — թիւը, ազգ. իշխանութեանն սնտուկին փոխանց — լով գումարները:

1950 — 51 տարեշրջանին սկսելու ազգ. ծխա — կան վարճարաններու հաղարարութիւնները ա — շակիրա դուրս մէկ սուրբական ոսկի հաշուով պարտաւոր եւ իրենց աշակերտներուն թիւին յախ — արկան ոսկի յանձնել ազգ. իշխանութեան, այն էլ տարբ. անկախ տարեկան հասուցաններին, ամեն մէկ ոսկի գումարները պիտի գումարել ծը — նոյններին արձանագրութեանց ընթացիկ, երկ — րորը, պիտի է տարեկան մէկ մարդահանդէս կար — մակերարդ եւ հասույթ յանձնուի Ուսումնական Խորհուրդի:

1950 — 51էն սկսեալ, բացի թիւիւնում ու — սուցիչ — ուսուցչուհիներէն բոլոր ուսուցիչ — ուսուցչուհիները պիտի օգտուին այս կարգա — դրութիւնէն: Անոնք որ ստորագրեն ինք ամսական համար ի դրու. պայմանագիր մը որ ամէն տարեշր — ջանի վաճառելու կը ընդունի եւ ամէն տարեշր — ջանի սկիզբը կը վերանորոգուի: Երրորդ տարե — շրջանին «Թիւիւնում» ուսուցիչ կամ ուսուցչու — իչ հասուցանող իրաւունք կը ստանան եւ անոնց պայմանագրութիւնը ի դրու կ'ըլլայ 12 ամսական համար: Այցելող ուսուցչուհիները հասուցանել իրա — ւունք լուծին: Ազգ. իշխանութիւնը որեւէ պա — տասխանատուութիւն չի ստանձնար որեւէ միւր — թիւական կամ անհատական պարտքներու ուսու — չիւրներու համար:

Միւրեւն յառախելով տարի կանոնադիր պիտի լըլու հաղարարութեանը, զործարարներու հա — մար:

ՈՐԱՅԻՆԱԼ ՏԵՐ ԵՆ ՏԻՆԻՆԸ ՆԵՐՈՒ ԱՆԵՄ — ԻՆԵՐՆԵՐՈՒ (զոհ Արեւիկայի մէջ օգտնաւորին արկածով) իշխանութիւն հոգեհանգիստ կատարուած է Նիւ Եօքըթ Մ. Գրիգոր Լուսաւորի Մարջ եկե — րեղին մէջ: Հոգեհանգիստան արարողութիւնը կատարած է Արեւի ցէն, Միւրեւնանց Մարջ Ա. Տիւրքանի եւ տղի Միւրեւ Անէլիան ՄԱՅԱՆԻՆԻ փախարկ ծնածային նոյնիստուա — թիւները եղած են Հայ Օճ. Միւրեւնան, որուն անհրաժեշտ աշխատակից եղած է Թ. Լեւոն Անէ — ան:

ԿԸ ՆԵՐԻՐՈՒԻ ԳՐԵԼ ՄԵՂ ԷՋԻ ՎԱՅԸ, ՄԵ — ԱՆԸՈՒ: ԿՑՈՐԵՐՈՒ ՁԵՄԱՆԵԼ ՁԵՄԻՐՈՒՐԸ:

որ այդ լաւ բաները վերցնեն եւ գնան իմ օրծ ա — րարուր: Բայց ամէնքն ինձ մարդեցին էլի խնկը էին համարում... — Աստուծո՛ւ բանն է... — Սուտ է, սուտ, դա մարդեակք բանն է: Մանաւոր լսել է, որ Մելիքի աշխիւրդ դոնա է Թուրք — քն եւ Էդուց միւր օրը կը խաղցնէ նրա... Բախտաւորը հարկը ու մի հասարակութիւն մարդ ունի... Նրան կ'աղագրէ: Բայց իմ մայրը... միայն Նապոլեոն...

Արտասուքներին ղոյացող ձայնով նա սկը — անց պատմել ին ինչպէս տեսաւ իր օրը, նկարա — րաց երկրինի դուրսները: Այլ բոլոր դժբախ — տներ կարելի է ասալու, հակաւորը է միայն, որ Նապոլեոն ու Փերին վաղը երեկոյնան գնան Մելիքի տան մօտ:

Նրա խօսքը յանկարծ ընդհատեց մի կատաղի հեկեկեկ, որ լսուեց անակի անկեղծութիւն: Կուրա — ցած պատուան էր, ձեռքերը ման էր ամուծ օդի — վէջ, կարծես ուղտը իր շօշափել խօսողներին: Լաց էր լինում, եւ մի Հայք խօսքի խելաղում էին նրան:

— Նախտուր... իմ Նախտուր... Նա էլ կ'ա — րարուր... Աստուծո՛ւ բանն էլ... Փերին խելոյն վեր կացաւ, դնաց նրա մօտ, ձեռքը քանց նրա ձեռքերին, մի քանի քայլ տասց: Եւ ինքնքր երկայնի այս խոսքի հաղարարութեւ, սկսեց հեկեկեկ մեղք, շատ մեղք ձայնով: Նա — լուս լուսական համարեց Փերին իմիջարարը, ինքն էլ հաստատ լսուքը տուեց: Ինքուայր, կ'ա — նէ, ինքը կ'ապառ ամենիցն:

— Տեսնո՞ւմ եմ, հարցրեց նա խելաղում ձայ —

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՄԱՐԵՐ

ԱՇԽԱՏԱՌԱՐԱԿԱՆ

ՄԵՆ ՍԱՌԹՈՒՐԵՆԸ (Վօրիւր), 2 Սկալ, Շեռտաւոր... Այս զիւղապարտերն մէջ եղան իրակ թուղթի փոքր զործարանը — ուրտը կ'աշխա — տէին բոլոր չայ քանուարները — աճա մէկուկէս ամիսէ ի վեր փակուել է:

Յուլիս 14ին վարճովի արձակուրդ արուելու տանն անդրեց զբացի մը ինդիք յարուցանելով հարուրած էր Թէ՛ արձակուրդէն ետքը հասանա — րաջ վերանգր վերաքանալ զործարանը այս պա — մանին իրեն տակ: Ու ինչպէս ալ մեկնէր, այսօր փակ էր մնայ: Կ'սենք Թէ՛ վերաքանցելու ալ յոյս չկայ աւ աշմէ:

Հաստատութեան եօթնասուուրը հինգ աշխա — տաւորներն 22ը Մէկեր էին (6 քանուարուհի), որոնցմէ միայն մէկը վերակացու ըլլալով աշխա — տանցիկ վայր պահուած է աւ աշմէ ու մէկ հասա — տ Կիւպլիկանին տեսական զործ մը ճարած:

Մասցալաները երեքին զաշխատին աշխատանք — անքու կ'երթան, ապաքն, շունի մը օրէն տարիկա — ր էր վերանգր: Գրեթէ բոլորն ալ ընտանիքի տէր են ու մէկէն մինչեւ վեց զաւակներ ունին: Անոնք միմեա ըլլալով միւր աշխատաւորներու շուրտուն վիճակի էր մասնուած են:

Թորակից

ԻՌՈՒՄԱՐԵՐ ԻՌՈՒՍԱՑՈՒՄԸ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարու — թեան հրատարակած տեղեկութեանց համաձայն, Բուսանիան մէկն է այն երկու քարանձաւ երկիր — քներէն, որոնք արժանոքիւն թուշնկեպատ են: Երկրորդը Գուլիպանն է:

Բուսանիայի դիտուողական ուժերը ամուսնացի կրկին են այն թիւին որ արտոնուած է հայտու — թեան զաւանգուրով: Արտոնուած ուժերն էին աւ աստակէ 120-000 զամաքային զինուոր, 5000 հա — իրալային, հինգ հազար ծովային, ուժը հազար օդանավներու եւ 150 օդանավ:

Այս համեմատութիւնը կրկնապատկել զատ, Բուսանիա ունի լարց մը հրապայել, իսկ Խուս — անը ղեկավարութեամբ կը պահէ աստուարթիւ. թաղաքացա՞նք զօրք մը որ կը կուրսի ոստիկանա — թիւն: Միկնուրն տանն Խուսանը իրենք կը պահեն ամուսնա երկու զորաւարին Բուսանիոյ մէջ:

Միւր նոյն աղբիւրներուն համաձայն, որով — հետեւ. Բուսանիայ զամաքային եւ օդանավային զինուորները լաւ կ'ուսան, լաւ կը հաշուին եւ ա — ւելի բարձր ունիկ կը ստանան, իրենց քարաքանակ — կորուր ընդհանրապէս բարձր է, ստորորակ — տեսակ էր հպարտաբեմար:

Արտաքին նախարարը, Տիկին Անա Փաուըրը որ ուղած ամտեր կ'ընայ ուղադիւր հեւաճանով խօսիլ Կրմիւնի հետ, ամէնէն զորաւոր անմա — արութիւնն է երկրին մէջ: Մոսկուոյ մի անոր հետ կը խօսի ուղած ամտեր, մասնաւոր հեւա — ձայնով:

Իրազիկներ կը հաստատեն Թէ՛ աւ աշմէ վախ չկայ որ որեւէ անմիջական ձեռնարկ կատարուի մարշալ Թիթիոյ դէմ:

Երկու դիւսաւոր աղաղիկներ նպաստած են բո — րորովին ամուսնացան Խուսանիան: Մէկը այն է որ Խուսանիոյ 16 միլիոն բնակիչներէն 13 միլիոնի կը պատկանէն ուսու Օրթոտաք Եկեղեցւոյ: Մոս — կուս մասնաւորապէս յաղաղած է արդարեւ եւ քանիւր Օրթոտաք Եկեղեցիներն աղեղեղութիւն:

Երկրորդ աղաղիկը ռուսականի Ժողովուրդին ձեւած բնաւորութիւնն է: Իրենց մէկ աստուր կ'ը — քէ: Ե Շեղք կը դիմանալ փոքրիկներ, բայց հասարական կողմէն արժանաւորի կը տապալի:

Հրատարակած տեղեկութիւնը կ'ընդապնէն Թէ՛ ինչ սերունդներ ընդէ հեւաքանով եւ նոր սե — րունցին արուած բուշնկեպատ դատարարներ — թեամբ Խուսանիան աւելի պիտի ռուսանայ յա — տալիկալ հիմեզ — տասը տարեկանը ընթացիկն:

նով, կըր Փերին վերադարձուէ իր տեղը:

Նրան հանգիստացնելու հշուս է, փառք Աս — տուծու:

— Բայց Կ'ա... Ի՞նչ պիտի անես ինձ համար:

— Լա կը լինեն... Յիշո՞ւմ եմ...

Նա մտածեց. աղիկան, քանից նոր ձեռք եւ թախանձում էր:

— Կը գնա կանանցներ, ձեռնոն տուկերը չէ, աստու՞ր էր նա... Գիտը հիմա է աւալել, այն մա — մանակ կը վշայա արձուք... ստորեկալում են սպի — տակ, այս օր համախալ կը մթնեն... Լա... Խօսեցի կ'անած գեղ ժամանակ եւ դու չայր կը լինե՞ս... Եւ քա — րանքն էլ կը լացոցնեն... Յիշո՞ւմ եմ:

**ԿՐՄՐԵՆՈՐԵՆԱՆ 16 ԶՕՐԱՐԱԺՎՆԵՐ
ԿՐ ԳՏԱՆԻՆ ԵՆՈՒՄԱՅԻՐՈՑ**

ՄԱՎԱՄԱՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ
«ՏՆՆՆ» ԹԵՂԵՂԱԲԵՐԻ ԳԵՐԱՆՈՒՄԱՅԻՐՈՑԻ ԱՆ-
խառնակը կը զբ, թէ Ժողովրդական Հանրա-
պետութեանց քանակներուն այս տարուան առա-
ջամիտները տեղի ունեցան բացառաբար խորհր-
դային՝ զբաղմունքներու հրամանատարութեան
տակ։ Առաջին անգամն ըլլալով, վրասնէ յոր-
ումաւաղեր, Հունաւաղեր եւ Լուսնաւաղն ԳՐ-
բարձրները, գործակարար կառարեցին ռազ-
մամիտները, որոնք եւ խորհրդային զորաւա-
ւելոր չես միտին, Լուսնաւաղն ստանձնելու
վրայ։ Հակառակ որ ռազմամիտները վերջացած
են Ժամանակ մը Ի վեր, անոնց մասնակցած ԳՐ-
բարձրները տակաւին կը շարունակեն մտալ
Լուսնաւաղն ստանձնելուն վրայ։ Այս զորաւա-
ղներու թիւը կը հասնի երկուշաբթի 16ի։

ՎՐԱՆԻ ՄԸ ՏՈՐՈՎ

ՏԱՄ ՕՐԻ Ե ՎԵՐ ստորերկրեայ ուժեղ որո-
տաններ կը լսուին Փաշեղաթին մէջ, Կարկաթին
են 270 քմի. դէպք հիւսիս-արեւելք։ Մեն յիշե-
նալ կը տրիք քանդութեան ծառ, որ կը լսուի թէ
1902ին, Հալոյն կառուարեալ որ Հաստատունն-
բուն Համաձայն, կառուարելու վրայ է ստորերկ-
րայ Հակալ հարաւոր մը, որ 50 տարի վերջը կը-
նայ պայթիլ անտիկ ցնցումներով։

ՀԱՄԱՆԵՐՈՒ մէջ ալ սիրտուրակի մտաւոյ-
նեան շրջանը մէկ տարեկի 18 տարեան պիտի
բարձրացուի։ Այս առթիւ հրապարակուած պա-
տենական զինչայն մը մէջ կը տարին, թէ Արեւմտ-
եան Վրաստանի վերջերեւոր պէտք է ստորերկ-
րային եւրոպայի եւ Հիւսիսային Ատլանտանի
ստորերկրեան պաշտպանութեան ֆորպերն զորա-
ւորութեան հետ։

ՅԱՄԱՆԵՐՈՒ Նոյեմբերին 70-900 զինուորներ
գործակարծ պիտի երկարուին Միացեալ Նա-
ւանդեանը մէջ։ Մինչ ալը 50 Հնդկական
Հողի արդէ զինուորացուած պիտի ըլլան Սեպ-
տեմբերին եւ Հոկտեմբերին։

ՀԻՆԻԼԻԿԱՆ ուսի միջոցային մը Նամա-
մարդ մը պիտի բարձր վարը Օսթրալիոյ մէջ
(Սելոյի)։ Վրաստաններէ 230 զինուորաններ, զորոնք
քանոր տարեկին են։ Ռուս կամ արքաններ
ու մէջ զինուորան հրապարակ եւ այս Համաձայ-
նութիւն։ Փրֆթ, Օրիոն Վիլեր, որ Համաձայն Հա-
մաձայնութիւն մը եղած զինուորան հրապարակ էր.
միջոց մասնակցի։ Ֆրանսայի կողմէ պիտի
մասնակցին երեք զինուորաններ։ Հայտնի զին-
վորացուարներն զինուորանք ընդամենը մըն ալ հրա-
պարակ եղաւ։

Մ. ՄԻՈՒԹԻԱՆ արտաքին նախարարը Պ. Վի-
շինար Միտիպայի ամերիկեան դեսպանատնէն
միջոց ուղեց Ամերիկա երթալու։ Այս օր-
մամբ քոյց կուտայ, որ արտաքին նախարար ան-
Համալ պիտի մասնակցի՝ ամառս 19ին եւ Նոյեմբ-
երէ լացեցելով ՄԱԿԻ ընդհ. Ժողովին, որոյն
միջոցաւ խորհրդային պատուիրակութեան։
ՄԱԿԻ եւրոպայի անտեսական յանձնարարի
խորհրդային պատուիրակութեան նախադրելը Պ.
Համաձայն Յարկութեան իշխանիկեցում խոր-
հրդային Նիւ Նորք Բրաւոր խորհրդային պատ-
ուիրակութեան։

ՀԱՄԱՆԵՐՈՒ ՄԱՆ կուտակութիւնները պիտի
Երթալու Պ. Վիշինարի յոյակալով կառավար-
ութեան Յուսանական մէջ։ Այսպէսով անկարելի
պիտի ըլլայ, որ յոյն վարչակարար մեծամասնու-
թեան մը առաջին խորհրդարանին մէջ։ Այս պար-
տաւորութեան անտեսական կացութեան իսկ ընդ-
մամբ անտեսականի կը դառնայ երեքսիրական
նոր ընտրութեան կառավարութիւնը։

ՀԱՄԱՆԵՐՈՒ ՄԱՆ կառավարչին Ռուսաւոր որո-
ւել պաշտանակ հոգակի ըլլալը Համաձայն
պաշտանակներ, որոնք թիւը կը հասնի իննսուն
Հազարի։ Կառավարութիւնը աջ միջոցին զինված
է, որովհետեւ իրենց զարգացական զորանակն ու-
թեան պատճառով անպատանակի կը գտնի Համա-
յարարները։

ՄԱՅԻՐԱՎԻ ԳԻՆԵՐԸ — Մալթրոս ոսկի՝ կըս-
մը 504, Կարկաթին 3600, Գործարարական ոսկի
2500, ապակի 1480, տարր թղթերու 230-50
(ապակի շուկայ 253), սիլիկոնի ապակի շու-
կայ 925, պիւր. ֆրանք 6-962 (ապակի շուկայ
725), գործարարական ֆրանք 80-45 (ապակի շու-
կայ 87)։

ԱՆՀԱՅԱ ԳԻՆԵՐՈՍ Մէկին 49-000 գործած-
ութիւնը կային ֆրանսայի մէջ։ Մէկ ամիս առաջ
այլ թիւը 54 Հազար էր։

ՖԻՆԱՆՍԱՅԻՆ ապաւային վիճակալաւոր անդի
պիտի ունենայ ամառս 13ին։
ԹՈՒՐԿԻՆՈՑ մէջ անցեալ օր տեղի ունեցած
բողոքները ընտրութեան արդեւորք զարմարիչ
յայտնուի որ կըսուի։ Ինտերնալ կուտակութեան
Համար, որ կըսուի անցեւոր քաղաքականութե-
ւանց հարիւրին 90ր։

ԺՈՂՈՎ ՎԻՇԻՆ ՄԵՋ

ՎԻՇԻՆ — Հ. Ե. Դ. Կամեան ընկերական
ընդհ. Ժողովի կը հրապարակ ընկերները, այս
ինչուար թիւի երեկոն մամբ 8-30ին «Սահմանա-
նալ» մը։

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտա-
ւոր է։ Ճշգրտած ըլլալ։

Սոյն Ժողովին ներկայ պիտի ըլլան ընկերն-
ր. Ե. ՆԱՐԿԱՆԱՆԵՆ եւ Մ. Տ. ԹՈՎԱՄԱՆԵՆ։

ԴԱՄԱՆՈՒՄԻՐԻՆԻ ԼՈՒՆԻ ՄԵՋ

Հ. Ե. Դ. Լիւնի Էմբրոնիան կամեան ըն-
կեր — Համակարկի դասախոսութիւնը այս ուր-
քաթ երեկոյան մամբ 8-30ին, շաբաթի արաւը,
(78 rue Rabelais)։ Կը դասախոսէ՝

Ընդեր ՏՕԲԹ. ԵՐ. ՆԱՐԿԱՆԱՆԵՆ

Նիւթ Միքիմ Արեւելի Խալի. զարուհները։
Միքիմ կը հրապարակ ընկերներ եւ Համա-
կերները։

ՀՈԳԵՀԱՆԳՐՈՍ

Պ. Դրիւոր Թոմասոս եւ դասակարգը կը
ժամանցանին թէ Հոգեհանգրգանս պաշտան պիտի
կատարուի այս կիրակի առաւուս Լիւնի Հարցը
կեղեցին, 69 rue Louis Blanc, Իրենց կնիւն եւ մօր

ՏԻԿԻՆ ՄԵՐԻՆԵ ԹՈՎԱՄԱՆԵՆ

ժամանակ զատուածքին առիւն։
Իր Խրախիւսիմ զարգացիմ յիշատակը յար-
գողները։

ՀԱՆԻՒՄԱՆՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ԱՌԻՆՈՎԻՆ ՄԵՋ

Այս կիրակի առաւուս Անտուիլի Հայոց
Եկեղեցի արարողութեանց պիտի նախադրուի Կի-
կիկի Պարեգի Ա. Կաթողիկոսը։ Պատարաւոր
է Դեմեթրի Արք. որ պիտի բարձրէ։ Իսկ Կաթ-
պատարակի առաւաղը Գր. ալ ներկայ պիտի
գտնուի։

Կը հրապարակ բարեպաշտ Ժողովուրդը, ներկայ
գտնուի այս բացառիկ Հանդիսութեան ։

ԴԵՐԱՄԱՆ ԹՐԻԿՈՑ ՓԱՐԻՋԻ ՄԵՋ

Միտի մէջ ներկայացում, մասնակցութեամբ
երկուքին Սիւլեանի, Խան Մարալլին ժամանակ
երկուք — երկուքին։ Կը ներկայացուի առա-
ջին անգամ ըլլալով։

ԵՆԱ — ԻՍՏԱՅՈՒՄ

(Երկաթեան Թատրոն - 6 օրը)։ Այս շաբաթ երե-
կայ մամբ 9ին, (կը վերջանայ 11-30ին)։
Պիւլիթ Մ. Տրիքի արաւին մէջ։
Մուտք 150 եւ 100 ֆրանք։

ՀԱՄԱՆԵՐ ԿՈՒՂՈՒԹԻ

Պարտաւոր խաղերէ Խալիի Խալիաներ, որ
Փաշեղ կամ արաւաղները կը ընկնի։ Կը ինչ-
ուրե կը հասցնի զինուորաններ իմացել Յնապի։

ՆԱՄԱԿԱՆՈՒԹ — ԼՈՒՆ, Հ. Մ. Ը. Մ.

Դրկուած ժամանակ մէջ Հանդիսին Թուականը
կը պարկի։

ԽԱՐԿԱՆԻՆ Եւկեղի դիպի Բարեպաշտ Միւ-
րիւն շորհարարութեամբ ստացած էր անդամ-
ներէն Պ. Միւրիւն Գումարեանի Հազար Գր. ։
Իր ամուսնութեան առիւն, Օր. Կարգաւոր Յո-
ւեկեանին հետ, իր Հորհարարութիւնները։

ՀԱՐԻՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Հայկական Բարեգործական Ընդհ. Միութեան
Իրաւունք անդամներն կը ինքուրի ներկայ գտ-
նուի ընկերութեան Լեւոնական ընդհ. Ժողովին, որ
պիտի ընկերութեան շաբաթ օր, 11 նոյեմբեր, առ-
աւառեան մամբ 9-30ին, Միւրիւն Երեւանի Երեւանի
գրասենեակին մէջ, 295 Fifth Avenue, New York, N. Y.։
Միւրիւն Երեւան կը ժամանուի թէ, վերջին-
քա թուականին օրինական մեծամասնութիւն
Հայաստանու պարագային, ներկայ պիտի դառ-
նուի իրը հրաւեր ու ռաւ ախմ Ժողովը պիտի իշա-
մարուի Նոյեմբեր 25ին եւ 26ին, շաբաթ եւ Կիրակի
օրերը, մամբ 9-30ին, Hotel Stadler, 7th Avenue
and 3rd Street, New York։

Յոյակալը — Ընդհ. տեղեկագիր 1949 տարե-
լըման, ընդհ. Հայաստանութեան 1949 տարե-
լըման, Երեւանի Երեւանի վարչ. Ժողովի վիճա-
նալ զարգարան անդամներու տեղ, կանոնադրի
բարեխիտման ինչոյն, առաջարկութեան եւ թեւա-
ղութիւններ եւ ուղեղներ։
Ի զիմաց կեդր. վարչ. Ժողովի աստեղապի-
Մ. Մ. Յովսէփեան, աստեղապի Ա. Գարալեզ-
եան։

ԵՆԻՇԱՆԵՐ

ԼՈՒՆ — Հ. Ե. Դ. Նոր Սերունդի Վիլամա-
նալ խումբ Ժողովը այս երեկոյն պիտի, մամբ 9ին,
պարտեւ արաւը, 78 rue Rabelais։ Կարկաթ օրա-
ւալը։ Խումբի ըրոր անդամները պարտաւոր են
ներկայ գտնուի։

ԱՆՀԱՐՎԻԼ — Հ. Ե. Դ. Մ. Միւրիւն եւ -
Թուականը 8. Հանդիսեան խումբի Ժողովը, այս
ուրաւթ երեկոն, մամբ 9ին, ստորերկրեան Հաւա-
քաներէն։

Հ. Ե. Դ. Վեկանի խումբի Ժողովը այս շա-
բաթ, մամբ 5-30ին, ստորերկրեան Հաւաքաներէն։
Վիլիէ Կապ. Խալի անդամները պիտի եւ անու-
հները Ժողովի կը հրապարակ, այս ուրաւթ ի-
րեկոն մամբ 9ին, ԷՍ. Օսանյանեան Կաթոլիկ
է։ Սոյն Ժողովին ներկայ պիտի ըլլան ընկ. Ներ Բժ. Մ.
Խարապեան եւ Մ. Տ. Թովատան։

ԴՈՒՄԻՆ Հ. Ե. Դ. Վեկանի կեդր. ընդհ.
Ժողովը այս շաբաթ երեկոն, մամբ 9ին, ընկեր
Գումարա Թիւրքեանի քանակները։ Կարկաթ օրա-
ւալը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար-
տաւոր է։ Ներկայանալ անդամատներով։

ՓՈՒ ՏԵ ԵՆԻՐԻՆ — Միւրիւն Երեւ. Միւ-
րեան Բ. դասախոսութիւնը այս կիրակի առաւ-
ուսեան մամբ 10ին, Hôtel de France արաւին մէջ
Նիւթ. Հայոց պատմութեան՝ Վեկալ Մարտար եւ
Մայն Գեղեցիկ։ Կը բացառուի ուսանող Պ. Կ.
Թաշեան (Լիւնի)։ Միքիմ կը հրապարակ ըրոր
Երեսուցիները անխալի։

ԿՈՒՂՈՒԹԻ

Հայ պատմիկի մը զերմակի մը քով որդեւ
աշակերտ Վախտիկոս Համար։ Դիւլի, Germain, 12
rue Jules Guesde, L'Hay les Roses, Seine։

100 ՖՐԱՆԶ

Երկու ամերիկեան Խալիաներ եւ կուտարի իւ-
րով Հարապա Ներկի PEINTURE IGNIFUGE, Խո-
ւոր դրեկներով։
ՄԵՐԻՆԱՆԵՐ (BACHES) Նոր եւ գործանուած
անք մեծութեամբ, 100 Ֆր. քաւ. ձեւերը։
ՎՐԱՆԵՐ Երեւանի քաւառեան Հողին Համար
ԴԱՅԱՆԻՆ ԿՈՒՂՈՒԹԻ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՎՐԱՆԵՐ 2 Հոյակալ 1500 ֆր.։
ԱՆՀԱՐՎԻԼ ԼՈՒՆ ՎՐԱՆԵՐ 2 եւ 4 Հոյակալ,
ԿԻՐԻՄԱ ԿՈՒՂՈՒԹԻ, ՄԵՐԻՆԱՆԵՐԸ, ՎԵՐ-
ՋԻՆ ԿԱՏԱՐԱՆԻՐԸ

ԴԻՆ 3380 ՖՐԱՆԶ
ԱՄԵՐԻԿԱՆ ճիւղ ՄԵՐԻՆԱՆԵՐ ՄԸ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ
ԵՆ ԶԱՆԱՅԵՆ ՀԱՆԻՐԵՆԵՐԸ

THOTAN ԿԱՍՏԱՆԻԹԻԼԸ
38 RUE DE CHALON Métro Gare de Lyon
Բնութեան քաւառ, Կիրակի օր տոնակալ օրը
ՄԱՆԻՐԱՆԵՐ ԿԻՐԻՄ
ՄԻՈՒՄԵՆ ԵՆ ՎԱՅԱՆԻՐԻՆԵՐՈՒ

ԱՐԱՅԱՆԻՐԻՆ ԱՌԻՐԻՆ

ՊԱՏԱՆԻՐԵՆ ՎԱՅԱՆԻՐԵՆԸ

10 rue de l'Épée, LYON

ԿԸ ՏՐԱՄԱՆԻՐԸ

ԱՆՄԵՐԵՆԻ ԳԻՆԵՐՈՎ ԹԱՄ ԵՆ ԶՈՒ ՄԸ-
ԹԵՐԻ ՄԸ Լուսն տեսակ արեւելեան ապրամբն-

ութ, ինչպէս ՊԱՄԻԱ, ԵԱՄԱՆԶՈՒ ՏՈՒՄ ՄԵՐԻՆ-
ՊԻՒԼ, ԳԱՆԳԱՄԱ, ԶԵՐԻՄԱ ՈՒՆԻՐ, ՍԱԼԵՈ.

ՄԱՆԼԵՊ, ՊԼԵՊ, ԵՐԻՄԱ ՕՂԻՆ։ ԱՊՈՒԽՆՆ,
ԵՐԵՎԱ, ԶԻՐԻՄԱՆԸ, ԼԵՎԱՄ, ԹԱՆԻՐ, ԲԱԳ -

ԼԱՎԱ, ԼՕԳՈՒՄ, ԳԱՏԱՆԻՐ, Յոյակալ ԶԵՐԻՒՆ
ԼԻՆԱՄ։ Թարմ միւ եւ առաջակալը Լուսն տեսակ

ապրամբն։

ՆԱԼԻ ՀԱՅԱՆԱՆ ՀԱՄՈՎ ՍՈՒՐԶ

Ինչպէս Եւսի տեղակալ ամառաւ մեղր մեծա-
մանակ քէ փաշեղանակ։

ԻՆՆԵՐ ԿՈՐՈՂԱՆ...

Ինչպես կ'երևայ, կարգ մը դուրսներ չափացած սացանք են և կը թիպարեն՝ կը պահանջեն՝ որ ստան զորածնը չհիշական ուսմբը, ապաւորուի ճամբա... խաղաղութիւնը :

Իր լինելը Մ. Նաւասպետը ծովային նախաւարին յայտարարութիւնը, որ անհրաժեշտ կը պահէր հիշական զորածնութիւնը, իրեն կանխարգել ժննդ պատեղաւրդի :

Այս յայտարարութիւնը այնքան ծանր տպաւորութիւն զործեց որ, նախագահ Թուման Շարկարուեցաւ ճշդիւ թէ նախարարին անձնական կարծիքն է այդ եւ ոչ թէ կառավարութեան տեսակետը :

Բանի մը որ վերը մտերիկացի զորավար մըն ալ, Անտրան, կ'ազարարէր— Բող ճաման տան ինձի եւ ես մէջ շարքեան մէջ կը զանգեմ Թումանի հիշական ուսմբի հինգ թոյններ :

Զորավարը պատմածնի եղաւ : Բայց ահաւոր դէպքեր անհիշական զորածնութեան կառավարը — ենք ձեռնարկ չեն եղած : Ամէն որ նոր դէպքեր չէմոտեց ինչիս, հիշական ուսմբի զորածնութեան... Օգուտները պարզեցի ճամբա :

Գիտածնութիւնը իրեն պարզ տեսեցութիւն, ապացուցանելու ճամբա թէ ինչի՞նչ կ'որոճան ոչ թէ մտքին մէջ, այլ օրը զերիկի :

Այսպէս, Սըր Ճաֆ Բուֆֆը, Փարիզի բքի տեսական նախկին դեսպանը, իր ստորադրուի — թիւսն էր քաղաքացի թէ ինչի՞նչ անհրաժեշտ է առաջին աւթի զորածնի, հիշականութիւն : Իրեն ժայնացեցան ուղիներն ալ — քայլ նախ անդիտիկի իր տեսեցութիւնը, որ նախնական է շարաւորը հեռանալիքի մը :

Կերկրը Անդրոյ նախարարներն մէկը զիստեւ ստանալ էր թէ ձեռնարկար նոյնքան քարքարաւոր է որքան հիշական ուսմբը : Այս առաջին հարցաւորում եղած էր երեսփ. ժողովին մէջ, բայց կառավարութեան անպատեհներն ոչ հաւատարմութիւն չապրեցին, ոչ ալ պարտա :

Նախկին դեսպանը այս պարագայէն օգոտեւում, հետեւեալ խորհրդանութիւնները կ'ընէ — Խորհրդարանը կ'ապրի՞նք աշխարհի մը մէջ որ շարք է ձկնայնք մը որ ապացուցանէ թէ խորհրդակցութեան մէջ : Այս յարաբան աշխարհ — հին մէջ, ամէն մէկ ինչից, ինչպէս շատ մը փոքր ճանցիկ էր ձեռնարկ թոյն ուսմբի : Զիպր անհաւոր դուրսի քարքին էր զարն : Անպարտաւ ազգը կը պարտուի պատերազմի մէջ :

Տիպ անհաւոր պատերազմի է քան տնտեսական ազգը, ժամանկ շատ մը ճամբարակ — թիւսնք մէջ անհատները կը վախեն օրերին պաշտպանութիւնը : Բայց լիպր օրէնք մը — մաւաւաւը այսօր տակի ճան երբեք — որ կարեւոր սանձը ապրելու, արարեցին :

Որչափով, բայց խոտովանելով ճանցիկը թոյն ուսմբ անհրաժեշտութիւնը, անմեղք թէ ինչպիսիք սանձաններ պէտք է պարտաւոր թոյն ուսմբի :

Մարդկային միտքը անհաղոյթ էր ժամանակի, ամէն անգամ որ քանդուի մոր զենք մը կը շարքէ : Միշտ այսպէս եղած է : Անոնք որ վարժուած են կարգ մը զենքերու զորածնութեան, արարէն եւ տնտեսիկ էր քանոն մոր զենքերը :

Միշտ օրերու, առաջին ամտեկ յարուցեցեալ թուաւոր վաղի զորածնութեան զէ՛ք : Բայց ի վերջոյ անպան զայն զորածնի զոհացուցել արդիւններով :

Իսկայն քարքարութեան եղանակը շարքաւ շարք զենքերու զորածնութիւնը չէ, այլ պատաւ — քաղաքի ճամբա կանոններն սանձաններ փորձը : Թէ՛ քարքարութեան է այդ փորձը եւ թէ՛ յայտարարին : Բարբարութեան է, ժամանկ այնպիսի կը ջուլցնէ թէ պատերազմը ճանցիկ իտալ մէջ եւ միայն քարքարութեան էր կարտուր : Բեմարարութեան, որոյ՛ն — տես : ոչ մէկ ազգ պիտի յարէ այդ օրէնքները, երբ կործանելու ժամանակ ենթարկուած է : Ինչ — պէն որ կոպտաւարտիկ մը ինչ յարգել որպէս ճան կանոնը, երբ իր կեանքը ճամբա էր ժայնացի :

Օրէնքներն սանձաններ պարտաւորին ճամբա էր նշանակել ամենաբարձր պարզեցիկ տպաւորութեան քաղաքականութեան, երբ նշանակել զինքի անարարութեան է քաղաքական ժողովարարութեան : Զետեւաւ — քար, այնչեւ յիշուցի ճամբարակութիւն էր կրնալ թելով հիշական պատերազմը Բեմար. տառաւոր կրն ժայն :

Հիշական պատերազմի հետեւեալը ժայն իրականութեան ընթացիկը, երբ պիտի վճռուի մարդկութեան տառաւոր պատերազմութիւնը : Մենք թուրք պարտաւոր ենք ժամանկ այդ ժայնի : Նախ, մէկի՞նչ զենք առ վաղը թէ՛ դիւանիկ զէնք են հիշական ուսմբը : Աւերի մեծ շարքութիւն չէ մարդ մը հրացանով սպաննել քան թէ

Միշտորինեան եւ դաւաքանի ծննդագիտութիւնը

Ծննդագիտութիւնը (génétique) բնագիտութեան փոխադրութեան մեքենականութիւնը եւ բնական օրէնքները, մարդը, կենդանիներու թէ՛ թոյններն ժամ : Այժմ, զորածնական ծննդագիտութիւնը մեծ թափով կ'ազատորոշուի խորհրդային երկիրներու մէջ Վիտուրինեան ծննդագիտութեան (Գենէտիկա) անուն տակ :

Շատ հին եւս գիտութիւնը եւ իր տեսութիւնները կը տարբերին հնդկական հնդկական : Շատ յաճախ նապարի տեսակետներ պարզուած են անհանար կենսաբաններու կողմէ : Օրինակ՝ Գիտնացի Լամպրի տեսութեանց նախաւոր արտայայտուած է Հոլանդացի Տարուրին : Երբ կը խոսուի դասական ծննդագիտութեան մասին, պէտք է ընդհանրապէս հասկնալ Միտոնի կամ Մարկանի տեսութիւնները : Այս երկուստեք զի — տեսական հիմնական օրէնքները տառաւոր աւթի, ծննդագիտութեան հանդիպումն է չին պահանջ մը՝ Գրեգոր Միտոնը որ իրը մտաւեան ոչ համբեւեանքներն երբ տարի անդիշտ փորձեր կատարուած էր որոշուելու վրայ, իրար հետ տարբերութիւն քանակից ցեղեր : Այդ տարբերութեան փորձը ճամբա եւս ընտանիք է հարապատ ցեղի նըմայնիք : Իրն է հարապատ ցեղը, Խոտով թոյն — տեսն մասին, այն սեքներն են, որոնց ծակուելու ժայն կ'ազատուի զարմաւ նոյն ցեղ՝ տառաւոր փոփոխութեան ենթարկուելու ճամբաներու : Գրեգոր, խորհրդութեան, փիճիկներու, մեծութեան, տուն — իրենք քարքարութեան եւ այլ յատկանիշներու տեսակետով : Միտոնը ընդհանրապէս տարբերութեան է որոնի (պէդիգր) երկու տեսաբան տեսակներ, որոնցմէ առաջինին հանձնարուած քոյրը զեղի՞ն իսկ երկրորդինը կանանց եղած է Այս տարբերութեան յատկ է կանա մը ամբողջութեամբ զեղին հասկի իր : Այսպիսի առաջին սեռուածն է որուն ներքեւ — յայտնաբերելով տառաւոր նոյն ծնուով իտար հետ տարբերութիւն տառաւոր է հետեւեալ արարելը : Ինքնին մէջ զատուելը հարապատ ցեղի զեղին հասկինքն : Մէջ զատուելը՝ հարապատ ցեղի կանանց հասկինքն, իսկ կէտը՝ տարացեղ զեղին հասկինքն — ենք :

Տո՛ւնք տեսեցութեան վրայ կատարած քննութիւնը նոյն ճամբաներու երաւարդութեան յայտնաւոր է : Այս փորձերը երեսուն էր ճանն զեղին հասկինքն — ցեղային տոկոսութեանը եւ ցեղայինութիւնը կանանց հանձնարուած վրայ : Նոյնպէս ցոյց կու տան յատկանիշներու ժողովարանական փոխանցման ներքին մեքենականութիւնը : Այսպէս յատկանիշները կը ձեռնարկարի խոտաբարդութեան տառաւոր տեսակետին վախճանարարութեան օրէնքը, իսկ երկրորդը սեռայնիքն ընկալաւորութեան օրէնքն : Այսպէս երկու պիտի ըլլար ծանրանալու այդ տեսակի մեքենականութեան՝ այսինքն արու եւ նշ սեռուելու դրաւորութեան է անոյնին բնիկներու կրկնութիւն ներքին կազմաւորութեան ժայնացումը — թիւսնք վրայ : Անոյնիքի թոյնք որ ամերիկացի Մորկան քաղաքին ճանցեցու վրայ կատարած փոր-

նարչութիւն : Աւերի մեծ վարարութիւն չէ կալ արձակել իր թէ՛ն քան ուսման մը պայմանցել իշուան :

Աւերի դիւանին չէ արձակել ուսմբ մը որ 200 հազար հոգի էր պահանջ, քան երկու հազար հազարը նեւտեմ, իւրաքանչիւրով կարող հոգի ըստ պահանջուի ճամբա : Թէ՛ շարքութեան է թոյն ուսմբայնքն ապաւորութեան պատկանելու ճամբա, ուսմբ մը է այդ օրը թուրք քարքար, ամէնէն աղին մարդիկը զորածն են : Եւ թէ՛ մենք պատաւարտ չլլուածն տեսել օրէնքները հետեւելու, ապաւորութիւնը շատ կ'ոյնանայ :

Հետեւեալը, անտուութիւն է թուի թէ հիւ — լեական ուսմբը տակն մեծ շարքէ մըն է քան պատերազմի ուրիշ օրէնք չէ՛նք : Այս, անտուրդ է հիւշական ուսմբը, բայց անտուրդ է նաեւ պատերազմ, իսկ ամէնէն մարդկային քանք զոր կանանց թուի, պատերազմը պայմանէն փերէն, զայն կարեւի կանանց շարք շատ կ'արեւանցիկն է :

Բորեւիկ պատերազմը հիւս — Բորեւիկներու է Ամերիկացիներու : Թիւն ծաղակ կուի ըն չէ : Ան պատերազմն է ճամբարական եւ ապաւոր կրկնութիւն : Մենք յաճախ տեսն ենք օրէնք վերկններուն :

Արդ, այս պատերազմին մէջ, մեր զինակցի — ենք ուսմբ մըն եւ աւարտի զենք մըն, որ արդէն զորածնացեալ վերին պատերազմին մէջ, փու — Թայնիկով անդ փախեանք : Ծառեր հարկուով կրն անոր զորածնութեան, բայց ոչ մէկը կրնայ լուի թէ որքան պիտի տեսէր պատերազմը եւ որքան

մերով կրցաւ պարզել անոյնին բնիկներու քրո՛ս-զո՛ւնքին կազմաւորութիւնը, որու վրայ տես կը հիմնէ ընտելութեան եւ այլ յատկանիշներու ժայնացեալ փոխանցման օրէնքը : Կայցանք եւս անոյնայ քարքար վերկուրութեան զեղիք նոյն հիման վրայ կը պարզէր իր տեսութիւնը : Անոնք թորորդին հանգանակ կ'ապաւորալուի ինչի՛նչ — Միտուրինեան տեսութիւնը :

Ճամբարական այս երկու տարբեր վարկած — ենք, հետեւեալ կերպով կարելի է քանոնք ներկայացնել —

Միտոնեան ծննդագիտութիւնը ինչպէս տեսն կ'առաւարտէ ընական յատկանիշներու մաւաւորութեան ճամբան : Կայցանք, Միտուրին ծառերու թէ՛ թոյններու վրայ կատարած ապաւորաւորութիւնով յարկանք է ստանալու զոր ցեղեր, աղիւսանալի քանոնք տեսակէ — քոյն շարքի եւ ինչ որ կանան է արտաքին միջավայրի միջոցով տառաւոր այլ յատկութիւններ փոխանցուած են յարկը սեռուելուին : Իրչինչի եւս կուրելու վրայ կատարած միջոցակ փորձերով դիտուած է որ անոյնական զէ պայմաններու : Մէջ տարրի կուրի որոնց կաթի արարութիւնները կատարեց իր, լուս անոյնական զէ պայմաններու — լուսուած է կաթի արարութիւնն քանակից այլաւ այլ քարքարութեան փոխանցումն է յարկուելու սեռուելուին՝ աղիւսանալի անոյնական ցեղը :

Ճակարկն չէ կարելի թեր ու զէ՛մ դիրք թուի ինչի՛նչ — Միտուրինեան տեսութեան հանդէպ, արքան տանն որ ճամբարականին դիտուելու երեսուն չէ բեքած իրական ծննդագիտութեան թուր զայտնիքները :

Գ. ՊՅՈՍԱՆԵԱՆ

ԿԱՐԻՆԱՆ ԱՂԱՆԱՅԵԱՆ ՊՈՍՈՅ ՄԷՋ

Գրած էինք արդէն հայ կաթիլիկներու կաթուղիու — պատարիք կարդնալ Աղանանանի Պոլս ժամանակն եւ պատարարելը :

Թուրքի պապական նուիրակութիւնը ճաթթուած տար Միտոնի ջոյններ, Թարապարի ամատանոցին մէջ պատանաւոր ընդունելութիւն մը արարելիք է պատիւ կարգիւնին, որու ներկայ եղած են Իւթանդարի կուսակալ փորձ. Թաթարեան Կեօսեղ, զինուորական հրատանաւոր զոր. Վեստաւ Կարան, ապաւորութեան տնօրէն Բիւլայ Արիւն, երեսփոխան Տոքթ. Անարկ Վալքոն, տառաւոր պատերազմ է հիւսաւորութեան կալին :

Իրանեան Իսթանպուլի դեսպանի ոյ ճանցիկ — թոյն էր տեսաւ կարգիւնին, որ այսինքն նաեւ տեսական զորավար եւ վարչապետի օգնական Սամեւ Աղապուրի եւ Իւթանդարի կուսակալին :

Կարդեցիս անոյնայ կիրակի իր հրաժեար պատարարել մտալով Սաղաթ Անարկ երեքն — ցին : Պիտի մենին չուտ :

Գիտութեան պիտի կուտուին, թէ՛ զորածնութեան : Հաւանական է որ մեր թիւսները զիս չուրեն այս զէնքը : Կրնայ ըլլալ որ անման շատ շանցանք է մտալով իր երբ ուսման, անմիջապէս պիտի դործանեն :

Ճայն զորածնութեան ճամբա պիտի պայանցը, միջեւ որ անմեղ աղիւսանալու տան : Այդ ժայնաւոր զոր պիտի շարքի, միջեւ եւս տեսն փառաւ ըլլան թէ իրենց զինակցները զրաքանակ է մեր — նէն : Արդ, մենք պիտի ինտանդիկ անոնք զորածնութեան, միջեւ որ անմեղ փառաւ ըլլան թէ կրնան կործանել մեզ : Խնդրեցի՞նք ընք :

Գիտութեան թէ Բորեւիկ Թերապարի յարժար զեղին չէ հիւշական ուսմբ զորածնութեան համար : Հնիւստեան է այս տարաւորութիւնը : Երբ երկու թափանքի կը կուտին, ուսմբը հաւատարմութեան էր փառաւ երկուցինն :

Բայց թէ՛ Բորեւիկ անարարութիւն է իրենց նշանակել, Միտուրին այդպէս չէ : Միշտ տակի ինչպիսիք զոր է արքին քաննք ճամբարականութեան : Անորարութեան այլ իրաւարի իսկական, որ կը պիտի պատերազմէր, որ պատերազմ է զարդեցնել զայն : Անորարութեան թէ հետեւեալները պիտի կրնան, թէ՛ զարդեցնել : Բաւարար բայց ոչ շատ երկար ժամանակ տանք, իրենց Թորապարի պայմանագրու ճամբա : Բայց թոյն զինական թէ երբ քանք զարդեցնել, սեղանով մարքաքաղաքը :

Այսպէս կարելի է կանխել երկրորդ այնպիսի — ճամբարը : Թ. Ա. Թ.

ԲԱՎԱՐԱԿԱՆ ՆԱԽՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԵՐ

Պ. Զըրջի լարձակողական մը կատարած աշ —
խառնարկական լարձիւնն դժ ամբաստանող
այս վիճիւնի թէ Սոյիւն. Միութեան մը յանձն
մեքենաներ որոնք իր անուան յապտակոն իր —
դէններու պատարաններէն, եւ այս յարձակողա —
կանը պատշաճաբար լուրջ անդադարարժանէր
պիտի ունենայ պատշաճանան դրոշմն մէջ անդ —
հետեւեորիկան զորակցութեան իրականացման
հարցին առթիւ:

Կարելի է նախատեսել թէ Ուոլթիթիւնի մէջ
կարգ ըն շրջանակներ պիտի յայտնեն իրենց զա —
յըջը, մանաւանդ որ մէկ քանի ծերակուտակա —
նեք արդէն թաղմանն առիթներով անդիւստի
այնպիսի անդադարները մեղադրան են թէ փյան
Մալաշի տողներով Ռուսերուն համար մեքէ —
նանք կը պատրաստեն:

Բայց փոքր ցոյց կուտայ թէ այս փոքրիկի —
ները երբեք չեն անդիւստի բառերու, սահմանէն. ու —
րովեւտեն Ամերիկա շատ պէտք ունի Միւլիոյ:

Ի վերջոյ, հասանալիս են որ Անգլիա օգուտ
պիտի բաղէ Զըրջի յարձակումն ձեռք բերելու
համար ինչ որ իր քանակն, այսինքն տարաբով
հաստատուց. Միացեալ Նահանգներուն կողմէ,
բայց այս զոհողութիւններուն զորս Անգլիա կը
կատարէ վերադարձուն համար:

Վերադարձուն ծախսերն օգաթաթիւմով աշ —
ուսը կը ներկայանայ սուր հանդակումով մը, թէ
տալակային եւ թէ միջպակային զանազն փայլ,
այսինքն արժանաւոր եւ առաջատան մարքերուն
մէջ:

Եւհարգողուող երկիրներուն մէջ մտտն —
դէտնելը դրոշմ փայլ են եւ կրնան պատել որ
գործնական ու արդիւնատու լուծումներն պիտի ու —
սանալուին: Այս լուծումներն թաղմաթիւ պատ —
նասնելով շատ դժուարին են, եւ անոնցմէ մէկը
միայն իր բաւէ կացութիւնը յապտակելու համար,
այն է ծերողային մէջ քաջակամ թիւիւր երմտ —
կան պահեստներն, ինտըրպիւսան եւ զբամ —
ուլուխը, եւ կացութիւնը նոյնն է աշխուհի միաց —
եալ մասերուն մէջ, բայց Մ. Նահանգներին կը
Զուգեդրուին:

Եթէ միայն ծրարանոն նկատը առնենք, դի —
մար թէ ինչ որ ընդհանուր թաղով որ հանրային
ինտըրպիւսան կը կոչուին, շատ սահմանափակ
է այս երկրին մէջ, ինչպէս որ լայնորէն ցոյց տուին
պետութեան կամ հանրային հասարակարժութիւն —
ներու անուանով վերին տարրերուն կատարուած
փոխադրման ձեռնարկները:

Այս պայմաններուն մէջ իսոյք իրլլայ փյան
Մալաշի փաթեթին մաս որ յատկանշել Առաջ —
տեսն զալիւնը երկիրներուն պատարաններն
մաքերուն, եւ նշանակալից է որ մասնաշէտնե —
րու ամերիկեան յանձնաժողովին նախարարը որ
կուտանալանքը պատարաններն ծրարելու, իրական —
ութեան լեռնայ յետոյ տարբեր նուազանց հարցը՝ առ —
տալանքն է յապտակելն որ ուսումնասիրու —
թեանց երաբեկացանքն պարունակող տեղեկա —
րուները ներկայացուած նախադաս թրովներն: Եւ —
նանձնաժողովին նախարարը կ'ուզէ պատել որ
երգականքնէ առաջ միջազգային կացութիւնը ի —
րեն ընձայէ դժահասութեան տեղի հաստատ

Այդպիսի որ Քոթիլի անդանակներն, Ծրա —
նաշի սահմանադիր եւ զեղեղի փողովն ան —
զամ եւ արտաքին նախարար, 1843ին, զիջը մը
հրապարակեց իր զմարմնախարարներէն: Երկրոր —
դէր մէջն իր թէ արդիւն հանցն. մամանակին
եւ տակալին թէն արդէն կը ներկայացնէ: Առաջին
մասը երեքուր, 1835ին, երկրորդն չհին արքի առ —
նալ: Ան թէ ինչ գրուած է հոն —
«Այսօր աշխարհին մէջ երկու մեծ փող —
ուրդներն կան, որոնք թէն տարբեր հէտեր կը
մէկնեն, կը թուէ զգլխի միեւնոյն կէտը կը յա —
ռադրանան: Իրական եւ Ամերիկան են ասորն:

«Իր նախադիւն հասնելու համար տակալինը
(Ամերիկացին) կը կանգնի անձնակա շաւուն վը —
րայ, եւ կը զգէ որ գործէ, անաց զկապարելու,
անհասանելու ուժը եւ քանակաւորութիւն: Երկրոր —
դը (Ռուսը) կըբարդ մը, մէջ մարդու մէջ կը կեդ —
րականքն, ընկերական անդրոյ՝ ուժը: Մէկը
գործունէութեան զիտարով միջոց ունի ապաւու —
թիւնը, միւսը սիրելիութիւնը:

«Անոնք անհեկեւտ արարքն է, ու —
ղիւնըր աշխատանքն, սակայն եւ աշխուհ իրա —
սանքները, նախախաղանքն թաղուն ծրարող
մը, կը թուի թէ կուտան է որ մը իր ձեռքն առ —
նելու աշխարհի կիսուն հակառակորդը:

Հարկատուներինը տարի առաջ, Այդպիսի որ
Քոթիլի անտալանքը կը մասնէր մարի ասանքն եւ
ոչ թէ Միւլիոյն, բայց այս քանի մը ժամապատու —
թիւնները կրնային դուտով երկը, այնքան
աշխուհ կըբարդ կը ներկայացնեն աշխարհի ներ —
կալ կացութիւնը:

Թուրքի իր սիրէր զուղակութիւններն ընել,
նախասանած էր 1848ին յեղափոխութիւնը, այս —
թեանէ ամսերն առաջ:

«Արեւի մը Նախարար Փոլ Քամարն, Ծը —
րանապի լուծումի դեմարտը, թողած է զանի
տարաւան (1898ին 1920) թղթաշրջութիւն մը ըն —
տեւ: Եւհարգողութիւն: 1904ին (19 Յունուար) մ —
րինքնի կացութեան մասին զուղակութիւն
ը կ'ընէր իր աղաւթ որ Քոթիլի տաւերութեան
բարոտաղարքը էր 46 տարի վերջ եղեբական ի —
րականութիւնը կը դաւանէ:

«Ամերիկայի գիւնապաշտը կ'ըտէր թէ զուտն
կը գտնուի թաղանքներն զեղեղերու որոնք
կրնան փայլէ պատմութեան ընթացքը եւ որոնք
շատը պիտի կշռեն ամբողջ դարուն փայլ: Իս —
պիսի անտալանքը պատուի կամ ոչ՝ աղանքութեան
պայքաբը Բորդուի եւ Ձիւնաստանի մէջ պիտի պա —
նէ իր ստակութիւնը: Մայրաքաղաք Արեւելքի

տարբեր:

«Իր թուի ուրեմն որ Միացեալ Նահանգները
կը փախանք, եւրոպական երկիրներուն ուղա —
կի կամ անտալանքի օգնութեան նոր ծրարելու
մաքնէլ առաջ՝ որ այս վիճիւնները դիտարար —
կան պատրաստութեան առիթ ընտանու չհիւր
կատարելու: Ամերիկայի յետադարձութեան օժանդ —
ակութիւնը համեմատական պիտի լլայլ այս հիւրի
հետ: Ն. Մ. Հայաքարտմեան

հարցը դիտանդաներու մասհարգութեանց մէջ
պիտի գրաւէ ճիշդ նոյն տեղը ինչ որ Արեւելքը կը
գրաւէր իրական տարի առաջ:

«Միացեալ Նահանգներու տրամադրութիւն —
ները կը քաջատարան ապաւայլ իրենց տեսակէտ —
նոցը... Ձիւնաստանի իրենց յանաստանն է: Զա —
փաթ որ ը մէջ որ մանոցնէ կարտու պիտի ունե —
նան: Զափոխութիւնը կասկած չունի թէ այս քաղ —
րին մէջ ինչպիսի դեմարտը չէ թէ պիտի ունենան
թէ չէ Բորձայնէ հետոյ որ չող, այլ թէ Ռուս
պիտի լլայլն թէ Ամերիկային: Զիսուտ տարի միջր —
Խուսելու է: Միացեալ Նահանգներու կուտակ —
մարը պիտի լլայլ Մայրաքաղաք Արեւելքը:

ՊԵՐՍՈՆ ԱՅՐ. ՀԻՄԵՆԱՆՈՅԸ

Պոլսոյ Ս. Փրիլի յ Աղ. Հիւնդանոցի տե —
ղեկատուն, իր իմարտականին մէջ շահանդա —
նոցը եւ զաթթապալութիւնը կը շնչուէ թէ Պո —
լս մէկ ինչպիսի իրենց քաղաքական կարգ չեն
խաղած ծննդաբանութեան: Մասնաւորաբար Աղ. —
Հիւնդանոցը կարեւոր տեղ կը կը գրաւէ անոց
սրտին մէջ: Երկար տարրերն տնոր մասուցե —
ծառայութիւնը ամեն զապաւարկել եւ ամեն տե —
սակ զօրախաղանք, սերունդէ սերունդ. որտեղ —
ն, մաքերն մէջ երախալի եւ յարգանքի խոր
առաւորութեան ձգած է, հակառակ անդաւանալի եր —
թաւաններու: Եւ տեղեկանքն նոր կեանքի իր քա —
րեք ժողովին տաւած է:

Վերինըր ճիշդակներն իր չհիւր Պոլսոյ ցացած
երկու ծառից Հայեր խոտապալան են Գալիլիէ դար —
մէն անձամբ նախախաղանքով մը կարելի թո —
ղապատուութիւն չենքին մէջ զեղիպատմալիւն
քաժինք մը կատուցանել եւ օժանդակել որ կալ —
մութեանը այս իրենց ար քաժինքն տարեկան կը —
մասուցուց պատմուղի:

Նոյն տրամադրութիւնը կայ նաեւ Ամերիկա
եւ սուրբ զաղութիւնը, որտեղ իրենց օժանդակ —
ութիւն են սակալիւրի Ս. Փրիլի Աղ. Հիւնդա —
նոցը լլայլ որ տարիներ, լլայլ կը ընդլիցել
գարապատմութեան տարուրթիւնները լլայլ որ փա —
ռաւոր պատմութեանը, յարգանք եւ համարու —
թիւն կը պարտադրէ ամեն շաւու:

«Աղ. Հիւնդանոցի վիրաբուժապետ տըթ —
Պ. Մանուէլեան որ երկար տարիներ ի վեր մեծ
մեծնաստութեան կը կատարէր Հիւնդանոցին
վիրաբուժական պաշտօնը, իր երկարամեծ պոր —
ծունէութիւնը քան՝ համարողով՝ հրապարակեց
ներկայացուած է հոգաբարձութեան, որ սակ —
մայ ընդունելով զբաժանարար, ինչոցուն է անիկ
որ իրեն հոգաբարձու շարժանակ զտակար լլ —
լայ Հիւնդանոցին: Վիրաբուժապետ ընդունած
է գործակալի հոգաբարձութեան:

Հիւնդանոցի վիրաբուժական քաժինք յանձ —
նուած է երեք երիտաւոր. մասնաշէտներու, ու —
րոնք են.— Տոթի. Պեր Շալէն, տըթի. Արեւն
Չաօֆեան, Տոթի. Եղ. Գիւլաբան:

«Աղ. Ս. Փրիլի չողաբարձութիւնը գրե —
թէ ամեն նիստը հանաքը կ'ունենայ տեղեկան —
ուն թէ, նոր կալուածները կը նուրբուրն Հիւնդա —
նոցին: Նուրբարունները հակառակ իրենց կարեւոր
կատակներուն, չեն ուզեր հրապարակել իրենց ա —
նունները:

ՄԵՆԻԿԻ ԱՐՋԻԿԸ

ԵՐԻՐՈՐԻ ՄԱՍ

2.

— Աղ. դու եւ ասում: Բայց դու չէ՛ր, որ
դըբախացար, երբ դայալ մօրս... Մուհաբեթը ինձ
էր բուռն ոսկի էր տալիս, բայց եւ անպէ՛ք թուր —
քի փողից՝ նա ձեռք չկերպեց, քիսաքանուած էր,
որ այդ ոսկիները ընելու ո. զեղ առաջ եւ կատա —
ղեցի, չուշը չէր համաձայնու որ Փերին ինչ վիճ —
քից, Փերին չէր քիսաքանու իմ մօր համար կը դայա
լին հետ Միկիի դուներն մօր: Նահալուցիքի մար
շաւը, թիցիք նոր դրուիլ զմեքին, եւ երբ նա, ի
վերջապէս, առայ, որ հաստատու է իմ սասանն —
րին, եւ իսոյք առիթ կը կողմէ:

Պատան տարբեր թարգմանցեց զգլխի չինս —
տուցը ստաստալը, ձեռքերով պիտի կոչէ կորձին,
հասարակներն արձակել եւ սիկնցեղեղայ դալ,
նա թողուցին իր ներսերով Սաստանը, ապաւում
էր որ լայ աշ խաղերը, ներք: Վերջապէսով, նա
դայալն. զարմացած ու զարմացած նայուրին եւ ա —
սաց:

— Սաստանն է զեղ խաղար, ինքն նայուր,
էկ այստեղ, կը կոչուէր իմ հետաւոր...

Հերթաւանքն եւ մտնում այս տունը. տե —
նութ եւ, ինչպէս հանդարտ հանդուրն են ինդէ

երկիւնները, Ծրաքն անտեսն են լուսաթաթախ
հիշատակն եւ ծիծաղողոն եւ, կարծես ծաղիկներ
լինեն: Սաստանն այստեղ չի մտի: Ինչից լսեցի
բեկանից...

Նա երեսն խաչ հանցն, նորից երկրէի ողոր —
մութիւնը կանչեց: Բայց յանկարտ արարտանալ
եղաւ, անանիւղ մի մարդու, որ կանգնած էր
չմեքի մօր:

— Սաստանն, չինչպց նաեւ եւ ծաղիկն զգլխի
հանդերձները դիտարուիլ, զգլխի այնտեղ, ուր Հ —
րեւաւանքն էր ծիծաղեցուն ձեռնողներին:

Նայուրն չէր ծիծաղել, երբ տեսաւ թէ ով
է սաստանն: Նա մեր թուս աղեղի եւ կանչեց, ցոյց
տալով պատահին:

Սա չէ ուղարմ եւ ինձ էլ չէ թողարմ...
Գործը տանք զը կեդպարաբը: Ինչո՞ւ. աշխատ
զուգուի եւ, որ նոյնիկ մօրը ապաւուտը համար
բեզ չիկ յաւմ:

Մուհաբեթը — ներս մտնողը եւ կո — սաստ
անցաւ, կարեւոր ձայնով մի քանի խոսք առայ:
Փերին իր զմեք լլայլ, որ երեք անգամ չողի —
ները իսոյք ընկնէ իսոյք տարաբանի մարդու տըթ:
Նայուրն արտաձայնեց իր յանդիմանել, ծաղ —
իկ Մուհաբեթը, իսկ աւ փորձեց իր համոզել
պատահին: Եւ իսկներին անտալը տեղե, էկի ա —
սաց, որ փայլ երկրկուսին թէ թիւի. դորէ հար —
կար. միայն դուրս կանչել տղիկան...

Փերին չէր նայում նրան, միայն ծաղիկով նը —
լան էր տնում, որ հետանայ, փայլ: Բայց Մուհաբ —
եթալի գործադրարար տեսեղուրի փայլ էր, թալ —
լլայլ առաջ էր գնում, հակառակութեան էր: Նա մօ

տեսաւ անկողինը, նա մեկնում է մեծօր զգլխի
պատար, ցոյց է տալիս ոսկիներն եւ ուղարմ է
զտով ընդ մեծը շաժանել աշ շարտաւորիւր...

Փերին կատաղած վիճ թաւ, բայց զարմաւս
շնայց իրան ժողովուն, այլ դրե՛ք նայուրին եւ
աղաղակը:

— Տօր, Կորցրու... Երեխաները հոգեդործ
գատան, հիշատակ կայ այստեղ...

Անկիւնում կուշ կեպտ պատար զայլմեց եւ
ինկրի իսկն աղ լլայլ: Ծաղիկներն եւ Մուհաբն:

— Կորցրու, Կորցրու... միթէ՞ դու քրիստո —
նայ չես, նորից կանչեց Փերին եւ ինքն էլ լայց
եղաւ:

Նայուրն ընկնէ Մուհաբեթի թիւցի եւ դուրս
բայց: Եւ մեք մօր երեք մեծօր ճանից առաւ
նրան եւ սաստանը իմեանց սեղեղելով, սասաց:

— Գործը զեղ տանէ... Այդպան էլ դրուիլի ե —
րես...

Մուհաբեթը սասն կեդպով պատահալանց...

— Քի ծօրը բերել էլ...

Եւ ապաւում անտալով դուրս գալեց...

Գիւլեթը հանաքար էր: Մեկնողները հոգե —
ղարմ էին դառել: Նրանց մեկով չուշը զես փորձ
զարմ էր: Փերին լուսն համոզեց, որ բարի Հը —
րեւաւանքն ապաւում է միջին ստասուն:

Նուսալեթին, երբ քաջաւում եւ երկրէի զանդեր
եւ հիշատակները Սաստանը բարի լլայլ թալի են
տալի: Երբեք պիտի չիկն, երբ կուրմ էր զայս դեւ —
նէ եւ երեխան օրօրօրօր անկում է իր ստասուն —
եան տնում, բայցաւ մօր ամեն հնչարկել կը տանէ
փորձիկներէ հոգեկները:

մէն յայտարարեց իր Սթրասբուրգի մէջ, որ կառավարութիւնը զձեռն է՝ օրէջքի սահմաններ մէջ ձեռք առնել թուրք իրականներ, իսկեղծ քրեական համար Կրիմեայի զորքանոցները Այս օրոշումն էր համար է այժմ զորքանոցներ Ծրանայի ամէն կողմը։ Թուրքի շէնքերն մէջ ձեռքարկուեցան 120 հոգի, 42 փառանքն դեռ 30 օրէքներ։ Փառք Բալէ շէնքերն մէջ ձեռքարկուեցան 30 հոգիներ։ Է. Լեւեր, որոնք արդէն իսկ արտաքուստեան կամ օրտաւ ընթացքի գլխի տարաբարեւէ։ Ճիւղաւ — կառավարեան Թիւրք Լուսան հասնողներն մէջ էր հասնի տասներ, իսկ Մարտիկի էր շէնքերուն մէջ 26ի, որոնք մէջ կան Փոխարկիներ, Եւսիք — սլաններ, Բուսայիներ, եւ. Լիւրն մէջ այլ ձեռքարկուեցան երկու տասներեկ կառավարիներ, որոնք պիտի արտաքուստէ։ Նմանապէս Ալլաա Լուրէնի մէջ ձեռքարկուեցան 15 կառավարիներ օտարախաններ։ Եւ ձեռնադէմ, Փարիզի մէջ, որ ձեռքարկութեան ձեռնարկուեցան, երկէ մատուան զէմ ժամը ճիւղ, իրենց ընկալարկութեան մէջ զոտուողը ձեռքարկուեցան շատ օր Եւրոպայիներ, Զեւեր, Սպանիացիներ, Լեւեր, Բուսեր, եւ. Լուրն։

Ոստիկանութիւնը յայտարարեց, թէ իսկ — զարկութեան ընթացքի, զէջ կամ ամենիկ հաղորդել զորքանոցն չգտնուեցան։ Գաղտնեցան մեծ քանակութեան օր զարկուեցան զարկանոցներն եւ զանգաւան վաճառութիւնը, մեծ մասը օտար լիւրճաներով։ Նոյնպէս համարադար կապիւղի — պիւթան երկրորդներուն մէջ խուզարկութիւնները չկատարուեցան, այլ միայն կառավարի անձներն որ որ նկատի առնուած էին։

Այս առթիւ հրատարակած իր զեկույցին մէջ կատարվութիւնը կ'ընէ, թէ Ծրանաւ կ'ուզէ իւրերկրակալ թուրք այն տարաբարիներն ու հայաւաւաններն, որոնք եր քանակն ապրիլ օրէջքի սահմաններուն մէջ։ Բաց օրոշում է չհաղորդուի Ծրանիւն Բուսերն այն օտարականներն, որոնք, օտարաբարիներով Ծրանայի ապրիլականութիւնը, արաբայի եւ դաւանական արաբներու մէջ էր գտնուի։

ԴԱՄԱՍԿ ՄԸ ՏՊՈՂԱԿ

ԱԶԱՆՈՎՈՒԹԻՒՆ Խորհուրդը մէկի զէմ ինը ձեռքով եւ Եւրոպայի ձեռնարկութեան Ծրանի մեծ խորհրդակալն առաջարկ, որուն համաձայն, Մ. Լուսանայիներ պիտի է զարկանքին իրենց օտարականներ յարմարութեանը իւրականներ Բորկայի վրայ։ Միեւնոյնպէս նաեւ խորհրդակալն այն մեծ — զարարներ, թէ ամերիկեան օդանավներն ոչ մէկ խորհրդակալն էր զընեն իրենց Թիւրքիւնները ընդամեն լիւրջին եւ կը ամրակուեն անդէն ու անպայքապա ընկալուեցան։

ԱՄԵՐԻԿԱՆԵՐ Պետական Ապահովութեան պիտ — ար յայտարարեց, որ Խ. Միւրիքեան հետ պատե թաղմի մը պարագային անմիջապէս պիտի ձեր — բաղադրուի 12 հոգեւր վտանգաւտար համայնաբար — ներ, որոնց զանգեւր պարտաւորուած են արդէն։ Ասոնց կէքս մեծ մասով Ամերիկա ծնած Ամերիկացիներն են, մասին զանգեւր օտարականներ։

ԱՆԱՄԱՆԱՆ Թուրքի օտարաբարեց ամերիկեան նոր զեկույցները վերաբերած օրէնքները։ Նա — խառնուած գլուխը կը հասնի 34-555-000-000 տողին։

ՌԻՍԿԻՆՈՒՄԻ նոր հանք մը գտնուեցաւ Արեւելեան Գերմանիայի մէջ, Կէրպիցի քաղաքը։ Այս պատճառով իշխել շէնքը փոխադրուեցան 27000 աշխատան օրեր։

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԱՆԵՐ օրադրոյցներ մեռան օ — դաւանային արկածի մը հետեւանքով ձգտին հարաւային կողմը։

ԱՄԵՐԻԿԱՆԵՐ ՊԵՐՍԻԻՆ փոխ-աղագայարներ Գ. Ծրիւնիկուրդի յայտարարեց, թէ երկու-երեք տարիներով մը օր մտած մը պիտի դառնայ Արեւելեան Գերմանիայի Բաղդադիական օտարականներ։ Բիւրերը։ Այս փոխարկը զնադարաւոր համար պիտի է Արեւելեան Գերմանիայի մէջ եւս ստեղծել ալ ռաբին հասարակող օտարականութիւն մը։

ՍՈՒՐԻՆՈՅ Հանրապետութեան նախագահ Գ. Հալիմ Աթաի, Գ. Եազով Բուսայիին յանձնեց ռաբինական նոր կառավարութիւնը կազմելու պաշտօնը։

Գ. ՍԵՐՈ ԶԱՄԱՆԱՆ, ԷՆ ԼԵՒՈՒ ԲԵԿ ԱՄԵՐԻԿԱ ՄԵԿԵՆՏԱՆ ԳԵՐՄԱՆԱՆԵՐ

ՇԹՈՒՅԿԱՐՈՅ մեր Բաղակիւրդի կը գրէ, թէ Գերմանիայի Ապրիլին կըրէ կոմիտէ նախագահը Գ. Սեթի Մալուկեան, ինչպէս նաեւ լուծուած Հայկական Զամարի անդերիկ Աստի ռաբին եւ իր կիներ, ամսոյս 1ին քիւնէնէն լուծուեալ նաեւ են։ Մ. Նաւանդները մեկնած են։

ԳԻՆԵՅՈՒՆ — Զ. Գ. Իւրի Վարանդեան կոմիտէի գրեթեմը այսօր Տէն 12 Յոյներն արհաւիր։ Ի պատիւ ընկերներն Ե. ԽԱՐԱՆԱՆԱՆԵՐ ԵՄ ՏԻՐ ԹՈՒՄԱՆԱՆԵՐ։

Կը հրապարակ ընկերներն եւ համակերները։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesne — (13) Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՆՐԱՍՏԱՌ ՊԱՏԱՐԱԿ ԱՌՈՒՄԻՆ ՄԵՋ

Այս կերպիկ առաւօտ Անուալիկի Հայոց եկեղեցիի արարողութեանց պիտի նախագահէ Կրիմեայի Գարեգին Ա. կաթողիկոսը։ Պատարարիկն է Դերեկիկ Կիւր. որ պիտի զարդէ։ Իսկ կաթ. պատուիրակ Արտաւազը արք. ալ ներկայ պիտի գտնուի։

Կը հրապարակ բարեկալաւ Ժողովուրդը, ներկայ գտնուի այս բացառիկ հանդիսութեանց։

ՄԱՐԻՍԵՒ, LE CLUB, 51, RUE GRIGNAN

Այս Եւրոպ. սպանիական եւ կովկասեան պարերու ՇԵՐԻԿ ԵՆԵՐԻՈՅԹ

Կը ժամանակէն սպանիական պարերու տա — զանաւոր պարուէի Օր. Արեմիս Վարդա (Հալուէն), Ժողիկէն Վիգէն Թարոսեան, եւ վարդա — կան պարուէին խումբը, ղեկավարութեամբ Գ. Ապրիլիէի։ Դաւանիկ Athery Rouchade։

Ներկայացումը կը զերեւոյի կերպիկ օրը նոյն տողը։

ՌՈՒՄԱՆԻ Զ. Գ. Ի. ՎԱՅՐԱՆԻԿԻ ԵՆԵՐԻՈՅԹ

Անի եւ Նոր Սեբաստիայի վաշտից զարարները բաց է հանրութեան ապիւն ամէն օր ժամը 12-13 եւ ժամը 18-19։ Գրքի 36 տարաւոր համար գիծել ընկիր Ս. Պիլալիի, Ս. Եր Եւստիւ։

Նոր Սեբաստիայի զարարները պիտի ձերկարկուի Սեպտ. 20ին։ Մանրամասնութիւններ տեղւոյն վրայ։

Լիւրիկ Գ. Փառնակ Պէյրեանի խորհուրդ ջաւով կը ծանուցան իր եղբոր։

Գ. ՊԱՐԻՏ ՊԵՆԵՐԵՆԵՐ

յանկարծական ժամը՝ որ տեղի ունեցան է Օգոստոս 13ին, Largentiere (Ardeche)ի մէջ։

ԴԵՐԱՄԱՆ ԹՐԱԳՈՇ ՓԱՐԻՏԻ ՄԵՋ

Միայն մէկ ներկայացում, ժամանկութեանը երգչուէի Սիւրպիկ, նաեւ Մարտիկին ժամանակ երգիչ — երգչուէիներու։ Կը ներկայացուի առաւել անգամ ըլլալով։

ԵՆԱ — ՌԱՄԱՆԻԼ

(Երգչուած Բուսերը, 6 օրով)։ Այս շաբաթ երեւոյ ժամը 9ին, (Կը զերեւոյ 11-30ին)։ Պիւնթիկի Կը ձերկար արահի մէջ։ Մուտքը 150 եւ 100 Քրանք։

100 ՔՐԱՆԸ

Զերեւ ամերիկեան իւրանակ եւ կուտարակ իւրով հարապապ ներկ PEINTURE IGNIFUGE, բոլոր դոյններով (BACHES) նոր եւ գործածուած ամեն մեծութեամբ։ 100 Ֆր. քաւ. մեքեր։ ՎՐԱՆԵՐԻ երկուքէն ջառանգան Կոյիկ համար ԲԱՅԱՆԱՆ ԳԻՆԵՐԻՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԱՆԱՆ ՎՐԱՆԵՐԻ 2 Կոյնից 1500 Քր.։ ԱՆԳԼԻԱՆԱՆ ՆՈՐ ՎՐԱՆԵՐԻ 2 եւ 4 Կոյնից, ԿՐԻՄԵԱՆ ԳՐԱՆԻՈՎ, ՄԵԿԵՆՏԱՆԻՈՎ, ՎԵՐԶԻՆ ՎԱՏԱՐԵՆԻՈՒԹԵՐԻՆԵՐ

ԳԻՆ 3980 ՖՐԱՆԿ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ձՈՒ ՄԵԿԵՐԻ ՄԸ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ԵՆ ԶԱՆԱՆԱՆ ՀԱՆԵՐԻՉԵՐԵՆԵՐ

THOTAN ՎԱՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

38 RUE DE CHALON Métro Gare de Lyon

Բաց է աւել օր, կիրակի թէ տոնակա օրեր

ՄԱՌԱՆԻՈՐ ԳԻՆԵՐ

ՄԱՌԻՈՒՆԱՆ ԵՆ ՎԱՏԱՌԻՈՐԻՆԵՐԻՈՐ

ANIS PHENIX 45

Աշխարհի առաջին վաճառանքը

ԳՐԱՄԵՆԵԱԿԵՐԸ

ՓՈՒՄԵՐԻՈՒՄ ԵՆ

48 RUE LAFFITTE, PARIS (9)

Tél. Tr. 1231 եւ 1232

Կը գտնուի ըրտուր հայկական եւ արեւելեան նպարարմանուն — բուն մօտ։

Ընդ. գործակալ՝ ALBERT BACRI

ANIS PHENIX 45

Garanti distillé

ԶՈՂՈՎԱՆ ՀՐԱՄԵՐ

Զ. Գ. Ի. Կեղ. Կոմիտէ ժողովի կը հրապարակ Գարեգին Եւ Կարթիկեան ջրանի կոմիտէներ, այս երկուքարի իրիւղեւ, ժամը 8-30ին, Եւսիքի Սպանիկի քաղաք։

ԵՆԻՇԱՆԵՐՏԻ

Լիւրն — Զ. Գ. Ի. Նոր Սեբաստիայի Վիսամեան Բոս խումբի Ժողովը այս երկուքարի, ժամը 9ին, զպրոցին արահի, 78 rue Rabelais։ Կարեւոր օրա — կարգ։ Խումբին թուրք անդամները պարտաւոր են ներկայ գտնուի։

ՌՈՒՄԱՆԻ Զ. Գ. Ի. ՎԱՅՐԱՆԻԿԻ ԵՆԵՐ. ընդ. Ժողովը այս շաբաթ երկուքէն, ժամը 9ին, ընկեր Գալուստ Թիւրեանի ընկալարներ։ Կարեւոր օրա — կարգ։ Բոլոր ընկերները ներկայութիւնը պարտաւոր են։ Ներկայանալ անգամատեարեով։

Ֆ. ԿԱՅԿ. ԽԱՅԻԿ ՇԱՊԻԿԻ ժամանակի ընդ. Ժողովը այս շաբաթի զերեւ ժամը 9ին, զպրոցին արահի։ Կարեւոր օրալար։ Բոլոր ընկեր — բուսերները ներկայութիւնը պարտաւոր է։

ՄԱՐԻՍԵՒԻ Համալսարանը. միւթեան մասնաճիւղի Ժողովը այս կերպիկ առաւօտն ժամը 9ին, պար օր Կոյիկ տոնակալի արահի մէջ։

ՏԵՄԻՆԻ Զ. Գ. Ի. Կոմիտէին ընդ. Ժողովը այս կերպիկ կէսօրէ վերջ ժամը 2-30ին, Զ. Գ. Ի. Տան մէջ, ներկայ կ'ըլլան ք. Ե. Խարմանան

Եւ ընկեր Ս. Տեր Թալմաշեան։

ՏԵՄԻՆԻ Զ. Կապ. Խաչի ժամանակի Ժողովը այս կերպիկ երկուքէն ժամը 8ին, Զ. Գ. Ի. Տան մէջ։

ՍԵՆԻ ԷԹԻՐԻ. — Զ. Գ. Ի. Վաշտի ընդ. Ժողովը այս կերպիկ ընդ. Ժողովը այս շաբաթ երկուքէն ժամը 8-30ին, Հայոց մատուակին արահի։ Բացա — կանները նկատի կ'առնուեն։

Լիւրն Զ. Կապ. Խաչի ընդ. Ժողովը այս երկուքարի, ժամը 8-30ին, 78 rue Rabelais, զպրոցին արահի։ Վարդութեան ընթարկութիւն։ Ներկայ — ներու. Թիւր մեծամասնութեան պիտի արտաքուստէ։

Ս. ԱՄԵՐԻԿԱՆԱՆ Համար. Բիւրեւեան ժամանակի Ժողովը այս կերպիկ ժամը 3ին, հայրե — նակից Միւրաշէլ Սարգիսեանի ընկալարներ։

ՀԱՆՐԱՍՏԱՌ ԲԱՅՈՒՄ ԼԻՈՆ-ՏԻՄԻՆ

Զ. Մ. Ը. Մ. Մ. ՄԱՐԶԱՆԱՆԵՐ

10 Սեպտ. պիտի ըլլան մարգարան խաղեր եւ Փոխարկը ըրտուր, ընդգծ Մարտիկի թուր մասնաճիւղի։ Մանրամասնութիւններ տեղւոյն վրալ։

CAFÉ STAMBOUL

Bahadour

MARQUE DÉPOSÉE

CAFÉ MOULU - CAFÉ EN GRAINS

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՏԵՏԱԿԱՆ ՍՈՒՐԻՈՆ

ԿԸ ԳԻՆԻՈՒՆ

ՊԱՀԱՏՈՒՆԵՐԱՆԻ ՄՍՏ

20, Rue Villeroi - 19, Rue Juliette-Recamier

LYON

Սարքին ամեն գլխուկ հանաւր Թիւրք-փոխմեր կը տրուի։ Խաղիւր թիւէ ընթարք իրաւունք ունի շէր թէ անկերթիկ կալ լիւրեւոյ։

25-000 Քր. հատուցում կաւաւմ մանր օր հաստատ թէ մեր տարեկ յաւանդը է։

Մարտ Զագար Հայոց

(Բ. և վերջին մաս)

Կղզին կրկին անկարգարմակ է և. կը մնայ մինչև. 1717 եր Միխիթար Արքայ կուգայ իրեն աջակիւլու և իրեն սալու իր բուն յաւակցումը՝ արուն սպանելու իր դարկերը :

Սերեն Միխիթար, նկատելով որ Ս. Զագար յարմարագոյն վայրն էր միաբնակութեան հաստատման, այդ ուղղութեամբ կրկին կը դիմէ ծնող-խորթին, ծորէն ապահովելով իր Մանկիկը և միւս աղջեցիկ թարկամեան բարեխօսութիւնը :

Մերկիտար ուղեկով եկեղեցական տեսակէ՝ տով ընկն չաբը, ջանի որ պետական օրէնքով ստղէր մը կար, իտաղաքին ընծուխորը կը յանձնէ իր երկու աստուածաբան խորհրդական - ներսնէ՝ Երանք Վաստատարով ծառաները կը կըտէնին : Երանքի օրեր, ուր պետութիւնը աստուածաբան խորհրդանշանները պէջա ունի, մինչ աղջկ պետութեանց ժամ անոնց տողը դրասած են իւրկարքան մասնաշէտները :

Բարեբախտաբար մէկ աստուածաբանները կը դռնեն որ պետութեան կրօնական սկզբունքները չեն հակառիկ ճայ կրօնաւարներն ինդրանցիկ դաժնում արտաշխան : Այս հիման վրայ, ծնորդի տը, ձեռնադրեալ Գոնարու Տոմիկ վանքացւումը 26 Օգոստոս 1717ին չկեղով Ս. Զագար Միխիթար և իր միաբնակութեան վարժու թայց մտովին և կան ընտելութեան կուտայ : Այս է վարժու և և մշտնջեպեան ընտելութիւն և հակառակն քա - ցարդութիւնները աստուածաբան խորհրդական - ներսնէ երբամտութեանց ծնած զիւր մըն է հաստաւարը :

Այս շնորհիկ փոխադրէ, ծնորդայոյր կը պարտաւորեցնէր միաբնակութիւնը մասնաշէտայն ա - մէն որ « Բիւր պատարագ » մը մատուցանել կըր - զինի նախկին ընտելներուն համար : Ամէն տարւ Ս. Զագարի տունին զը ութ լիւր մո - մեղէն տայ ժողովրդիկ կուտած կրօնաւորն - րուն, ջանն տարին անկամ էր չորս լիւր աւել - յնկով ջանակը, և այս կարգի ուրիշ պարտաւոր - ութիւններն :

Կերկն սակայն իր Վենիսիոյի հասարակա - պետութիւնը կործանեցաւ և Վենիսիոյ ինկա - Աստուրի տրեպանութեան տակ և երբ վան - քին ու անոնց կալուածները կառավարութեան զրաւանեցան, Միխիթարները պետութեան զը - նեցին Ս. Զագար կղզին 1833ին և երբան տեղե - րըր գարանն :

Տ Սպարմոնի 1717ին Միխիթար Արքայայր իր միաբնակութիւնը հանդիսաւորապէս մուգը կը դրոճէր Ս. Զագար և չուն իր տունը Տ Սպարմոն - րէրի նուրկարան թուակայն :

Սակայն իր այդ Վենիսիոյ մէկ կղզին անընա - կելի էր : Միխիթար նորդարկեց և ինքնութեան ծնունդակը, և այս անհրաժեշտ աշխատանքները տեւեցին մինչև. 1718 արդարեւ : Այդ թուակային է որ Ս. Զագար իրապէս կը դառնայ Միխիթար - անց մարդկանցը :

Անկէ վերը և երկու դարերու ընթացքին Ս. Զագարին մէկ կատարած շինութիւններուն, քա - ռիկայութեանը, թուած երկար պիտի ըլլայ : Միխիթար ինչ իսկ կատարել ծած շինութիւններ, ինչպէս նորընտանեակ, վարժարանը, ճայա - րանի սրահը, նոր սենեակներ, նոր խուրդը : Ենկ - ղեանք ընտրովին նորոգել, քարձարտը, պայ - ժաստայցը, վեց նոր խորանիկ կանդնեց և մին - չն. 1740 այս յալտատանքերը շարունակեցին :

Իր յալդարեղը շարունակեցին իրենց հիմնա - դրին դրոճը և մասնաւորապէս ճակի աշտնարար ուղին շնորհիւ Ս. Զագարի աշխատանքներնայ պար - ճարտու ու զրեցեցեան : Իր եթէ Միխիթար այսօր հաշուով մը այսք թուցը կարենար տեսնել, զգո - ռուք ինչ անձնայր իր ծնունդիւրը :

Հոյն անցած ընդարձակութեւն է Կղզին որ Միխիթարի օրով 7200 մեթր. շտապուով էր, 1815ին արդէն 14-400 մեթրի հասած է և այսօր սակի ևս ընդարձակութեւնն :

Հոն աշտնարեղը, որուն մէկ փոքր թիւ մը չին կարելի թաղարկի զլուրներ, արտակապաններ և աշխարհաշուակ ճալարաններ, իրենց հնգամեկ արտաշխատած են միշտ ի տես մարդկային և լոյսի կայսարան այս զրեանքին ծնունդակային՝ որ դարձան է երբեքին ուրուկական Ս. Զագարը :

Բայց իր այս հանդամանէն զատ, ան յերկին է մեկը Միխիթարեան սանեկուն համար ջանւ. այն պատահաւ. որ հոն ապրած, հոն դար - ղացած, հոն դռնած ու պատրաստեցան են միք մեծ քաղաքարարները :

Անոնցմէ շատեր անդարձ մեկնած են արդէն թայց իրենց թանկանի յիշատակը միշտ վատ ու զրեանքի է մեր երախտաշխուտեան մէկ : Ենթով երախտաշխու էր իրենք և շ. վարդան վրը - շարդարին և շ. Գարբիկ վրը - Նաշապա - տար (Միւր Շերկալի) երկուք ալ թաղամահուտ և մայրաքաղաքին թանկանի արմերէր այլա - տանքի : Սիկապին և Սիւնի վրը - Երեմեանը ,

ՕՐՈՒՆԱՆ ԵՄԲՐՈՒՄԻՆ ԷՆՏՏ

Գերման գորակարները կը խլորին

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Արեւմտեան Գերմանիոյ զիւլապան ինկաններուն ևս արեւ - րաններու մէջ զերման նախկին զորավարներ և թարգմատիկան սպանել կենդանութեան նշաններ կը ցուցնեն :

Ամէն շաբթի Բողովը կը դը գումարտի մը - նաւոր զիւրի մը կամ անտառի մը մէջ : Ամէն շա - թու. քանան մը կը թուէրակի, պահանջով ճանչնայ իրենց հանգուածները իրենա ասպարէզով զինուորիկը :

Դանապիկ պետութեան պաշտօնութեան պաշտօնանները մինչև 5000 կը հաշուեն թիւ ր այն թարգմատիկան սպաններուն որուն, սերտ կապեր ունին իրարու հետ և առիթի կը սպանեն նորէն զորքի ձեռնարկելու համար : Ան արժէ զը - խաւոր ինքեղը այն է թէ ո՛վ զորք միտէ ճաշէ այս ջաշնակով, ճարտար զինուորական տաղը - նորդեկուն, որուն կանոն վարիները դառնալ ուղեական կարեւոր ուժի մը :

Արեւելեան Գերմանիոյ մէջ Թուսերը վար - պետութիւն կ'օգտագործեն այս կարգի սպաններ : Երեք շաբթի առաջ, համաշխարհ կուտակցու - թիւն հ. համադարմարին մէջ, վարչակապետը Օթթո Կոթովիկ պաղպէք իր սերերուն տեսակէ՝ ա - ր, հետեւեալ յալարարութեան մար : —

« Կազմութեան տեղ կարելի է դառնալ զի - նու զօրութեան և ոչ թէ իրաւունքով : Մենք պիտի է զինուորացիներ ունէ նախկին զբաղա - կով նաքի որ պարտաւան է ուժ սալու զու գա - տին, այլապէս կուտակցութիւնը պիտի զրկուի թանկանի արեւելցութեան մը : »

Երեք օր վերը, Գերմանիոյ անդրոք զօրա - վարներուն ամենանշան ներկայացուցիչ մարմինը շերտարկական Միուրկիւրը զիմունները աստուգա Արեւելեան Գերմանիոյ մէջ : Կազմութեան զիւրա - յարքը վարիւր, շատ ֆրոն Մանիֆէստը, չիթ - լէրն նախկին ամենապարտական ծանոնագը մեկ - նաշու պատարագը, մերթք թուէնկիկներուն ու - ռաշարիները, թայց իր պատմանակիները իտաւա - փուկ նալաւանքներ կ'ուղարկէ :

Զօր. Մանիֆէստը, որ այժմ պատուական զը - ժանք էր իր քանդիկէ սերտաւորը զը հետ, Տիւտեպիթի մօտ, կը կարծէ թէ արեւմտեան պետութիւնները պիտի ունեն իրեն և իր հետ - ւորդներուն : Վեց ամիս առաջ, յուշակիր մը ուղ - ղելով Անդրանալըրի (վարչապետ), թէ ընդարարին թէ Գերմանիա կ'ընայ 30 մեկնանի զորաւորին - ինք մարտաղէն արեւմտեան Եւրոպայի պայտ - պաւութեան համար : Ինչպէս զիւրի կուտան ի - րաւիկներ, Արեւմտեանի զինակիները իսկապէս անհրաժեշտ կը դռնեն աշխատ զօրաւորին, զօ - րացիները համար Եւրոպայի պաշտպանութիւնը : Նոյն աղբիւրին համաձայն, զէպի տպաները և Եւրոպայութիւնը և իր դրենն այն աղբիւրը ո - րուն հանդուտն են թէ Գերմանիան վերջապէս կ'ըն - զապաւանէ կրնայ փոխելու միայն շնորհիւ ճա - մարդանք զիւրաւոր կորովի զէպներ : Անոնք այս համոզման յանգած են պատմութեան դա - սանէն :

Եւրոպական Միութիւնը, որ ստեղծուած էր չորս տարի առաջ, հանդարտութեւն կը պաշտա - պէս, նախ իր ձգտել հանգստեան թուակ ապա -

միշտ ուրախ ու կատապախտ մեծ վարպետ Է - Արեւելի մը. Դաղիկներ, հաւապախախտի տիպար, անասման քարտիկներ ծայունայ այլ շալտ լոյկի Է. Անտիալ վրը. Գոնարաքանը՝ որ ինձմէ երե - սուն տարինոր առաջ Մ. Թ. զացած մօրեղբոր օրեղուն վարժարանէ է եղի և իմ աշխարհուտ - թիւնն օրերուն հոն էր տակալին : Խոտաշահմով արտաշխուժով այլ հազարուն և լիւրին նուրկունը Է. Դիւրման վրը. Կանչեցեկները՝ որուն յիշատա - կը մասնաւորապէս թանկակցի և ինձի, անձնա - պէ կը հազարուն նախնային եղած ըլլայով : Պաղպաղապղը Է. Յովհաննէս Թորապան, Ամն - ղապիկ վարդապետը : Ամէնք ալ շայց մեծու - թեան նուրկունը շայցա ու հալքեր՝ որունք մեկ - նան՝ այլ Թորած են մեղի, իրենց սանեկուն, վա - տ ու միշտ սիրելի յիշատակ մը :

Եւ անոնք՝ որ հակառակ տարիներու աշխա - տանքին յուրեմի, արքայան նուրկունով տա - կարելի կը շարունակեն Միխիթարի և իրենց ժմեկ դրոճը, ինչպէս թաղամատակ և շատ սիրելի Է. Մանակ վրը. Տէր Մովսէսիկներ՝ որուն աշխ - կերտուցը թալան տեսնեց իմ վենիսիական ա - թուլը շրջանի : Անդաւորդի ևս ընկերական Է. Գարբիկ վրը. Լալաքանի և վերջապէս միւս վարդապետները՝ որոնք ինձմար վայրենք ենք երկար, ուղղակի թէ անուղղակի :

Դարապարտ առիթ էր մեր երախտաշխու - թեան տուրքը տուլու իրենց :

ԲԱՐԵՔԵՆ ԳԱՎԷՋ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Անկիտում և Հայաստանի Թերթերին)

ԵՄԲՐՈՒՄԻՆ ԷՆՏՏ

1924ին երեսանի մէկ կը կազմակերպուի Հա - կիոն, որ ոչ միայն արդեօր շարունակա - ռենտն ցուցադրութեամբ, այլեւ պիտի կազմա - կերպէր ինքնուրոյն ծապակններու արտադրու - թիւներ :

Այդ տարիներուն էր որ շարժական կ'ար - պետները ստեղծեցին կարգ մը լաւագոյն ֆիլմեր, ինչպէս է համուարը, Վերքերը եւայլն :

1935ին արդէն Հայիկեթոյի արտադրութեամբ Հայաստանի և միւս եւրոպական հանրապետու - թեանց պատանաներուն վայր ցուցադրուեցաւ և Փեպ և Խոտուն շարժականը, ըստ Հայ դասա - կան թատրոնի Ֆ. Մուստրուկեանի համոտին թատրոնութեան, և աշխարհով Հայաստանին մէջ սպաւ խոտուն շարժականի արտադրութ : Արեւի - սան պատառաւ թարգմտեան Վերքեր շարժակն և Լեւոնայի մարչ և նկարներ, ՎՄԵր կոյիղոյի մարդիկ, Վնասիկալըրը, Վնասիկ պէթի պատ - մական շարժականը, և Արարատեան դաշտի աղ - չիկը, Վնոնիսական Հայաստանը եւայլն :

Շարժականի մարդը դաստիարակութեան զօրաւոր միջոցն է : Ինչպի աշխատանքութեան լայն զանգործանները կը ասակի դիտութիւնը լու - սաւորութիւնը և աշխատանքութեան կը դաս - տեղադրէ յարկանախանի ուղով :

Ներկայիս Հայաստանի թուրքներուն և զիւ - ղերուն մէկ կան թաղամիջ շարժականի պատ - տաններ : Լալաթէրն իր ցուցադրութիւն Հայաստանի զիւրերուն և ջաղապարտն մէկ հետեւեալ շար - ժականիները — Եւրոպան, Վնասիկան, Վերքա - րար Գնալըրը, և Վերքերն և Վնոյրին և Վնոյրին - կրատին ձախտաւարութիւնը : Երանք ունին հայ - րենիք, Վերքերի անկարգը :

Խուտապետութեան մէջ լոյս տեսն շարժականներն մեծ մարք մ - րենանի շարժականի աշխատանքները կը ճայ - նաղէր հայերէն, և Բողովուրդը կը դիմէ ևս կը լսէ մարկին լեռնով :

Հայաստանի 150 կոյիղոններուն և սովիղո - ներուն մէկ կազմակերպութեան են միայն շարժ - ականները : Ան զիւրերուն մէկ ուր լիւսն միայնու - ներ, կը զործեն լըլիկ շարժականները : Անկի - ջան երեսուն շարժական - թատրոնի ստեղ - ծուած են արեւմտալեզուական և հանրային կող - մակերպութեան կողմէ :

Երեսանի է Մովսէսն — Կիոն թատրոնի հնա - րու չէկեր իր երկու մեծ դաշխիկները իր նկա - տով Ս. Միւրիկեան տաղաւորապէս թատրոնի մէկը : Կիոն - թատրոնը աւելի ջան 1-200-000

Հովիկ անդրոք սպաններուն : Ժամանակ անցնելով, սկսեալ Հնգհնոն առիկ լայն նպատակներ հետա - պրելը : Անոնցմէ քանաք արդերաներու համաձայն, Միութիւնը կըցած է հաւաքել ջանի որ միշտն մուգը, և հարեցրելով Հայաւարան անդաւորու - աղական զգացումները, կը շանայ իր մարդիկը անուրիկ վարպական զրեքերը մէկ :

Դանձապէս ուժեւորը զապտին սպարաւորութիւն - ները ստուգած են որ Միութեան անդամները թաղ - մաթիկ արտելի ճամբորդութիւններ կը կատարեն զիպի արտելը :

Այդ շրմոն ուղեորներն մէկը, Ալքիթիս Կիւրը, որ զիւրակար անդամ է Միութեան Վերք - րին ինքուրուրներն մէկ, վերկեր Գոսիակ զացած իր ստիպողաբար, Կոմիճիտովի Բողովին տալով : Այս մարքը անոր կարգի հաստատուած է նախկին վարիկը մը Օթթո Շերթալեղի հետ, որ Բաւաստ կը զանուի : Միւրիւնը տանն աղապանէ և նախա - պատրաստեցան ՎՄԵ - ձախտան վարիկին Կե - ռու Շերթալեղի :

Ուրի զիպի սպանիւր ալ վերկերը զապտել - ճամբորդութիւնները կատարած են զիպի արտելը - և ևս Գերմանիա, ինչպէս և Արեւելեան Եւրոպա - յի զանապա երկիրները, տրամադրութիւնները շուպիկու համար :

Այս օրու շարժականը անուշու ուշադրու - թիւն դրասած են արեւմտեան պետութեանց զին - ուրապան շրջանախաններուն մէկ : Թիւթակիցը մը դիտուի կուտայ թէ անոնք մին - չն. հիմա կարեւորութիւն չունի արդ զանապա թիւարկութեանը. թայց այժմ կ'ործենք թէ Գե - րման նախկին սպաններ իւրաքանչիւր կրնան եր - կան վտանգը մը դառնալ, եթէ կազմակերպուած զործողութեան մը վերանուի ին :

Ամէն պարապիկ մէկ, կ'ընդարձակեմ նոյն Թը - թակիցը, Գերմանիոյ իտալական քանակին ան - զործ զօրավարները, Գնալըրեաններ և Հայաւար - պետները այլեւ ձախտանքն են զնախախտըր շարիկի կամ իրենա քարտաղար ձախտելի պե - տական և անհատական հաստատութեանց մէկ : Անոնք ի վերկըր պիտի նակին այն կորմը որ կը հաւաստ իրենց իրական արմանիքը և իւր - յուրի, Սիկալի

ՎԵՐՋԱՐԱՆԻ ՓՈԽԱՐԵՆ

Մոլվաճինի եւ կեք

Երեսուն երեւոյ տարի առաջ, Ասորպատակա-
նի Հայ եւ ասոր տեղացի թէ զաղթական բազ-
մութիւնները, ինչպէս նաեւ Վասուրականի վեր-
ջին նահանջին պատմաւոր Սամառտ Հաստ թան-
կապը Հայկեր Հաղթարեւոյն օրհասական եւ
անհասարակ կոչուեալ միջուկ, յետեւ իրենց գո-
յութեան:

Կախ թրջական բաղմաճապոր եւ կանոնադ-
րականութեամբ, քրտական քանի մը զօրեղ աշխիթ-
ներու եւ Թաթարներու դէմ:

Ապրիլեան երեսուն (1915) եւ ամբողջ պատե-
րադի տեղադրեան անբաժն առատօրէն թափ-
ուած Հայ արեւմտ դեւ չէր կշտացուցած թուրք
բռնիկները:

Յոյ, Սամառտ, եւ Ռաբի գաւառներու բը-
նիկները եւ պատերազմի հետեւանքով այդ վայ-
րերը ապաստանած Հայ եւ ասորի զաղթականնե-
րը չէին վրիպած Թալէաթ - Էնվէրի եւ նմաններու
ուշադրութենէն:

Պատը էր կտորելու նաեւ այդ լրջմաններու քրե-
տանիկները (75000 չորէն):

Պատը էր ընդմիջել ամբողջ Հայութիւնը եւ
այդ դիպելու ծրարեղ իրադրութիւնը Համար ան-
հրաժեշտ էր ժամ առաջ պաշարել, քորտաշուք
ընել նաեւ առեւտրական կոչուած Հայութեամբ:

Բնաբնիկ ամբողջ Հայութիւնը, ընդդէմ Թա-
ղուտ Համար Հայկական Հաջորդ, որ տեսական
հետեւողութեան ու կատարողութեամբ մեծանշան էր
պատմանքի արկունչով թիւրքերուն:

Ստույլ - Փառեղ զոհուի, զօրաւոր քանակով
մը եւ առաջ գնման ճիշդով դէպի Գանդաղոր
կեանապարտ ինչպէր եղաւք Նուրի փառան:

Իսկ Վան - Ասորպատակու - Կաթիկեան գե-
նով դէպի Երեսուն շտապելու իրաւ Հրաման
ստացած էր թրջական Դ. զօրաւորներու ու քանի
մը զօրաւոր աշխիթներ, Այն - Իհասան փառայի Հրա-
մանաւորութեան:

Ճակատական օրեր կապուեցին նաեւ Արա -
բական դարձի թիկն եւ զաղթական Հայութիւնը:
Վէրպ փառան ժամած էր Ռուսաստան:

Ռուսական բանակներու զէպի տանն նահան-
ջը, միակն ձգած էր մեղք մեր դարեւոր եւ ան -
համեմատելի զօրաւոր Բնանմիկ դէմ:

Բայց ճակոտեցում Բնանմիկ, վառ զի, զա -
րբուր բռնակցիւններէն զգուած եւ ընդգծած ցե-
ղանք թիւրքերը, դիշտական պայքարի յաջ-
քանակին իմաստութեամբ, զաղթական եւ աս-
որական ազգաւոր պոթիկաններով, բռնակցու-
մունք էր զօր եւ անպարտելի Համարած ուսերը
զղեւնալու:

Պաշարը՝ էր սկզբնական լրջմանի թուլ
եւ տնտեսաւոր էր մեղ Համար, բայց հետզհետեւ
ստապական էր ճանաչարուում ու ժամակաւոր
կոչուեալներ իրենց մտնակներով թիւրքի բոլոր-
քը, բոլորը, այդ թէ ինչ, ծերունի թէ պատանի:
Սարեւանյան պայքարները եւ ճարձատեցան կո-
ղեր բռնակցուեալ:

Այսինքն օրէի տեսակ կեանքները ննջ թրջ-
ական յաղթանակած փառան էր մտնիկ զօրա-
կաններուն եւ զղուշացող, երբ՝ էր վաշտերը կը
շարժարեւելք Սամառտը Արեւմտ, Սամառտիկ
լրջմանով մէջ եւ Շարեւորի յանդերձ վաշտ:
Երբ՝ Նուրի փառայի տակերաւոր անձան -
տարը ընկալանք Ռաբիի Պապուրի, Դաւաղիկ
եւ ուրիշ կիսներու մէջ:

Երբ՝ թրջական Բնանմիկները, դիշտցիւններ
եւ զինամարտը բաժնի կը զառնային մեր վաշ-
տերուն:

Ու երբ՝ շատ մը վաշտերու մէջ, լիարայ -
ուտա, ինկալարայ տակերաւոր, ստեղծ եւ փա-
շանքը ծիծարկելով մեր զինուորներու առկն
դուքի կարգէն:

Այսինքն զառարկա, երբէն օյալալըջ ա-
զգաւորները եւ լալով:

Հարձէք էր, հարձէք... Ասորական շրթանքի
օղակ - օղակ կը փրտէին ու բռնակցուեալ կը
խտնարեւելք իրենց սարեւորներուն առկն:

Օր երեսունիկն, պաշարող եւ յաղթանակող
Հայ բնիկներուն:

Պաշարութեամբ եւ ամբողջօրէն ստորող Սամ-
ռիան պարտարքն ու էր զինամարտը պայքան
ստորող թուրք զաղթականներով ամբարաւոր եղան,
զարմանալ եւ զարեւոյնքով դիտելին Հայ -
ստորական փորագրի ուսերուն դիւան հերոսական
կոչուեալ:

Մինչ այդ՝ թուրք զօրք զաւ, ստիւռն, կար-
դապան եւ անպարտելի Համարող թուրք Հրամա-
նարարներն յանդիմանալով իրաւանկանք թէ՛
Հայքը նոյնքան եւ անկի թալէ, է անպարտելի՝ երբ զին-
ուած եւ, Համարելի եւ երբ իմաստուն եւ զին-
դիկաններին ուսեր:

Ասորպատականի մէջ տեղի ունեցած կոչուե-
նալ:

Մոլը Հարուստ եւ կենդանական բաղմապիտ-
եանկանով, ժամանակը մարտախաղանի ճճի -
ները, ստանալիկները եւ կենդանարարներ անհա-
յար յերկապացուելիներ ուսին մոլուն մէջ, որոնց
այլապէս կազմաւորութիւնը երկապախական ճը-
րայալիկները կը կազմէ ու ձեկ կը փոխադրէ առեւ-
ծաւանակին հետեւական այսպէս մը: Գեմաթ -
նայի փրօֆ. Հինաւ այս ամարաճճիկները կոչած է
փալանո, որ յունարէն կը նշանակէ թափախի,
յաժնու: Իրօք ստեղծ Համարումը կը յանդիման
մը ժամեկերսին վրայ կը մէկ յարանարը մէկը
Երբէն մէկ կարելի է զտնել մինչեւ երեք միջին
ստանալիկներ: Ովկանտոն մէկ Հնչարտ մակեր-
քը 7-5 սանթիմէր յարեւորեմարդարը եւ տարե-
կան թնոնդով արտադրել ստանդիմ: Գիտունները
կը յարեն ծովային այս բնուան արտադրութիւ-
նը օգտաւորելով մաքրելիս սննդաւորութեան: Մի
զուցէ մօտիկ ապագային մեր սեղանին վրայ դա-
նոնք պիտի ճաշակուի վարդապոյն միւր զոնդոյի
մէկին տակ, որ պիտի ըլլայ կարդուիկ (crevette)
Համբ լիշեցնող համեղ սննդը մը Հարուստ կեն-
սականներով: Այժմ փոփոք կը կատարուի զա-
մոնք Հաւաքելու լաւագործ եղանակով: Այդ նպա-
սակաւ նախարարութիւն կը արտէ կրօնի հնչա-
ւած խիտ ուղիականներ:

Ան մարդիկ կուրեն իւրացնել նաեւ կէտ
նուկին զլիսար սննդը: Արդարեւ, կէտը Հա -
կաւտալ որ կենդանիներուն մէջ ամէնէն խորուն է,
կը սնանի մօտ մասամբ մանր նուկերով, Թուլա -
մարթերով, ու այդ ստանալիկով մարնեա -
լին էանկերով: Թէ ինչպէ՞ս գանձող կըրոյս,
պարագայէ մոլուն ջուրը բերին մէջ տանելով եւ
արեւը, զառէ, իւրացնելէ վերջ ջուրը զարմաւ
դուրս տալով: Ինչպէս գանձող, կէտերը ստամ -
ններու փոխարէն կենդ Հարուրէ անկն վիճակներ
(fatons) կը կրեն իրենց բերին մէջ, որուն տա -
սակ կը ստանալիկող երկար լիցքեր եւ կենդա-
նիկ ճիւղն ինքից կազմուած եւ կը ծառայեն որոր
լուրեն զոյնու: Այսինքն ժամանակին կը զործան-
ուէին կենդանի սննդեղանիներու շրտութեան մէջ:
Երբ կէտերու մասին կը խօսուի Բողոքները
զանեւ կը դառն նուկերու կարգին: Այս փոփո-
թիւնը առաջ կուտայ խաբ կը արտադրէ տեղեւն որ
նման է նուկին (ետու): Երբ սնանակէ, որ յունարէն
կը նշանակէ ձուկ, այդ նաեւ կը լուրեմէրի ապ -
սակու ճաշակուած: Միւրեւն կէտը կազմուած -
ններու ո՞ր մէկ կապ ունի նուկերու հետ: Կրօնա-
պաշտը ընդհակառակը ստեղծող կենդանիներ են,
որոնք իրենց ձաքեր կը անցանան իրենց ստեղ-
նեկն օգտաւորած կաթով կը կը շնչեն թուրքու
միջուակ, մինչ նուկերը շնչաւորութիւն կը կա -
մարարէ խոկիկներով եւ թթուանիկը կը ստացուի
լուրէն:

Կէտերու կաթը կնով կաթէն 15 սննդաւ աւելի
կըտուն է ու թանկ: Երբեւ կէ կաղին կնով ան ունի
եւ կարող է լուրեն երեւոյ մաշ, ուրիշ ձաքեր
դիւրեւորութիւն կը կերպարակին: Բոււն կէտերը 15էն
33 մեթր երկարութիւն կուրենան եւ կը կրեն
Հարուր Հաւաքելէ մինչեւ 130 Հաւաքը չիլու: Այ -
սինքն ժողովարարական 30 փոքերու կամ 100 պա -

րը տեղի ունեցան եօթնակ մը երկտարարներու
նախաձեռնութեամբ եւ յանդիմանութեամբ ծնուող
սննդով: որոնք կնան իմալուո: նաեւ Վասուր-
ականի փորձուած զալիք եւ Զուլամներին լիւ-
նանակ, ապառաւորի Զիւ - Ասորիները:

Պաշարուած էին, աշխարհէն կարուած,
է բարեկամ ու զաշխուկեցնել լուրած ու միայ-
նակ, յոյսը մեր բարկուկն ու զէնքն կապած:
է մա՛կ կամ ապառաւորեան Հաստաւորով կը զե-
րալուրէ իրենց իրաւութեամբ բնուցած:

Ո՞ր օգտանաւ ունէին, ո՞ր կալ, եւ ո՞ր իսկ
քանի որ անմար պատմաւար մեր ձեռքն անցած
Բնանմիկներին Համար:

Բայց եւ անպէս ունի ման շարունակ Բը-
քական օրերը քանակները զրապեցան մեր փորա-
քի ուսերը յաղթահարելու, բնաբնիլու եւ ձա-
խողցնել:

Զուհի... Այդ, իւրաներու մէջ, պատմելին
վրայ, զուհի նաեւ Հիւսիսարեւմտեան եւ արտադրա-
ման պարագաներու մէջ, բայց Համեմատաբար
փոքորեմ:

Մեր Հարամաւորքը զեր անմիջիկ պիտի մը-
նայ Հայ ապագաւորական շարժումին: Գրաւոր ու
թիւն մէջ, իսկ մեր հերոսները յախտանան անձան:
է Մեր բանակները ժամանակին ինչքան
Հանդիմ Ետին եւ Երեսուն, իսկե՛ք Վէրպ փառ-
ային մնաց եւ Հայերը սնակարարեան ուրիւ -
ցանք զրեկ Հայրթապանն Այն Իհասան փառան,
է Քիլիկիոյ Էփեսոսը Բերթին է՛ք 1922ին:

Բնանմի փառայը մը վիպութիւն թուրք

արտա կենդանու ծանրութիւնը: Միայն սիրտը կը
կընէ 600 չիլու:

Հակառակ էր Թալային շնչաւորութեան, կէտը
կարող է 20 - 30 վայրկեան մաշ ջուրին մէջ,
զուրկեցնելով էր շնչաւորութիւնը, ընդհին կը օրը-
սի ա՛յ արտադրելով յառաիկ կատարուածքներ:
Նոյնիկ այդ ստանալիկ կան որոնք ջուրին տակ
կը մնան մէկ ժամէ աւելի:

Կիսապարտեղ բաժնուած են քանի մը ցեղե -
րու: Բացի ըսն կէտէն, մնացեալները աւելի փո-
քը են: Անցն մէջ արեւալուրի քաղանկը չեն
պակեր, որոնց ստանիկներն են ըսն կէտերը:
Օրիշակ Դեղաւոր (orange) անկիլ չի՛նք էն եւ որ
կը յուրէ՛ր իր ցեղակիցները: Անոր ստանդարն
մէջ գտնուած են յանձնուեալ, փոփոք, բնիկու:
էններ, եւկիմացիներու շուներ եւ այլ ծալային
զաւազակներ:

Կիսապարտեղ բնուանիցին մէջ կը մտնեն -
լուրեւները, փոփոքը, ծովափողերը (marsouin)
Բերկիկները (սեռնոյլ պալարը) եւ արիւրեան զե-
տերու: Հակայ կեղծակները: Այս վերջինները առ-
հասարակ ջրային բոյնքով կը սնանի:

Թէլիկները Համարուած են մարդու օղնա -
կաններ ու պաշտաւորեալ եւ շատ նախապաշարաւ
ստանդութիւններ Հիւստան են իրենց մօտին:

Եղաւ ժամանակ մը, երբ կէտերը անհետաց-
ած Համարն վրայ էին, սակայն վերին պատե -
րաւոր ստի՛ք ընձայից անոնց զարմաւ աւելու եւ
բաղմապախուկու: Միայն 1938ին 27 աշտայ կէ-
տն օրապաշտան են: Կէտը Կրօնան կը ունեցած
ստանա իւրեւ Համար: Ամէն արտա թնոնդով մը
կը փնտար ու զարմա՛կ ծով կը թափուի: Սա-
կան վերին պատերազմի թնոնդային կատարուած
փոփոքը Հաստաւորեան կէտ իրեն սննդական
արժէքը: Ծառակային Անդլալիցի դիւանաւոր են
քանի որ ինչպէս կը Հաստաւոր Հորթի միայն Հա-
մը ունի:

Այժմ կը խորհին այս միայն ալ Հրամանիկ սե-
ղանի վրայ:

Ուրեմն պատրաստուեցէ կէտն ալ գտնել ան-
ղանի Համադաւներու կարգին ...

Գ. ՊՅՈՒՆԱՆԻԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԻՄՄԱՆԻՆԻ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ներկայ տեսուչն է
Կարինէյ յայտնի մատարական Միքաա Միսա -
նան: Դասաւորներն ու դասաւորներու նիւթերն

Փոքի, Տօթի, Անա Բարսանան՝ Հայոց
լիզուրի աղբիւրներու ուսումնասիրութիւն: Փոքի,
Միմիով մամարախուրթիւն: Մ. Միսանան
(Կրաստանի) աղբիւրն լիզու: Բանասիրու -
թեան թիկնուում: Ա. Պոլսոնան՝ Հայոց լիզու,
լիզուրի տեսութիւն, Հայ լիզուրի պատմութիւն,
զրկանութեան տեսութիւն:
Մանկապարտական կանաւի ապրիլները (Թեկ -
նանու): Մ. Փաճաղեան՝ Հորեմարտեան եւ ար-
քաւորաւորութիւն: Տնու: Կրօնութեան թիկնուում:
Ս. Աւաղեան՝ արքի պատմութիւնը Բիլիստա-
յանքեան պատմութիւն:

Ռուս. մանկավարժական կանաւի դասախոս
Երմա Բոժանանան՝ Կուսերի լիզու: Վաստապա-
րու ուսուցիչ Հրապի Բոյաքանը՝ միմիարեւելք
եւ Փիլիք: Երեսունի մանկավարժական կանաւի չըր-
ջանաստաններէն Արթը Միսանան՝ նոր լրջման

պատմութեան էջերուն մէջ ամօթայի էջեր ար -
մանաւորեալ Համար:

Եւ վայ անոնց, որոնք Կրօնանան մեր զերի
արանցք մարտիրոսութիւնն ու յաղթանակները:

Փաստ է որեւին, որ Սարտարապարտ, Հա -
րալիկները, Բաւ - Արաքանի յաղթանակներու
յարդուրեւանց անուցը կը Կանդիսանայ Ասորպա-
տականի հերոսաւորութեան:

Եւ գիտար չէ ըսու: Կանդիսանցի զորդերու
կնան, երբ Այն Իհասան, Նուրի փառայն եւ
բաղմաճապոր քանակները, քրտական Հորեմար -
նու եւ Նուրիեանի Թաթարներու միացումը ու -
միքը որդուած ժամանակին Հանդիմ Ետին, Դա-
րեւան եւ միւնային ու զործակցէին Վէրպ փա-
ռային:

Այսպիսի՝ երբ՝ մենք յառուիկ պաշտամունքով եւ
կրօնութեամբ կը վերլուծէք ՎՄԻԿ 28Ի յալ -
Հայաստանը, եւ ուրիւր ենք մեր ունեցած ներկայ
Հայաստանով, պարտ ենք իրաւաւորուել եւ դաս
առնել Ասորպատականի հերոսաւորութեան:

Այս պատեւ, կըր՝ օրադրէ կը ինքնորակմ
այս վերջապաղ, կանկիւն, կանկիւնով կը վերջի -
նով արքաւորուող Կուսան, Կուսերեան Սամառ-
նու առեւ: Քիմո, յաղուող Այն Իհասան, հերոսներ
տնման՝ Միւրաղի մեծ արարած, Ետանարիլ Գո-
րա, Կուսերեան Մուրաւ եւ դու. շատեր, շատեր:

Փառք թուրքին, երկտարար թէ՛ ծերունի,
յայտնի են սայալու, որոնք ինչպէս են Հայրիկներն
ու մեր փառքը կենսովով:

ԱՅԳԻՆ

Ամօր է որ փակուի

ԽՍՀՄ.— Պէշուրսի Ազգային Զարգացման Ինստիտուտի ղեկավար Մարտին Լեյնը, ՅՍՀՄ-ի Գերագույն խորհրդի անդամ լուրջ ուղղությամբ յանձնարարական էր։

1939-ի ամառն Մուսա Լեյնը ժողովուրդը ոտք դրաւ Անկախ։ Միջին ձմեռ, հարկ էր հաղարհաւոր տուններ լինել՝ պատասխանատու համար մօտաւոր ամառն Խորհրդային Միության իսկ օրէն՝ պաշտասիրելի վայել էին բոլորը, մեծ ու պզտիկ աշխարհը։ Երկրի ձերբերկ ու երկրորդը։ Ծամբու առաջնակները բաւական խախտած էին մեր լեռնային ուղղութիւնը։ Հարկ էր, որպէս կարելի է շուտ, երբեք մը ունենայ։ Պարզ կտուէր վրանները արդէն կարգ մը հիւանդութիւններու առինքն ամառային կը բռնային՝ ժողովուրդը փնտցման տանելու համար։

Դաւանդուտաւ ժամանակին, կարգ մը պատահանութիւն, պէտք եղանքին չափ տուններ չէցանք ունենալ։ Ճիւղաւորական իշխանութիւնը, սովորաբար կենդանի, երեխաները եւ աշխարհները փոխադրել շրջակայ պարսկական դուրերը՝ ուր հիւրերը կալուածական գնահատելի հանդիսարարութեամբ, կարելի է ըսել սիրով։ Եթէ լայնաշրջակայ ամառը պէտքերներուն բարեկարգութիւնը՝ ժողովուրդին մէջ մարդ զերեքման կ'աւելցնողուէր։

Երեւանի քաղաքային տնտեսական իրաւի թափով շարունակական շարժման, բայց, այս անգամ, աշխատանքի զերեք կալուածական մանուէրներն ու ուսուցիչները, պէտք էր նաեւ զարգող ունենալ, որովհետեւ տնտեսական հարկն չափ անհարգական սերունդին դաստիարակութեան գործը, բայց իր պատկեր մարտարանի լարմար չէր։ Մտադրուած եղանակ մ'առէ հիւանդ քանի մը արտադրանքներ ըսով ըսով բերել եւ պայմաններուն համապատասխան մարտարան մը ունենալ։ Ամբիպաշտ մ'առէ վրանները մեղաւազաւ փեթակներու վերածուցանան։

Հովր շատ էր, կարմիր փողին առատ աշակերտութիւնը փոխորդելի վայր ծախսականի, եւ ուսուցիչը անկմար, արդեսականի՝ բայց ետանդուն պարտականութեան զիտակցութեամբ գործի լծուած։

Յանդիք տարին, չորեքին Յաւառքի բացած հանդիսականութեան, ունեցեցեք արդիական, աղիւն ստեղծ մարտարան մը։

Հայկական եւ ռուսական զբոսականութիւն։ Անուանաւ Մերջայեան (Հնդկական խաղիկներ չլաւ նախաբան) դարար։ Զմաժան հնգաշաւանք Ճիւղաշաւանքի՝ քրտնեղան պատմ. եւ Ս. զոցոց մեկնութիւն։ Անիթիլակ շրջանաւոր Ս. Վարդերնուհան՝ Հայոց երեկոց. պատմութիւն, աստուածաբանութիւն, Յուստին կնարդ, կարգ աստուածապաշտութեան եւ քրտնեղանական մարտարանութիւն, երաժշտալէտ Ս. Վարդարան եւ Երկու դարաշաւանք։ Բաւականութեան՝ երաժշտական, բժշկ. Մուլիաների՝ բժշկ. դաստիարակ եւ առողջապահութեան հնգաշաւանք։

Գոյութեան ունի Գարեգեղեցեան, Հ. Գաւառեցեան, Եղիս եւ Զանգի Զարգող սաներ եւ ուրիշներ։

«ՅԱՐԱՐԱՅԻ ԹԵՐԹՈՐԸ»

(171)

ՄԵԼԻՔԻ ԱԶԳԻԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԻ ՄԱՍ

է.

— Սը էլ միւլեւանքն մը առած։ Այժմ եւ բողոքները ապագով մը այդ կողմից. երեխան լուսաւորապետութեան է զերեքման համար։ Դու էլ հաստատուցիր, Աննա, ես ինքն տեսայ. դա հաստատ բան է։

— Նա երկու խաղով պատմեց իր տեսածն ու լուրերը, դանց տանելով մասնաւորութիւնները. իրեն պատուեցին, որ այդ մասին ոչ ոքի ոչինչ չտես ինչիս փայնակներն։

— Դու եր փնտցում ամէն ինչ, ասաց Միւլեւր։ Զարգեանք թէ եւ հաստատուած մը երեխան չորեքն... Այ, երեխաներն էլ արուած այնպիսի արգելքներ։ Բայց ես յայտ ունեմ, որ միւլեւր կապուածները, բայց ես յայտ ունեմ։ Աստուած ողորմած է, ո՞վ գիտէ ինչ կարող է պատահել վայրը։ Ինչ որ էլ ինչ, ապագով եղիւ, որ նա մեզ չէ խախտուի։

Աննա խախտուի հնգաշաւանք։ Եւ Հնգաշաւանք էլ իմ լուրը, եթէ միւլեւր Միւլեւրի տունը։ Եւ աստուածան եղաւ. Միւլեւրն ընկեր եւ պատահեցեք պղծակ։ Միւլեւր Աննան արդէն զիտեր թէ ինչ արտաքին կրքեր եւ փնտաւած Թուրքի մէջ։

Պէտք է լինէր նաեւ Հ. Բ. Լ. Միւլեւրին որ նորակալուց մարտարանին տարածարեք բոլորը։ Գին նոր զարգանքներ եւ նորարարներ՝ զորք միւլեւր։ Հիմա կ'օգտագործուին։

1940 — 41ին 683 աշակերտներ եւ 14 ուսուցիչ ուսուցչուհիներով, ուրախ արտով եւ տաք խորագրաւորութեամբ փոխադրուեցան նոր վայր՝ Փարսի չէրքը, զոր կոչեցինք «Յաւառք»՝ Փարսիի «Յաւառք» թերթին ստեղծով։

Դարցող ունի նախակրթարան եւ մանկապարտէզ։ Նախակրթարանը շուրջ դասարաններով սկսաւ։ Հնդկական ծածոթութիւնները զապալմար մը կուտան մեր վարժարանն առանձնակց կենսել մասին։

1940 — 41 տարեկանին նախակրթարանի աշակերտութիւնը 221 մանչ, 87 աղջիկ, ժամանակաւեղ 201 մանչ, 174 աղջիկ, ընդհ. գումարը 683, ուսուցչի՝ մեզ, ուսուցչուհի ութը։ (ԽՍՀՄ.— Զանգի ԽԱՆՈՒՄԻ արիւթ տարեկրպաններու քիւնը)։

Հնդկական թիւերը ցոյց կուտան 1947 — 48, 1948 — 49 եւ 1949 — 50 տարեկրպաններու եկեւտաւքը եւ քաղերը։

1947 — 48ը չլրանաւ — Պիւտեճ՝ 6770 է. ոսկի։ Բաց՝ 3565 է. ոսկի։

1948 — 49 չլրանաւ — Պիւտեճ՝ 8795 է. ոսկի։ Բաց՝ 2870 է. ոսկի։

1949 — 50ը չլրանաւ — Պիւտեճ՝ 9070 է. ոսկի։ Բաց՝ 3578 է. ոսկի։

Անգլիան տարեկներուն ռուսացիք եւ ուսուցչուհիները շատ լինին քրտնեղաններով վարժարանում եւ իսկ վրանները երեք տարեկներուն ինչպէս կը տեսնուէր վրան թիւերին, ուր միայն զապալմար տարեկներուն, ստեղծանուն չէն ուսուցչին — լուրը, այլեւ իրաւաստեցուն դասարաններուն կէսը մայրանք է պահուելին։ Հնդկական այս իրողութեան ուսուցչիները լարմարին կուտան եւ զորմին եւ ինքնը բոլոր կարելի է միջոցներով կ'աշխատէր զարցող արդիւնաւոր դարձնելու համար։ Ութը տարուան ընթացքին, ունեցան երեք 91 շրջանաւոր, 52ը մանչ, 39ը աղջիկ, որոնցմէ 27ը կը յաւանքին երկրորդական մարտարաններ, Ժաւանաւորաց, Միւլիան, Հնդկական, Միւլեւրին եւ օտար հնգաշաւանքներին։

Մեր միւլեւրն ինքնակրթութիւն՝ օգտակար եւ սերելի այս հաստատութիւնը, դժբախտաբար, չունի հաստատուած ինտակտ։ Մեր միջոցները չափ անբաւարար եւ կարեւաւ զայն կանգուն պահելու համար։

Սրտի դառն ցաւով անգամ մըս ալ երբեքնը, որ Աննան չափաւոր տեսական միջոցներով չէր կրնար կարգուն պահել վարժարանը։ Անգլիան նախաւորապէս եւրոպական էր նուազանք. զերթէ զապալմար եւ արդէն։ Այս կապութեան դժմ ինչ պատճառ է ընել։ Պէ՛տք է մեր մանուկներուն առաջնականը զարցողութիւնը։ Կէ՛տք է յայտարարել, որ երբեք հոգիները տաքեցող օճակը մարած է այրել... Որ բերանը պիտի բռն արտակ։

ՀԱՐԻԻԻ ԳՍԱՆ տարեկան Աւերիլայի զին ուսուցիչ, Պիւտեճ Մուլեւր իր տարեկարծութեան վերջին։ Ճիւղաւորական անակտի մէջ զին ուսուցչութեան է 1850ին, մասնակցութեան է Ուրիմ պատմութեան (1856) եւ Փարսիի պաշտականութեան (1871)։ Յետոյ գաղութ է Թուրքի եւ Հնդկաշին (1883)։ Գոյը է եւ զերթէ խուլ։

բայց եւ այնպէս, չէր սպասում թէ նա այնպիսի խաղանք կը լինի այսանդ, վարժարանի իշխանի տանը։ Նա կարական կերպով յայտարարեք որ Գայիանին իրան է պատկանում, թէկուզ ամբողջ աշխարհը տակն ու վրայ դառնայ։

Անորոք զապալմար իրան վայել կատարել համարձակութեամբ թիւրք զրել իր օրով վայել եւ առում էր. ժմեմ է, միայն եւ պիտի վայելին։ Նրա հարկերու աշխարհ չէին թաքցնում, որ այդ օրը նրան հնգաշաւանքութիւն էր առախ։ Ինչ փոխաբանութեան, ինչ փրկանք կարող էին ընդունել այդ կրքերը։ Զարեւ կարծում թէ զապալմար անկարող է լինում։ Եթէն ուղղակի ասաց, որ Գայիանին իր մանաւորին կրնար իր լինել։ Որոք լաւ էր շրջակայ զապալմար։ Անէկ լաւ, եթէ զապալմար է. առէկ լաւ։ Որոք Համար, որ այնպիսի մտքեր ունէր։

Միւլեւր Աննան միակողման այդ էր. զապալմար իր բնական հպարտութեամբ, տաքութեւ բոլոր փրկաւորութեանը, ստանաւարութեամբ նայեց իր ուրիշներ թիւնում, ինչպէս տուրք էր նայել նրանից մեկ մէկ, Մուլեւրիսիս փողային։

Այդ մարդը, որ այնպէս մեզ գիտէր թաքցողութեան զգացմունքները արտաքին անկողով տեսեք առէ, սկսեց պարզ ու համարիւ կերպով խոսել իր եւ իր ըրով համապայմանութեան մասին։ Եթէ Միւլեւր Հնդկականի աղջիկը հնգաշաւանք այդ ամուսնում — թիւնք է զրուած, ո՞վ պիտի արդէն։ Աստուած այդ հնգաշաւանք։ Թող կատարուի ընկել կամքը, եթէ միայն երկու կողմերի մէջ զրամով բարեկամութեան պիտի հաստատուի։

Բարեկամութեան, եւ ուրեմն ոչ մի կողմից բռնութեան, հակառակութեան պիտի չլինի։ Մա

ՆԱԽԱԻ ԻՏԱԼԻԱՆԵՐԸ

« ԱՌԱՊՊԵԼԱԿԱՆ » ԱՐՄԵՆԻԱՅԻ ԳՈՐԾԻՐԸ
ԳՈՒՄԱՐՈՒԱԼԱՅԻ ՄԵՋ

Միւլեւրին կը գրեն մեծի...
Պ. Յանդի Արքեպիսկոպոս 1923-ի 1945 հաստատուած էր Հնդկոյն կղզին, ուր բացած էր արեւելեան զարգեցող, արհեստանոց մը եւ պաշտասխան մարմիններու գնահատման արժանացան։

Վերջին պատերազմին ետքը նախընտրեք անցնել Միւլեւր եւ հոն շարունակել իր գործը, առէկ զապալմար համար անոր։ Պ. Արքեպիսկոպոս իր հետ յալոդեցան թերթի Հնդկոյնի իր աշխատարանները, քանի չափ ընտանեկները։

Իր նոր աշխատանոցը վերջին աշխուրթիւնք ընդունեց պիտական անձնակազմութիւններով, ուր թող մեծանայ գնահատելով հայ զորագրութեան մը անձնակազմի կարեւորութիւնը իրաւաստեց մօտաւորակաւ անոր։

Եւ խոսքը գործի վերանայելու համար, ահա այն քաղաքութիւնը զոր կատարել խառնիչ արհեստական մասնակցիւրը, որու բաւարք թաքցման նախկինը կուտանք ստորին։

« Գուտապալայի քիւրդալէւ եւ ծաղկաբոց զիւրաքաղաք մըն է (15 հազար բնակիչ)։ Բոյն զապալմանին մէջ։ Միւլեւր է պատմութեան մէջ, իրեր, միջնադարեան շրջապատէք «Գուտապալան» — լուրը դժբախտեան մարաւոքացեալ (1)։

Պ. Գուտը հոն կը շոք զապալմար եւ վսեմ, ունի ութը հարկ մերթ լայնութեան, ապիւր եւ աւարտաւ եւ չըլապատուած է հարապիլի պարտկանքով, ուր զապալմար քաղաքութեան մը կը խոսէ, գանձելու համար սիրական եւ զովութիւն։

Այս եր թանձրեք զղեցեղութեանը, այժմ Կուտապալայի կը յաւելն աստուածական Անուն — ինչպիսի եւ կուլիկանեան ու իրանեան արաքալութեանը զանոնեանոր խոյրդաւորութիւնը։

Գրեթէ 18 ամիս առաջ՝ հայ ճարտարաբանութեան մը՝ Պ. Յանդի Արքեպիսկոպոս, իր որդիներուն աշակերտութեամբ հոն հաստատուած է, հիմնուելով իր երեւանեցի պորտաւորութեան իրաւ, յուսալով իր արքեպիսկոպոս զորմանիքի մը։ Ամիս մը տապ կերպանական իշխանութիւնները եւ զոյաւ — քաղաքապետի վարչելուք ի տուն անհաստակութեան ինչպիսի խաղաւորութեան եւ քահանայով ար — ուստապալմանական կարեւորութիւն ու արքեպիսկոպոս, նախանախկին իշխանով, որ գործին ընդհանարուած էր նախանախկին պիտիկացում կերպ լայնաւանին մէջ սիրող պարտականութեան, կը խոստան — նաեւ զապալմանքի քաղաքին զայն, հաստատուելու ամուսնային տեսակէն եւ զորմանական զարգեթաք մը, ուր ուսուցչական շրջապատէք եւ կակուղ արեւելեան զարգեցող ձեռնարկը։

Դարցող մաստապալմանութեան կը մասնակցել՝ աշխատանքի նախապարտկութիւնը չօգտակելու համար, իսկ այնպիսի իշխանութիւնները կը տարածարեք յատուկ ընդունակ զորմանիքի, անհարմար զորմանիք եւ այլ եւ այլ պիտոյն։

Եւ հնգաշաւանք տարեկներով կը յանձնուի Պ. Յ. Արքեպիսկոպոսին։

Այսպիսի մասին մը իմ վեր, ինչ զորմանիքին կողմին կը քանի արհեստականութեան (2) զարգեցող, ուր շուրջակայ աղջիկներ կը նուիրեն հայկական եւ առհասարակ արեւելեան զարգեցողութեանը ձեռնարկներ։

Գարեթաք զպիտի աւարտի ութը ամիսէն։ Անոր իր մասնակցին 90 քանուորակներ։ Անէր այլպիկ կը ստանայ օրական 300 լիթրէ, զարեթաքեցին վերաբարտկութեան յալոդ աւարտ — Եանքեր պիտի ստանան երեք հազար լիթրէ Երուսաղէմ մը եւ յատուկ կ'աշխատան։

Այն ամենի Կուտապալայի հայկական գործերը պաշտոնապէս մտառ զպիտի գործերն մեր տաններուն մէջ եւ պիտի զարգարանք գանձեք պաշտոնաւ ընդունուելու իմ շնորհալու ու նուրբ սիրկներուն քերու զայնից։

(1) — Փո՛ (Po)։ Հինապալային Խառնիչ բարեկի խոյրիկն անուն տալէ, Երկաթալային լայնապալմ գիւմն է։ Կուտապալայի քաղաքութեան «Ducato di Guastalla» 1200-ի միւլեւր 1780 տիպող իշխանաւորին։ Միւլեւրին ու վեկնեմիկ միւլեւր, 50 ինքնուր կարաւ։ Իր պատկանի Reggio Emilia) իր Mantova) Խառնիչները։

(2) « Բանուարապաշտապատանայ զպրպ » = Scuola di qualificazione: «école de qualification pour ouvriers»։

այդ ամուսնային տապի պայմանն է։ Միւլեւր յալոդեք եւ միւլեւր պիտիկան, հաստատուելու իր զրանք շատ քանակն եւ, շատ էլ հաստատուելու նուրբ մարդը ճարտարաբանութեամբ գործելու քանակ-ցուցիկներ կարգ եւ իր յալոդեքն։ Կապալմար ընտանեկներով ընկնում էր Թաղաքի մէջ... 150

ուխտութիւնը, որուն կը նախադաշն արտաքին նախարար Պ. Վելյեյսը եւ որ օրտեսական կայսր- ին մէջ ընդունուեցաւ: Շրանցաւ խորհրդային ղեկավար Պ. Փավլովի կողմէ, Նիւ Երեք եւ մեկին այս առաւտ, չղեկանաւ: Պ. Վելյեյսը մեծեօք որեւէ յայտարարութիւն ընել օրագրողներէն, ըսելով թէ յոյսան է:

ԱՊՂԱՂՎՈՒՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՄԵՐԺԺԵՆ ԶԻՐԱՒԻՐԵԼ ԿԱՐՄԻՐ ԶԻՆԱՏԱՆԸ

Խորհրդային պատմութիւն Պ. Մալքը առաւ- ջարդիչ էր Ապագոյութեան Խորհուրդին հրաւի- ընել չամաւորացի Ձինատանի ներկայացուցիչը, լսելով չամաւոր զանի ամբերկեան օրտեսարու- կողմէ Ձինատանի վրայ զործուած յարձակում - ներքո մասին:

Խորհրդային լսեց պատճառարարութիւնները Պ. Մալքին, որ յատկապէս դիմելով Ձինատանի ներկայացուցիչին, թէպէտք անոր զործարարը իր խոստումը եւ չամաւորին խորհրդային առա- ջարդին:

Ձինատանի ներկայացուցիչը, որ խոստացած էր՝ ժամանակ չալուն գործին իր զինքը այս չարցին չուրը, տուաւ իր չամաւորին խորհ- ղային առաջարկին: Ամերիկեան ներկայացուցիչը մեծեօք այս առաջարկը եւ թէպէտք ընդունել Վելյեյի պատմութիւնը միայն քննել յանձնուեալ - դրին թէ մէջ եւ այն ստեին, երբ այդ ժամբնի կայ - մուր: Ձինատանի անքաշ չամաւոր չատուցումը ընկելու, ըսաւ, եթէ քննութեամբ չատուցումը թէ ուղղակիութեամբ անի ունցած եւ, թայց չենք կրնար թույլ տալ, որ այս չարցին չեռանա- ղով, չամաւորացի Ձինատանի, փորը դուն է մը մտնէ Ապագոյութեան Խորհուրդին ներքո:

Լսելէ վերը ուրիշ պատմութիւններու տեսաւ - կէտանք, Խորհուրդը երեքի դէմ իր ձեռքով եւ երկու ձեռքով չամաւորացի միայն զուէրացի խոր- հրդային առաջարկ: Դժմ թուէր խորհուրդին էին Մ. Նաւալովին, Ձինատանի եւ Բուզակ-ճակ ձեռնադէմ Ժողովուրդը: Եղեպտուն ու եղաւթորը: Եօքը ձայնի մեծամասնութիւնը չաւած չլլայով, խորհրդային քանանքը մեծութեամբ:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՌՈՒՄԱՆԻՆԻՍ մէջ զուէրացիեաց. օրէնք մը, որուն չամաւոր ընտրուել եւ ընտրուելու իրա- մունքն իր զրկուին չամաւորացի վարչամեծի չակաւորները:

ԿԱՊԻՏԱԼԻՏԵՐՈՒ ղէմ չեռանալովները կը շարունակուին Ապագոյութեան տեսչութեան կողմէ, կ'իմանանք թէ երկու չամաւոր այլ մերաւ - կալուած եւ Փարիսի մէջ: Ոստիկանութիւնը կը փնտէր պահանջի դուր: Լիւթըրը, որ արձաւ - ստանաւ է թէ զայրոյն զօրամասեր կը կալած - կերպի հարաւորին - արեւմտեան Ձինատանի մէջ: Կը կարծենք թէ երկաթեայ վարագործին անդին անցան է: Զօրավար չընտանաւոր եւս է Մոսկուայի պալատը: Վարձարեւին: - Կարգ մը թիկնիկը կը դրնէ թէ լրատուները խաւած են ոստիկանութիւնը, կարծիքներու փոխադէմ իրենց չակաւորներուն: Չակաւորչիկներու ցանկը չարդրելով, որդէսի երկաթեայ վարագործին անդին արտուելով պատուին: - Ռուսներու ու- ստեղծ մը առէ Սուրբորի մէջ նրբանցքին մէջ ծանրաբեւ վարագործի իր մէկ հարկանակը, երաւալուն Գալուսիան, որ կը մասնակցէր Ոճ- րադիտական չամաւորներին: Ուսանողը ձերբա- կալուելով, խոստովանեցաւ թէ կանխամտնու: - Թեմար զործան է:

32 ՌԳԻ ՄԵՆԱՅԻ, 75 Հոգի վերաւորեցան անդիկեան զուէրացիին կառավարի մը մէջ, ընդհարան մը չեռանկեղով, Նիւ Երեքի դէմին վրայ:

ԻՐԱՆՏԱՆԻՍ աշխարհաշույկ գրադէտ ձորք Գեւորա Շօ վար ընկած եւ պիտի ոսկոր կու - րած լլայով, առիպողարար վերաբուժական զոր- ծագութեան ենթակցեցան: Զարեք 94 է: Մեծ անձնութիւն կը տերէ զրազէտի առողջական վի- ճակին չուր:

Պ. ՅԱՆՏԱՐԻՍՄ մերժած լլայով կապել Յու- ճատանի նոր կառավարութիւնը, Թագաւոր, զարմեւ, նախկին վարչապետ Պ. Վեյնիկընտը հրաւիրելով վարչապետութեան չամաւոր:

ԻՐԱՆԻՍ զուէրացի քանապական ուժերը տա- ր չաղարէն տանդինը հաղարի պիտի բարձր - բարձրէին, իսկ պատմական աշխու 50-000ոց լրատուի պիտի զօրացուի եւս 31 հազար հողով:

ԱՄԵՐԻԿԱՆԻՍ անշխարակաւ եւ արդիւնաւոր թիկնի մը Փարիսի փողոցներուն մէջ մայմած լլ - լայուն յանցանքով ձերբակալուած չուր Ալեքսան- քիները կը դատուէին Փարիսի դատարանին ա - ղիւ: Դատարարութեան պատուին երկու չարքի հրաւ: Արդիկեցիները յարձակեցան դատարանի վրայ: Տեղի ունեցաւ ընդհարում մը ոստիկանու- թեան հետ: Երեք ոստիկաններ զինուորացեան: Դատարանը 15ական օրտուս արտաւորութեան դատաւարները մեղադրեանները, յետագիւն ի - րաւանեցով:

ՄԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՄԱՆՈՒՄՈՒՄԻՆ ՏԱՆԸ ԿԻՒԿԻՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆԻ ԿՈՂՄԷ

Գարեգին Ա. կաթողիկոս, ժառանգիրական դատաւարութիւն մը կուսալ յառկելայ հինգ - յարթի, 14 Սեպտեմբեր, ժամը 2-30ին Փարիսի Մ. Յովհ. Մկրտչի եկեղեցւոյ մէջ, Նիւի ռոննա - լով, «Հայ» - արաբական բնական զիտութեան եւ մշակութային յարաբերութեան խորհրդին: Կը հրաւիրուին յատկապէս դպրակներ, բը - միկներ, արեւմտադէսներ, Հայ մշակութիւն եւ Հասարակական կեանքով Հետաքրքրուող ազաւ - յիներ: Մտադկան լսատեղով պիտի ընդարձակուին Բաղադատուեաց եւ Ռուքրմանց չընդին արձանա - դրութիւններ եւ մանրանկարներ:

ՀԱՆԴԻՍԱՌՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

ԽԱՅՎԵՐԻՍԻՍԻ տունի առթիւ, այս կերպի, Տ. Գարեգին Ա. կաթողիկոսի մը նախադաշն եւ կը շարքի Փարիսի Մ. Յովհ. Մկրտչի եկեղեցւոյ մէջ: Կը պատարագէ կաթողիկոսական պատուի - րակ Արքամարդ արք. Միլոնիան: Նոյն օրը երե - կոյեան ժամը եւս կը կատարուի Հանդիսարար Սա - չի Թափոր: Հայ Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ լլլալ:

ՀԱՆԴԱՏԵԱՆ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

Փարիզի Հայ Ազատական Միութեան Ան - ախչի Հանդիսարար Տունը պէջօ ունի պատուէրի մը, 30 - 50 տարեկան, որուն աշխատանքը պիտի լլլայ ընդհանուր մաքրութիւն, եւս: Դիմել ծուռաւ: Մարմանի, 20 Passage des Petites Ecuries, Paris (10):

ԿԸ ՓՆՏՈՒՄ - Արշալույս Կիւնէսթեան կը փառէ իր եղբայրներին՝ Արտուշէ, Երաւուր եւ Ռուսիս Կիւնէսթեաններ, հորեղբայր՝ Բրիս - տաթոր Կիւնէսթեան, հորաբորւշ զաւակներ՝ Լիւիս եւ Աւետիս Աւետիսեաններ (Մարտից), ինչպէս նաեւ Աւուր եղբորը աղջկաներ՝ Փկայ, Սեւա եւ Յամպիկ, Նեւսէս եղբորը արած Վա - ռամ, որոնք Անլիս կը գտնուին: Աւտիցմէ եր - ուն մէջ (Յովսէփ Թօփալեան անունի սակ փո - խանակ երաւուր Կիւնէսթեանի): Տեղեկացել ՏԻԿԻ Ա. Կիւնէսթեանի, 13 rue Descartes, Anières Seine:

ԿԱՂՈՑ ԽԱՅԻ Ռուսիայի զորքերի վերաբ - ցումը տեղի կ'ունենայ լրատու, ուսուցչութեամբ Պ. Աղբի Մարտիրոսեանի: Արձանագործութիւններ չամաւոր, աշխատող զինիկ հապ. խաչի մար - յութեան Այս տարի եւս՝ ցնոր տնօրէնութիւն դատաւարութիւններ տեղի կ'ունենան նոյն բը - նակարանի մէջ: Զորեղբայրի եւ Եւրաթ օրերը: (Զորեղբայրի մանչերուն եւ հինգըլբայրի աղջկ - ներուն չամաւոր):

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԻՍՔ ՅՈՒԹԵՐԸ

(ՎԱՀՆԸ ՓԱՓԱՅԱՆ - ԿՈՄՍ)

Ա. Հատար 600 մեծադիր էջ, ըստի տպա - րարութեամբ, «Հայրենիք», Պոսթը, 1950: Կը բաղկանայ 74 դուրաններ, չեռակութեան օրերէն մինչեւ Օտմ. Սաւանաարութիւն: Կը ծախուի CAVEZIANI & Co, rue de Trévise:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. ԿԱՂ. ԽԱՅԻ Շաղիլի մասնահայի ընդհ. ժողովը այս չորեքշաբթի դէմը ժամը մին, դպ - րոցին օրս: Կարեւոր օրակարգ: Բայր ընկե - րուի ներքին տնտեսութիւնը պարտաւոր է: ՎԱՄԱՐ. - Ֆ. Կապ. խաչի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին: Գարտաու - րել ներկայութեան: Խիստ կարեւոր օրակարգ: ՄԱՐՍԻՑԻ. - «Բրիտանիկ» երթակովտի հերթական ընդհ. ժողովը այս շաբաթ, երեկո - ւան ժամը 8-30ին, Աւարտեան ակումբին մէջ: Բայր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ծղապու լլլալ:

ՌՈՒՄԻՆԻՍ ԿԱՄ ՌՈՒՄԻՆԻՍԻՆԻ ԿՈՒՂՈՒՄԻ

Ֆ. Կ. խաչի Վեյնի զուէրացի չամաւոր: Գրեթէ Յակոբեանի, 12 rue Condorcet, Cachan (S.):

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏԻԷ

Տանքեթը տարեկան Հայրենի մը որ զիտ - սթեան, մեքենայութիւն եւ տնտեսական թը - րակութիւն: Դիմել թերթի վարչութեան դա - ւար:

Ծախու տուն եւ 2 կարի մեքենայ

La Garenne - Bézonis մէջ կերեւ սենեակ եւ խո - ւանդով տուն մը ծախու է: Ունի 360 քառ. մեթր հարաւել, լուր, կաղ, երկաթակաշտութիւն եւ մաս մըս այլ կարասի:

Միմիլը 31 - 18 երկու կարի մեքենաներ եւս ծախու են: Դիմել Տեղին ՏԻՄԱՆՈՒՄԻՆԻ, 10, rue des Bleuets, Bézonis: Հաղորդակցութեան եւ - րեցներ - Pont de Neuillyէն թիւ 162 օթպիւրը:

ANIS PHENIX 45

Աշխարհի առաջին վաճառամիշը

ԳՐԱՍԵՆԿԱՆԵՐԸ

ՓՈՒՄԱՆՈՒՄ ԵՆ

48 RUE LAFFITE, PARIS (9)

Tél. Tru. 12.31 եւ 12.32

Կը գտնուի բոլոր Հայկական եւ արեւելեան նպարճականան - րուն մօտ:

Ընդհ. գործակալ՝

ALBERT BACRI

ANIS PHENIX 45

Garanti distillé

notie vin

quotidien

PRIMOR

Միմիլեանայ ապարմեքենա խոմար դիմի

N. PAPAZIAN

2 rue Felix Faure, Paris (15)

Tél. Vau. 26-69

ՓԱՐԻՑԻ ԿԵՐՈՐԸ

PARFUMERIE - MARQUINERIE

Au SAC PARFUMÉ

ՏԵՐ ԵՆ ՏՈՐԵՐ ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՒՆԵԼ

Վերջին նորարարութեան թափարակաւ ա - րարեանք, fantaisie զանադիւններ, կիններ պա - րտալներ փայլեղան ճաշակով եւ ընտիր ser -

viettes-ըր այլուր խոմար:

ՄԵՆ ԸՆՏՐՈՒՄԻՆԻՆ ԵՆՈՒՄ՝ ՎԱՅԱՆԱԼԵՐՈՒՄ

ԱՆՈՒՇԱՆՈՒՄԻՆԻՆԻՑ, ԱՐԷ ԿԱՐԱՐ

ARTICLES DE PARIS

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesse (13)

Le Gérant: A. NERCESSIAN

106 Bid. Magenta, Paris (10)

Tél.: Nord 05-78

26րդ ՏԱՐԻ — 26[»] Année No. 6257-Նոր շրջամբ քիւ 1668

Խմբագիր Ե. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՄԵԲ ԽՈՒՄԲՐ

ԱՅՍ ԱՆ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԶՃՎԱՏԸ

Կարելի՛ է անտեսել այս ճակատը, երբ աշ —
խուժապուռճ կը պահանջեն Հանրապետի կենտրոնի
մէջ, սպիւնով երեստադրութիւնն է :
Կը բաւէ հարեւանցի ահաբեկ մը ինտել, հա —
մադուրեւի Համար թէ շատ աւելի անգործ պատ —
կեր մը կը ներկայացնէ դրոշ — բորցներու ճակա —
տը : Ամէն տեղ, բայց ամենաուշ մեր պաշտօնի —
մէջ :

Վերջերս պարզեց էինք այս հարցին մէջ ե —
րուք, (Նստուկ ինտանդման, 6 Օգոստ) :
Քանի որ Հաստատման, լրացիւնը Համար մեր
խորհրդարանի թիւները :

« Բաւական պատկանքի համարման մը կը
կազմեն երկշտանդարն ու մատակ ինտանդմանը,
բոլոր գաղափարները մէջ :
Երկշտանդ մէջ ալ, կամ բազմաթիւ պիտանի
տարրեր, որոնք անպարզէ մտնուելով, գործող
միայն կ'ամանի փոխելու :
... Կ'ամանակները մեզի չեն սպասել, ինտա —
նդարեան տակները քանալու եւ քեւ շալկելու
համար :
Սկզբնական մեղք մը կը ծանրացնէ մասնա —
ւորապէս անոնց վրայ որոնք բորցողով որեւէ
դրոշէ կը յաւակնին պահել իրենց անկախութեան
Քիւնը :
Անոնք որոնք յարմարին կը բառին ու կ'անց —
նին, եւ ներկայ եւ եւ բացառիկ :
« Ամէն պարագայի մէջ, կը գիտակցանք մեր —
նախ, տարածելու, կամ պատասխանատուութեան
թիւները ստանձնելու եւ կամ պարզապէս զեր մը
կատարել, մէջ նոյնիսկ հարցը ուղղակի կ'աղ —
ուէր Հայկական Մշակույթի պաշտպանութեան,
գործողական հետ :
Երբեմն միեւն ինքնորոշ անկիւնը կ'ընթերց —
աւոր փոխ, բայց յանկարծ կը կենան : Ձեռ ուղիք
նախաձեռնել Համարն ու կ'անցնեն իրենց իր —
քեւն ու պարզ հանդիսանալ :
Այսուհետ իրականացնել չունենք սպասելու որ բո —
լորեւ ալ խորհին ու լարին միեւնոյն ուղղու —
թեամբ :
Կայտաբերուած կուսակառութիւններն ան —
համ չեն կրնար աշխարհ պայմաններն դնել իրենց
ստորակներում վրայ, երբ հարց մը քննման եւ որոշ
հանգանակութեան մը յանգում չեն :
Բայց, խնդրները կարող են որ ունէ փոքրութիւն
մտաւորականութիւնը պատուարի է դերը ճշդն է :
Արդարեւ պարագայներու մէջ, ան պիտի ու —
նենայ որոշ դիմելու : Փոքր քաղաքական եւ հա —
ւանութեան կամ քաղաքացիութեան խօսքը :
Մէկ խօսքով, պիտի դործէ բերել միացնալ
ճակատ : Ոչ թէ Համայն պատանդներու Համար ա —
ղին կամ ձախի, այլ պարզապէս դեր կատարելու
Համար, Համաձայն իր կողմանին :
Այդ միջինարեւելեան շուկին պայտը, երբ աշ —
ք մը կը նստենք այս դրոշ — բորցներում վրայ, որ
կը խորտի տարադիր թաղութիւնացի մէջ :
Երեստադրեան անկախ, անոնք մեծ մասով
գերեզման են իրենց խախտապարտութիւններուն
եւ կանխապէս կարծիքներուն :
Կամ թանգը չունին, եւ կամ կը վախճան որ
եղէն մարդ կ'ըլլան :
Փորձեցէ՛ք հարցնել, օրինակ, թէ ինչո՞ւ մարդ
ձայտուն չեն Հանդի տարներէ ի վեր, դրսուր կը
քանալու, եւ պայտապանութեան այն անիկի մաս —
տարակներներն որոնք տարուելան, աշտարակ —
ւոր, գեղակապութեան կամ անհետ կորուստ —
ցան ու : Հայաստանի մէջ : Ա՜՜ Միւրեքեան անաշ —
խա՛ր տարածութիւնացի վրայ :
Հարցադրե՛ք ի՞նչ պիտի լինուի, քանի որ ան —
ուրեշներուն անմիջապէս որեւէ տարբերութիւն
ունի՞ Հայ մտաւորականութեան 1915-ի սպանդնէն :
Հարցադրե՛ք թէ ինչո՞ւ զար լուսնիւն կը պա —
հան, երբ հասուն կամ աւան մարդն իր խառնիկ
պանակը մը կը կը վարձանէ մայրենի լեզուն, անցին,
երեստանի մէջ : Երբ անդադրանքի տարներն
կը դորեն, յառեան ինչ յեղափոխութեան մը :
Հարցադրե՛ք երբեք ուղղել վերադարձողներուն
այս, որոնց մէջ ոչ հեղինակներ կը պակնին, ոչ ալ
հեղինակաւոր մայրեր :
Այսպէ՛ս էինք երեւի, Պոլսոյ կամ Թիֆլիսի
մէջ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ինքե՛ր ԿԵՐԵՆԻԱՍՏԵՆ ...

Հաղադրեցէ՛ք է որ երկրորդ կամ ամբողջ —
քի լրացող մը Հայկական ինքնիշխանութեան մասին
խօսի, առանց պատմական, աշխարհագրական
կամ ... Հոգեբանական վրայ մը գործելու :
Օտար իմացողներն կան որոնք Հայը կը չկո —
թին Ռուսականի կ'են, կամ Հայաստանի կը չու —
ցնեն անմիջապէս ... Անցնելու տարած :
Ամառային պատմութեան մը եւս :
Ճարման Սուսար յորտաւանաբար մը ունի —
Պատահա՞ղ թէ խաղաղութեան — ուր կը նկա —
րադր երկրորդութեան խոցիկ կ'ենար :
Սկզբնական 15-ի թիւին մէջ, կարգը եկած էր
խախտապէս (Փոխ) :

Պատահէ՛ք Պոլսի թէ Ռուսներ աշք ունին չե —
ղուցներում վրայ, ցարեւ, չլինան ի վեր, թեր —
քի աշխատակից Հայաստանի չի գտնել որ
Միւսկուսի գիտնականները ուղղակի յարմարում մը
կատարէ Անդադրեցէ՛ք :
Բայց — լսեցէ՛ք իր բերելով :
« Բայց անպակման բաժնի այլ ասը վե՛ր
թուրիւնով դէ՛մ դիմալ կը դնէ դրացի Հայաստան —
ի ընկերակցութեան խորհրդային համարակառ —
քեան հետ : Հայերն կը պատկանեն Կարք, Արտա —
հանր, Տրապիզոն, Երզրաթ, Պիրիսոյ մը վրան,
գոր լուսնի դաշնագիրը (1923) թուրքներուն յաճ —
մնց : Մոսկուան երբեք է՛ մանցած լուսնի դաշ —
նագիրը : Մոսկուան անգործիկ կ'առանց կը մնայ
միայնակաւ ինչպիսի մայրերնապ մէկ իրաւարար —
րութեամբ, որ 1920-ին Հայաստանի կը ձգէր այդ
շրջանակներուն մէջ մասնա :
Այս ունի : Կարգադրե՛ք մասնաբար :
« Ինչ պիտի ընեն թուրքիս եւ Մ. Նա —
խանքները, որոնք օգնութեան ղախմարով մը
կ'առանց են, թերեւ թուրքիս 150-000 Հայերն
խախտապէս կ'առնուին իրենց օգնութեան կանգն
դիմակին իրենց վալ շերայիները, յայտարարելով
իրենց յարուստ Հայաստանի ընկերակցութեան խոր —
հրային կանխադրութեան մը :
Ճարմանակութիւնը կը վերաբերի երեսնան Ա —
տրապիզոնի : Բայց զանց կ'առնեն :
Անա ուրեմն փարկիցներ թերեւ մը, որ պարա —
փար անպակման չունի թուրքիս մէջ ողջ մնացած
Հայկական բնիկներուն երեսնան կ'առնուին մա —
նա : Երեւելի չի գտնել թէ ո՞ր կը բնակին :
Զի գտնել թէ աղ անտէր բնիկներուն 55 —
65-000-ը կը գտնուի Պոլսի, իսկ մնացեալ (30 —
40-000) ձուլաւոր են արեւելեան ծառակապիւնէն
շատ հեռու, բուն Անատոլիոյ խորքին : Կ'առնան
Թրակիան գաղութաւորներն մէջ :
Այս տարրական քանակը չլինուածով հանդերձ,
կը Համարադրել փոքրութեան ներկայացնել համա —
րանց մը որ չուրեքն կը վախճան, 1915-ին լուսն —
ի թիւին մէջ պիտի գտնուին, այսպիսով պիտի
բնիկներն են որ պիտի հեղինակեն անապաւոր,
զուտ քանակով ... Երբորք Աշխարհապարտին :
ԱՆԸ :

ԳԱՐԵԳԻՆ ԿԱՐՈՂԿՈՒՄԻ ԴԱՍԱՆՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

Գարեգին Ա. Կարթղիկոսի զատախառնութիւն —
ը Հայ — արաբական բնական գիտութեան եւ
մշակութեան յարաբերութեան խնդիրներն ինչ —
քի չուր լուսնի ունենալ : Քննադատի՛ք գիւրեմ Փա —
րեկի Հայոց եկեղեցական մէջ, ի ներկայացնել
խառն թաղութեան մը : Մերեւել շարք —
պետը խախտապարար մասնաբար երեստագիւրէ 370
թիւ. բնական մասնաբար վրայ, որ դրոշման է
1294-ին : Երեւել թէ թիւիկ թուրքներն են միեւն :
Հայաստանի ներկայ քանակները կը կարծեն թէ
այդ մասնաբար են միեւնան է Անիի Գարեկ թաղա —
կարը : Միւրեւել ըստ իրեն Գարեկ թաղա —
կարն է միեւնաբար :
Մոսկուան լաւագործ ջուրաղբուրեցան Բալ —
րատուելան եւ Ռուսներեան շրջանի արմատաբար —
թիւները եւ անորակները, որոնց մէջ երկու
նկարներ միակն են Հայի. բնական գաղափար —
ութեան մէջ, 12րդ դարէ առաջ :
Գարեգին միւրեւել Ստրատապար արք. յայտա —
բարեւ ինչ նուէրները որոնք կ'առն են Անիի թաղա —
քանապարտին, Գարեգին Կարթղիկոսի Գարեկ
այցելութեան տարիս ... Տիւրքի Գարեկ հիւրենեան
նշարման է Նորին Մ. Օմուրեան պրիմալ մը —
ստորներն : Այս կարեւոր նուէրը, քանակաւոր

Գործայի պատերազմը

Դաշնակիցները, զորք հանգեցին

280 ՆԱԻՐ ԵՆ ԱԶԻՆԻԻ ՌԱԲԱԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ —
ԱՄԵՐԻԿԱՆԵՐԸ ՆԵՐՈՒԻ ԳՐԱՅ ԿԸ ՔԱՆԵՆ :

Օրուան մեծագոյն դէպքն է Գործայի չէլ կա —
տարուած ցամաքաւորութեան : Ամերիկայիները,
գործական ծովաբնիկներն չորս կ'առնան վրայ
գործական հանցին քանակաւոր յաղթութեամբ
մը :

Ցամաքաւորութեան երկուր կատարուելան
արեւմտեան, երկուր ալ արեւելեան ծովաբնիկ —
ներուն վրայ : Արեւմտեան կողմէ, գրաւման թի —
ւանին էր Ռուսն եւ դէպի անիկ հարաւ : Գործա —
յը, իսկ արեւելեան կողմէ՛ր Երեւելեան եւ Փա —
հանի ինտելիկներն չլինաներ : Այս շարք կ'առն —
այ այժմ կը գտնուին ամերիկեան ուսման արա —
գիտութեան տակ : Այս գործողութեանց մէջ ա —
մէկէն կարեւորը Ռուսիի գրաւման է, որովհետեւ
այս զաղաղ կարծիք բանակի փոխադրութեան
յաղապարհով կ'առնուր ծառակապիւններն էր, իսկ
այն կողմէ, ստոր ժողով կը գտնուի Համալսարան —
ներու, մեծագոյն օգակապար Բիւնիմար որ դրա —
ւուցանալ անկարգակներներու կողմէ :
Ամերիկեան եւ օրիւնական ծառակին ուս —
ման, խախտապարտական ուժիկ եւ երկու օր
սեւած ուրակութեանցին վերջ գրաւելին նախ
վրայի կ'ըլլին, որ, մեծագոյն արագութեան, կը
պարզապէս Ռուսիի մասնաբար : Այնուհետեւ, ծա —
ւանին հետեւապարզօրէ պիտի ցամաք կ'ըլլէ : Ա —
սոր յաղթողը Ռուսիի վրայ ցամաքաւորութեան, ո —
րուն մասնակցեան հետեւակ, հրատապելին ու
Քիւնուան կ'ըլլան Ռուսիի : Օրակապիլի ուսման
ալ մեծագոյն օգակապարին այս գործողութեան
մէջ : Անոնք, 350 օգակապար, անորոշաւոր որմ —
թակուցեցին վրային, Ռուսն եւ Ռուսն — Մեւու ծա —
կաւորութեան :

Ցամաքաւորութեան այս գործողութիւնները ան —
մասն կը վարէր ընդհ. հրամանատար զոր. Մէջ
Արքի, իր նաւան վրային : Գործողութեանց
մասնակցեան 262 մեւ ու փոքր նաւեր, որոնց ա —
մէկին մեծն էր՝ աշխարհի մեծագոյն գրաւման
աներկեան ՎՄԽ-ը : Կային 194 ամերիկեան,
12 օրիւնական, երեք ցամաքական, երկու
աշխարհական, երկու քոլ ղեկավարական, մէկ
ֆրանսիական, մէկ իտալական եւ 32 ձափոնի
յանմանած ամերիկեան մարտանաւեր :
Այս ցամաքաւորութեան կողմէ, զաշխարհիկներ
մեծան իմանալով ընդ միշտ կորել Համալսարան
թուանիներու հաղորդակցութեան իրենց այդ
նշարմանով կ'ընդունուին Հետ եւ ինտել զգիւ
փառագործ ծովաբնիկները թաշէ գործական այն
ուժերը, որոնք կը գործեն Հարաւային ծառակա —
մասնաբար վրայ : Եւ այսպէսով դէպքն ինչպէս
կ'ընդունուր յարմարութեան ձեւադրութեան վրան
զգիւ վե՛ր Հիւրեւի ծառակ հիւրեւի, արդէն իսկ
կը գտնուի ծովային հետեւապարտի պատանդներ
տակ : Կարծիքները կը փոխան արեւել —
ի փոխարէն հարաւէն զգիւ հիւրեւի, ինչ որ պիտի
ուրապանէ իրենց պաշտպանութեան հարաւային
ճակատաբանութեան վրայ : Այժմ, Ռուսն կ'առ —
մերկեան ուսման կը քանին Հարաւային Գործայի
մայրաքաղաքին Մեւու վրայ, որովք 17 օրեւոր
հետու ինչ երեւի :

(Լորիսի զարմանալիութիւն կարգով Դ. Ե) :
ՀԱՅ ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԷ
ՀՐԱՄԱՆԱՍԱՐ ՔՈՐԵՆԻԱՍՏԵՆ ՄԵՋ

Ամերիկեան քերք մը, «Միւրեւել Գի» (Մեւու
Ֆիլիպպի) կը գտնէ (16 Օգոստ) :
Տեղակայ ժամ 18 : Նամարեան Գորեւի պա —
տերապման մէջ կը կատարէ դաշնակի դեր մը : Ան
20 ամիսներ օղակին թիւիցներուն վերջերս մը
է եւ կը պատկանի ծովային Հաստատուած օղակին
պատարար խառնիկին :
Ինքեւր անպակմալ Նամարեան, երեք օրերու
ընթացքին, երկու անգամ թիւիցներն կատարել
Գորեւի պատերազմական օղակին վրայ լրիւպար —
ներու ընտանիքներուն պատկանող անձեր տեղա —
փոխելու Համար :
Տեղակայ Նամարեան ծովային ՎՄԽ-ով օ —
ղակապար ընդհ. հրամանատարն է : Ան է որ կը
վարէ Հեռախաղութեան զաղաղ օղակորդները :
Կանաչաւոր գործերու առանձն կարծեալ տեղա —
կարն է որ կը փոխադրէ :
Տեղակայ օրդին է ընկի Չարսանաղի Տէր
եւ Տիկին Կարապետ եւ Ռուսերեան Նամարեան :

1935-ին Փարիզ, գործն է ողբացալ յայտին որ
Համարեւ Ճակոյ հիւրենեանին : Ամերիկայի ժող —
գրական նկարներ խառնարմ են Տիկին Վալա Ռա —
տարեան եւ Պ. Չարսէ Մուրաբեան :
Արտապար արք. կոչ ըրաւ ներկայութեան դր —
պէսին իրենց նուէրներով ճակագրան մը քան ի
քանները :

500
1000

25.000 ֆր. հասուցում կտրամաֆ անոր որ
հաստատվե քէ մեր սուրմը խառնուրդ է :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԳԵՐ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE
HARATCH
Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme - PARIS (13)
Abonnement - 800 ֆր. - 3 ար. - 1600. արտ. - 2500 ֆր.
Tél. G.O.B. 15-70 9-11 7 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
Mercredi 20 Septembre 1950 Չորեքշաբթի 20 Սեպտեմբեր

Երկր Մեծերու ժողովը

ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄԸ ԱՆԵՒԻ ՄՍՏԱՌՈՒՄ

Երկրաբարձի դեմը վերացաւ Երեք Մեծերու ժողովը։ Այս առիթի, խոսքերուց ապագայումս — կան զինայն ժր։ Գարդ Եր Երեք խոսքերուց խոսքին աղոյն մնացան է Գերմանիոյ վերաբերման շարքը, իրեն հետեւեալ ժրմասին։ Պէլ — Ժրել, Տանտարաբայի եւ Լիւքսեմբուրգի ժրտա — կան իրենց զինայն։

Պրանապի արտաքին նախարար Գ. Բ. Եու — Ժրել, իր կատարելութենէն նոր հրահանգներ ստանալէ վերջ, վճռապէս պնդեց իր առաջնական տեսակետներուն վրայ եւ մերժեց զերմանական բանակի որ կազմութիւնը, նորիցիկ զայն սիլադադարէ իրանցաւ բանակի ժր մէջ աւանդու պայ — մանով։

Արդարեւ, Փրանսական դաշինքը, Գ. Բ. Եուսմանի դիմումին վրայ առլէ որ քաղաքական ժր զուսմանը, ժրտ ընթացքին աղոյն մնաւ որ կապիտալ տանկեցաւ, վերմանական բանակի վերաբաղման ինդիքը, եւ որոշուեցաւ աղոյն — փոխ պարսկ կապալարութեան նախկին տեսակետը այս մասին։ Փարսիկի պետական շրջանակները կ'ըսեն, թէ վերմանական մեղքու վերաբաղման — ինչի պիտի զգրէր թ. Բ. Միտիւրիւնը։ ժրմանա — կի ընթացքին այս շարքը կարելի է վերադննել, քայք Երեք պարագային տակ, զանակից երկր — ներու վերաբաղմանն առաւ պէտք չէ ձնուարկի։ Գերմանիոյ վերաբաղման։

Պրանսական մամուլն այլ, ընդհանուր կեր — պով կողմակից է կառավարութեան նախկին տես — կու այս շարքին մէջ։ Գերմանական աղոյն բա — լակ ժր կազմութեան մասին խոսք չի կրնար բա — լալ։ Գ. Եւլանի այլ ունի այս տեսակետ — իսկ միջազգային բանակի ժր մէջ դիմումական զորա — բանակները մասնակցութեան շարքն այլ կարելի է նկատել ունեան յառաջիկային միայն, կ'ըսեն շատ ժր ինքին։

Գերմանիոյ մէջ այլ տարբեր լին տեսակետնե — ր։ Գերմանական իրենք չեն ուղեր նախկին բանակի որ կազմութեանը։ Երդարեւոր ընդհ. — վարական կառավարութեան պարտ, ճգրքի, Բ. Եու — մարքը, աղոյն որ Երեքի տարբեր մէջ խոսքով լա — տալ, թէ քաղաքականութեան նախադէմ է Գերմանիոյ աղոյն վերաբաղման։ Երդ վերմանական որոշ ուն — ժր պիտի ստեղծուին, աղոյն պէտք է աւանդ մի — լազգային բանակի ժր մէջ։

Երեք Մեծերու ժողովը փակումն առաւ նիստ — զումարըն իր նստի։ Աղոյնականին Գալլիերին ժրարարը, մասնակցութեան 12 արտաքին նա — խարարներ։ ժողովին վերջը ճշտադրականեցաւ իմանկեալ զինայն ժր, որ կ'ըսէ թէ Ուրուգուր, իրեն որ տեսաւ յայտարարեցին ընթացքին խո — րակու ընկեց Նաւաթական պաշտպանութեան ստեղծողական շարքը եւ վճնեց որոշուելոյ այլ նպատակին ծառայող բոլոր միջոցները։ շինման — կան շարքերու կարգին եւ կառավարման վճարա — տնութեան ընթացքին ընդունեցաւ Երապայի աղա — տնութեան պաշտպանական ճանապարհական մնաց — էալ ունի ժր անմիջական կազմութեան շարքը։ Բնութեան նմանապէս այս ունի կազմութեանութե — թեան, բաղադրակցի տարբերութե եւ ընդլին յա — րակից խոսքերն ու երմանական եւ ճում ինքին — լու։ Նախկինական վերաբաղման շարքը։ Բո — լոր նախարարները միակողմ խոսքալարականութեան ժր ընդունելով արտաւ որոշուեցին, զանոնք պի — տի ներկայացնեն իրենց կառավարութեանը, զոր — ծարրութեան կոնսանց որոշուելը, ճանապ. Գաուտ — վարութեան այս խորհրդակցութեանը իրենցա — լուին նպատակով, Ուրուգուրը յետագից իր նիստերը, քայք ի շարքին, նախադարձ կ'ըսաւ զարմաւ նիստի հրահանգ 12 արտաքին նախա — րարները, յառաջիկայ երկու շաբաթներու ըն — ժադնել։

Ինչպէս կ'ըսեն, զինայնի մէջ ոչ — մէկ տկարութիւն կալ Գերմանիոյ վերաբաղման շարքին մասին։

ՄԱԿԻ ԸՆԴՉ. ԺՈՂՈՎՈՐ

Երեք կէսօրէ վերջը բացուեցաւ ՄԱԿԻ ընդհ. ժողովը իւր նորիցի մէջ, զոր. Բոմոնտի նախա — քառութեանը։ Բացումին անմիջապէս վերջ պա — ճուցաւ, մէջ վարկիցականութեան արդիւնք է — ինքնապիտան ճանապ. լուս վերջին սորքի։ Ժո — ղովի որոշման։ Ինչպէս զերեկեղ կ'ըսէ, ժողովը որոշարար կը բաղադրան 73 ինքնական շարք — ինչական մեղի խոսքով յայտարարեցաւ ժր մասին Գ. Բրիլլիւր Լէի ժրպիւրէն, պիտի ընտելէ նստի Բո — լուի մէջ կառավարութե յարմարական շարք ներ — կալարութեանը բողոքը, ճանապարհար. Զինաստանի մասնակցութեան շարքը եւ այլ բաղադրակցի խը — ղերներ։ Բոլոր պատուիրակները ինքնին իւր նոր — ղը գտունից արդեւ։ Երկրի պաշտան միայն — կը պատուիր մամուլական։ Գ. Վիլնիւսիցի, որ չղեկա — ղար իր ճանդարմէ։

(Աղբրու շաբաթակցութիւնը կորսաւ Գ. Ես)

Չորեք ՏԱՐԻ — 26^ր Année No 6259 — Եր 27^ր թիւ 1870

ԵՐԵՎԱՆԻ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՂԱՍԵ ԱԼ ՊԻՏԻ ԲԱՆԴԻՆ

Ի ԳԵՏԱ ԶԱՐԴԱՅԵԼՈՑ

Միւր նոյն վրդովել տեղեկութիւնները Պոլ — սէն, աղոյնին անցուարձի մասին։ Նոյն անախ — րութիւնը վերջն վար, յաւելոյ եւ ճոխարար խոսքաւորութիւններով։

Գաւար. տեղագրութիւնը կ'արտահայտէ կտրուի — Բաբիւր, իրեն թէ Նալ. եկեղեցին փրկելու եւ ժողովուրդին շահեր պաշտպանելու ճանապ. մէջ։ Երեք Նաւասարէ հրատարակում լուրերուն, ուրի 10—15 քանակներու եւս արդիւն է պարտ տանալարել։

Իր ընդգրկարիւններն այլ պաշարը կը շարունակեն նոյն ուսգնութեան, եկեղեցին եկեղեցի փոխարկելով կախարհայալ կրօնաւորները։

Երբ անոր պատարաւ մատուցանեն, ընդլի — մարդ թերեւ կ'ըսանալով իրեն. մեն յալո — ղութիւն։ Իսկ Նաւասարդները կ'ըսեն կ'անուանու — ղեն Երազապալա խոսքաւորութիւն։

Եւ այսպէս աւել կ'ըսուի զանապէս կոյթ — ներ, նոյնիսկ միջազգայն եկեղեցիներու մէջ։ Կը թուի թէ երկու օրաթերթերու ձեռքը մնացաւ է Պոլսոյ աղբ. զորներուն ղեկավարութ — ի իրեն։

Ամենայն վրդովել պարագայն այն է որ, երկու կողմերն այլ պարբերաբար ախ կ'անուն կառավար — ութեան ղուրը։

Այլեւս ըսելի ճանապ. զարման է եւ Պոլսոյ կուսակալութիւնը կը ուրիչ պաշտօնատուններէ։ Աստի — ստան պատուիրակութիւններն ալ կը զրկուին Սեպարալ, Եւ լուսարանութիւններ յաղու ճանապ. Գալարպիտին եւ նախարարներուն։ Ա — շուշա փոխարարը մեղադրուեցաւ ընդ։

Դժուար չէ երեւակայել թէ Երազ. Նախա — րարները ինչ տպաբարբանի կը կրեն այս յանգ — րարիցի երթեւեկներէն։

Երբ տեսան էին այսպէս մեղադրաբար խոսքաւորութիւն, ախ մը Նալուրեան մէջ Մանուկեան, որ Երազ. Նախալու եւ օրք թրի կը հետեւի անցուարձի։

Երեւել շատ անկէ մամուլական տեղեկու — րիւններ եւ ճանարկութեան շորքերներ կը տեսեցէ այս կամ այն թուրք թերթին մէջ։

Չկայ ներքին պարագայն որ ծանօթ լըլլալ յետին Երազ. խոսքերը կամ լուրերին։ Նախար — կը լրացնեն Նալ խոսքերները իրենք։

Այս ճանալարն վրայ եւս կը փայլէ պարտ. տեղագրութիւն, Գէրգոր Եր. Արսլանեան, ունեանով որ Նաւասարի լուրերները։ Ի Վալկիւն ինք ան — ճամբ աղոյն տալով զանապէս տեղեկութե եւ թիւլարութեան։

Անուշա արտօսածանի մամուլը չէ որ խը — ղի պիտի կանչէ Պոլսոյ աղոյնական տարբեր, աղոյնականութե լըլլան թէ կ'ըսուեն։

Իայն այլ մամուլը ունի տարակական պար — տակաւորութիւն մը, երբ կ'ըսէ բարբարա զոր մը կատարել։

Որքան կ'ըսան ենք հետեւի, կարդ մը թեր — թեր իւր կը լինեն կրակով վրայ, պարտ. տեղա — ցար պաշտպանութիւնը տեղի — անտեղի։ Փորձելով պարբերի անոր պատարակելի շեղքեր։

Անոր նոյնութեան կ'արտօսանին տեղագրա — ճական մամուլին ստա — իրաւ լուրերն ու տեսա — կի տեսներ, պարագայն չիքը բնական լըլլալու Նա — մար։ Ի հետեւեալ զորք Նուսմի մը։

Ոնցեւորը լին աղոյնականաբար որ կ'ըսան ալ զանկուր կը ծառային, զիտակցաբար կամ ան — իրաւակցաբար։

Շատ անկի ծանր պատասխանատուութեան մը առաւ է բարձրատեսանական կիրք։

Անոր որ պարբերաբար կը հետեւին ղեպաղ — րուն եւ զիտեն թէ ինչ կը ներկայացնէ ինքիս — մինք ընդունեան թաթիկն տակ, շատ ալ մե — ղարկելի պիտի զըսեն Մանուկեան լըլլալ կաթողի — կուսութիւն։

Ան զայնապական վճնաւ մը արմանկեց մէկ ժողով ժորգիցի վերջ։ Եւ այնուհետեւ քար լուս — թիւն, որ երբեք բարեկնան է։

Ոչ որ պիտի կ'ըսու պաշտպանութե թէ իրա — տեւ ներքին է ճեղքանկը կախարհայնութեանը։ Կըր — ղուց զուստ լըլլալ թէ լուս արմանկ յունի բուն ան — ցուցարմէն, ինչպէս եւ զայնապականութե հետե — տանքներ։

Այս կայութեան մէջ, տարբերակ չէ՞ արտա — քանման պատ կ'ըսեն պիտատական դիրքը։

Տարբեր առաւ այս խոսքերը տառապիւր չէ որոշաբար Տարաքին, որպէս ինչուական — չեղանկանական զանքի առանգ։

Եւ Եր Երեք խոսքերը զարման մնայուն խոսքերը մը Եւստաքի ճանապ. Աստեք սահ — յառաւարկութե։

Այնքին, տեղորոշութիւն զարմաւ աղոյն — ցարեղական ինդիքն այլ շուսփիլ այլ վերնա — րդին տակ։

Անուշալի Երազապ. ինք մը եւս, որ ուղ — ղակի կը խոսէ Եւրոպացիցն արտին։

Բոլորը ալ զիտէ թէ միջինաւոր ստորադրու — րիւններ կը Նաւարուին ի սփռուտ աղաբար, ուն — տարաւ ճանապ. Մեթուրիւն կ'ըսեն, որ կը պահա — նէ արդիւն չի լինական ունըր են։

Ամենայն շայալ կաթողիկոսն ալ զարտել եւ քանաւոր քարոզ ըր ուրիցն այս առիթի, հետեւ — ութեանը ճանապ. Բոմոնտի պատարարները։

Նոյնիսկ արտօսածանի մէջ զանոնցան բարձրատեսանական կերպարները, որոնք նոյնպէս իրենց պաշտպանութեան տակ առնէ այս կողք։ Թիւլարութե տարբերն եւ տարբերութե, Ի Նալկիւն տանել տան պատուով։

Միայն ճոճեական եւ անկիւսան եկեղեցի — ներուն իշխանաւորները ժրական ղիքը բոլ — նեցին։

Ըսելիցն այս չէր։ Մոսկուայի թերթերը սկսեցին լրացուցիչ լուսարանութիւններ ճշտադրակի, աւելի զարկ տալու ճանապ. շարժման։

Ապաւն, Եւր ժամանակներէ պարբերակ — նը, որ կը ճշտադրակի թանի ըր լուրերնով, խոսքարարները մը մէջ կը քաղաքալի Երազապ. — թեան վերաբաղման եւ շալաւարակածն — թեան Նալ պարտականութիւնները։

Եւ կը յայտարարէ, խոսքն ուղղելով անոնք որ տարբերակ են Մեթուրիւն կողք — Արմի մէջ եւ հետեւեալ նոր պահանջները ղեն։

Ոնցեւորը վրմարիւրի այն պահանջներուն ու — ղով պարտաստանով են ընկալուցիւրեանց զան — քառայնայն ոնցեւորում հաւար։

Ընդամիտը կ'ըսուեն եւ իրական եսակալիւն պատասխանութեանց։

Արդիւն է լուսմար մամլ տեսակ ծախար — ակիւն եւ զինեալ միջնադարեան։

Վարդ Իմանալ մնացեալը, որ շատ անկի պերճախոս է։

ԿԻՒԽԻՈՑ ԿԱՐՈՂՎԱՐՄԱՆ ՄԵԿԵՆՈՐԸ

Ինչպէս զրամ էին արդեն, Կիւիկիոյ կաթ — փոխը իր ամուր կը մեղադրանայ վարդ, Հինդ — չարիք։ Երկու որ պիտի մայ Մարսիւն։

Այս առիթի ողբերկի սեպան մը արտաքուս — րկութե Երազ. թր, նախապատկեանը Կիւիկեան Միուրեան։

ՏԻՐՈՒՆ. — Պոլսոյ թերթերին ցուով կի — մանանք թէ Սեպտեմբեր 2ին մնացաւ է վաղեմի խոսքերը մը, Զարհ Լեմբը, որ զիտարարած մնալով էր իր անամար թարգմանութիւններով (ժառանգարական վճարը իրեն թերթին)։ Մնաճ էր 1878ին, Պոլսոյ։ Չուսան էր ճարտարապետ Պեղուտ Լեմբի եւ կըրպար Նաղոյնեցալ Գաւ — պար Լեմբի (Նաղոյն Գրող)։ Գիտքը սահուն Փրանսերեն եւ հայերեն։ Շատ շիւք քան Զրաւա — րական է իր ստորագրութեան տակ, միայն իրաւա — փորով ցուցադրութեան։

ՄԻՐՏԻՉ ԹՈՒՐԱՎԵԼԻԱՆ ՅԱՆԿԱՐԵԱՄԱՆՉ

Նիսի մի քարակիցի կը գրէ Սեպա. 18 քր — տակովով։

Իր խոսք մէջ Պոլսոյ Թարգմանական մնալով պա — ղովի Տեր եւ Տեղորդ. Գ. Մարոյի Թարգմանի յանձնարմանս կ'ըսէ եւ կ'ըսուի որ։ Բանէլ Ժուս — նէ Չփէ, իր երեւելի տեսութիւն։ Գ. Լամբիւր — անի զայնքիւրթեան զարման տան, պարտիկին աւ — ղի կ'ըսալ յանձնարմանս։

սեռային արտադրութեան զանազը: Ամօք 4Ի ինամեն ուր կերակրեն նաեւ նորածնները, անշաքարահամներ եւ գինեոտները: Այս գինեոտներ — բուն պարսկականութիւնն է՝ հակի արտադրի պաշտպանութեան եւ ներքին բարեկարգութեան: Եթէ խաղաղութեան շրջան մը ընթացքին սեռական պակաս լլայլ, գինեոտներն են որ կը ստանան, ստանալուն նախապայել բամբին: Եւ յաւանք ա — նոյնքան մաս մը կը սպաննուի բանտերներու կողմէ, աւաղ բերանները պակսելովու: Համար —

Տերխոններու մասնագիտական քննախնիքը մը ինքնենք են որոնք հետ կ'ունենան նախապարգ — կան բարեմանք: Տերխոնները գնադպագորք են եւ զրեթէ մ'յու պատշապտողական կ'ունենը կը մղեն: Միկու տեսակ գինեոտները կը նշարուին զանազան ջեղերու մաս: Շատեր կը կուռին իրենց շատու, աքցանի նմանող բերաններով: Ուրիշներ շարխականաւ պատեալով կը մղեն... արտադրել — լլով տեսակ մը ստեղծանքի նիւթ, որաւ միջոցաւ տարտադրութեան եւ հնչմանմանութեան կը դասաւոր պարտեն իրենց քննախնիք:

Տերխոնները կը սնանկի փաստ, յորցած ծաւառու փայտեղան ու բուսահոյրերով: Ներքա մէկ տեսակ կենտարանները կը մարտն հալոյալ թէ կ'ընչայն ալը միջատները թէ (սէլիքը) կը դադարեալը, սեղմը կարելի կ'ազմ է լուծել ալը դադարելը, սեղմը արտադրական գործարաններու մէջ դադարելով միջատներու համառո մարմնէն, որոնք գործուողութեան կը պարտեն խորայն — թի խորութեամբ՝ հետեւաւոր մարտիկ միջատի վերածուողը:

Տերխոնները իրենց սեռուրը ճարելու համար կը լինեն հետեւաւոր գիտութիւններ: Քրակտակն կենտարան թռչելու Մարչ հալաւային Արիփէ կը համարողութեան ընթացքին շուրէ նեղութեով կը հար մը փորել կուտար տեղադրելու, պատահաւոր երեսան հանց տերխոններու գնանուցներէն մը, որ մինչեւ 30 թիթ խորութեան կ'ընթեր, շուր փոխարելու: Համար տերխոնացի բնակ — լուծեան...:

Տերխոնները ընդ հանրապէս յաջորդական տերուղներով կը բնակին նոյն թոյնի մէջ: Գ. ՊՅՈՅԱՆԱՆ:

Մ. ՆԱՀԱԿԻՆԻՐՈՒՆ Նախկին փոխ նախագահ Գ. Հէրիք Ուլլաշ, որ կը խաղաղութիւնը ուսուսող ինքնին թեքեմուրը, նամակ մը պիտի ուղղէ Մեքսիկին յայտնելու համար, որ Մոնթեռըրը շատ հետեւները պիտիք երբ Քաթիլայն մեր առեւթուրէն վերջ յարմարեցան մեր վրայ: Անկեա անաշարժութիւն կը գտնէ որ Մ. Նահապետի պարտաւոր լլայն խորհրդի կողմ ծանր կայուլթիւն մը կը դիմադրուին: Եւ ալը նպատակով պէտք է զորաւորութի ինքնաբերական իրենց խորհրդը, մինչեւ անցալ ինչական գէրքը:

ՊԵՐՍԻՅԻ ՔԱՆԱԿԱՆՏԵՐ Գ. Ռոյթըր յայ — տարաբան, թէ միայն գինեոտներու միջնեցները չեն բաներ գինեոտական տաղանքաւ լուծելու համար, որքան ալ անհրաժեշտ լլայն անդրիկեան նոր ուսուցիչ աւարտողները: Արեւմտեան փորձանշող կառավարիչները պէտք է Պերսի փայտ — դրուի, ցոյց տալու համար Սովետներուն, թի Բերանիսի գնանց եւ ընդգինաւոր անոնց ծրագրիներուն:

ՄԻՆԻՍԻՍ ԱՐԲԱՅԻ ՄԱՀՈՒՄԻ 2000 ՄԱՐԵԼԱԿԻ ՓԱՅՈՒՄԸ ՎԵՆԵՐԱՅԻ ՄԻՋ

ՎԵՆԵՐԱ, 11 Մարտ. (Յաւաթ) — Վճիռ անկախաւոր մարզը... այս երեւելի Միջիս արը արժանի է մեր անամեն ռաշտրոքեանը, կը դրէր Միջալէլ Մարտիկան (Հիւսիսալլայլ), Մարտիկ, 1858, էջ 401 — 402 տակաւին անցալ զարու կէսերուն: Միջիսը Արալի երկրաբանի Յորիկանը — 1949 — 1950 — առիթ մը եղաւ անգամ որ եւս ապագայեանին թէ Հայուլթիւնը միշտ ալ կը ճանաչեն ռաշտրոքեանը անարկից ըրած ու զննահատած է թէ՛ Միջիսիսի անձը եւ թէ՛ կը դործը:

Աւարտից եւ անոր մայրաքաղաքի յետ — պատերազմեան քաղաքիկ միջնակը թոյլատու չէր, բնակաւորաւ, լլայն ստանով հանդէսները արքելու հոս, ուր կարելի լլայր ջրաերկի նաեւ ար — տասնամիակի հայուլթիւնը: Ան կ'ընէր Վիլն — նալի Միջիսիսեանց Յորիկանի փակուան ալ (10 Միլլալ) — առիթ կ'ըրական Նախիւր-Թիւրիկուր հնչանաւոր ունեցաւ:

Հանիւր-Թիւրիկուր կ'ըրկուր կը կայմըր հայալլապական մայրաւոր պատարաւը, որ մատուց Միջիսիսեանց Արաւալը, Միւրալը արք: Հայալլաքին: Դրանի մէջ քայմած էր Եւրպայիկ կաթ: Հայոց ստանդըրթ Յակըր արք: Նեպիւն — Գաղաղապէն վերջ Հայերու ընդունելու — Թիւն մը տեղի ունեցաւ: Հայալլաքի զանգին մէջ, ուր թաք անակով Գեր. Միւրալեան խալը գունան — կուլթիւն յայտնեց որ Միջիսիս արքին յորել — Կարն տեսակ որ համադրային մանր նկարալլի ստանդըրթ արժանապէս ստեղծեցաւ զանազան երկրիկերու մէջ: Յետոյ ըսաւ թէ մինչ փակուան կը կատարեին 200ամեակի մը միւս կողմէ արդէն թէ առիթ ունեցնէ Միջիսիսեան Միւրաւանքեան հիմնադրութեան 250ամեակի յարեկանը 1701 — 1951:

Ամենուն փախագերի վրայ փորելիկ Անահիւր Արաւալեան արտապէս հետեւեալ ձօնը —

Քեզ, Միւրիսիսը, եւ կը բերեմ... Փոռիկ փոռիկ ծաղիկ, տեղալով փոռիկ... Յաղաղութիւնը սիրելու արքէ... Տաք արքերէ անկեղծ իրելը:

Դունք ծաղիկաւոր արաւալ պայտան — Հայ ալ — խալիքի լլայն մեծախալ... Մարգեր, արքաներ իրել ուս տուն... Գաղաղ ըրեաւ Հայոց ապին:

Անանց փառքից արքը յիշատակ — Մեր արքաները մէջ նախապէս Վ. Պիտի ապի Յալը եւ դաւալը — Հայոց պարմանք մէջ Միջիսը —

Պէրսի թիթ նոր հատան Միջիսիսեանց 18 արք: Երեւեցիքեթ՝ միտանք եւ ՎՅՈՒՄԻՆԵՐԻՆԻ: Յետոյ վանքին յատուկ լլայնելով... (Միջիսիսիսի) Հիւսիսալլապական ներկանքին:

Կետիկ վերջ տեղի ունեցաւ անանգական թեափոր, որան հարկուած էին, օրեա անալ, անպաի զոյղական միտեմանք ու ընկերիկութիւնը: Անկէ ցաւ 32 ընկերիկութեան, իրենց ընդ շնորհով, բերած էին իրենց մասնագէտներին: Թափորի զարդը կը կայմէին համապատասխան տեսանդիւնի իրենց յատուկ համապատասխան, իրքեւ ՎՅ. Հաղաղութեան պահանջին: Յետոյ սկստուալ զայլիկները եւ սարկապալեան ջահա — կը աղէկներ, եւս. եւս: Վիլնայի փորձուրէն կը սերելն ալը Թափորի ներկալ եղան եւ, անց — նալ զարուն, Նուպոլոյ թաղաւորը եւ Աւարտի կայսրը: ԳԵՆԱՐ

Գաղութի գաղութ

ՄԱՍԿՈՒՍԵՆ տար հայ երեւելիներ մաս — նաւոր նամակով մը դիման ինքնապալի երեւելի փրկան Տոթի: Անտիկ Վարձար եւ խորհրդ որ ներքին գործարարութեան մաս գիտման կատարէր արդիւնք Մայալից մէջ քայմուրի երկնեղի մը եւ անպահովութիւն ճաւանայ մը, ցանր որ անհրաժեշտ — տարիկին մը դաժման եւ քաղաքի հայութեան հոս գետը մասնագիտութիւնը: Նամակալիկները կը յայտնեն թէ Մայալից հայութեան իրեն է 800, որոնք ճողաղործութեան կը պարտաւոր են իրենց աշխատաղործութեան շնորհիւ, քաղաք միակեղ մը ունեն, այնչաւ որ ոչ թէ մէկ ալը քանի մը քա — հանոյ կ'ընան աղբիւնի, ինչպէս կը զրէ « Ժա — մանակ »:

Մայալիցները կ'աւելցեն թէ տարիներէ ի վեր իրենց ներկայիները տանց կ'ըրականաւ — քաղաքի կը թաղուին եւ իրենց նորածն — ներն ալ տանց միտուութեան կը մեծանալ, իսկ հարաւանեկալ արաւալութիւններ կատարեին: Եր — նաւորաւորութիւն շուինք: Հետեւաւոր փաստ են որ ներքին զործավարութեան մաս կատարած ղեկավարն ընթացի պիտի արուի:

ՄԱՐՏԻՆ կաթորիկէ Հայոց վիճակաւորը՝ Ներսէս արք: Թաղոյիսին հետեւալ տեղիկը — թիւնեղեւ կը հաղորդէ մէկաթիւս — Մարտիկի մէջ ունեւան հայ ընտանիքներ ցաւ, իսկ չորսը չիղը հարկը լիւսուն թնամիքի՝ զրիտուտիւ, ա — սորի կաթորիկէ, քաղղէպէ եւայլն: Հայ ալ — մարիք կազմուած է մասամբ հին մայրաքաղաքի եւ մասամբ Ռ. ընդ. պատերազմի զարգողութիւն: Հայիքը ընդհանրապէս արհեստաւորներ են (զրիմակ, հոշիկաւոր, հիւան եւայլն): Պաշտոն — աները լինան: Անեւտուր ընդդիմէ ալ կան: Կանո — նաւորաւոր պիտուական մասալութիւն կ'ընեն: Եւր ընտանիքներու հետեւանքով անկի լայ — նամատիւն եւ փորձուրաւոր ողի ցոյց կը ար — ղեն: Գաղաղութիւնը պիտական վարձարան կը յա — հանին: Դահլանայ մը Գերը Վ. Չանտանեւ հոն կը մայ: Հանապաւոր երեւելի, թոյլ արտան է որ արքայիկալաւոր իր ինքնեկական տարալով լլայնէ: Պետական պաշտանները աղտուութեան եւ յարանգիով մարտուն են:Հայալլապականին: Ներկայիկալ կայունաւորը վերադարձուած են մեծ մասով:Իրենց տերերուն: Թաղոյիսին արք: անխոր ըրալը զրիտանաներուն մեծարանքի արժանացան է:

ՄԱՍԿԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ. Է. Ե. Ը. տարի: Կայմեց Բ. Թալան: Վաւեքալուած Եւրպայական Ուսումն. Խորհրդան: Հայտարար Նիւթիք ծափեթ զորդիկը, (կենսապալական տեղիկութիւններով), ընա — կուտական կանաները եւս: Գաղաղութիւնը: 400 է՝ Ուրիք 50 եւս. զանգական: Հայաց — P. Tachian B. P. 868, Le Caire (Egypte):

ՀԻՄՆԻՂԻՈՒՄԻՆԸ կամ անթիթեան հետե — անքով 96-000 Գերմանացիներ բնաւան են մինչեւ հիմա խորհրդային կեդրոնացման կայաններուն մէջ: Ուրիք 37 հաղար Գերմանացիներ Սիւպիւրալ արտուրուած են:

«ԵՄԱՍԻՍԻ» ԹԵՐԹՈՐԸ (177)

ՄԵԼԻՔԻ ԱՂԶԻԿ

ԵՐԿՐՈՐԻ ՄԱՍ

Ը.

— Հիմա՝ էլ եմ եւ բախտաւոր ...

— Փերին քիչ համար պարնունաց հենեմաց աղէկը:

— Այլ է եմ բախաւ... Փերին ինձանց լաւ էր. եւսին նրան, միջիկերը կը թլուսաներին: Ինչ էլ ինչէրէր, կէք զորսէրէր նրան: Ինչն Փերին, իմ սիրելի էլ նա հոյակապէր...

Նաղուր Երեւելի պէս հրեւոյց ալը խոսեցիքը: Ճեղքը ղեկով Մարթայի դիւրի, նա ծիծաղաւոր կաւ հալաւաց դեցն Միւլիքը աղէկալ վրայ եւ ա — սալ:

— Լաւ, թաղիք նրան, դու հարուստ ես ...

— Լաւ արտան է... Օ, եւ լաւ լացիկլինիմ... Հէնց հիմա մարդ ուղարկուի:

— Փեյսէ է ուղարկի: Այնտեղ հիւանդներ էլ կային:

— Նրանց անդողներ, թէ այս պատար... ոչ ոք չէր չարմուծ ...

— Մեկեւ ես... Տէր Աստուած, որքան ծա — դիկներ զանցիկ տա մեծա... Եւ Փերին լկայ, ո՞վ լուց կը լինի խեղճերի վրայ:

Գայանէի աշեքերից երկու կաթիկ արտասուրը

ընկան: Նաղուտն ցած դրեց Մարթային եւ մտաւ — նալով Միւլիքի աղէկաւ, սալալ:

— Օ, դու ուրիշ կերպ ես խոսում... Դու՜ն լին Թուրքի կինը ...

— Մենք անհէնք, մի շատուած մայնով պա — տասնանց Գայանէն. այստեղ աղէկ լկայ, որ Թուրքի կէլ լինի... Միայն դու ես...

Նրան ընդհանր աղէկալ կուպի ունեցու:

— Ես, քաղականեց նա: Ես ...

— Գիտենք, Նաղուտ, ամենք գիտենք, եւ որ — քան լայ եղանք քիչ համար: Եթէ տեսնէր...

— Ի՞նձ համար... — Քեզ համար. դու մեր փոյնը ես ...

— Հիմա էլ դու ես խեղճեղի: Միւլիքի աղ — լիկ... — Ինչպէս...

— Ասա ալը խոսեցիք մարդկանց մէջ. սաս որ դու իմ փոյնը ես կամ եմ եմ քո փոյնը... Ո՞վ կը հաստատ: Օ, դու խեղճ...

— Մարդկանց կարծիքը մեկ համար ոչինք է: Թող ինչ ուղու մե՛ անեն: Մենք...

Նա ընանք Նաղուրի մնորը, հանդարտ ծառե — ցեց փորցիկ պահարանին: Եւս մեկով չիկ փա — տաղուրը, նա մասով ցոյց տուցն ծիծաղեմ ինչ — կինսերի վրայ դրած գիւլը, որի կամըր դար — քալուած էր արժանիք խաղիլ:

— Սա Աստարան եւ, սաղ նա: Այստեղ կանդ — ղեյ եւ յատ աղէկներ, ող համարիկ եւ Մուր Գիւրը, նա քոյր է դարձել...

— Անէլը համարուրից...

— Միայն Նաղուտն էր մտած. նա Թուրքերի հետ էր ...

Բարեկալի պատերազմը

40-000ՆՈՅ ԲԱՆԱԿ ՄԸ ԴԵՊՈ ՄԵՈՒՆ

Դաշնակցի զորամասերը զորացած 40-000-ից ուժի մը պարիսն անցած ամերիկեան նաւաշների Ժողովրդի են հարապակի Բարեկալի մայրաքաղաքը Մեյնի երկուս արդարաբնականով: Նաւաշները սկի թիւը կը յաւանդարար Բիւիլիցի օդանաւային կայանին զէպի հարաւ: արեւելք, իսկ միւրը, որ ճամբայ կայծ է ինչոյի նաւահանգիստն րոնած է զլիստուր խոնարհ: Այժմ մը ուժեր կը զանուին Մեյնի շրջա շրջի: Հետաւորութեան մը միայ: Գանի մը ինկատներ արդէն իսկ մասն են Մեյնի Եռնկանակիօ կոչուած արտաքանքն: Ամերիկեան հրամանատարութիւնը նկատի Կիւանէ Մեյնիը պաշարելու է ամէն վերը զէպի երկրին ներքոյ յաւանդարու քրաղիքը, որպէսզի արաքօրէն ամբարաւորներ պատրաստող կայրիք ուժերու: Հետ փողոցային կոչիներ շնորհիւ, երկու միլիոնի չափ ընկանութեամբ այս քաղաքը մեծ աւերակներ յիշեցնողով է քանակութեան զգալնութեան առիթ շարուի: Հիւսիսային Բորնցիները օգնուհան ուժեր կը հասցնեն Մեյնի շրջանը:

Հարաւային ճակատամարտերը միայն առաւելի երկուս ուժերու յարմարութեան կը շարունակուին: Անոնց անցած են այժմ նախնիկ գետը երկու կէտեր են կայծած են հոն իրենց կամը - Բալդուինները, որոնցմէ մէկը Վաշինգտնի վեց շիւթ - զէպի հարաւ, իսկ միւրը Չանիկոնիկի հիւսիս արեւմտեայ:

Ջրոյց կը շրջի Բէ Նոյկաստանը են համար նախար Զինատանի պիտի միլիոնըն, հաշտու - Բիւն զայացնելու համար:

ԴԱՄԱՆԱԿԱՆՔԻՆԻ ԻՐԱՆԻ ՄԵՃ

Մ. Նահանգները դատական նախարարը Գ. Տիլքիւ, որ պիտու մը կը կատարէ Միլիոն Արեւելքի մէջ, յայտարարեթ թէ քաղաքական կարեւոր անցքը չեն պատուիր իրենց մէջ մօտ ապագային ի՞նչ անակախարի շարահանի մը կարծիքով, շատ քիչ համարալարներ կան իրանի մէջ, որովհետեւ Գարսիկները զերազանցապէս անհատապաշար մարդիկ են: Բիւրոյ ապագայական յարմարութեան մը միւրեւթային են: Երանական հիմքը միայն ունեն իշխանութիւն ձեռք անցնելու ձգտող մը չէ: Բիւրոյն ոչ ուսուսանի են եւ ոչ ալ համայնիք համայնարարներ: Ընդհանապիսին ջերթօրէն հաստատարի են ճաշի կառավարութեան:

Ամերիկացիները իրանով կը շահագրգռուին որ թէ աշխարհակալութիւն կատարելու, այլ ամերիկեան հարաւորութիւնները օգտագործելու համար:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏԱՌՈՎ

ԿԱԹՈՒԱՐՏԱՆԻԳԵՆԸ երկու Փրանք յաւանդում կը պահանջեն իւրաքանչիւր լիտրի վրայ: Այս պահանջը մերժուած ըլլալով, դորքարույ կը կատարեն երկու որ անոյ մը, որով 10—15 աւաթիւր պակաս է կաթի ժամանակը Փարիզի մէջ:

ԻՐԱՔԻ նոր դաշինքը կապեց նուրի փաշա Սալիկ:

ԵՌՈՒՊՈՒՆԻԱՐԻԱՆԸ հասած տեղեկութեանց համաձայն, ուստանոյ տաղաքացի հնոյնէն կը ծանրանայ, մեծ մասնադուրիսն պատմաւորով: Այս տաղաքացի հետեւանք է երկարատեւ երաշտին են ներստանական նուազման: Կառավարութիւնը կը խորհրդակցի ամերիկեան դեսպանին հետ, օգնութիւն ստանալու համար:

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ ՂԱՏՔ մը հետեւանքով, ամբաստանայ մը մահաւան դատարարութեանց Մորավիոյ մէջ (Չեխոսլովաքիա), երկու այլեր են երկու կիներ՝ ցեղեան քանտարիութեան, 23 հոգի որքէ պատիժներու: Ամբաստանեմանով իրեն էր 28: Ամբաստանեմանը կ'ըսէ թէ անոնք դուրս ստացած էին, լրանտարիս կատարելու, մարդ փախցնելու, իշխանութիւնը տապալելու, ամբերկումներ կատարելու համար են: Իրոնուած են ծանկաղի, դաշտին միւսին, թաքնուածները, զննել են: Կ'ըսէին նաեւ թէ որդւած էին տանեալները պար - պաշտպանութեան նախորդ նախարարը, որք Մոկուարու, թիւմ փոխ դար - Կապիտ:

ՈՒՂՄԱԿԱՆ ՄԵԲԵՆԱՆԸ եւ դործիքներ պիտի չլրդիկին արեւելեան Եւրոպայի պիտուութեան (իւրօրային), ինչպէս յայտարարեց Անկոյի առեւտրական նախարար, Երեւակ. ժողովի մէջ: Ունեն պիտի խոսէին այն պայմանագրիները որ կ'ընտրած էին Մ. Միւրեկեան եւ արքանակ երկրներու հետ եւ որոնք հիման վրայ Անկոյի կը շարունակէր դործիքներ եւ մեքենայեր զրկել, դորդուհաճիկն պատմաւորով Մ. Նահանգներուն:

ՓԱՐԻՉ — ՏՐՈՒԹ Գիւրի երկարակումութեամբ պիտի լանք այսուհետեւ, եւ ըստ 124 ժողովներ տարալով, որեւեմ փոխ ճամբի 2-32 մամէն փոխանակ շարք: Փարիզ Մարքիս կառաւորած այ պիտի համար 8-56 մամէն (նախապէս 10—11):

Հանդիսաւոր տոնակատարութիւն

Տանն Կիլիկիոյ Սահակ Բ. Կաթողիկոս Խա - պատկերի ծննդեան նարիրամակի առթիւ, Մար - ճէյի մէջ:

Նախամանկութեամբ Եւղենի չի Բարեկարգ միութեան, պատուական նախապատմութեամբ եւ լազարի թեմի կաթող. պատուական Արտու - լապ արք: Սիւրբեանի եւ Նովանարութեամբ Աղբ: Մաւորարարուն:

Կիրակի, մէջ Նովաններ, առտուն, հոգե - հանդիսա Փրատուի մայր եկեղեցիին մէջ, իսկ կէսօր վերջ, ժամը 3ին, րուն հանդեր Սալ Մա - զրնոյի մէջ:

Հրապարու են Մարտիկի գաղութիւն բոլոր կրօնական ազգային եւ հայր. միութիւնները:

Գեղարուեստական ճոր թամբի:

Մարամատմութիւնները յալրդով: Խորգալիք յամմալիստի:

ՈՅՍ ԿԸ ՏԵՄԸՆ ԱՅՍ ԱՄՍԱԿԱՆՈՒՆ ՆԱՐԻԱՆԱՆ ԵՌԹԻՐ

ԶՐՎԵԺ

(Ուսումնասիրութիւններ եւ դասախօսութիւններ երեսնամարտութեամբ մամի)

Գրեց՝ Ե. ՆԱՐԻԱՆԻ

ՀԱՅ — ԲՈՅԺԻ Օրդուան եւ Մկտմներ թի - երը, միացեալ, լ'սա կը տեսնեն նոյնպէս ամա - ղիւուն:

ՎԱՐԴԱՄԱՏԵԱՆ (Հէփարմի) լ'սա կը տես - նէ Դեկտեմբեր ամսուն:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒՆԻՆՈՒՆ ԾՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

Իսկ ԼԷ Մուլիոնի Ծ. Կ. Խաչի իրենց զրա - բուրը կը վերաբարդու յաւալկալ հոկտմներ թի - նի: Փութեմք ձեք զուակները արձանագրի միջեւ նոյն օրը ամէն շաբաթ կէս օրը վերջ ժա - մը — 7, իրենեան արձեւի մէջ — Վարդարիս:

ՅԱՒԱՅՈՒԹԻՒՆ — Տեսելն Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Կապաճեան եւ դատար իրենց խորհի ցապակցութիւնը կը յայտնեն Գ. Բարունակ Պէյ - լէրան եւ պարագայներուն, Գ. ՊԱՐԵՏ ՊԵՆԼԻ - ՐԵՐԻ մահաւան առթիւ: (ձգտում Սեպտ. 15ի ազ - դիւ):

ՍԱԿԱՆԱԿԻՆ ԵՐԵՒԱՆԻՆ ԵՍՏՅՈՒՆԱՆ ԵՆ

ՍԱԿԱՆԱԿԻՆ ԲԱՅՆ ԵՆՈՂ

ՎՆՈՐ ԲԵՆԱՐ

Ձայնադուած եւ պատկերապար ընդարձակ երգարանէն, որ իր տեսակին մէջ ամենալու ժա - ղարդարանով թիւնը դասած հրատարակութիւնն է: 640 ժամադրի էջեր, 715 գանաղեան երկեր, որոնք 200է աւելին ձայնադուած, ինչպէս Նաւե 109 դիմանկարներ եւ այլ պատկերներ: Ամէն տան համար հանձնի եւ օգտակար դիւր մըն է շնոր ԲԱՅՆ Երգարանը:

Ստանալու համար դիմել Վեստալէի հաս - ցեւով: Դին 1500 Փրանք, կանխիկ: Փոսթի ծախքը մէջը:

ՀԱՄԱՂ ՀՈՏՈՎ ԵՆԱՌՈՒՐ

ՀԱՅԱՐԱՆ ՍԱՅՈՒՆԻ

(CHEZ SASSOUI)

ՓԱՐԻՉԻ ԵՐԵՒԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԸ

31 rue d'Alexandrie Tel. Gut. 92-65

Տրամադրելի արաւ, ՀԱՄԱՐԻԲԻ ԵՆ ՀԱՄԱ - ԲՈՅԺԵՐՈՒՆԻ համար:

Ամէն օր արեւելեան նուազ, Նաւանք խմ - րալով շԱՅԿ ՎԱՐԱՅԻՕՐԵԱՆԻ եւ իր խորհի կողմէ, ռաթ ՄԱՏԵՑ, լուծակ ՕՆԵՆԻ:

Կիրակի օրըր ցոյց է:

Ժամական 96 քիթ. արաղութեամբ են:

ՀԻՐԵՒԱՆԱՆ առաքի զէժ պաշտպանուելու համար նախապէս Թրուան ծախքի մը յամմեց խորհրդարանին: Մաղաղը, որ կը բաղկանայ փոք կանթի, կը նախապէս 140 փառապաժ կէտեր — երկ հիւլեական ապագամբ մը կատարուի — ցաւ. Երկաթի մէջ այն երկարութեամբ թէ եր - րեք առաքի ինկած են քաղաքին վրայ:

ՈՍԳԻՆ ԿԵՐԵՒԱՅ Նուլէ, Երբեք հետեւանք հաշտուութեան զրոյցներու: Նախփոխար առիթ օր կարծիք 3560 (նախապէս 3650), գուրեթեմակըր 3440 (3550): Ձայն ուկին ութ հաղար Փրանք պա - կաւ:

ԴԱՆԵԱԿԻՑ ուժերու մեծ հանդիսները վերջացան Գերմանիոյ մէջ: Կարիքի եղաւ Բիւրո - մին եւ միջի արեւելեան սահմաններէն ներս: Չորստանու մեծ կարգապահութիւն մը ցոյց տուին այս ուղամարմներու ընթացքին:

ՅՈՒՆԱՏԵՐ

ՆՈՐ ՄԵՐՈՒՆԻՆ Մարտիկի Երկ. փաշայի Բի - յը թէ յանդեան մը կապակցութեան է այս Չորեք - շաբթի երեկոյեան ժամը 8-30ին, Rue des Conva - lescents իր ամառներն մէջ: Փարիզէն հիւրեր ներ - քան պիտի ըլլան: Գեղարուեստական թամբի եւ կապակցիներ: Կը շարուիրին անդամներն ու համակցիները: Մուտքը ազատ:

ՓԱՐԻՉ — 2. Ե. Դ. Բիւրոսափորի կոմիտէի ժողովը այս երեքշաբթի երեկոյ, Գաւաթի ծա - լուք հասարակոյն:

ՓԱՐԻՉ 2. Ե. Դ. Զաւարտան կոմիտէի ժա - մըրը այս ուրբաթ իրկուած ժամը 9ին տոյրական հասարակոյն:

ՎԵՐԱԲԱՅՈՒՄ ԴԱՄԱՆԱԿԱՆՔԻՆ

Նիսի հանրեան դասընթացը պիտի սկսի Նովաների առաջին հինգշաբթի օրը, ժամը 8իւղ 9ին, Մաղաթ, Ս. Աստուածածին եկեղեցիի դըպ - րոցի արաւ:

Հուտար Թաղերու ապակցանքի, ամէն հինգշաբթի առտու, ՎՄԱՆԻՍ Սիւլիքիօրի օ - րոսարով պիտի փոխադրուին դպրոց: Մեղեքեքն կը ինդուրի ամմիլապէս արձանագրել տայ իրենց օրակարները, հինգշաբթի, շաբաթ եւ կիրակի օ - դեր ժամը 10-12, դպրոցի Ա. դասարանը, որ ուսուցչուհի Տիկին Անդրիկ Գրիգորեան պիտի ընդունի այցելութիւնները:

ANIS PHENIX 43

Ալյալիի տաղքին վաճառակը

ԳՐԱՆԵՆԱԿԵՐԸ

ՓՈՒՆԻՐՈՒՄ ԵՆ

48 RUE LAFFITTE, PARIS (9)

Tél. Tr. 12.31 et 12.32

Կը գտնուի բոլոր հայկական եւ արեւելեան նապարձանան - րուն ժամ:

Ընդհ. գործակալ՝

ALBERT BACRI

ANIS PHENIX 43

Garanti distillé

notre vin
quotidien

IMMOR

N. PAPAZIAN

2 rue Felix Faure, Paris (15) Tel. Vau. 26-69

Միծախմակ ապագամմներու համար դիմել

ՓԱՐԻՉԻ ԵՐՈՒՆԸ

PARFUMERIE — MARQUINERIE

Au SAC PARFUMÉ

ՏԵՐ ԵՆ ՏՐՈՒՆ ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՍԱՆ

Արեւիկ Գարապիտեան մարգարեական ա - արքաններ, fantaisie գանաղեցիներ, կիներու պա - յաւակներ փախցնած ճաշայով եւ ընծիք ser - vietteներ այցելու համար:

ՄԵՐ ԸՆԴՐՈՒՆԸ ԵՆՈՒՆԸ ՎԱՅԱԿԱՆԵՐՈՎ

ԱՆՈՒՆԱՆՈՒՆՈՒՆԸ, ԱՆԵՆ ԿԱՐԻՆ

ARTICLES DE PARIS

106 Bd. Magenta, Paris (10) Tel.: Nord 05-78

ԿՈՒՑՈՒՆԻ

Jauge 10ի փայլ ալյաւաղ փառմիւններ:

Դիմել Գեղարուեստ հաստատութեան, 123 rue d'Aboukir, Փարիզ:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesse — (13)

Le Gérant: A. NERCESSIAN

Գաղութի գաղութ

ԵՐՈՍԱՆԱԼՄԻ Հայկուհիները ինքուհի երկու-
քի բաժանում է : Շուրջ յոթ հազար հոգի կը
գտնուին արարական էջնամուկեան Հայաստանի
վրայ, իսկ 7 — 8000 հոգի հրեական նորաբնակ
պետութեան սահմաններուն է : Երուսաղէմ
շաղկապէր Արարիկներէ կողմէ թէիւ, սա —
կայն վաղապատեան կայուններու կարեւոր մէկ
մասը կը մնայ Հրեաստան մէջ եւ անոց հա-
տըմներէն զրկուած է Միջագետքիցը :

Պատերազմի ժիշկները Հայերը 22 դրս եւ շատ
աւելի վիրաւորներ ունեցան : Փոքրուորքը ձեռն-
դրէն մասով նիւթական անորմամբնի գիտանքի
կրեց եւ այսօր կը շարունակուի արտաքին օժան-
դակութեան կարտ պիմակը :

Կողմուած են Պարեհուրման, Առողջապահ-
կան եւ Կարգապահական ուրոյն յանձնաժողովը —
ներ որոնք նորաբնակներուն դէր կատարած են :
1050 հոգի տեւական նպաստ կը ստանան : Արտա-
սահմանի, Ամերիկական գաղութին, թէ 2, Բ. Բ.
Միւրեանի նպաստներուն դամարը կը հասնի 50
հազար անդր. ոսկի :

Ներկայիս Երուսաղէմի վանքին մէջ կը դրա-
նուին 12 վարդապետներ : Վանքին դուռը, գանա-
պարտը

զան չըմաններ պատմութեամբ 18 վարդապետնե-
րով 30ի կ'որոշուցանայ միտրանական կաթոլի-
կոնց մէջ կան եպիսկոպոսութեան արմատի զար-
գացած եւ փորձ եկեղեցականներ, որոցմէ մէկ
քանին ձեռնադրութեան համար պիտի երթան Էջ-
միանքի, ստանին պատեն Երուսաղէմ :

Փառնաշուքայ զարմարների չէրէր ձեռն —
դրն մտաւ յատկապէս եւ ինքնակրօնի զորքի
պատարարներին : Փոքր մտաւ միայն յատկա —
քան եւ զարգիւցի, որուն տեսչան է Սերոբէր Վ.
Մանուկեան : Մասնաշարքների զիջութեան ճախց-
ման համար ներկայիս մէջ մանքի մ'առնան : Աւելի
քան 40-000 անտղը կը պայտուռնէ խաւանք —
քանք, որուն չէրէր վրայ եւ սուսմբեր ինչան
պատարարնէ լինիաքերի, սակայն զիջութի դրեթէ
չիտառուական : Վանքին ձեռնադրութեանը, բաժինը,
որուն տեսչան է Լորայր Վ. Պարսկանը, կը դրա-
նուի Մ. Քորոն հնարարական մասնաւորի մէջ, քոլո-
րովին անդաւ մասնաշարքանէն :

1947ին առկին թէիւ հասարակութիւնները
կանցան, բայց Սիմոն ամառաթիթին, սակայն
սով պարարտ պիտան է գործել եւ նոր երկա —
պիւրութիւններ յոյս կը տեսնեն : Մաս աստեղին Ե —
րուսաղէմի վանքը պիտի օժտուի ստալայար մերե-
նայով մը, զոր խոստացան է նուրիկ ծանօթ Ա. —
մերիկահայ մը :

ՁԻՆՈՒՈՒՐԻՑԻՆԸ ԾԵՂԱՆԸ ՁԱՆԱՁԱՆ ԵՐԿՐԻՆԵՐՈՒ ՄԵՋ

Ձինուորներու շրմար հետեւեալ պատկերը
կը ներկայանէ գանձանք երկրիներու մէջ. —
Ա) ԱՆԼԻՏՏԵՆԻՆԻ ԴԱՆԻՐՔԻՆԻ ԱՆԴԱՄԱՅՈՂ
ԵՐԿՐԻՆԵՐԻՆ :

Մ. Նախնազններ — 22 Յունիս 1948ին սկսան
դըրծարել 14 Ապրիլ 1949ին օրէնքը, որուն հա-
մամայն ծառայութեան շրմարն է 21 աւիտ, իսկ
պաշտանշին համաձայն եւ ընտրովի՝ բանակին մէջ
կ'առնուին 19—25 արտականները :

Մ. Բիւրիստան — Նոր օրէնքով՝ երկու տարին
Նախապէս մէկ տարի էր, իսկ 7 Մայիս 1947ի օ-
րէնքով 18 աւիտ :

Բանտատ — Ձինուորարներին կամար էր :
Պիւիցիա — 1946 — 49 մէկ տարի էր, 18 աւիտ
պիտի ըլլայ հասարակար 1950ի դորադատին հա-
մար, իսկ այլուհետեւ երկու տարի :

Հոլանդա — 1946ին ի վեր հիմնական օրէնք
ըր վայսի Ինդոնեզիոյ դժգոյսներու պատճառով
մասնակի դորադով, վարդարան էր, 1947—49ին,
երեք յամր կան դժգոյս տակ :

Լիւսեմբուրգ — Մէկ տարի է :
Իսպանիա — 1947 — 49ին՝ 18 աւիտ, 4 մասն —
բով :

Փորթուգալ — Բազմաթիւ բացառութիւնն —
բով՝ 15 աւիտ :

Ֆրանսա — 15 աւիտ, նոր նախագծով 18 ա-
միտ :

Բ) Խ. ՄԻՆԻՐԻՑԻՆԵ ԵՒ ԱՐԱՆԵԱԿԱՆԸ
Խ. Միւրեքներ — Հնունակաբոյ 2 տարի՝
շինուորներու եւ երեք տարի՝ ինքնակապիտե-
ւ համար, օրդանապիս ուսերու մէջ երեք տարի :
Իրապէս, նուազագոյն երեք տարի է մասայու —
թիւնը :

ԿԱՐԵՒՈՐ ՊԵՆՈՒՄԵՐԻ

Փենսիլվանիոյ համալսարանին փրօթ. Ռոս —
նի Երեւի դիվանագիտութեամբ ամերիկացի հա-
խըղչներու իմ խալէ ք պիտուաներու ձեռնարկն է
Հարիւրանի մէջ, Փոխապէս մտերմ, Անդալալէն
Ֆորքեր մորն դէպի հարաւ. — արեւմտացի : Այս
շրմարն մէջ, 10րդ դարին մինչեւ 7րդ դար (Բ. Ա.)
գտնուած է համալսար. Միլոս արքայի
Բալապուրութեան՝ Փոխըլիսյն մայրաքաղաքը :

Ճարը կատարուած պիտուաներ երեւան չին
երեւոյ թանկարէրը զանմը Միլոսա Բալապուր —
րուն, Բալոս ստատուած բաւէ էր — շինուած
ամէն երբ ոսկի թող զանաւոր :

Պիւրեմբուր փկան անցնալ Ապրիլին եւ առկէ
ի վեր գտնուեցան կարգ ք թանկարէն իրեր,
ինչպէս ոսկիէ ապարանշաններ եւ մանանկներ,
փորձիկայ կիթով արձաթիկայ Հայերի ք եւ
նոյնպէս փորձիկայ վարդատուի մը, որ չին —
ուած է Բիւրստուէ զիջ զար տակը : Այս Հայերին
մէջ նայելով է որ վարդատուիք դործանել կինը

Լիւսեմաու — Երկու տարի :
Պալմիրիա — 1946ին ի վեր 18 աւիտ :
Նոււնգարիա — Հիմնական օրէնք քր վայս :
Նիւնալպաիա — 1948ին ի վեր 2 տարի :
Ռուսմաիա — Երկու տարի :

Գ) ՈՐԻՐՇ ԵՐԿՐԻՆԵՐԻ
Թուրքիա — Բանակներու տեսակներուն հա-
մամայն 18 աւիտն երեք տարի :
Սպանիա — Երկու տարի :

Շուէտ — Ձինուորներու համար մէկ տարի,
ինքնակապիտե՝ 18 աւիտ, պայման 2 տարի :
Յովանաիա — Երկու տարի :

Նուիլուպիա — Հնունակաբոյ եւ օգտան —
աւանի ուսթի՝ երեք տարի :

Կը ներկի կը դէմը : Ապարանշանը ընդկուր —
ուած է աւելած դուրսերով : Նորիպէ դեղաբի —
սակուն նորը ճալարով չիտուած եւ մանանկները :

Միլոս Բալապուրի զամբարանի փոտաւորը
պիտի սկսի 1951ին : Ձինու պիտուաներու շարու-
նակութիւնը անկարելի ըլլալով, հնարիկները
պիտի վերադառնան Ամերիկա եւ դարման Թուր-
քիա զալով պիտի վերադին իրենց աշխատանք —
ներսը :

Պիւրեմբուր գիտարը կէսն է Տափաթ Բուր —
կուլուած տեղը, որ 48 ոտք քարճ է եւ 620 Լաւոս
երկաւորութիւն, 300 յարուսթիւն ունի : Այս-
րուրէր կը գտնուի ուրիշ փոքր քարաններ ալ,
որոնք նոյնպէս զամբարաններ ըլլալ : Կը կար —
մուին : Ամերիկանք բլրաթ ունի 148 ոտք քարա-
րութիւն եւ կը կարծուի թէ անիկա է Միլոսի
զամբարանը :

Հնարարները, այս պիտուաներով կը շանան
երեսան թերի փոխուած վարդարի կապերը հե-
րէ զառաւել զարգաւորութեան հետ : Կը խա —
նան միտուած հաստատուն, թէ որ շրմարն պիտու-
անն է՝ միտուներ թաղիլու անդաներ աշխու-
սողութիւնը : Կինթալարի թէ այս անկար —
թիւն Փոխըլիս մտցուցան է Կինթիկանները
կուլուած Կինթալար փոքրուր մը, Բ. Ա. 650
թուապիս չոն արշաւել զմեր : Կը կարծուի նը-
մանապէս, թէ կարծի պիտի ըլլայ հնարիքը գտ-
նիլ զառաւել այն աւտուութեան, որ ծանօթ է
Շորաւանի հնարոյցը՝ անուշով : Ըստ այս աւան —
ութեան, հնարարան այդ շրմարն, փոքրուր —
քը, պատմապիտե՝ ք յանձնարարութեամբ
փնտաւած է Բալապուր մը եւ դաւած է զայն : Գրու-
եաւոր մարդ մըն էր, որ որդը պաւու. ք որդը
կէսն էր կ'անցնելը : Երբ գտնուած այս Բալապուր
կապիքը կը կուտէր երասանակները հանդոյն ձե-
ւով եւ դուչակեց թէ զայն պիտի կընար ճակել
միայն համայն Արեւան դուրով ճիշտակար : Ար —
դարեւ, երբ Մեծն Ալէքսանդր անցալ այդ կէտն
եւ դուս Գրոսման հանդոյցը, կ'ըսէ աւտուել —
թիւնը, չկցաւ ճակել զայն եւ կուրցը կը սուրի
մէջ զարուածու :

Գտնուած քոլոր հնարարական իրերը կը դա-
նան Թուրքիոյ սեփականութիւնը :

Ամերիկացիներու դիվանագիտութեան տակ կ'աշ-
խատին տեղին վրայ վարձուած հարիւր պարզ
աշխատանքներն :

ՄԱՐԶԱՆԱԿ ԿԵՆՏՐ

ԼԻՈՆ — Սեպտեմբեր 3ին մեր՝ մանանկներ
հրաւը ստացած էր ժողովու. Լսցանալու խումբը
ժողգարներու (journal) : Հանդառալ մեր անդաւա —
րատ փնթանի, պատմապիտեանց, փաստ՝ մեր
ուսերուն վրայ : Երեք ժողովուն կատարելէ վերը
մեր աշխուր խումբը տարաւ Նախընտրի յայլմա —
նալը, պիտուալով պարիտայն բաժանիկն :

Շրջապատուած մարդապիտեք բացման Ա.
խաղարկութիւնը տեղի ունեցալ : Երբ պատմապիտե-
րն եւ A. S. C. E. ՄԻՐԻՑԻՆ : Մերոնք շանցան
Նախընտրի յայլմանով է, 6—2 :

Շոյրուրդը անհամար կը պատմը Խ. Խում-
բերու. ժրջման Նախ դուրս կան մեր ժողը մա —
նահալի խաղարկները, քուած Կանիւրի տակ :
Այս Լիոն Տէպիւրի խումբը : Երկուստեք կը շար-
ուին : Երկու Օրիորդները քուած էին մայապիտե-
րի երկու մայրերն : Մեր բարեխալ անդաներին
Եսարի թիւն Մանուկեան կը կարէ մէկուսիկ, ծա-
փերու տեղադրարարին տակ :

Յետոյ տեղի ունեցան դրոյն փորձանկու —
թեան արարողութիւնը : Դաւառարկին կուլին վրայ,
եւ վերի թորը մանանկից պատուել նախա-
պահ եղբ. Ալեքսանդան կուտայ աւալին հար —
ուածը : Ոտըր տարը մայրիկան տուց միտուրդ
ստեղծին, Ա. Կեսարիպին Լիոն Տէպիւրի շանցաւ.
Ա. Կէտը :

Երկրորդ կեսաղաղին Մարտիկներու տղ —
րապիտեանք եւ անոնք այ իրենց կարգին նշան —
կեցին Ա. Կէտը, տարը վարիկեան վերը երեւորը
եւ յայլմանին կէտը :

Սեպտեմբեր 17ին տեղի ունեցալ. մեր
խումբին ժրջումը A.S.C.M. Խ. Խումբին զմէ : Այս
այս խումբն էր որ եղանակի վերաշարութեան
Coupe de Lyonի ֆինալ ժրջումի յայլմանին հրա-
շարիւցանալ անդաւառար :

Արդեանակալ մեր տալլին ժրջումը տեղի
կ'ունեցան մեր դալարի վրայ :

Մեր պաշտանի խումբին բարեխալական ժրջ-
ցումին վերը ամբողջական սեփաւ ստիւղնական
թրջումը, երկուստեք կրկնուր խաղարկութեամբ :
Հինը վարիկեան վերը, հակադարձորը նշանակ —
Ա. Կէտը. մերոնք անտարարը շարունակելին խա-
ղը, տանցը վաւառու : Հաջիւր բաւորը ծամ աւա-
ղած մերոնք վարիկեանցին կ'ուտով էր խաղը հա-
ասարակցեցով : Տեղադրեանք ծմ Տէպը Թափն —
ցին երկրորդ նշանակել էր եւս շանցին համար —
րայց սպարդուլն, մեր տարը շարիւրարը նշա-
նակիցին լորտ կ'ու, շանցով Նախընտրի յայլմա-
նակ եւ տի է բերան ձեղով տեղապին խումբը :
Կ. մայրիկն նոր յայլուրթիւններ եւ յարտան —
ուսթիւն :
ԻՅՏԵՍ

« Ե Ա Ռ Ա Ջ » (180)

ՄԵԼԻՓԻ ԱԶԶԻԿԸ

ԵՐԿՐՈՐ ՄԱՍ

Թ. Պոտաժմանու՝ մէ եւ բոլորովին նման է՝
այն հեւանիկն, որ պիտի թէ կը համար բնչու —
թիւն լիպի, թէ ճաւն անդաւառելի է, բայց չիլ
յոյս ունի, որ հեւանիկները մի կ'երթ, ինչն է-
րան, կ'անցին ...

Մի կ'երթ ... Երեւր տարածութիւններն ան —
ցալ, բայց չտեսայ այդ կիւրըր, այդ կայարան —
կան թաղարան : Եւ ինչպէս տեսնեմ, երբ նա
չկայ, ինչ կարող լինել :

Ես կանգ եմ առել ճանապարհի կէտում :
Թաճալար անցել է իտրապան, անդաւար դժգոյ-
ստեղծել է շարժումս, այստեղ տաւած են թէ Աս-
ղանտուներ ի՞նչ կուլն է ուղւում : այստեղ Հաստա-
սաղ եւս, որ Թաճալար ի՞նչ հարցերի կը դարձէ ...
Ինչ կ'ապահով : Բայց մեկ կ'ընջ օդուտ : Դարաբաղից
կեան Օսմանեան զօրքերը կ'ունեն ինչ առել այս կող-
մերում : Երկն եւ փայտ նրանց ձիւների երա —
մանկերը : Ծէճմ փայտ առալ ի՞նչ դուռն եւ հա-
կառի է թէ ինչու — Աղջկանում ոչինչ գործ չկայ :
Այստեղ փոսում են, որ զօրքերը պիտի ... Կիւս-
րաւանքում Ասա թէ ինչու կանց տալայ այս փորքի
գիւրու, որի բնակիչները շատ են եւ ամբողջ
ժամանակ դողում են թուրքերից :
Հաստաւար, ի հարկէ, չիբունք : Վերադարձ ...

Սարապիւրի չէ՛, Բայց եւ ծածկել չեմ կարող :
Յոյս ունեմ, որ Պոլսուր յոյս օրում կը հասցի
նախ յուրը : Նրան իսկոյն եւս ուղարկել, որ —
պէսկա եւ շարունակել ճանապարհա : Մեր —
այդ մի հարցերի : Պարսկաստանը — մի անմար
անապատ է մեկ համար : Բայց եւ խօսք եմ տուել
յախիպի՝ այդ անապատը, եւ պիտի կատարել եմ
խօսքը : Ախտանում եմ եմ ձիւնու. բայց թող դե-
ւ երա փայլ հասածոր անապատի թուլաններին կա-
րաւորը դաւանալ, միայն թէ Մերիք Աւսար կար-
գանալ անանան վառանքութեամբ ասել. Շեմ փոր-
քից թորը միջոյնները : Անամբեր սպասում եմ
Պոլսուրի ...

Երկու օր ուշ եւ ստանում այս նամակն :
Պատմաւոր եւս եմ : Ապրիսուկ իսկի ժողից եւ ծոյնի
ճանապարհա : Աղւում էր Դարաբաղից հետո տունի
մի փորքի միջթաւութիւն եւ զնայի տանեկն :
Մանաթիւթիւրին : Տեսալ ... Համապարտ իս —
տարի մէջ համաւա պարպում է փորքի կայքը :
Երբ լացըր միւր անհուն ցաւերի մէջ աւել, հա-
րուած մարդիկն էին, որ քանց քանց եւս եւս տեսայ
պատարանի յայլուրցի լիտ, որ եւս տեսայ
Ապրիսուկ իսկի թալուտ : Եւ պարսկականից դուրս :
Այս, ոյորում Աւստանը մեկ համար միջին —
ութիւնի պաշակն է, բայց այդ մի փորքի կայք է ...
Ինչ կը լինի նոր : Միջոյնը Կուլն էր կնայ
զարկելն աղմուկով մէջ, թէ՛ հարկարարը խա-
րկիցներ կը փառն էր ստերուում ... Մեկ միւում է
հարցիլ, սպասել ...

Մերիք Աւսար երկրորդ անգամն էր կարգում
Աւսարն այս նամակը :

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ
ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE
HARATCH
 Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
 17, Rue Damesme — PARIS (13)
 Abonnement : 800 ֆր., 6 mois : 1600, un an : 2500 ֆր.
 Tél. GOB. 15-70 Գին 7 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
 Dimanche 24 Septembre 1950 Կիրակի 24 Սեպտեմբ.

ՕՐԵՆՈՒՆԵՐԻՉ

26րդ ՏԼԻԻ — 26e Année No.6263—Նոր շրջագ. թիւ 1674

ՄԵՐ ԽՈՍԻՔԸ

ԿՂՃՃԱՏԵՆ, ԿՂՃՃԱՏԵՆ

Հայրենասիրութեան տարրական պայմանն է ուշադրութեամբ հետեւի անդուշարձին։ Պար-կեւորելու բնիւր, վերլուծելի զգացմունք ընթացքը։ Զանազան սեւեռ ու ներմարմն։ Բարեբեկ ու չա-րլեր։

Այս պարտականութենէն չեն կրնար խուսա-սուի մասնատրոնները անտեղ որ կը խախտի ու կը դրոնի ազատ արժեքը։ Ինչ գաւառներ ու պատկանքներ։

Անհնձի լիզուկ խնդրեր, որ կապ չունի ոչ կուսակցական գաւառների, ոչ ալ բուրգաբան կարգաւորողներին։

Ինչ տեղերի պաշար որ միշտ այս ճակա-տին վրայ, բնութաանալով անվիճելի, մերկապա-րանց կողմնակութեան մը դէմ։

Մեր պաշարները աղբիւրներն են բուն իսկ խորհրդահայ հասարակութիւնները, Ներսէսի մէջ թէ այլուր։

Դաշնակցութեան ամենէն մոլորեցող հակա-սովորչներն ալ չառ տանի բան գիտեն այդ ճա-տին։ Անկի դեմաւ կը ստանան խոյն հասարա-կութիւնները։

Անուշառ անտեղ ալ կը տեսնելի փուռն ու յար-թոյն, ապա ու խնդ, որ կը խաթարեն մայրենիքի եւ՛ տարը եւ՛ ուղին։

Եւ սակայն, տեսնելով հանգիստ, հապար կտորի կ'ըլլան, աղբարքանքու, պարտաւոր համար կա-տարուած բարբարոսութիւնը։

Իր ճանքն համոզել թէ Պետական լիզուռն՝ կը ստեղծուի։ Թէ լիզուն կ'արդիանայ, կը յնդա-նայ, կը պարզանայ։

Առանցիկ քոչաղան ողջունը մենք պիտի ար-ձակենք, եթէ իսկական այդ քաղաքակրթին ունենանք։ Գամ պայտու թիւն ունենալին՝ այդ ուղղութեամբ գործելու։

Յամբար բառն ենք եւ աւանտաբի անգամ մը եւս որ յայտարարենք։

Թող հասարակութեան ամբողջական ցանիք այն բառերուն զորս կրցան ինչ յորինել կամ յարմար-ընել, եւ մենք գանտեղ պիտի տարածենք ամենայն ուշադրութեամբ։

Մեր զարմանք այն է թէ, տարր յաջող բանի դիմաց — շիմանիւք, մալկէս, իտյոք եւն. — հարկեր օտար, թիւանդ, բարբարոս կապուի — թիւներն կը չորովն։ Գրաւոր թէ թաւաւոր։ Միւ-շեւ անգամ դրական — դեգարուեստական հրա-ստարակութեանց մէջ։

Կարելի չէ ձեռք առնել, օրինակ, Ներսէսի դրական միակ առաջարկը, Եւ Սովետական Դրա-կանութեան եւ Արեւմտեան, եւ համութեամբ կար-գալ կամ արտադրակն որեւէ ուսումնասիրութիւն։

Կարելի չէ չընդգիծել կոչուի կապած ահա — առանձնուր դէմ։ Բոլորն ալ հետեւանք՝ աղիւտու-թեան, իմաստասիրութեան կամ բռնութեան։

Եթէ կարծիք մտաւ որ ունենալը ձեր ձեռ-քը եւ ստորագրէք ուս — թախաբանական բառերն ու բաղադրութիւնները, ձեր աչքին առջեւ պիտի պարզուի Բորիսի ձարեղիք։

Ինչո՞ւ գործանալ, երբ մարդիկ ծրարելով թաղաքակաւեանութեան մը կը հեռուեն, այս հարցին մէջ ալ։

Երեւանի մէջ է որ կը վկայէ։

— Եւ չալ լիզուկ աստիճանական ուսացման հաւանքն աւանդ, նրամ մտադրելին մասիսթ աստիճանիկ զամբ իր ունեցած հարստաւ քառապա-շարքը։ Իրամի տուտաղ անգանալիսիկ հայ լի-զուն, մրա հարստաւ եւ նոյն մտք ղարս նամա-ցին, ողբէր աւ-շարիւրակն, էնկեղեցական կամ անգանալիսիկ լիզու։ Իրամի տուտեղեցիկ իր իմիմալով պարտաւորակաւ աղիւտակ լիզու։ Գրելի հայերիկ հարստաւ քառապաշարքն ու նոյն յաւաքիւրիւնները։ (Հայրենիք, 1 Սեպտ. 1950)։

Ճամբար արեւան յայն բաղաւաճ է որ, այլեւս սահման չալ օտարաբանութեան։

Այս կառավարչականք պարտաւորակաւ է նաեւ այն գրող — բողոքներն որ շատատես զայնի է։

Անոնց ալ — գրաւեց, բանաստեղծ կամ խթ-բաղիւր — կը կապեն, կը թափառեն միեւնոյն կնիք գոհարարելու, գաւառային օտարակ խառնակներին։

Այսպիսի ծաղրանկարներով՝ պիտի կազմուի պետական լիզուն։

Շ.

Խճճճճճճ Ե. ՄԻՍԱԿՅԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆՈՒՆԸ ՓՈՈՅՆԵՐ

Սասանան բարի թիկադրութիւններ կ'ընէ եր-բեւն։

Երէկ, երբ Թրէվիկ փողոցն կ'անցնէի, հոե-ւն չից նետք չից այն տեղը որ զհայկականեկով Սեղապանին տուն կը կոչուի։

Առանցիկ անգամ որ որ պիտի ողբնայի այս ճոյակապ չէքք, երբ արտաբաղ կուտիւ որ ղեմարեցի։ Ձախ կողմ՝ Թիքմալուսան մը աղ-բանքներ, աղ կողմն, ինքնապար մը, բանի մը հոսակի (տի-փորտ) հենարին, ծրարեկ եւ աղ-Վիկինք որ փոխադրութիւններ կը կատարէին։

Այս գործունէութիւնը զիւ ուրախացողք որ փերթապէ մեր Սեղապանին ճեմը գործի է ձեռ-նարկել։

Յատապայս, այսք մը չէքքին ետեւը կ'ուշ-ընէ, եւ այսք մը ալ կ'ըկու տարի գտնուի տակը՝ անուշեղէնի Մարգարէն յարաւանայ։

Բայց հիւսիսային շուրջան, երբ լսեցի որ ձախակողմը՝ Քրասնայի Շիքմալուսան մը է, իսկ անկողմը՝ արտաձեւ — եղբարձան հիւսյ հաստատութիւն մը։

Եւ ինչքեց որ, հակառակ զիմուտեան, չէն-ցին իմանալիկներն որեւէ զոհացում չէին տուած մը Միւրիկներուն, այլ ուղած էին հնոցային նոյնիսկ փափք, որ սակայն կայ ու կը մնայ։

Եւ նեղանալիք բան մը շտեպս օտարներն մուտքն համար այս չէքքին ներս, որ, իբր թէ, աղապիկ կնիքներ մը պիտի ըլլար։ Գիտե՞մ ու թափառութեան ընկերութիւն մըն է, կզմուսած առանձնական նպատակով, չաւաղորդելու համար։

Ուրեմն ոչ միայն կրնան մեկնուէ պարծու-թալ։ Այս նոյնիսկ ձախի։ Իմ եւ ձեր խառնուելիք բանը չէ այս։

Միայն թէ ձերն որ այդ տունին Սեղապի կամ Հայկական Տունը անաղորտ կուտան, օտարներն մուտքն ետը, իր այդ զիմաղիքի կը կործանու-ն, եւ կը վերածուի իմիջադրակին լրջանակի մը։

Ուրեմն, փառանքաւոր որ անտեղ փոխուի, եւ պարզակա կուտի Թրէվիկ Փողոցի Տունը։

Ասով թէ չէքք կը փրկուի, թէ իմանալու — լուրիւնք եւ թէ չապք որ չիցայ. ինքնապատուի կեդրոն մը ունենալ։

ՅՈՐՈՍԱՆ ԱՂԵԱՐ

Հանազգայինը ճանչցում

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Եւ Հա-մազգային չի կրնալու — Մակոն թային Երկե-ր քաղաքները իրաւաստեան կառավարութեան կողմէ ճանչցուած է Երրեւ հիւսաւ — բարոյական անձա։ Այս ճանաչումով Երեւանցիները սակէ ետք կրնայ օրդարաբար թէ՛ կապենք ընդու-նիլ եւ թէ անշարք կայունանանք տիրակա՝ միշտ վալեկելով երկրի կառավարական ու գաւառիկ հաստատութեանց պաշտպանութիւնը։

ԱՏՐՊՈՍԱՅԱՆԻ ԱՌԱՔՆ. ՏԵՂԱՊՈՒՂԸ

ՓԱՐՄԻՐ ՄԷՋ

Ուրբաթ որ պատիւ ունեցանք մեր իմբարա-տան մէջ ընդունելու այցելութիւնը Կարապետ Ա. Գրանայ Մատուկանի, որ առանձն. տեղապահ պատուով կը վարէ արժանաւոր, օրոքեցալ ներ-սէ պարք։ Մեկեթաներեւէ վախճանումն է ի վեր։

Տեղ հայրը, չիք անոք, բայց միշտ սուրջ, որ Թէ՛ քրանի Փաղիք հասած էր օգնական, քաղա-քապար բարձրակն կը նկատէ Արաքսյանական պարզութիւն վիճակը։ Ենթադրե՞նք եւս մնացած իրաւացիներն ալ տեղապահուած իրենց նախինքն իրականացնելու կամ տարբեր ջրլաններու մէջ։

1950ի ԳԵՆՆՈՒՆԻՆԸ

Երէկ ստացանք Վիեննայի Միլիթարական դեպարտամանական պարզութեան՝ Գեորգիանի 1950ի թիւը, ամբողջովին նուերուած Միլիթար Արքաւոր ժառանգ 200անակներէ։

Այս քառասորակութիւնը կը շեղի ապագաւ — թեմա եւ ժամանակ դեպարտամանական գոնա-թոք նկարներով կը դրապաւե՛ն նախորդներն կը մտանշանի դրաւաճող, նկարներն, արձա-նաւաղաններն իրենց լաւագոյն օրերները։ Գինը՝ 15 տարբ, որ ձեռն դուսար մը չէ, քաղաքականով կա-տարուած աշխատանքին եւ ծախքերուն հետ։

Բորեայի պատերազմը

Կարմիրները երկու կրակի մէջ

Դաճակից բանակները կը շարունակեն իրենց յատաշխարհագրոր Բորեայի բոլոր ճակատամա-սերերն եւ յատկապէս հարաւային աղբաճակատին վրայ։

Կարելի է ըսել, թէ այս ճակատին վրայ կար-միրներն բոլոր պաշտպանողական դիմերը խոր-տակաւ են Բուլգարի հիւսիսային ջրլանին մէջ հարաւ. քորեական հինգ զորաբաժնիներու յա-նալիպաղապար տեղի կ'ունենայ այնքան արագ-օրէն, որ անտեղ պահ մը կըրնացնուի կողմը իրենց զիսաւոր սպայակիր չես։ Յատկացման ըն-թացքին դրսուտեան երեք զաղաքներ։ Այս շրջ-րանին մէջ, համաբնակարները, պաշարուելի վախճանով, խուսճապար փոխուտար մատուցած են։ Վալկովինի հիւսիսը ամերիկեան ձիարւոր — բուն զորաբաժնիք յաւաքացաւ 30 զիւր. խորու — թեմա մը վրայ։ Ետը բաղաւ որ գրաւուեցաւ։ Հետախուսողորք զորաբաժնի մը 27 զիւր. յաւա-նացաւ Փուլաշի Սեւոյ զիսաւոր ընտելիքի վրայ եւ դրաւեղ Գրուտին զաղաքը, Սուպոնին 150 զիւր. զեպի հարաւ — արկելու։

Սեւոյի ճակատամարտի վրայ ալ — քաղա-ստեղծին նկատմամբ Սեւոյ զաղաքը — ամերիկեան յարձակողական կը շարունակուի մեծ յարձուր — թեմաը։ Ամերիկացիները դրաւեղին Սուպոն զա-ղաքը, Սուպոն 30 զիւր. զեպի հարաւ։ Գրուտինի ալ դրաւուած, Զիւլապին եւ հարաւային կամբ-նաղաքներն միջին եղած տարածքներն 150 զիւր. է կ'ընէ։ Գրաւուեցաւ Նաւո. Սուպոն օղա-նաւակին կայանը։ Այս դրաւուածներն ունին օղա-նաւակներն մեծ նշանակութիւն, որովհետեւ աղբիւս կը կտրուի կարմիրներու զիսաւոր Նա-հանի դիմէ հարաւին զեպի հիւսիս։

Սեւոյ զաղաքին մէջ է որ ամերիկեան եւ հա-րաւ. քորեական ուժերը բուն զիմաղութիւնը կը դանեն, փողոցներն եւ չէքքին մէջ իրենք բու-նած կարմիրներուն կողմէ։ Թշնամին ամբարաւոր-ներն կազմած է քաղաքիկ կանտոն. վրայ եւ ընդ-հարաւակներ տեղի կ'ունենան փողոցն պարզը եւ տունէ տուն մուտք ունենալով։ Այս պատճա-ռով կ'ուշանալ մարշալապետի ամբողջական գր-բաւումը։ Ամենին բոլուն կ'ուշանալ կը մոտին մարշալապետի արկուտեան թաղերուն մէջ։

Բաղադրելներնու պատմածներուն համա-ման, Թշնամը գիտութիւններու բարոյական կործո-րեմապէս կտորած է։

Գերմանիոյ վերագլխան կնիքոր

Բուն մեծամարտ մը սկսաւ երեք դաճակից երկրներու արտաքին եւ պաշտպանութեան նա-խարարներու Ժողովին մէջ, Գերմանիոյ վերագլխ. ժառ հարցին շուրջ (Նիւ Մեք). Վիսարաւ — Թեմալ անտեղք կը կարգէ մալ փոխ հարցը, ու բուն ամերիկեան բանաձեւին կ'ընդգրկուան Ժը-րմանալ։

Նիւտրոն կը դուստարեն ղեկավար, բայց ի-րապիւր կը հարցուի, թէ Ժրմանալ պաշտ-պանութեան նախարար, թէ Մ. Մեք. արտաքին նախարար Գ. Ռ. Եւսմանի պաշտպանութեամբ, փոխապէս ընդդիմադրուի Գերմանիոյ վերագլխ. — ման զաղաքաբանին։ Գերման եւ Ֆրանսական զոր-ճապաւթիւնը կը կաշառայ ոչ թէ ուժերու յաւե-րած է, այլ Եւրոպայ վերակաշարելու. ճկուն մէջ, բառն է։ Սեւոյ։ Գերմանիան վերագլխ. կը նը-շանակէ զորքի վախճանին սկսիլ։ Եւրոպային պակասումը դէմն է եւ ոչ թէ մարդիկ։ Այսպիսով բան է պիտի Գերմանիան, Առաջատան 12 երկր-ները ղեկին առալ։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Ժըր. Մարշըլ — Հետեւելով Գ. Էլշարին օրինակին եւ անոր նման պիտիվով յայտարարան է, թէ Ժրմանալ զորքերի կապուածութեան մարտիկները, Բեռլինից փոխոր-տակուի մը չէ։ Չաւն չէր զաղաքներու համար ան-հրաւեւ եւ սկսեալի վրայ դիմել քոր խաղաղու-թեան, մինչեւ իսկ անոնք, որ մասնորք կ'արկն ու կը մնացնեն սկսեալներն ու երկրուններու դի-տակցութիւնը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կտրալ Գ. Ե)

ՄԿՐՏԻՉ ԹՈՒՄԹԻՆԻԱՆԻ ՄԱՆԸ

Վերինի պահան ստացում ճանակ մը կը հաստատուի Կարին։ Թոքաթիւնի մասը։ Թաղուր կառարուած է Անթիոյի դերձականութեան մէջ, ի ներկայութեան Գրանի եւ Նոյնի քաղաք ճարե-նակիներն եւ օտար բարեկեաններ։ Մարտիկի Հայ կարմիրիկ հասարակութեան Ժողովուրդաւ — աղ. Է. Յուհանեան վրդ. կենդանական արարչ — ղումինին վերջ քրաններէ կը քարանաւան մը խո-սան է։

Հանդուցեալ անցեալ չարքոյ. Բերայի Ս. Երբարութիւն կնիքեցին կապան է Ի Բորաթ-իւն փիլան։

«ՊԱՍՏԻՍ ԱՐՃԱՆԱՌՐԱԾ»

(«Յառաջիկ 25ամսական տարի»)

ՅՈՒՇԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ

ԻՆՋ ՏԵՄԻԼԻՆԵՐ ՍՐԲԱՅԱՆ ...

Սուրբ Լոյսը

«ՅԱՌԱՋ»-ԻՆ

Արդի աշխարհաբարը շատ քան իր պարտի մեր ժամանակն (Առաւելագոյն ճայ թերթերու մէջ է, որ յիշուեցան) եւ հետզհետէ գիղիկացաւ, նըստաւ ճայ լեռանն Թուրքիոյ մէջ, հին օրը, քան, լակիկ շատ քան լոյսին ինչ թերթերը (Առաջ ժամանակի եւ միջոց գտան զարգացանելու լեռանը) Այսպէս իր, որ մեր շնորհապատեհութեւ քիչ քիչ կատարեալ քանի մը վերածուեցաւ։

Ետեւել, Երբ... լակիկները շատան, լեռուի արեւմտար սկսաւ տեղի տալ։ Դա՛հանքեց եւ տըք՝ դու՛նեցաւ։ Ասկէ ահալուշ շու՛նեցաւ խորքը, բայց վատագործին սուտեփք մերը։ Հիմա արդէն մեր թերթերուն մէջ սկսած է գործածուիլ լեռու մը, ու որուն կէտը միայն չայերէն է իբրեւ քառ, զերաւ կանտիթիւն եւ շարաքատութիւն, միայն կէտը Առնուած զիտէ, թէ՛ ինչ է։

Ծաւար Միտաքանին այս Ե միւս կէտին դէմ լարեց իր ծանր հրեմանին։ Բառուղի զար է ա. շատ իր մեծանուն իր գործիէ։ Վեր կրակէ՛ն տակնիք։ Այս ամառանմէ կտիւր, յստան լեռուի պատգամութեան, իր շարժանակուի գնա նոյն թափով ու կորովով։

Մարդիկ իրենց պատշաճանքը գտաին համեմատ իր մեծանուն իր պարկերանին։ Ծաւար Միտաքանին զննչորդներուն մէջ է, որովհետեւ մեծ, արարը, մեղի համար անապատագրական դատ մըն է իր պատշաճանքը։

Տեղ — տեղ արդէն սկսած են բացեր, ճեղքեր գոյտաւ մեր ճակատամասին մէջ, որուն պահակաւ կամ իրենց ճակատը կորսնցորդանք են, կամ իրենց մէջ։ Երկու պարագային ալ տնտեսափութիւ է ճաւանդը, վաղը հասանալով անխորտակիլի պիտի լլայլ նաեւ պարտութիւնը։

Ծաւար Միտաքանն ոչ իր հաւատարմ կորսնք — ցուցան է, ոչ ալ ուժը։ Ձի մտանքն ոչ միայն հաւանքիւն, այլեւ մանաւոր պարտուելու մասին։ Այս անյողողող արեւութիւնը պարզապէս իր հնչոցէ միւր։

Ձեր ուղեք Նարցիսի, թէ ո՞վ պիտի յայտնի ի վերջոյ այս մոլորեկ պայշարին մէջ։ Ի՞նչ թէ ուրիշներ։ Բայց կ'ուզենք Նարցիսի տեսակ մը իրենտեմեմար։ Եւ ի՞նչ պիտի յայտնի ի վերջոյ։ Ի՞նչ թէ ուրիշները։ Վառանք յայտնաբերելու եւ յայտնիք միեւնոյն բաները չեն, մարդ կրնայ չլայթուիլ երբեք, բայց նաեւ կրնայ չլայթիլ ըստ։

Միջ զիշ շատեւ իր հոնքանման մեք. զբաղաւորելու իր լեռնային պայմանները, այն անձեւ կամ քաղաքնաւ խառնարանը, որուն մէջ ճակաւ — տուղիքն ստան նեման է ձեռք, հասարակ պակասը, մեր տառապանքներէն ոմանք նաեւանքնաւ ոգին, յատկանքն կրտսերանալութիւնը, աւելի յառեղեմն հոգիական զիտեմալութիւնը եւ ուրիշ ըստեմէ ու ըստեմէ իր մեղքն իր զրտն ու զիտաւորտ տըւող զառիկութեւն իր վրայ։

Ծաւար Միտաքանին եւ ուրիշ Տաւաքաններու Նարցիսները հասցանք են։ Ձեր կարծիք, որ ա — Նարցիս, խորհրդարար մը նախը պատիւաբիր կրնայ վառել մը ըլլալ իրենց համար, Բայց ա՛նկ մարդ հաստ, կարծիք, անընկել ոսկորներ լուծի, թե — ըստ նոյնիք ըստ ոսկոր լուծի։ Եւ անշուշտ շատ տոյ, շատ տառ, անընկել սերունդներ մեծով պատկով պիտի սահեն ողորդ անընկելա՛նք ինչ, առանց կառելիք ճիւղ մը գտնուի, իրենա նաեւ առանց կառելիք ճիւղ մը իմանալու իրենց համարուն վրայ։

Հնարագործութեամբ է, որ իր «Հարցնեց դարձեալ» Ե ի՞նչ պիտի յայտնի ի վերջոյ։ Հրե — տանիքն նուեւ կեցողութիւն, թէ՛ անոր ատիւն սպառողները։

Կրնանք ուղացիլ պարտութիւնը, բայց յոյս չունենք, որ մեր ունեցած զիշներով կարենանք սպառելով յայտնաբերել։ Թերեւս ասիական անհիմն յոռետեսութիւն մը է միայն։ Թերեւս այս յոռետեսութիւն չեն քանիքն Շեմարանն ու Շեմարան — Զակաիսները, կամ իրենց խառնուածքին իսկ իրենտով ի կամ անոր համար, որ իրականութեւ իրենտ տեսնուի, ըրտնելու, թե՛ խառնարանի տարրեր երդանակ մը ունին։ Բայց չենք ճարցնի մայրեւ, թէ ո՞ր տարբ. մեղ ճանտուի իմաստուններին։ Խառնարանութիւնը, օրինակ համար, Ամերիկայի մէջ։

Ինչ որ ալ լլայլ եղբակացութիւնը, — Եթէ տեսաւստ եղբակացութիւն մը հանել պիտեւ է, — չենք կրնալ չհիտալ անհասանել հաւատարմի վրայ Շաւար Միտաքաններուն, որոնք, Ե երբ — պայի մէջ նստած, զրեթէ հերոսանակ ճիւղը իրեն ճիւղային խաղցանքին։ Կ'ընեն ալք ճիւղը առ նուաճք քաղաքական պահելու համար շա՛տ արիւր, այսինքն մեր ժողովուրդին դայար։ Եղանակը, եւ չեն ու պայծառ պահելու մը միտքը, այսինքն նոյն ժողովուրդին մտածուիլը կշարժել։

Ծաւար Միտաքանին աւելի ճնտու, աւելի զիտուն մարդիկ, անկէ աւելի փայլուն ճրագալ, զարգացողներ կրնանք ունենալ միշտ, այսոր՝ ինչ — պէս վաղի ալ։ Բայց անոր մոլորանալութեամբ

Լոյսը Երբ սուրբ էէ։ Անկէ տանն ու անկէ տեղը՝ Լոյսը սուրբ է, բայց ոչ մէկ ժողովուրդը մշտնապէս լոյսը անմահանիլ, իր չարքերիէ մէջ հոտաւած լինելը, գնա մը, լին մը եւ կամ դաշու մը Լոյս անտեսելով։

Լուսապատ շայտ ժողովուրդը միայն մտածեւ ի լոյսը յաւիտանականացնել։ Ասկէ աւելի փառք կարելի չէ երեւակայել։ Մենք միշտ սիրած ենք Լոյսը, մենք կուտան ենք անոր տեսականութեւ։ Թեան համար։ Մենք Լոյսի զահակը՝ Լոյսը խորհրդաւեւ ճիւղանակ տեսած ենք, զայն թողուած ենք մեր կեղո — զայտու ըստը կ'ընենքերու մէջ։

Ո՞վ կրնար ասել աւելի գիղեցիկ ու իմաստաւ լլց քան մը ըսել Լոյսի եւ զայն տակողմոր ժառանգ։ Եւ Լոյս, արարելի լուսոյ, առաջին լոյս, ընակաւոր է լոյս...»

Լոյսը կրնար երբեք, լոյսը կրնար պահմանալ մի միայն հայ ժողովուրդի եւ հայ ընթերցի։ Ինչ — ընթերցի փառք ճիւղայ թաղապարտեան մեծ անտեսել մէջը ընթերցի, եւ իբրեւ լոյս պարզ շայ ժողովուրդին...

Իր լեռներու վրայ թառած, որ կ'աշտեն ու շոյեմանքը սիրող, իր ընթերցի ու ընթերցի զու — վերջող Գիղեցի, իբրեւ հարգապատ ու գտարիւն մէկ մասնիկը հայութեան՝ իր լեռներէ մէկը Սուրբ Լոյս անունով վերցնել։ Եթէ Գիղեցի նոյնի կ'էր մտաւորական մը տեսլա ըլլալը, Եթէ մեր ազգապատեհական պայշարին մէջ խառնած ալ ըլլալը իր արեւը, ինչ զայն թեքի պիտի ճանչանայ իբրեւ ինչ մեծ մը, զայն որ ան՝ բացառիկ մասունք — մով մը Լոյսը անմահացուց, անմահացնելով նաեւ իր լեռնաժողովուրդին մէջ։

Բախտող ու վախչողները, տուղի ու սրաւ միտ Գիղեցի, իր մտածուիլա լեռներէնտով, կ — խորագրական լեռներով, սքանչելի օգոյն ու լուրով՝ մեր զառնանքով, մէջ անուշ քաղաքանութիւն մը կը կարգէ։ Գարունը, ամառն ու աշունը Գիղի մէջ երանանքին չեն, այլ աստուածային արեւածատար թաղեք մը անուշ քաղաքակեր։

Գիղեցի թուղ ծաւալեալ իր, ամեն տեղ կ'ուղեք ցոյց տալ իր հայրութեան։ Ան՝ իր հայրենի լեռներն ու բլուրները շայտաբան չէր եւ աննչ — ցուցան թուղեքն ու Գիղեցի, օրինակ Պտուղ Գիղեք — Պրոպանի Ձոր։ Պտուղ Գիղեք, Մարջիկ, Սուրբ Գիղեք, Սուրբ Միջիւ, Մովսէս, Շուան Գիղեք, Վարդապետ Գիղեք, Իրիցիկի Գիղեք, Գիղեք Գիղեք, Գիղեք Գիղեք, Մատաւոյն, Գարալի, Կոմիտասի, Խորհրդեք։ Իսկ իր գիղեքը՝ Գիղեք, Կուան եւ Օ — բոր։

Ան ալ ժողովուրդին է որ իր լեռներէն մէկը կ'ուշաւ է ՍՈՐԻՔ ԼՈՅՈՒ...»

Գիղի արեւմտեան կողմը, Տերսիսի սահմանին

զրահուած հայ լեռուի պահակներ իր վախճանք, որ շատ չունենանք մանաւորը ասկէ ետք, մասնաշարքար ընտրալի կամ Ամերիկայի պէս ճեւ — միւրեանան պարտաւորութիւնը մէջ։

Այս ժողովուրդի անձը համար այլ եղաւ։ Գիղեքը ունենալով միայն երբորը դատարանի վկայաւորի մը։ Իր անպաղատ ետաղորդ, անսահման խառնութիւն, անընկելի հաւատար, իր կոյտունն ու կատարեւ — լեռներէն մեղ ըրտնուած, զրաջտիւ իր շատ խառնութիւնը, հետախոյլ, զրեթէ խորախոյլ միտքը, փնտռելու եւ զանալու, սորբելու եւ զարգանալու հետաժողու իր ոգին, վերջապէս միշտ բարձր բնուած զրոյն մը տուկէն քաղելու իր անասան կա՛նք իրեն համար եւ իր թերթին համար սպանալիցեան անաշխարհ տեղ մը մեր մամուլի պատմութեան մէջ։

Երբորը զատարանի իր վկայաւորի իր շատ աւելին ըրաւ, շատ աւելին տուաւ, զան ըրաւ տ — նել ու տալ արդք մը շամայարան անբարոյ շատ ուրիշներ։ Ձեր վաղեմիքը ըսելու, Եթէ ինչ ալ — խարճիկ աւելին տուաւ, զան աշխարհ տուաւ չէր իրեն։ Գիղեք — ու իր լեռներն ու լեռներէն ճիւղ, Եթէ փորձեցի որով տեսնուի ու զիտարի կրող մարդիկ կան այսօր մեր ճրագարութիւն իմաց, որոնք ճարտ. վրայ կը ջրտնիք օրք ի իմաց եւ մեղի իրենց աշխարհիկ զաւաճումը կ'ուշալ աղբը դատարան — ինչ եւ աղբին արաքալիտութիւնը չա՛նի։

Բառատուն կարծաւ տարեկ ի վրայ Շաւար Միտաքանի կը գրէ. Կր իտիւ, կը գրծէ։ Ձերք է հրեշտակի թեկնուած եւ թերթիկ չօղով։ Բայց այն միակ փաստը որ այն յօժարեցաւ վրայ տարու թէ զիտարանի պատմութեան, եւ այն դամալ գրեւ ինչ տուտակայ, անանկայ փաստը ինչ, լուսարեւելի ա — դատելու շարքին մէջ այն ճարտը, որով լեռն թիւ — լով նուաղն, սորով հարճն։

Ինչ տնկիլմներ սրբազան եւ պատգամներ երկնաւոր լին, Ինկան երկրի վերայ այս, հագնեմունք մէջ տար, Երկրայ ճայնիմ, յաղորեան ծաղկեր երաճելու Լոյսին։ Կանքեղը վտա, իր հեւտով ըլլար իշխող, արի — թուկ...»

Որպեպիկ չեղիմ ըլլալ լոյս, Երաճեմ անոր մշտաւ — վտա, Ամմեղմունքը արիւնմն ստացաւ իւղ եւ պարտաւոր, Մորթեմունքն փոքրիկներ իւրաքի լաղաւ յիտաւար, Ռաւալի մէջ արք ու կոծ եւ օրորոց մահաւորէ...

Միմի օրորոցն իմ Ազգիմ, Եայն աստղի տակ տես — լալան,

Իր հալածաող Յիսուսով աշխիւմ ռզգամ մի — սիւրիմ,

Լուսաւորիկ կամբեղիմ, անմեց ճայնիմ եւ արաւմ,

Հաւատարիմ իր ուշտիմ, մարթաղունքով միա — սիմ,

Վաղանա լոյսիմ թեւաթաղ եւ արեւուն կնիւտաւ, Անտաւաճարիմ Յիսուսով կուտակ աշոյն իրարայ։ Գահրէք

ԳԻՂԵՔ ԴԵՔԻՏԵՆԱ

Վրայ ցցուած է Սուրբ Լոյսը։ Սրտաւոր է, երկու փայտեմով եւ վերջապէս, բարձր, կ'իշխուի ընթերցի փայտեմին։ Անոր կատարին վրայ կեցող մարդը իրայ տեսնել իր շորը կողմը տարաւածաւ Սուրբ Կիղեքը, մօտ 300 հատ։ Հայն ու Գիղեքը Սուրբ Լոյսի վրայ երբեք չեն կրնար կատարել, կամ իրողութեան ի հաստատելու համար՝ զայն վկայութեան իր կանոնն։

Այս լեռան վրայ ծնող մանուկը շնորհալի կ'ըլլալ, եւ զայն՝ պարտաւորաբար, համապէս ա — տակաղանի սովորութեան Վարդեղեան կ'անուանեն։ Սուրբ Լոյսը ուշտաւորեւ է, իր սուրբը ունի եւ ուշտաւորացութեան օրը։

Ուշտի օրը Կիրակի է, բայց շարաթ օրուրէ իր սիւրի պարտաւորութեանը, թուրիւրէն իր վառան։ Կիրակի լուսաւ, կաթն եւ խոր — սիւր։ Ջուր կ'ուտցնեն, եւ լուսարեւին, կը մաքար, իրենց փոխորդը ճերմակիլները, տանաւ սիւրի օրեւոյ հաղաւորութեան, կ'ուշիւն ու զուլպաները անտուկներէն իր հաննի։ Եթէ լոյսին՝ ուշտի շայտաղանքին փառ կ'անուն...

Ասով իր վերջապատ սակայն։ Երբ լոյսը ետան — ներքէ իր քանիքն բանեւ ինչ ու մարմնի յատուկ — իր մնայ ճողկանալ, հաղաւորում ու խորհրդ, տնտեսութեան մայրուղի եւ սուղեկն զարդեմով մաքար — զու։ Լոյսին իր փրկութիւն... Գիղեցի խաղէ խիղիկ հնալարեանիլու եւ ճողիկ հրեւոնեցելու համ — քան։ Որու հետ որ կ'ուշ ըրած է ունէ, լոյսովը, գծուած կամ ճէն ըրած, պիտի իրեայ անոր

Գահրէքի լոյսի ի վեր Շեմարանը՝ զրեթէ ամեն օր կըցաւ ընթերցի իմաց մը դուռնէ 60-ՈՍՈՒ Մաշեքը, որովք զուցած ինկան ալ յայտարար ամենէն զուգարեմով ինկանիլներէն մէկուն մէջ, որը աւ — կան զիտարեմունք կրնան ճալի անուեւ, Եթէ հայ լեռուին, հայալուրդ իտաղը եւ ճալիական ուղի ինկան ամեն օր եւ ամեն ամս։ Ձեր կարծիք, որ սպանաւ ըլլանք, Եթէ բանեւ, թէ՛ Քրիստոսայ զուգարեք իր հայրութեան իմաց մը, թերեւս մեծ մաս մը կը պարտի Շաւար Միտաքանին եւ իր թերթին։

«Շաւարան մէջ զալիկ է միշտ տաք շունը մը։ Զալիկ է նաեւ, մեղքով միթողուած մը, որուն թորեմիկը իմացը, ինչպէս զառնուի ինկանիլներէն։ Երեթէ մը չէ աշխարհ, այլեւ զարդ մը։ Հաս — ցուցած է աշխարհաբան, որովք ծանօթ եւ ճալալիկ սանեք անձորը։

Ձեր հետաքննութեան ահալու միտ Շաւարը, Նարցիսներն, անփոխադրելի բանեկեցի՝ իր երէք թորեմիկը փառեցի, ինչպէս զառնուի ինկանիլներէն ալ։ Ան աշխարհակեց մը չէ միայն, այլ հասարակարմ ուշտաւոր մը։ Մեծ է եւ անփոխադրելի։ Իր նպատակը թերթին, անոր հիմնադրութեան առաւ — ղին իսկ օրէն։ Առանց Շաւար Նարցիսի՝ Շեմարանը քան մը տուալ զալի արժէք պայտեմարար։ Գրական ճրագարակցի ըսով զուր քաղաքէն ինկանիլներ յալուելու մէջ է, թաղմապաղու — թիւն մը։

Մեր մեծարանքը, իրենց անձերուն մէջէն, Կիրեթի իրենց գործին։

Դո՛ւք երբ, որ Շեմարանի զատարեմական տարիք մը կըսէ հրապարակով ու հաստատելու այս յեմարանը՝ իբրեւ սուրբ մը, զոր պարտաւոր եւ հաստատեալ արժանաւորութեան մը մի — այն արժանաւորութեան, զոնէ զատարեմ տարին անպա մը։

(Խմբագրական՝ ՅՈՒՍԱՐԻՔ)

Պատ մը Ս. Պետրոսի ստեղծել

ՊՈՒՏՄ ԵՐԵՎԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՐ (ՅԱՄԱՐ) — Բացառիկ երեւոյթ մը ունի այս տարի Ս. Պետրոսի ստեղծելը...

Ամբարիւն է, նոյնիսկ անհասարակ մը համար խորապէս չափաւորել այս անտոյր երեւոյթին...

Եղարթի օր, հայ ուխտաւորներն են մաս պիտի կապէինք այն անտուր Թաւրիսի օր խոտը...

տունը, ներդրութիւն պիտի խնդրէ, հաշտուել, որ ուխտը ընդամենի ըլլայ, որ քրտի հաշտութեան...

Կերպիկի առաւ, կանուխ համար կ'ընելու, շատեր մասնաւոր աշխիւններ հարկաւոր, որոնք ուխտը...

Տալանի արեւը ծագած՝ կ'հասնի Սուրբ Լույսի ստորոտը, որ, պարզապէս չունի արդիւն...

Այս աղբիւրը իր ջուրը կ'ընկնէ դէպքի ցեղին, իր անդին տարածման հոլիսին մէջ կ'ընան...

X

Այս աղբիւրին երբ որ մէկը վեր նայի՝ դէպի Սուրբ Լույսին դառաւոր, պիտի կարծէ թէ, ան...

Ուխտաւորները, հայ եւ ցեղաւոր, երբ Սուրբ Լույսի բարձրակը կ'հասնի, ցեղին կ'ընեն...

Այս քաղաքներուն մէջ քանակաւ կ'ընտան իր անտուր կ'ընեն, մասնաւոր կ'ընեն անտուր կ'ընեն...

Օրհնուած երկիր, օրհնուած միւս եւ օրհնուած քաղաքները...

Ամէն բանի մէջ եւ ամէն բանի վրայ՝ Օրհնուած, ով Սուրբ Լույս օրհնութեան աղբիւր...

ՍՍՍ — ՎԱՅՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱԿԱՆ

որպէսզէր երկրին Թուրք տարին հետ՝ հասարակ հասարակ տարին...

Այս խնդրը, հայ կենդանական իշխանութեան, պատճառ մ'ընտանին եւ կըրտը մ'ընտանին...

Եւ այդ իշխանութեանը, Պոլսոյ մէջ, Առաջնահատարը, հայ քրտական զարմանքով, կը...

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի մէջ, մեր Արեւելի եւ Վերապատուութիւնները անդադրուած են, թէ...

Կը տեսնենք, որքան զարմանք ենք հարկաւորութեան իսկ ժամանակ լուծենք...

Բարեխաղաղութեան, Երեւանի մէջ, թորուած հասարակ մը, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

Ապրիլի 28-ը թորուած լինելով միւս ժամանակ, իսկ եւ Աւստրալիայի եւ Եւրոպայի մէջ...

ԼԵՐ

Տանորէն լաւորէ ի վեր Բնասարները կորսնցուցած լայնով իրենց վարչակէ օգտաւորութիւնը, ամէն տարի, Վարդապետի տօնին, կը լինէ զարն, բայց ոչ առանց ներքին կակիւնի։ Այնքանապէս իմանալով թուրքերու հպուժամ (1939ին), Բնասար, քաղաքի կարգադրութեամբ մը, Մարտիկը մը մայրուէր, բայց Պայլամ սահմանէն դուրս կը մնար։

Պայլամ, կը կարծեմ, չհիմնադրուած չըլլանք մնացած եւ կասկածի Արամազդին նուիրուած միշտանին աւերակներուն վրայ չլինած, Բերիւ — տոնէական վանքեր մը մնացորդն է, կը զանուի Բնասարին ժամ 500 մէթր բարձրութեան մը վրայ։ Անկէց կարելի է գիտել Անտան յոնեւոր, Ամբրէ դայան ու լինք, Բրնդեշը, Մուսա Լեւոք, Միւրկերապետն են։

Ըստ աւանդութեան, Անտիոքի հիմնադիր Սէլակիոս Նիքմարը, Պայլամը մէջ, Կաստուր Ա. — Վարդապետի դուստր մատուցանելու հաշիւ, թողած մը կամբանքով, արդեօք Անտիոք չլինէ առանց առաջին առգր դրած տեղեր, եւ Արամազդ, Բուշուրի Կ'ուրդէ դէպի այն վայրը, ուր հիմնադրուած «Արեւելիկ Բարդուէրն» (Անտիոք)։

Բնասարցիները իրենց ուսուցիչ կասաքերու չափամբ, Վարդապետի արժանութեան իրեկուն, իրենց ապագաներով, բարեկամներով ու մատուցած ծնունդով, Պայլամը կը բարձրանայ եւ ամբողջ դէպքերը իրենցով ու պարելով կը դարձանալին։ Առաջադասութիւն, Ս. պատմութեան յետոյ, պատմական շարժում կը ծաղկակէն, եւ ապա, փոքրութեամբ չարած շարժում կը վերադառնար։

Բնասարցի 1939ին ի վեր գրեւորած էր իր այս աւանդական տօնակատարութիւնն։ Իր ուսուցիչ — վարդ իրեն խրատէր իր ան կը փափաքէր իրենցով որ փոքրութենէ յառնէ։ Աւ, այս տարի Ս. Աստուածանի վերադառնալուն տօնին յաջորդ օրը, Գոտտու Լինք, Բնասարի շառիւթներ, տեղական եւ օտարական թանկեր, խոսուեցան իր փոքրիկ դէպի Էսկի Բորքն (Ներքի դիւղ)։ Հնգյա տօնին զով շուրհին տակ շարիւթաւոր անձեր, երկիւղեալ եւ յուզուած, մտքի ի թնկին, Բնասարցի չամար պատմական, այս օրուան Ս. պատմութիւն։

Ստեփն քանի որ քայլ անդին դէպի չարաւ, կը դադարէ դիւրին գերեզմանատունը։ Հոս, հինկէ մնացած իրենցին Պաշաքը մը, աւերակ տաճարն մը դրոշմաբեր կը յայտնուէր։ Գիւրի թնկելը — ներքի դիւղի հիմնաքան շինարարները, կը նշանակէ պարզի երկիւղէր։ Այս խաչաքանի վրայ չին ուսած կը ստանալան, մարդիկ ճիւղերով ծածկուած խորան մը Անա, այս վայրէն էր որ, այդ օրուան ինչ սեպակ, կը դադարէ Բնասարցիներ նոր ուսումնալար։

բազարը շաբթօրեաներուն թէյադրանքը եւ շնորհիւ իր հօգը կամքին կրկնա քանիցս այլաժամ իր ձեռքը դարձնալ երկրորդ կրակի բողբոյ։

Ան կրկնա հերոսանքն ու մարտիրոսանքն։ Այնպէս է աւա որ ինչ մը կ'անդրեւին դիւղը մեկը, նայէին Մարդը որ կը յօրինէ կասաքերով ծածկուած թանկաները, կը պայքարէր սակայն ամէն քանիք դէմ որ մեքենական կը ցունէ իր մէջ։

Ք. ՊՅՈՒՆԱՆ

ՄԵԼԻՔԻ ԱԼՋԻՒԼԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄՄԱ

Թ.

Նա ինչու էր իր պահանջները մէջ, նոյնիսկ անդրուր։ Անկէ միմիայնապէս չափազանցներ չէր ընդունուած, կարծես այս երկու հոգիին իր չափազանցներն էին, ոչ էլ կանաչի թոյլ արարած — ներ, այլ փորձանքները մէջ բոլորած աղամար — իրիւ... Այժմ ամէն ինչ արարածու փամփան է։ Այժմ իրենցին իր քանի փորձերով թաղանթէ. չարքը որդուց, զորք կորցրելով, մայրը կ'երկայցէր փառնա չարքաներուց միայն այն պիտի իմանայ, թէ պատարժատ է, գիտե՞լ պարտին։ Վճարական փամբ կանգնած է դռներին առաջ, վրայ նրան, ով չի չափաւոր։

Միւս օրը դուռ չլուսացած, նա չարքանակց կը ճանապարհէր։

Անցել էր երկու շաբաթ, Մելիքիան Բէկը չամարեա ամէն օր լինում էր Մելիքի տանը։ Փայլանքն չէր թաղանթ, չամարակ ներս ու դուռն է անում, կարմրելով սերկար։ Գրական չանցարներէն։ Միայն իմ ճանդամները, որ իր կրակը կարմրութեան է տալիս այդ քանիք դէմքին, քաղական էր, որ յաճախէր այդ տունը՝ իր

Այնճաքը՝ անճաք ...

Կոչ էր հնուրէն, փոքր տղիբարդ։ Մանուկներ շարապա, պատանիներ արթնած, ու զարաք, նախաճաշից ցնդէր զաւակները, որոնք կարգաւ — դրել Կ'ուրդէն, լոյսին կը վառեն, բայց հնուս են, միջոց շունին չփողէ չարիկաւոր ք։

Մը տունը չամար սիրտ պիտի դիմանար այդ հոգին, աղիւթին եւ պիտի չղրէին իր լուսան։ Անցէ հնուս, որտէ հնուս չըլլայ թող մեզի Այնճաքը կը կըրցար որ Գնաւորների միջոցաւ յառաջ կ'եկա եւ դարձաւ ճարտ մը մեր չարքիւղին — րուն։

Պիտի թողուցն որ մարի՜ այդ ճարտը տանց խնճարութեան, տանց ժողովուրդ։ Այնպէս Արեւմուտքի մէջ կըր ունենէր ամէն միջոց, տուն եւ զարդը ու կարողութիւն, բայց շատ անգամ կը ծուլանալ մեր տղան, թոյլ են եւ մարած։ Իսկ անդին, Միլին Արեւելքի մէջ, արեւն ըստոր ճառագայթներէն վառ եւ փայլունով՝ ծարաւի ուսման, Կ'ուրդէն որ մէկու բաց մայր իրենց զարդը ք։

Իր երթման ու գնա առտուս իրեկուն, ստորին լսանքը շատ, դրեն ու կարգուն, մին մայրը զոտուն, թերեւս եւ փայր իրենց ապագան ...

Մեր զաւակներն են վերջապէս անոնք ալ, ով դիտել որ զարդանքներն ու դիւրեմէն չառաքուած թերեւոր, Մէլ Եղեմի մայրաքոյրերի Կ'ուրդէն որ մայրերի լիւրտը, պատմութիւնը ստորին ու կար — դուն ու յիշեն անցերդ։

Անոնց ինչպէս պարտականութիւնն ակերի քան մըն է մեզ չամար։

Ուրտուն են անոնք Մուսա Լեւան, իրենց նախնիներուն ինչպէս, որ անգլիաների մը՝

Հայաւա տարրական օգնութիւն մը՝ կը իջա — նակէ քառասուկէ լույս էր շրմունքի օրտակ պահալար։

Ինչ ունենէր ընկերը տալիս մեր չարքիւղին զարաւ, ինչ ցերեզանք թաղմութեան եւ նոր ան — րունդին չամար, մէջ ոչ ստորկանով չարքիւղի լիւրտը, զառաքուած խառնակով մայրերի լիւրտը, զառաքուած խառնակով զարդը ք։ Ծրարներն են անոնք որ զիտուն վերեւ եւ մեր ձեռքեր մէջ, եւ պիտի շանաքն որ չարքին, ուր որ ալ գտնուի։ Մեր պարտքն է անպալան ընել ինչը ամէն օր եւ անկէ արթուն ցերեկ եւ գիշեր, որպէսզի անճաք չմնա Այնճաքները։

ՄԵԼ.ՍԷ

« ԵՐԿՐՈՐԴ. — Վարդան տալ այդ դիւրի տղա — մայրութիւն չունի, անկողին կը մտնէ, բայց չի կարող ծնանալ։

Կը կանչէ ծնունտն և — Մարգիւս Կ'ուրդէ, քան Սակոյր Էմիլիին ճեմանալապատեմ օգնէ՜ր։

Եւ երբ չարքին թէ չի պիտի ընէ, Կ'ուրդէ օր քաղէր փայտեւն է, չէր իր փամփան պիտի անցնէր ...

Մարգիւս ճեմանալապատեմ ք։ Ծանա — պատմական թուով, տունէն դուրս Կ'ուրդէ բայց — միշտ Սակոյր Էմիլիին տունը, կը մտնայ թանկէր։ Այնպէս որ, դուրս բացող Սակոյր Էմիլիին։

Սակոյր Էմիլ, այսպէս չէր իր ճանի իմաստն ուր Կ'ուրդէ, Կ'ուրդէ։

Սակոյր Էմիլին — ինքն է ինչպէս, ծա Մար —

Պայլա՜ « Հերթիկէթ » քաղաքը դառնալով կը ցանցանքի «Այս չէր մեր օրագրէ» խորագրով խորագրանքի մը մէջ (17 Մեկալ)։

Երբ Դիմորտները ինքնառնութեան գլուխ եւ — կան, կարծես թէ Հայը կուսակցութիւնը, որ ընդգիծողը շարժումը ստանձնէր, պիտի ընդունէ իր պարտութիւնը եւ պիտի կ'ըսէր, երբեք մէջ իրեն ինքնական չարքան չարքանալութիւնը։ Դառնալով խորհեցանք թէ Դիմորտաւ կուսակցութիւնը, որ ինքնառնութեան իր ձեռքին մէջ ունի, որ լայնամասնին դիմապահութեամբ յաջորդէ պիտի շարժէ եւ այդ ոգիով պիտի շարունակէ իր գործը, ճանալով իր պարտելի իր խոստումները։ Միջոցն ապարտանք պատկերի խոյրը չեկա ստեղծել մըն է, եւ կուրդալ ինչ մեր ինքնապէս — թիւնները — Օրտան իշխանութիւնը չեւ ինքնակցը ընդգիծողը կը կ'ըսէր, եւ ամալը կը յարձակէ չափազանցող Կ'ուրդին վրայ, իսկ Հայը կուսակցութիւնն ալ, որ ընդգիծողը ինքնակցութիւնն է, զիս իշխանութեան գլուխ կը կ'ըսէր ինքնակցութիւնը եւ այդ հոգիով կը խոսէ իր գործին։

Ոգիւլիւ մարդիկ այն ճամբորդը ունին թէ երկու կողմերն ալ լաւ չեն կասաքեր իրենց իրաւոր։ Երկրորդ կարգի է անդրադարձնալ եւ լուսաւորանալ, որպէս ինչ այս պահանջները կ'ըսէր չեն ստանալ, եւ կազ ու կուրս տալին զիս վրայ կ'ըսէր։

Միջոցին մենք այս չէինք ուղիւ, այլ կը պահաւէինք. որ Դիմորտաւ կուսակցութիւնը ընդունէր — վին նոր ոգիով պիտի ընէր ապարգիւ, իսկ Հայը կուսակցութիւնը կը ընդգիծողը ինքնապէս պիտի օժանդակէ անոր, եւ մտաւալով ծնածովի զարդ — ունիւթները, երկուսն ալ պիտի հնուսին երկ — րունէն անդրադարձնալ մը։

Եթէ այս խառնապատեմ ճամբին քանիք տա — կանի, վայտան սերունդները նորոգ պիտի կարգան մեկը, մեր այս կորսնցուցած թանկանքի տարիներուն չամար, եւ պիտի ստիպուին ամէն ինչ մայրին սփել, քանիցս չամար այն դէպ առաւ — դուրսնուցնէր դուրս պիտի աւանդուէր իրենց։

Ան մեր ներքին կացութիւնը կը կ'ըսէր իր կողմից կողմորդ ... Մայրքինը որ ապագային երկիրը շքաւ այս ձեռքը։

ՄԱՍՏԱՆԷ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷ ԵՒ ՀԱՅ ՓՈՂՈՒՈՐԴԻՆ ԴԱՐՆԻՍԻՆ ՄԻՋԻՍԷ, Հայտը Բ. — Բառաւ Ե. Այստեղիւն։ Գրեթէ Գարսու ծառայական (Վարչական)։ Տպ. Բեյքապահան, Փարսի։ Գին 20 չիլիք (կարգուած)։ Հասցէ։ P. Tonabedian, 145 Holland Road, London, W. 14:

ԷՐՍՍ, գրական փողովանք։ Ա. տարի է Գաղտնիքալար։ Հրատ. Խոս քառասուն։ Գին մէկ տարու։ Հասցէ։ N. Stepanian, Bookstore Eros, Ave. Ghavarn Saltaneh, Tehran (Perse)։

գիս, այս փամփան, ապա Հաճիկ իմաստը ինչ պիտի ընէ։

Մտաւալ — Բունը փախիլ է, չէր իր փամփան — նակ պիտի անցնէր եղեր, կը պատահարէր։

ստառիկ սիրում եմ իմ աղջկան։ Գիտեմ որ նա հասնի է, այլեւս մեզ ժող չմնա։ Եւ ուրում եմ որ նա մեկնակց հետաւորաց յոյս առնէր բաւ — տաւոր լինի, այնքան խառնապատ, որ ամբողջ աշխարհը նայէ նրան եւ յախանաւոր։ Դու մեծ շնորհ արիւր իմ, տալով զո ճամփանալութիւնը որ այդ աղջկեղ զո կ'ընէ դառնալ օրիւնաւ կարգով։

Դու իշխան ես, զո Թուրք կարող է եթէ կամ մենայնք տանի նրան զո իրաւունքով, ով պիտի կանգնէր զո դէմ։ Բայց զու այդ շարքի, զու լաւա — ինքնակց զերապանքներ ... Այժմ եւ կարող եմ իմ ձեռքով ճանապարհել իմ աղջկան։ Հայապատեղի, մի մայր քանիցս անկէ քաղա չէ էլ ուղիւ։

— Բայց զո պարտուած ճակատակցեալ ...

— Եւ այդ զարգացումն է զեղ, Բէկ, եւ առաջ, որ նա շնորհաւոր է, առաջիկ եւ այն, որ ճշմարտորդ են ինչ եղեր, այն նրա չարքը։ Ինչպէս կը լինի, եթէ զո կ'ընէ զորք դալ զո չարքանից ...

— Եւ նրան իր պարտեմ ...

— Տեսնում եմ։ Եւ միայն ճանաչում եմ եղել իմ անտեսանալ եւ աղջկեղ իմ օտարները եւ իմ աղջկան, եւ զեղ շատ ինչոյց իմանալի, եթէ իմ աղջկեղ չուղէր զեղ ... Երբ այդ քանի իմանալի, այլեւս ծայրաւ չանձնէր։ Մարդ իր աղջկալ փա — տեսներին իմ ուղի ... Եւ ինչ եմ եւս, որ չամար ծակուեմ ...

— Լաւ, Թող այդ։ Դու այն տալ, զո աղջկեղ իմ ինչն էր ուրում իմ։

Հանդիսանո՞ւմ եմ Երևանի քաղաքի քաղաքապետի պաշտոնի վերաբերյալ հարցազրույցի օբյեկտ:

ANIS PHENIX 45

Աշխարհի առաջին վաճառանիշը

ԳՐԱՅՆՆԱԿՆԵՐԸ
ՓՈՆԱԴՐՈՒԱՋ ԵՆ

48 RUE LAFFITTE, PARIS (9)
Tél. Tr. 12.31 և 12.32

Կը գտնուի բոլոր Հայաստանի եւ
արեւելեան նպարավաճառնե՝
բռնե ծառ ։

Ընդ. գործակալ՝
ALBERT BACRI

ANIS PHENIX 45

Garanti distillé

---

*notre vin
quotidien*

PRIMIOR

N. PAPAZIAN
2 rue Felix Faure, Paris (15)   Tél. Vau. 26-69

Մեծամանկ ապարավաճառ եւսմար դիւն

ՄՅՏԱՐԹՈՒՆ ՊԱՅԱԿԸ

(«ՅԱՐԱՐԱՋ» 25 ԱՍՏՄԵԱՅԻ ԱՌԻՐԻՒՄ)

Հայ մամուլի պատմութեան մէջ իմանալու մասին բացատրել տեղ է դրուած իմ երէց պատկառելի «Յարարաճ» օրաթերթը, որի «հասարակութեան» 25ամեակը լրացաւ անցեալ տարին։

«Եստով» չէ հիմնադրութիւնը զուգարկալից է այն շրջանին, երբ առաջին համախառնական պատերազմից յետոյ մեծ թիւով տարադիր հայ-թիւեակները, մի քանի տարի առաջ միասին հաս-տատուած լինելով «Դրեմիտ» Ժողովարանի հոգի վրայ, իրենց ազգային - հասարակական կեանքով գլու եւս լինէին ներկայանալով իրենց կազմակերպութեամբ համաքաղաքականութիւն։

Անբնձնաբեր ինչ համապատասխան զործանքներ՝ այդ տարադիր բաժնոթիւքներէն երբ հաջորդակից դարձան, ազգային նպէսները չէին վառ պահուիլ եւ նորահաս սերունդին նորից որով որ տաղանդէր համար։

Իր բարձր քաղաքագիտութեամբ եւ երազային սիրտը կազմող մի երկրում, որպէսզի Ծրանաւան է, գծուաւ իր նոր տուն եւ տեղ եղող զանազաններին համապատասխան զործանք պատկերելու համար ինչ համադարձութեամբ բաւականանալու մի-տայն մատուցելու նպատակով ու ծաղկոցներով։

Այդ տեսակետից կենդիւ եւ նկատի ունենալով ինչպիսիք ու մամուլային իրադրատեղ պայմանները, «Եստով» իր քաղաքագիտութեամբ առիթ բան հրատարակելու մի պահանջ էր։ Եւ իբրեւ, կարծի մամուլագիտութեամբ, ժողովրդագիտութեամբ այդ թերթը զաւանտել է անկողնային իր ազգային Ծրանաւանի ազգային հասարակական կեանքի դար-պայման ու նոր սերունդի հայեցիք դարձնելու ի-նքան զործում։

Գտնելու հնչող տարալից անդուլ գործունեւութեամբ «Եստով»ը հանդիսանում է Սիւրիւքի ազգայնագիտական անասիրտ ուղեղներից մէկը, որին շատ քան է պարտական մամուլագիտութեամբ Ծրանաւանի բնութիւնը, իր ազգային գիտելիքով, ներկայիս ունեցանքի լուսնով հանդէս, պահած լինելով մէջ։

«Եստով»ը անուշ գալով այդ առաջնա-րանքներով, անհնազանդ զէր է կատարում իր հրատարակութեան թողանալով լրանումը, ինչպէս եւ այժմ, իր անխնայ հիմնադիր խմբագիր, հաս-տակաւոր ընկեր Շաւարժ Միսաքեանի հանքերի շնորհիւ։

Մակայն, «Եստով»ը չի բուսականանում այդ տաղանդներովով միայն։

Նա դառնում է ոչ միայն հայրենասիրած գիտ-դաւանների հասարակ եւ յոյս մի խորան, այլեւ մշակութային մի շնորհ, որի շնորհիւ ծաղկում են ու հասակ նետում իր խումբ իրաւաստիքը դը-րողներն ու հրապարակութիւնները, որոնք կազմում են «Եստով»ի սերունդը։

Դա ինքնին նշանակում էր երեւութի է եւ ձեր մամուլին ներկայացուցիչներից ցփռել են լավորել այդ մարտը։

Այդ կապակցութեամբ լինելու նաեւ, որ «ԵԱՐԱՐԱՋ»ը կարողացաւ ձեւաւորել ու խորացնել լրա-դարանք ուրոյն մի «զորք» է ինքնատուտի մի ԵՈՏԸ, որոնք մի քանի պատմութեան մէջ կա-րել է ընդունել «Եստով»ական անուրբը։

Լրացրելու մեծ տողերով ստանալ մեր այս զննատեսների մէջ թերեւոր իր լինելը, ԼԻԲԷ «Եստով»ը կատարած այնքան զննատեսի աշ-խատանքը սահմանափակելու միայն Գրեմատիկա գաղտնի լրանումի մէջ, որովհետեւ նրա խոս-քը կորելով հեռուոր տարածութիւններ ծառայել այլ գաղտնիներով, յատկապէս Արեւմտեան եւ Եւրոպայում, Բալթիկներում եւ Սիբիրի Արեւ-ելում հաստատուած դառնալով մէջ եւս։

Այդ պիտի բացատրել նրանով, որ որ օրին, ստանց զուլ ու դարձել, «Եստով»ի կիներով ար-ժանութիւնն ախ ըլլող ինչոյնները, որոնք թէ-կուզ նուազագոյն լավով կարող էին նախադի մեր Դատի Երեւոյ լուծման ու հայազնագիտական զործին։

Դրա հետ միասին նա եղաւ հայկականու-րեւան ուղարկ պատուանք համարա ըլլող ձա-կանութեամբ։ Այսպէս, քաղաքի դար շարունակ, նա հանդիսացաւ մշտնադաւ ու շարունակ մի տրակալ մեր պիտի ու գրականութեան եւ մշակու-թային կեանքի արգասանք, նոր սերունդի հայեցիք զարգացումներով, նոր լուսնի, ազգային ա - լաւութիւններն ու բարեկեցիկ անարդար պահելու զործում, եւ միտմանակի պայքարելու իր ազգա-կային կեանքի վառանգը արտաքին ու ներքին թաղ - մապան շարքերին դէմ եւ թաղային Հ. Յ. Դաւ - իանցութեան խաղաղ հայրենակարտ բաժնու - թիւներին մէջ։

Մէջ անցում նա չէր ունենար, որ «Եստով»ը ըլ-տանք է հիւր տարալից քր թաղանքի անխառնա - ղով տարակնքի եւ առաջնադար մի տեղ իր մա-մուլի մէջ եւ աւելի հարստացելու իր հիմնադիր խմբագիր քաղաքական տարալի հրապարակագրա-կան ընդուն վառանգը։

Փարիզի հայկական քաղաքական

«Մարդու ձեռքից դուրս եկած ամենայն մի գործ, մամուլային գիտարանականութիւնը եւ հնազանդական արժէք ունեցող մի գործ», յայտարարել է Յորս Եղուլ եւ մա-մանակ, նաշակել եւ արգասանել...»։

ՊԱՐԻՐԻՒՄ Կար. (Սոսիալական հայ քաղաքական)։

Այսօր, Փարիզը՝ լուստանու լրեց մարտաւ - դաճող գիտարանութիւն է գիտութեան, մարտաւ - դաճող հակա թանգարանների, մշտական լու - սարանների քաղաքային ցուցանողներն, ար - ունեանքներ մայրից շարժող Փարիզը՝ այսօր ունի իր բացմանու հոգին իբրեւ, շատ պարտի, համառ, մանրամասն թանգարան մը մայրուն։ Թանգարանի թուրմը նախատեսուած էր Հեփտոնների վերջը։ Տանը կիրկից կաթոլիկ - ախ Փարիզ այցելութիւնը, բարեպաշտ է զուգ - ղիւտիւն մըն էր անոր քաղաք հոյանաւորը - թիւն տակ՝ հայկական թանգարանի քաղաքի կատարելու համար։ Եւ անս խաղաղութեւ ու ու - ռաւանք՝ հակապան միակողմի ստեղծագործութե - իր պատմանով, մեծ գիտութիւն հայրենասիրա - կան, գիտարանական շուշուով, տեղակայի աշխատանք մը վերջ, Սիւստոնի Վիկի թանգա - րանին քաղաքի տեղի ունեցաւ, նախադասու - թեամբ Սիւստոնից արքիւ։

Փարիզի կաթոլիկութիւն մանրակարներու, լրանակից գիտարանութիւնները դրանք էին մայրից ցուցագրանք մը ուր՝ կերպարան հայի - մանրամասնութեան ամենայն նշաններին մէջ ընկած, ինչպէս նաեւ կիրկից լրանք, աւետա - լանութիւն, ձաղցնող՝ մանրակարները, խորանի լուսնային զարկերը, վառ եւ գունաւոր։

Անոնք իր պատմի մէջ մեր հին փառքերն, մեր պերճանալի թանգարաններու եւ թաղուհի - ներու կեանքին, մեր սրբութեան արտաքին, եւ նաեւ, ձաղցնողներ, թուրքներին մեր հայրենի երկրին, ու հոգիներ՝ մեր անմահ արքայազնութե - ինքն ուրիշ երկրորդ քաղաք տարածել, կու - ղային մեզ պայքին, ուժգնորէ, մեր անցեալի ստեղծագործ ճանապարհ։

Սիւստոնի յուշիկ էր եւ ոչ ոքուր, պարտի - ուսած՝ ծերունի Հայաքաղաքի ներկայութեւն, որ իր համարել մեր էութիւնը հայրենասիրական խորակից զարգանումով։ Ու թաղաքար կողմ - կողմէր մեր նախին մատակարարները, նախկա - ջին ու ծնորդային, գիտարանութիւն գիտութեանց կերպով մեր փառքեր համար։

Միտարանի անմարտ - անմարտութիւններ եւ ներկայ էին հանդէսին։ Անոնք խաղաքը ու թանգարանը ցուցադրում անարկանութեւն մասին կաթոլիկութեւն տուած ծանոթութիւններն - ներս։ Նորիցան հեռաբերութեամբ եւ գործան - ղով, անոնք մտիկ ըլլին Գ. Ս. Չապանիկի կայն եւ թաղանքային գիտելուցով, ուր՝ արքայազնի եւ արքայազնութեան մեր անմարտի զարկերը ի խոսքի մեր անցեալ եւ ներկայ արքայազնութեան - լու մասին։ Միտարանի ռաժիս էր թաղանքի թերթեր, ինչպիսիք եւ համարելի արքայազնութե - ինքն հայ արքայազն մտաւի Ա. de Monthe մէջ, պր - ունեանք քաղաքային միտարանի իրենց ներսին, ինչպիսիք ոչ ոքուր ձեռնարկները, Գիտութեան խորանակները մասին, թուրքի միջին հայալից մեծ անուններ, Լուսնային թաղուհիները ման - ռանկարներ, կը զբեր - Միտարան կարգ տանել է իր կը հեռաբերութեւ հայի արքայազնութե - ինքն արքայազնութեւն արքայազնութեւն, թիւն գրա - ղութիւն, համառ, թաղի գիտարանութեւն ձեռք ըր - ուսած՝ կը քաղաքային ձեռնարկներին, կոնդակ - ներք, անցեալագործութիւններին, զորքեր, յայն -

նապակներէ, զրաններէ եւայն։ Անոնք մասնէ պիտի ձեռնարանը հայ գիտութեւն ըլլալով որ ամէն պիտի ձեռնարանը հայ գիտութեւն ըլլալով որ ամէն հայ գիտի ուղի անմարտ այցելիլ եւ ձեռնէ, ձեռնաշար, համար իր անցեալ մշակութիւն։

Այս առիթով, կ'ուզէի քանի մը տեղեկու - թիւները հարցողի թանգարանի կազմութեան, վարչական եւ արդարեւ գործունեական մա - սին։

Թանգարանի չէ հիմնելու զաղաքագրութիւն՝ Գ. Ալեքս. Ալեքսան, դիմած է քանի մը գիտարանա - սեր անմարտ եւ ըլլողին գործակալութեամբ՝ հիմնելու Եւրոպայի Association des Amis du musée Ar - menien en France կիրկիցութեան։ Միւրիւքից կը քաղաքային 9 հիմնարկներէ, որոնք հետեւեալ - պատմանքներն ունին վարչական կազմին մէջ։

Յիւստոնի Նուրանի նախագահ, Ալեքսան Ալ - քս. Զարուգուր, Փարիզյան Թաղանքի գաղ - մապան, Կանտաններ Ալեքսան Սիւստոնյան - ձապան, Յարկերան Ալեքս. Գալուցեան Յարկը, Կիւրղան Կանտիկ, Թուստեան Ժան Խարչը - տաներ։

Ընկերակցութեան կանոնադրել հիմնուած է Փրանսական թանգարաններու կանոնադրելու իբրեւ։

Ընկերակցութեան ունի նաեւ պատուական անդամներ - Գրետալու արք. Սիւրբէրեան, René Grousset, Jacques Guerin, Simon Veau, Jean Pozz, Al - bert Louvet, Rozmond Iset, Paul de Veau, Jacques Malossian։

Կան բարեպար անդամներ։ Իրական անցած - ներ։ ԱՆԷ ու կրկին անցած ըլլալ, վիսնակով տարեկան անմարտ զուգարմ մը, քաղաքական եւ ներկայական մեծ նպաստ մը ընկելով հայի - թանգարանին։

Թանգարանի կորիք կազմող տարակարներ նուրեւն են հիմնադրներն եւ գիտարանաւոր կերպարակներն։ Կոմիէ։ Թանգարան առ այժմ հիմնուած չունի, անոր ծածկերը կը շարունակէ հիմնադրներն կոմիէ։

Ընկերակցութեան նպատակն է հաւաքել - կորուստի փրկել հայ արքայազն արժէքաւոր մը - շարունակել Սիւրբէրե մէջ։ Զանոնք ցուցադրել, ձեռնարկ հայ եւ Փրանսական հասարակութեան, զաղաքային գիտարանութիւններ ձեռնարկելու լուսնային, ինչպէս նաեւ մամուլական ջոյցա - հանդէսներ, ԼԻԲԷ կարելի ըլլալ յարաբերութիւն - ներ հաստատել հայալիական մեծ կերպարներն հետ։

Հայկական թանգարանը հայ ժողովուրդին մատուցած անոր անառ մըն է իր նախնիներ - թիւն։ Ան իր նպատիկ սերակականութեւն է, անոր մէջ կերպարներ։ Հայալիական արքայազն արքայ - մը իր գաղափար սին ստան, երբ ժողից իր ծանո - թեանք մեր պատմութեան, երբ մատակարար - թեան, մեր գիտարանակներն, երբ մատուցել իր հարցողութիւնը մեր անցեալները միտարան - եւ հերանքներ։ Կոնկան տալանքներն, երա - ղանքն եւ պայքերն։ Այն անոն կարեւին անդի - մարկեր, կախարչական ձեռքը եւ իրենցին անտի մեր համար։ Կանք իր լուսն եւ իրենցա - ջան կոտորել համառ մարտաքի կողմ մը՝ Թուական մը, փերայից խաղաղութեւն իր քաղաք - տան ուժգնորէ, կը զարեւ թէ այդ անցալար - ներ, հոգին է, ունի է իր ցեղին եւ մեր արեւն, փրանցանք մեծ թերակնք սերունդ։

Մեր գաղափար մեր, թիւն այժմ շատ հա - ժեպ, անկարող, եւ անխառնակ՝ այս թանգա - րանը ամէն հայրենակար եւ զարեւ հայու հոյ - տիկ մէջ պիտի արժանի յոյս մը, կարծիք, որ - պիտի հաստատութեւն ձեռնարկ, հարստանալ, արեւոտար, որպէսզի հայի արքայազն եւ քա - ղաքարկութիւնը կարեւոր թերակնք իրականի ի - մարկել ներկայացնել այս փառապան մարտա - քարին մէջ։

Մեր պիտի փառաքներն նաեւ որ, ամէն Հա - յու հոյանք մէջ գործարան եւ թաղանքային աշ - ղային փառաքները, ստանց մայրաքաղ - ղաքարկութեւն, թաղաքան, անառ, անառ տարա - յան զարգացմանը, որոնք յաւանք արդիւնք - են անդաւորութեան, մեր թիւ հոյանքն եւ ներկայ - ջանքներն անառան։ Գնալ է ինքնապատկա - թիւն, ինքնապատկառն պարկուշտ համար։

Մեր նախնիք, յոյս տալու են իրենց անդ - ժարդը ուրի, եւ անառ ուրի։ Մեր փառաքն - ակներկները, մեր մարտարանները, մեր զերթ - մանական կորիքները, ինչպէս նաեւ մեր մաս - նարկութիւնը եւ մեր պատմութեան անկերն, հերանակի փառապանք լրանները արժանացան են Փրանսայի եւ օտար, անխառն պատմարա - ներու եւ գիտարաններու գիտարաններ, հիւ - ցումն են յարգանքին։

ԱՐԳԱՆՈՍ ԽԱՆՏԱՆԵԱՆ

Ա. - Զորաշիկ հետ յարաբերութիւնները կ'ընդունի։
Բ. - Շատ սիրով։
Ա. - Բո՛ւ՛ր՛ իր կենսա։
Բ. - Ոչ, ԱՆԷրկա եւ ...։

Մեր մամուլը, իբրեւ յառաջագահ մի ուժ, քաղաքի զեր ուժ Սիւրբէրե ազգայնագիտական եւ Հայի Դատի պատկառութեան զործում։

«Եստով»ը, քաղաքակրթից միջ թերթերի կողքի, անտեսելով հայ մամուլի լինականութե - ինքն արքայազնութեւն, լուսն է այդ նուրեւ - ղան արքայազնութեւն, իբրեւ մամուլ պատկերի վրայ, պայքար տալին ձեռնարկ, Հայ կեանքը վրա - ղով ամէն զորի իտալանդներն ու պատկառն - տարքեր զէմ։

Նա յարգաւ է մեր ժողովուրդի նման եւ գուն - քերով իր պատկառած մեծ կազմակերպութեան՝ Հ. Յ. Դաւանցութեան պէս։

Զուրի նիւսական յայն հարաբերութիւններ, թաղ գիտած է անտեսել կամով, անտեսել հա - տալով եւ հարեանքը մատակարարան անպատ - ողով։

Զերթերն ուղեւորով «Եստով»ի 25ամեակ, մայրութեւն են աւելի յարցողութեւն, աւելի ուժ ու եղանակ փառապանք ընկեր Ե. Միսաքեանի, իր ազգայնութիւն գործունեութեան մէջ։
(խնարքական ձևով, 8 Սիւրբ.)

Որոշումը, հրամանադրի ձևով հրատարակ-
ուելէն անմիջապէս վերջը օրէնքի ուս պիտի ու-
նենայ :

Բո՛րեւոյի պաշտօնագրն

Ինչ ապառիչ էլ թվեց 38րդ զուգահեռականին հասնելի վերջ, Մեք Սեբերթը բանասկներ պետի առջևին՝ զայն եւ պիտի ապրտանաին իրենց յայ ուսանիապետութիւն Հիւս. Բորեայի մէջ։ ՄԱԿԻ՛ն է որ որոշում եւ պիտի տայ այս մասին եւ հարցըն հաւանաբար բնծուր ընդէ. Ժողովին կողմէ։ Գրութիւն թէ Անգլիոն եւ Մ. Խաճանդները լիարժեք - Թիւն տուած են զօրակապին :

ՔՐԻՍՏՈՍԻՒՄ Հրապարակում է մանակցելու Առ-
լանտեանի զայինքնի բիրերարկանան շէպ-
տողիչներուն : Այս առիթի պատճառարկութիւն մը
պիտի ըզէ Ուշիկիկեր, նախադաւաճեալ զօր-
հիկիկեր : Այս Հրաէքը եղած է որոշ զոհացում
աւալուն Համար Քուրքիւն, որ զաւտացած էր Առ-
լանտեանի զայինքնի զուրս ձգուելուն Համար :

A detailed illustration of a two-story building, identified as the Bagda shoe store. The building has a central entrance with a sign that reads 'BAGDA'. To the right of the entrance, there are several windows, some of which have signs that say 'CHAUSURES'. A large, stylized letter 'B' is superimposed over the right side of the building. To the right of the 'B', the word 'BAGDA' is written in a large, bold, serif font. The entire illustration is in black and white.

Ձեր շահն իսկ կը պահանջէ՝ համոզուելու
համար ունի՝

ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ
1, rue de Grand - Carme , Marseille
(à 50 mètres de la Porte d'Aix)

Շնորհակալութեամբ ոտացած ենք Հազար
Քրանք Պ. Երուանդ Շեղիկեանէ, «Յառաջ»ի 25
ամեակին առթիւ :

✕ Անտէք որ առիթ չունեցան ծագկեպաս
ղրկելու Տիկին Յ. Համբարձումեանի մահուա-
օրը, կընան այս կիրակի չոգեհանդատեան առ-
թիւ իրենց նուէրները յանձնել Մուրատ Աւետի-
ֆոնտի զանձապահ Յակոբ Յակոբեանի :

Յաւուրտ Ս. պատարագի հոգեհանգիստ Ուր
Ֆայի նահատակներուն յիշատակին :

ՅԱԿԱԳՑՈՒԹԻՒՆ. — Ժանթիյէն (Փարիս)

ՌԻՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ ՏԱՐԵԴԱՐԶԸ
Փարսիի Ուրֆաի Հայոց Բեռնակալի Հանրապետության

Արարողութենէն վերջ ընտանեկան հաւա
քոյթ: Փափաքողները կրնան իրենց ուտելիքը

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ. — Պ. Նշան Համբարձումեան

ՏԻԿԻՆ ՅԱՍՄԻԿ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

Պարանցիկ-ցերեկոյք

Կիրառի կէսօրէ վերջ, Ժամը 4էն 10, Studio Colibri
մէջ, 19a rue Caumartin:

ԴԵՐԱՍԱՆ ԹՐԱԳՕՇ ԱՌԵՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

4 գործ. : Մուտքը 100 ֆրանք :
Ներկայացումը կը վերջանայ 11.30ին :
Դասն Բ Թաճարն է Լուսինյան 15 և Շուշի 15

1105 003-15

Վրաստանի արդուկող :
Կ'ուզուին նաեւ իրենց տան մէջ աշխատող լս-
կարուհիներ : Տեւակհան պոռծ :

Imprimerie DER AGOPIAN - 17 rue Damesse - (14)